د پښتنو قبیلو شجرې

مؤلف م، ج "سیال" مومند

Ketabton.com

یونیورسټی بک ایجنسی
خیبر بازار پېښور

Greater Afghan Library
@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group

(c) ketabton.com: The Digital Library

دځینو پښتنو قبایلو

روایاتي نسبي شجرې

او د

مغومینې اولنۍ تاریخ

مؤلف:

م ، ج «سیال» مومند

۱۹۸۶ع / ۱۳۶۵هـ ش

خورونکی:

یونیورسټی بک ایجنسي پېښور

Greater Afghan Library
@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژندنه

دکتاب نوم : دپښتنو قبیلو شجرې

مؤلف : م ،ج «سیال» مومند

دچاپ کال : ۱۹۸۸ع - ۱۳۶۷هـ.ش

دچاپ شمېر : ۱۰۰۰ زرټوکه

بیه : ۸۰/- کلدارې

خطاط : خان بهادر «سُرګوال»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«انتساب»

دخپل شهید تره خان جانخان کاکا ۱۹۱۴ع کال
او د بل تره شهید عمرخان کاکا ۱۹۳۳ع کال او د
خپل شهید پلار حاجي میاجان خان، د ځناورچینې
د سرفاتح ۱۹۳۵ع کال، او د خپل ګران شهید زوی
محمدطاهرخان ۱۳۵۸ه.ش جوزا په د رنوا وننګیالو
نوموړنو.

«اهداء»

دخپل مجاهد او غازي ورور محمد جعفرخان حضور،
ته چې د ځناورچینې په جنګ کښې یې دکانډ پلټنې ته
ماتې ورکړې وه، ۱۹۳۵ع کال، چې د دغه انګریز
فوځ مشرجنرال عملتن و.

م، ج "بسیال" مومند

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان	مخ	عنوان	مخ
تقریظ	۱	اُرمړ	۳۴
سریزه	۳	د خرشبون شجره	۳۵
د کتاب ماُخذونه	۵	د مند شجره	۳۷
قیس عبدالرشید	۶	داکوبن یوسف شجره	۳۹
قیس عبدالرشید شجره	۹	سړبني قبایل	۴۲
د سړبن او شرخبون شجره	۱۰	کشران زی شجره	۴۳
شیراني بن شرخبون شجره	۱۲	مشران زي شجره	۴۴
بارکزي شجره	۱۷	اتمان شجره	۴۵
محمد زمانخان رئیس هرات شجره	۱۹	ذري زي	۵۰
د بارکزو د ویه حکمرانه کورنئ	۲۲	خدر خېل	۵۱
میاني بن شرخبون شجره	۲۳	رخئ	۵۲
اُرمړ بن شرخبون شجره	۲۴	خاتون خېل	۵۳
ترین	۲۵	اکوخېل	۵۴
ابدالیان	۲۵	هامو زي	۵۶
بربخ	۳۳	سړبني قبایل؛ غوري شجره	۵۷

عنوان	مخ	عنوان	مخ
کوکوبن مومند شجره	۵۹	کاکړ (شجره)	۱۱۱
کسی بن شرخبون بن سړبن شجره	۶۵	پنړی	۱۱۵
دخاښی خېلو او غوریاخېلو تعلقات	۸۱	دکدوړن نسب نامه	۱۱۶
یوسفزي	۸۵	بېټني قبایل - بېټ نیکه شجره	۱۲۰
دیر	۹۰	متوزي قبایل	۱۲۴
مندړاو د هغوی خانګې	۹۵	د بی بی متو او شاه حسین اولاده	۱۲۵
رڅړ	۹۶	حاجي میرخان (میرویس نیکه)	۱۲۸
ترکاڼي	۹۲	غلجي قبایل : برهان اولاده	۱۳۱
باجوړ	۹۷	علي خېل شجره	۱۳۳
ګیګیاڼي	۹۹	مندوزي //	۱۳۵
غوریاخېل	۹۹	اندړ //	۱۳۶
داودزی - خلیل	۱۰۱	ترکی //	۱۳۹
خوګنی	۱۰۲	لودي قبایل : ابراهیم لودی	۱۴۲
زېراني	۱۰۲	میان خېل - دولت خېل شجره	۱۴۹
دخمند اولاد	۱۰۴	مروت شجره	۱۵۱
کسی	۱۰۶	موسی خېل شجره	۱۵۴
غورغشتی قبایل	۱۰۸	سوړ	۱۵۵
دغورغشت نسب نامه	۱۰۹	شېرشاه سوري (فرید خان)	۱۵۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ	عنوان	مخ
نیازي	۱۵۸	معریزخیل - ملک زي	۱۸۶
سرواڼي	۱۶۰	منګوخیل - خان خیل	۱۸۷
غلجي او لودي پښتانه قبایل	۱۶۴	د مروت په علاقه کې نور قامونه:	۱۸۷
مترکي	۱۶۶	د شیخ شاه روحاني اولاد	۱۸۷
خدرزي	۱۶۷	میچن خیل، عیسی خیل - مشواڼي	۱۸۸
ناصر	۱۶۸	سرواڼي	۱۹۰
خروټي	۱۷۰	کرلاڼي قبایل: کرلاڼي شجره	۱۹۲
زیرماني - خدوزي	۱۷۴	اپریدی (مشجره)	۱۹۶
لودي قبایل	۱۷۶	خدران ,,	۱۹۹
دوتاڼي	۱۷۷	ختک ,,	۲۰۱
پرنګی قبیله	۱۷۷	د چنجو ,,	۲۰۴
لواڼي - دولت خیل	۱۷۸	ختک - بولاق ,,	۲۰۵
د میاخیلو څانګه	۱۸۰	اتمانخیل ,,	۲۰۸
تنور - نیازیان	۱۸۱	خوګیاڼي	۲۱۲
دوتاڼي	۱۸۲	(وزیر) مسعود	۲۱۳
خیسوري - بپلیچ یا یلیچ	۱۸۲	(وزیر) احمدزي	۲۲۵
مروت	۱۸۳	مسعود	۲۲۸
ملاخیل	۱۸۶	شیتک: (دوړ) شجره	۲۳۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ	عنوان	مخ
بنګښ ، بنګښ ،	۲۴۷	وزیر	۲۷۵
دله زاک	۲۴۹	ګربز	۲۸۱
اورکزي	۲۵۱	لالي وزیر - شیتک	۲۸۱
منګل	۲۵۱	تهتی	۲۸۳
حنی	۲۵۲	بنوڅي	۲۸۳
وردګ	۲۵۲	ګنډاپور	۲۸۵
اپریدي	۲۵۴	بنګښ	۲۸۶
کوکي‌خېل - ملک دین خېل	۲۵۷	بابړ	۲۸۷
اکاخېل	۲۵۷	د پښتونخوا نه د باندې پښتانه	۲۸۹
خټک	۲۵۸	په یوپي کښې پښتانه	۲۹۴
د خټکو ریاست	۲۶۰	په بهار او بنګال کښې ،،	۲۹۷
د قطبي خټکو خانان	۲۶۸	په راجپوتانه کښې ،،	۲۹۷
ځدران	۲۷۰	منځني هند کښې ،،	۲۹۷
اُتمان خېل	۲۷۰	د حیدرآباد ریاست	۲۹۸
خوګیاڼي	۲۷۱	په بمبئي او بروده کې پښتانه	۲۹۸
پړبه	۲۷۲	په مدراس کښې ،،	۲۹۹
درهان - خاخي	۲۷۳	د جیپور په ریاست کښې ،،	۲۹۹
		د کشمیر په ریاست کښې ،،	۲۹۹
توریان	۲۷۴	په برما کښې	۳۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ:

بسم الله الرحمن الرحیم

ما د ښاغلي سیال صاحب لیکلی کتاب «د پښتنو قبایلو د نسب شجرې»، وکوت، ربښتیا چې فاضل لیکوال د دې کتاب په لیکلو او تدوین کښې پوره زیار ویستلی دی او د ډېرې مطالعې به یې کړې وي، او لکه ده چې په ګوته کړې دي د موثقه مأخذونو نه یې استفاده کړې ده او په دې موضوع د قبائلي علاقې د پښتنو نه څکښې چا څه کار نه دی کړی، نو په دې مهم کار کښې زه دې یواځېنی او لومړنی لیکوال پېژنم او د ده د قومي خدمت کولو ستاینه کوم او د زړه د اخلاصه مننه یې کوم او د لوی خدای (ج)، نه د ښاغلي پوه لیکوال سیال صاحب د پاره، توفیق غواړم چې د پښتنو د تاریخ په خوا و شا کښې نور هم زیار وکاږي او عالمانه او محققانه لیکنې وکړي چې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو ته د خپل قومي تاریخ نور تیاره کوټونه هم رڼا شي او د پښتون قوم را تلونکي نسل ته نورپوره تاریخي سرمایه او مواد په لاس ورشي ، انشاء الله تعالــی ،ـــــ

و ما توفیق الا بالله علی العظیم .

مسعود الرحمن مسعود

پي. ای مومند ایجنسي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

سریزه:

ما د څه لیکلو او ځینو معلوماتو او تاریخي یادا شتونو د راټولولو او لیکلو د ډېر پخوانه شوق او مینه وه او دغه مینه لا شته د ی او چې کله فرصت په لاس راځي نو څه کتابونه چې د موږ د مودو زما د عمر سرمایه ده «او څه د ډېره برخه یې په انقلابونو کښې د منځه تللي هم ده چې زما په ټولو شتو کښې یوازې هم هغه قیمتي کتابونه تل زما په زړه وي» نو کتابونه لولم او ځینې مهم یادداشتونه (په زړه کوونې) د ځان سره بېل لیکم، او په دې لړه (سلسله کښې مې څه ناڅه کار هم کړی دی او ځینې کتابونه مې لیکلي او چاپ شوي هم دي، او زه به پخپل زړه کښې د خپل قام دا هم یو خدمت گڼم. په همدې سلسله کښې دا د پښتنو د ځینو قبائلو د نسب شجرې او د او سیدانې مېنې مې لیکلي دي، خو زه په دې خبره پوهېږم چې دا د ټولو پښتنو قبائلو د نسب شجرې نه دي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا روایاتي شجرې یواځې د قیس عبدالرشید بابا (رح) نه را روانې دي او ځینې کرلاڼي قبائل هم پکښې راغلي دي خو د پښتنو د هغه لویو پاچاهانو ـ ایرانو ـ سوریانو او بهمنیانو ـ شنسبیانو، تیمنو او نورو پښتنو د نسب سلسلې نو څه شوې؟ او په هغې کار نه دی شوی چې لوی ـ لوی سلطنتونه یې تشکیل کړي وو او د هند نه تر ایرانه پورې او د عرب د بحیرې نه واخله تر خوارزم، خیوا او بخارا پورې یې حکمراني کړې وې، هغه نو څوک وو، او څه شول؟ پرته د څو نامتو اشخاصو لکه علاؤالدین (جهانسوز) او محمد سام غوري مجاهد نه پرته لوی پاچا، او نور خوا ډو څوک پېژني هم نه. په هرحال موږ به کوښښ او سعې او هاند به کوو چې خپلې قومي نیمګرتیاوې ورو ـ ورو پوره کړو شو او دا د زده کړو او تعلیمیافته ځوانانو کار دی، چې خپل قومي تاریخ او پاتو عنعنو او کلتور ـ قصو او افسانو او د خپل نسب شجرو ته په پام شي او دا کار عملاً وکړي.

موږ خو خپله وسه پوره یو، دا دی څه ناڅه خو کوو او دالږ کار هم بې زحمته او بې پلټنې نه دی شوی او خپله ستړیا موکالې ده، زموږ روح به هله خوښ وي چې زموږ دالږ خدمت کوټي پښتانه ومني او په کار یې راشي او پوره یې کړي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخرکښې د خپل قام حضورته دلته - د لته سلامونه او احترامونه وړاندې کوم او د دوی برې او برم له خدایه غواړم.

م.ج «سیال» مومند

دکتاب ماخذونه

۱: پښتانه د تاریخ په رڼاکښې د سید بهادرشاه ظفرکاکاخیل تالیف.

۲: تاریخ مرصع، دافضل خان خټک تالیف، د وست محمد کامل محتنی.

۳: تاریخ خان جهان لودی، یا مخزن افغانی، دخواجه نعمت الله هروی تالیف.

۴: پټهان، د سرالف کیرو تالیف د محبوب علی شاه ترجمه.

۵: یوسفزی افغان، د یوسفی تالیف.

۶: تذکره د نوی کلي د روشن خان تالیف.

۷: مومند بابا، د سیال مومند تالیف.

۸: د کابل سلطنت بیان، د مونټ سټوراټ الفنسټن تالیف او د پوهنوال حسن کاکړ ترجمه.

۹: پښتون قبائل، د لیفټننټ کرنل احسان الله خان تالیف.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«قیس عبدالرشید»

ځیني وايي چې قیس عبدالرشید د کسي په غره کښې اوسېده، خو د خالد بن ولید په ترغیب او تشویق د محمد رسول الله د شرف حاصلولو د پاره په سنه / ٨/ هجري کښې مدینې منورې او مکې معظمې ته ورغلی ؤ او د رسول الله (ص) په حضورمشرف شوی ؤ، او خپل نوم یې قیس ؤ خو د خدای (ج) پیغمبر په قیس باندې عبدالرشید هم ور د پر که، او د هغې نه پس په قیس عبدالرشید مشهور شو او دا هم ویلی شي چې د مکې د فتحې پر وخت کښې دی د غازیانو ملګری او په مجاهدینو کښې شامل او ښه توره یې هم کړې وه، نوځکه ور ته حضرت محمد رسول الله (ص) د (پټهان) خطاب هم ور کړی ؤ.(١)

او دا هم په ځینو کتابونو کښې لیکلي شته دي چې قیس عبدالرشید

---

(١): پټهان د کشتۍ لاندنۍ تختې ته ویلي شي، اکثراً د کلک لرګي نه جوړېږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بابا په ۵۴۱/۶۶۳ع کښې په کسي غره کښې وفات شوی دی او هم هلته ښخ دی.

دقیس بابا د پلارنیکه سلسله د تاریخ خورشید جهان په قول او د تاریخ مرصع «افضل خان ختک» په قول په اسرائیلي او آدم علیه السلام پورې رسیږي، خو اوسني پښتانه او وروستنی کول دا قصې نه مني نوما یې ځکه دلته د لیکلو نه څنګ کړی دی، وایي چې قیس بن عیص بن سلول ... ... بن افغنه ارمیا، بن ساول ملقب به ملک طالوت او...

خو زه تري تېر شوی یم، او د خورشید جهان مؤلف هم دا سمه خبره نه مني، چې په دې سلسله کښې عبدالرشید تر افغانه پورې په (۳۵) پښته کښې رسیږي او حال دا دی چې دغه موده یو زر او شپږ سوه کاله کیږي او په سلو کلونو کښې د رې پښته منځ ته راځي، نو دا سمه خبره نه ګڼي.

پښتنو د کسي غره نه ځکښې خدای (ج) خبر څومره موده په نورو ځایونو او غوراتو تېره کړې ده، او چا به دا یاددا شتونه لیکلي وي او که لیکلي هم وي سم به نه وي. په هر حال مونږ له دې نه تېرېږو او خپل مطلب ته راځو.

د پښتنو د او سنۍ او پاتې شجرې او قصې هم اکثراً د هند

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو مشرانو په فرماينه د پښتونخوا نه لري خوا وشاليكلي شوي خو معلومېږي چې د دغو معلوماتو په راټولولو پسې پښتنو مشرانو لګښتونه كړي دي او ليكوال يې هرڅوك چې وو(۱) خو دا معلومات يې راټول كړي دي او دا دى نن زموږ په لاس كښې د هغوى د كوښښ او ستړيا په نتيجه كښې څه خوشته دى، كنه موږ بايد د هغوى احسان ومنو او مننه يې وكړو او د هغوى كړا او ستړيا ته په درنه سترګه وګورو.

م . ج «سيال» مومند

عقرب - ۱۳۶۴ هـ . ش

نومبر - ۱۹۸۵ ع كال

(۱) د هغه وخت مشهور ليكوال نعمت الله هروي دى.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیس عبدالرشید

سړبن — غورغښت — بیټ — «کورله»(۱)

د قیس بابا د مشر زوی سړبن دوه زامن وو(۲) «خلک وایي چې مخکښې یې اولاد نه ؤ، نوخپل ورور بیټ ورته خپل زوی اسمٰعیل ورکړو»، چې د یو نوم یې شرخبون یا شرکبون یا شرف الدین و، او د دویم نوم یې خرشبون یا کرشبون یا خیرالدین ؤ.

---

(۱): د الفنستن کتاب، د پوهاند محمد حسن کاکړ ترجمه، په ۱۸۲ مخ کښې «کورله» د قیس څلورم زوی بولي او دا صحیح خبره ده. «سیال».

(۲): نور لیکوال د قیس عبدالرشید درې زامن کښې چې سړبن، غورغښت او بیټ نیکه دی. خوانګریزي مؤرخ الفنستن (کورله) هم د قیس بابا زوی بولي. او مخزن افغاني هم په ۸۸۰ پانه کښې دغه خبره کوي.

دکیرو کتاب د پټان په ۳۳ مخ کښې یې ذکر شته.، مخزن افغاني په ۸۸۰ پانه کښې دا مني او سرالف کیرو په خپل کتاب کښې کرلاڼی د غورغښتی څلورم زوی بولي او ځینې نور وایي چې نه دی د عبدالله ارمړتبني زوی او میندلی هلک دی. خو ماته په ټولو کښې د الفنستن خبره دړنه او سمه ښکاري.

خوشحال خټک وایي:

پښتون په اصل کښې سړبني دی — یا غورغشتي یا بیټني دی
غلجي- لودی له بیټني له لوره — په سړبن پورې بیا کرلاڼي دی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړبن بابا (رح)

شرخبون (شرف الدین) — خرشبون (خیرالدین)

شرخبون (شرف الدین):
- اُرمړ (چې اصلي نوم یې عمرالدین دی - دا خلک په لوګر، پېښور او کاڼي ګرام کښې اوسېږي).
- ترین
- شېراني

خو نور شجره لیکونکي لیکي چې د شرخبون یا شرف الدین زامن دا وو:

شرخبون

اُرمړ — بابړ — بړېڅ — میانه — ترین — شېراني

نوټ: شیخ خرشبون ښه سړی او شاعر هم ؤ، څه وخت چې دی د کسي غره نه غوړې مرغۍ ته تللو نو دا شعرونه یې ویلي وو:

بېلتانه نارې مې وشوه په کور باندې - نه پوهېږم چې به څه دي پېښ په وړاندې
د خېلوانو نه بېلېږم په سرو سترګو - دواړه سترګې مې په وینو دي ژړاندې
اسمعیله ستا نارو مې زړه سوری کړ - په څړود ویرې پرې سي د زړه مراندې
څمه - څمه اوبز دیون می دی ومخ ته - د یانه څوري به اچوم و ترخ ته
ستا یاد به مې وي بس د زړه سخ ته - که دا څمکه اسمان تول سي لاندې باندې

اسمعیل د ده وراره و.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شیخ خرشبون په باب:

د پټې خزانې په استناد محمد هوتک لیکلي دي. سړبن او بیټ نیکه سکني وړونه هم دي. داخبره اکثراً شجره نویس مني او دا خبره هم منلې شوې ده چې خرشبون او شرخبون د سړبن زامن ووا او ویلې شي چې خرشبون په کال ۳۰۵ ه کښې زېږېدلی دی او د شرخبون د زېږېدنې نېټه نه ده معلومه، خوځینې وایي چې ممکنه ده چې دی به هم د څلورمې هجري پېړۍ په اغاز کښې زېږېدلی وي او دا هم ویلې شي چې د خرشبون دښوند په زمانه کښې د هغه پلار او تره (سړبن او بیټ نیکه) لاښوندي وو. په دې خبره د تذکره لیکونکو څه شکونه شته، خو د روایاتو برابر دا خبره هم دغسې پرله پسې راغلې ده، او مرکزي حیثیت یې مینډلی دی او د پښتنو ټول قبایل له همدې مرکزه چوړلي اګرچې دا وړوستنی خبره او د پښتنو د سیاسي شهرت اغاز د دې نه پخوا شوی دی او د اتمې عیسوي پېړۍ په نیمائي کښې لا پښتانه د سپین غره شا وخوا لغمان او ننګرهار ته راغلي وو او د سبکتګین په پوځونو کښې پښتانه د برکډ شوي وو.

د پښتنو تشکیلات اکثر په دې څلورو اصولو بنا دی: (۱) د وینې نسب، (۲) خپلوي، دخوړ-لوړ، ورکړه راکړه، (۳) ګوندي، (۴) الحاق او یو د بل سره تړون دی.

اوس به د شرخبون د زوی شېراني شجره ولیکو:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

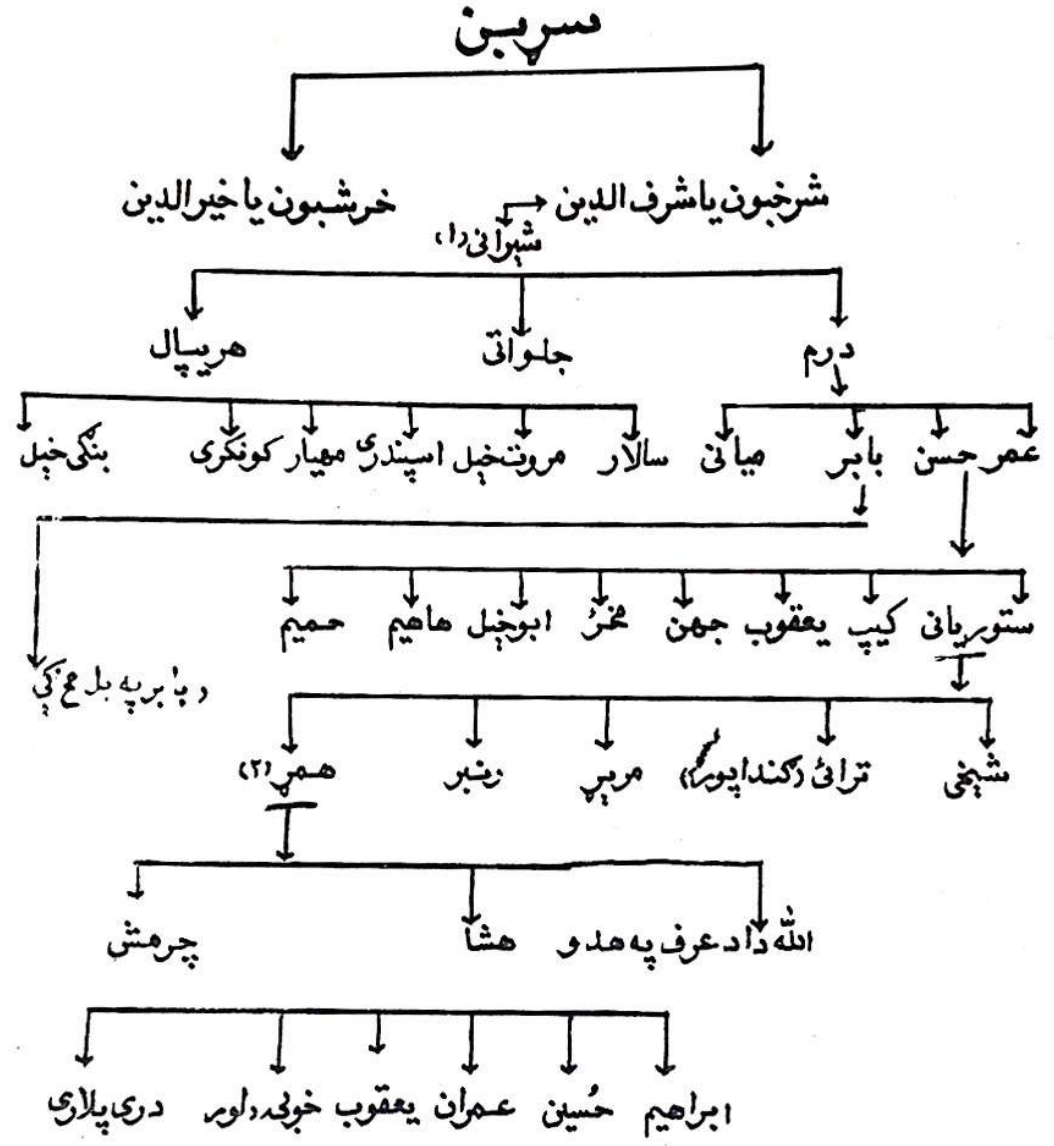

نوټ: شېراني د شرخبون مشر زوی او د کاکړ خوریي وو نو د شېرانو او کاکړو تل یو والی له دې امله دی.

(۱): د پښتنو ټولې ذېلې ۴۰۵ دی. دغسې (۱): سړبنی ۱۰۵ - غور غښتي قبایل ۹۵ بیټني قبایل ۲۵، مستوزی، غلجي، لودي ۵۲ - کرلاڼي ۱۲۸ دی او ټولې څانګې ۴۰۵ دی.

(۲): ستوریاني خو عمر په زوی ولحه نیولی ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ابراهیم ستوراني نه:

- شمیر
- دولتخېل
- دریاخېل
- لمند
- سپینخېل
- نیازي

د بابربن درم نه:

- انجر
- سنجر[۱]
  - سعودخېل
  - غورخېل
  - ابراهیم خېل
  - اسمعیلخېل
  - یعقوب خېل

او د هریپال بن شیراني بن شرخبون بن سړبن نه:

- یوسف
  - توزي
  - تازك

ترین بن شرخبون بن سړبن نه:[۲]

- تور
- سپین
- ابدال (د ۴۳۰ هـ خواوشا)

---

[۱]: سنجر د پنځو واړو زامنو اولاده په سعودخېل او غوریاخېل یادېږي.

[۲]: ترین نه تور او سپین لیکلي شوي، خوسیال کاکړ پخپل کتاب (د سویلي پښتونخوا کښې ژبې، نفرتې) هم یاد کړي دي او بور ترین هم وايي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

توړ نه:
- ملموني
- کندزي
- سیکي
- بابو

سپین نه:
- وزیر
- جام
- سلیمان
- اومچي

ابدال نه:
- سلیمان
- زختر

- منديزي
- منګلزي
- نیکختاني
- بټيزي
- ترلزي
- هارونزي

هارونزي:
- عمرزي
- ملکیار
- اسمعیلزي
- باروزي
- حیدرزي
- یعقوبزي
- بابکرزي
- سیدزي

زختر:
- علي
- زدو
- عیسی
- ماکو
- خاکو

- حسنزي
- پیرزي
- خلوزي

- زیرک
- میر
- توري

او د میرنه اسحاق چي اولاد ده يې اسحق زي بللی شي او تفصیل به یې وروسته راشي.

او د ماکو نه:
- جدالزي
- فیروزي
- صاحب زي

او د زیرک[1] بن عیسی بن زختر نه:
- پوپل
- بارک[2]
- اڅکو
- مستی (پاتی بل مخ کی)

نوټ: (۱) کیرو د خپل کتاب پټان په ۳۴ مخ کښې وايي د ابدال زامن پنجپا او زیرک دی او د زیرک زامن اڅکزی، بارکزی، پوپلزی او علیکوزی دي.
(۲) بارک په ۷۶۰ هـ خواو شا کي و.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

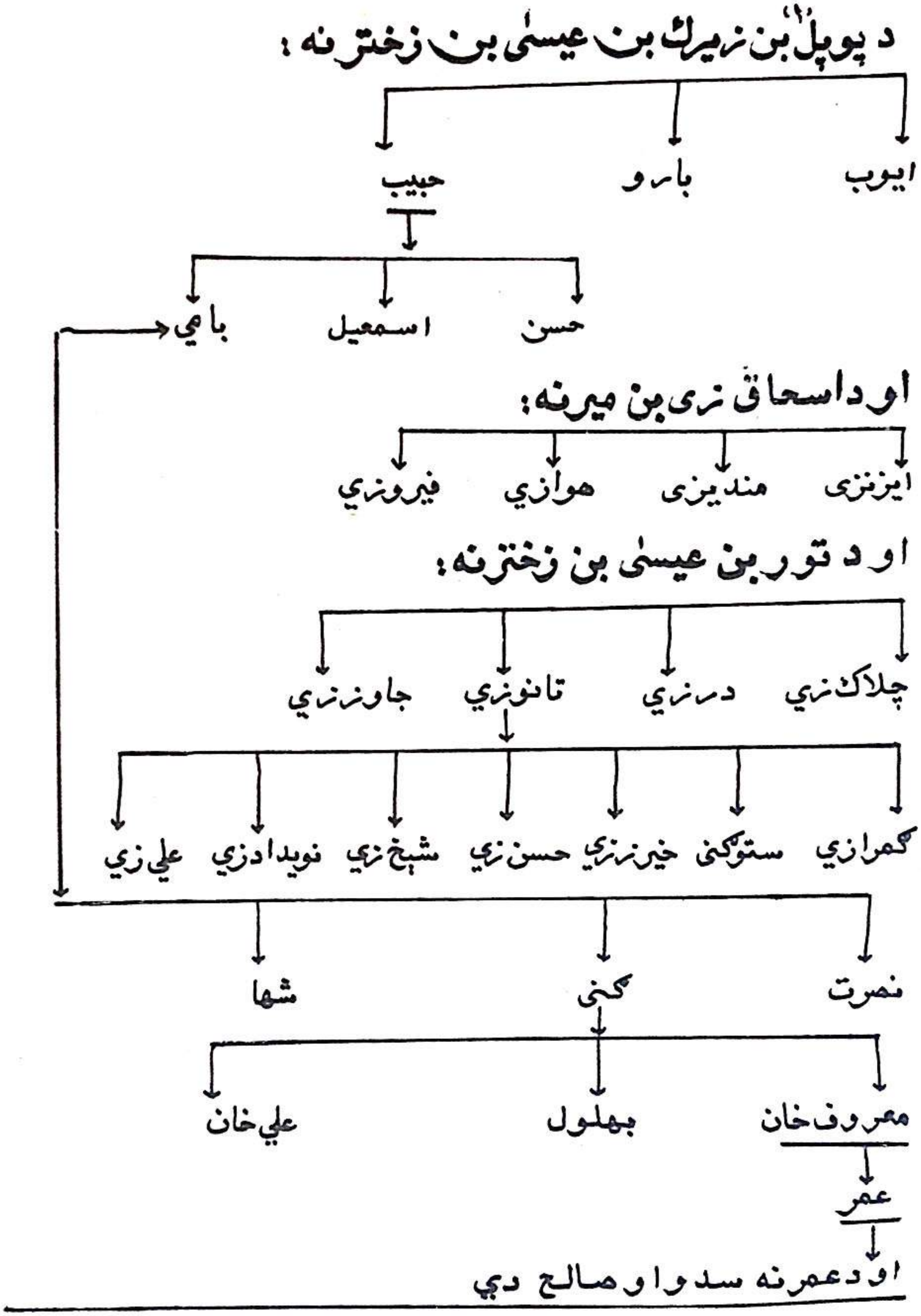

(۱): پوپل د ۷۸۰ هـ خواو شاکي ژوندی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عمر نه ملك سدو د سدوزو مورث اعلیٰ د قندهار مرزبان متولد په ۹۶۵ ھ کښې متوفي ۱۰۲۱ ھ او بل زوی یې ملك صالح د ۹۵۰ ھ د شېرشاه معاصر او د احمد شاه دراني وزیراعظم شاه ولي خان د ده د ده په اولاده کښې ؤ .

او د ملك سدو نه :(۱) خواجه خضرخان مرزبان قندهار متوفي ۱۰۳۶ ھ وو.

(۲): مردودخان وفات ۱۰۵۲ ھ او د مردودخان نه حسین خان وفات ۱۰۶۹ ھ . د ملتان د ناظمانو مورث اعلیٰ ؤ.

(۳): زعفران خان ، کامران خان وفات ۱۰۵۰ ھ کښې .

(۴): بهادرخان او د بهادرخان نه اسمعیل خان او د هغه نه کمال خان ، محبت خان او علي خان .

د کامران خان نه :(۱) عیسیٰ خان (۲): موسیٰ خان او د موسیٰ خان نه هارون ؤ ، د هارون نه فتح الله د هغه نه رحمت الله خان د شاه زمان سدوزي وزیر ملقب په وفادارخان وو.

او د محبت خان د اسمعیل خان بن بهادرخان د زوی نه جعفرخان ، غازي خان ، عظمت خان ، حلیم خان او د غازي خان نه بارخان او مومن خان .

بارخان ← نواب محمد خان ، خدایارخان ، صالح محمد خان

مومن خان ← حاجي عبدالرحمن (په بلخ کې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي عبدالرحمن بن مومن خان نه:

- حافظ رحمدخان
  - عبدالصمد خان
  - نواب شیرمحمد خان
    - نواب سرفرازخان
    - محمد نوازخان
    - ربنواز خان
  - عبدالرحیم خان

او د خواجه خضرخان بن ملک سدو نه

- شیرخان مرزبان قندهار
  - سرمست خان
    - دولت خان مرزبان قندهار
      - رستم خان مرزبان قندهار وفات په ۱۱۱۹ هـ کې.
      - محمد زمانخان د هرات رئیس (۱۱۲۲ - ۱۱۲۵ هجري)
      - نظرمحمد خان
- خداد سلطان مرزبان قندهار سنه ۱۰۵۰ هـ کې

د بارکزی بن عیسیٰ بن زخترین اودل بن قرین شجره نسب:

- بارکزی
  - بالی زي
  - نورالدین زي
  - رکن الدین زي
  - نصرت زي
  - د وتار (نور په بل ځای کي)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رکن الدین زي بن بارکزي نه:

زنګي زي · محمد زي · ماکمین زي · سیفل زي · تارو زي · جنګ زي

عیسی زي · باکل زي · بیان زي · خونسي زي · ګرجي زي · اچک زي · سرباز زي

د نصرت زي بن بارکزي نه

اتمان زي · سنجر زي · ولي زي · خواجک زي · جمال زي · بود زي · خواجي زي · ابا زي

د محمد زي بن رکن الدین زي نه:

بارو زي او د هغه نه حاجي یوسف او د هغه نه جمال خان او د جمال خان زامن دا دي:

پاینده خان · هارون خان · رحیم داد خان · بهادر خان

د پاینده خان لومړۍ ښځې نه زامن وو: وزیر فتح خان، عظیم خان او تیمور خان دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد زمان خان رئیس هرات (۲۲ - ۱۱۲۵ هـ) نه :

زلفقار خان رئیس هرات ۴۲ - ۱۳۶ هـ

↓

لقمان خان (۱۱۶۲ هـ وفات)

لوی احمد شاه بابا غازی د سدوزو

د سلطنت بانی د ۷۳ - ۱۷۴۷ ع (۲۶) کاله.

↓

تیمور شاه ۱۷۷۳ - ۱۷۹۳ ع (۲۰) کاله | سکندر | سلیمان | ایوب | پرویز

د تیمور شاه (۲۶) زامن وو. مشهور یې دا لاندې دي :

↓

شاه زمان د ۱۷۹۳ ع نه تر ۱۸۰۰ ع پورې، پادشاه (۸) کاله.

↓

قیصر

شاه محمود د ۱۸۰۰ ع نه تر ۱۸۰۳ پورې او بیا ۱۸۰۳ نه تر ۱۸۰۹ - پورې شهزاده کامران[1] د شاه محمود زوی وو.

شاه شجاع الملک د ۱۸۰۳ نه تر ۱۸۰۹ پورې، او بیا ۱۸۳۹ نه تر ۱۸۴۲ ع پورې (۹) کاله پاچا.

↓

شهزاده تیمور | فتح جنګ | شاپور | نادر | صفدر جنګ

---

(۱): وزیر فتح خان هم د شهزاده کامران په هرات کښې په اعتبار نیولی او ړوند کړی یې ؤ او بیا یې په غزنی کښې مړ کړ. او شاه محمود خان هم حاضر وو دغه په امر فتح خان وو شلی شو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د عظیم خان نه سلطان احمد خان ، حبیب الله او سکندر خان دی .

او د پاینده خان د دویمې ښځې نه ؛ پوږ دل خان ، شېردل خان ، کوندل خان ، رحمدل خان او میرولي خان (د قندهار سرداران وو) .

او د پاینده خان د بلې (۲) ښځې نه ؛ امیر دوست محمد خان ، امیر محمد خان او جمال خان وو .

او د څلورمې ښځې نه یې ؛ یار محمد خان ، سلطان محمد خان ، پیر محمد خان ، سید محمد خان د پېښور سرداران وو .

د بارکزو حکمران تبر او له کورنۍ امیر دوست محمد خان د ۱۸۲۶ ع نه ۱۸۶۲ ع پورې پادشاه .

د دوست محمد خان زامن

(۱) : محمد اسلم خان .

(۲) : محمد اعظم خان (امیر ۱۸۶۷ ع نه تر ۱۸۶۹ ء پورې) ، (۲) کاله .

(۳) : محمد افضل خان (امیر ۱۸۶۵ ء نه تر ۱۸۶۷ ء پورې (۲) کاله .

(دا دواړه یوې ښکشې مور نه وو .)

(۴) : محمد امین خان .

(۵) : امیر شېر علي خان (امیر ۱۸۶۵ ء نه تر ۱۸۶۷ ء او بیا د ۱۸۶۹ ء نه تر ۱۸۷۸ ء پورې) (۱۰) کاله .

(۶) : غلام حیدر خان . (۷) : محمد اکبر خان (معروف وزیر اکبر خان) .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۸): محمد محسن خان
(۹): محمد حسین خان
(۱۰): محمد قاسم خان
(۱۱): محمد صالح خان
(۱۲): محمد هاشم خان
(۱۳): محمد عظیم خان
(۱۴): محمد رحیم خان
(۱۵): محمد صادق خان
(۱۶): محمد ولي خان

دامیر شیرعلی خان زامن

- امیر محمد یعقوب خان — د ۱۸۷۸ء نه تر ۱۸۷۹ء پورې پاچا
- ابراهیم خان
- محمد ایوب خان — فاتح میوند ۱۸۸۰ء جولائی میاشت
- عبدالله جان

محمد افضل خان بن دوست محمد خان نه:

- عبدالرحمن خان — ۱۸۸۱ء نه تر ۱۹۰۱ء (۲۰) کاله بادشاه

او د امیر عبدالرحمن خان نه:

- عبدالله خان
- امیر حبیب الله خان
- نصرالله خان (۱)
- شمس الدین خان
- حفیظ الله خان — محمد عمر خان
- امین الله خان — غلام علی خان

(۱): امیر حبیب الله خان او نصرالله خان د واړه سکني وروڼه د یوې مور نه وو چې د بدخشان د میرلور وه۔

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امیر حبیب الله خان نه

عنایت الله خان

په ۱۹۲۹ء کښې پنځه ورځې امیر -
او بیا لاړ په ایران کښې مړ شو.

امیر امان الله خان

امیر د ۱۹۱۹ء نه تر ۱۹۲۹ء پورې
او بیا د وطن نه لاړ او په ایټالیا -
کښې ؤ، هملته مړ شو او مړې یې بیا راوړلې
شو او په جلال آباد کښې د پلار تر
څنګ ښخ شو. (۱۰) کاله پاچا وو.

نوټ: د بارکزو د لومړي کورنۍ (۹۹) کاله دوره وه.

د بارکزو دویمه حکمرانه کورنۍ

سردار سلطان احمد خان

یوسف خان

اصف خان

نادر خان - محمد عزیز خان - محمد هاشم خان - شاه محمود خان - شاولي خان

نادر خان: د ۱۹۲۹ء نه تر ۱۹۳۲ء پورې (۴) کاله پادشاه او په ۱۹۳۲ کښې شهید شو.

محمد داود خان - ۱۳۵۲ ش - ۱۳۵۷ رئیس جمهور (۵) کاله.

محمد ظاهر شاه ۱۹۳۳ء ۱۳۱۲ ش - ۱۳۵۲ (۴۰) کاله پادشاه.

نونه

محمد اکبر خان - احمد شاه - نادر - محمد داود - بلقیس - مریم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میانی بن شرخبون بن سړبن د نسب شجره :

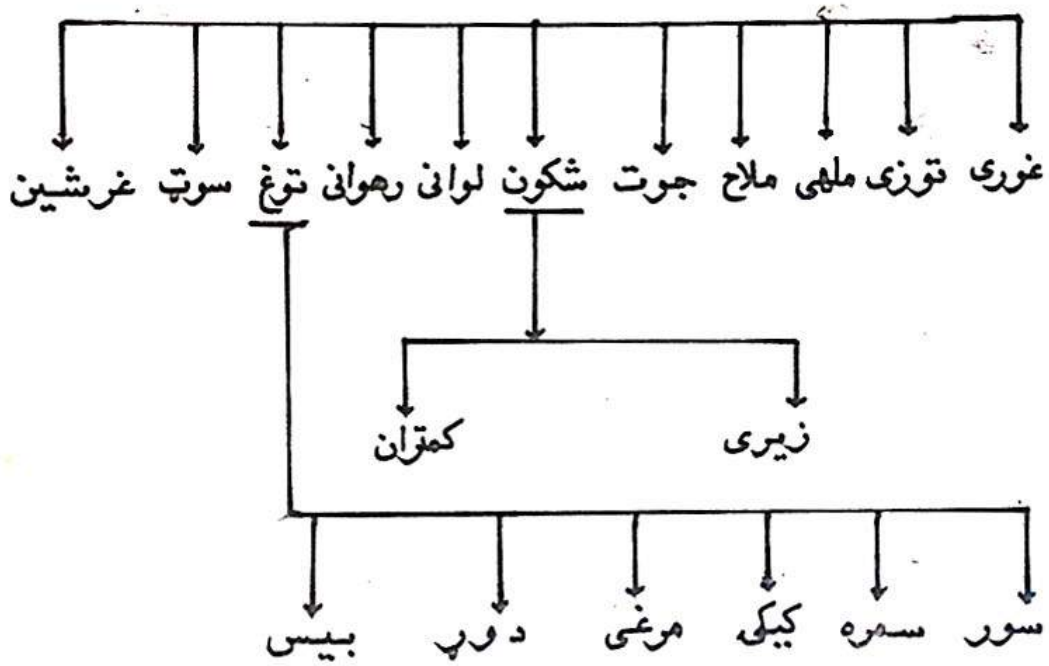

د برېخ بن شرخبون بن د نسب شجره :

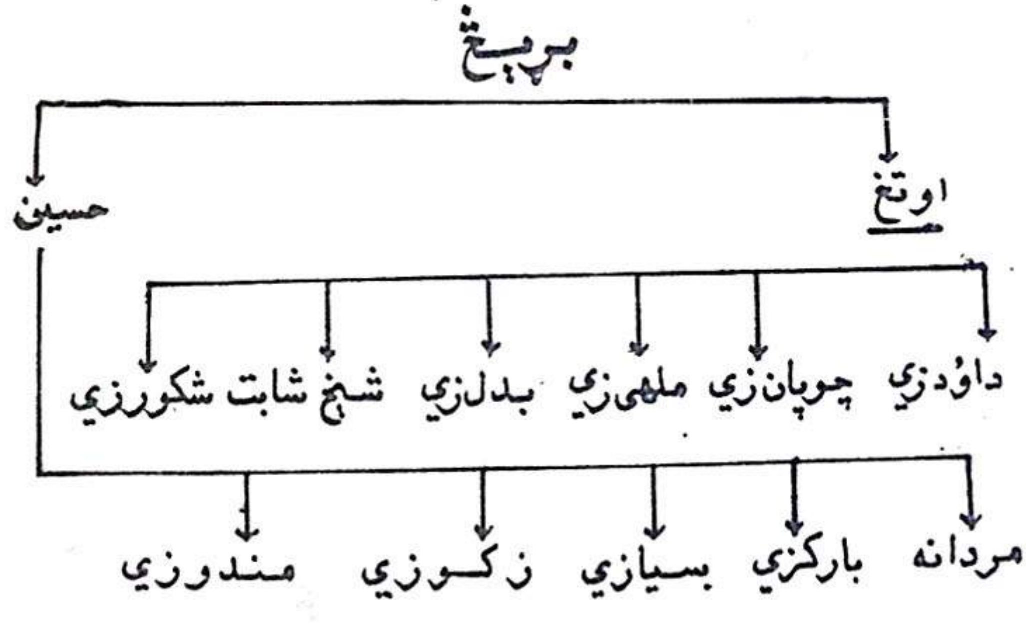

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اورمړ بن شرخبون بن سړبن دنسب شجره

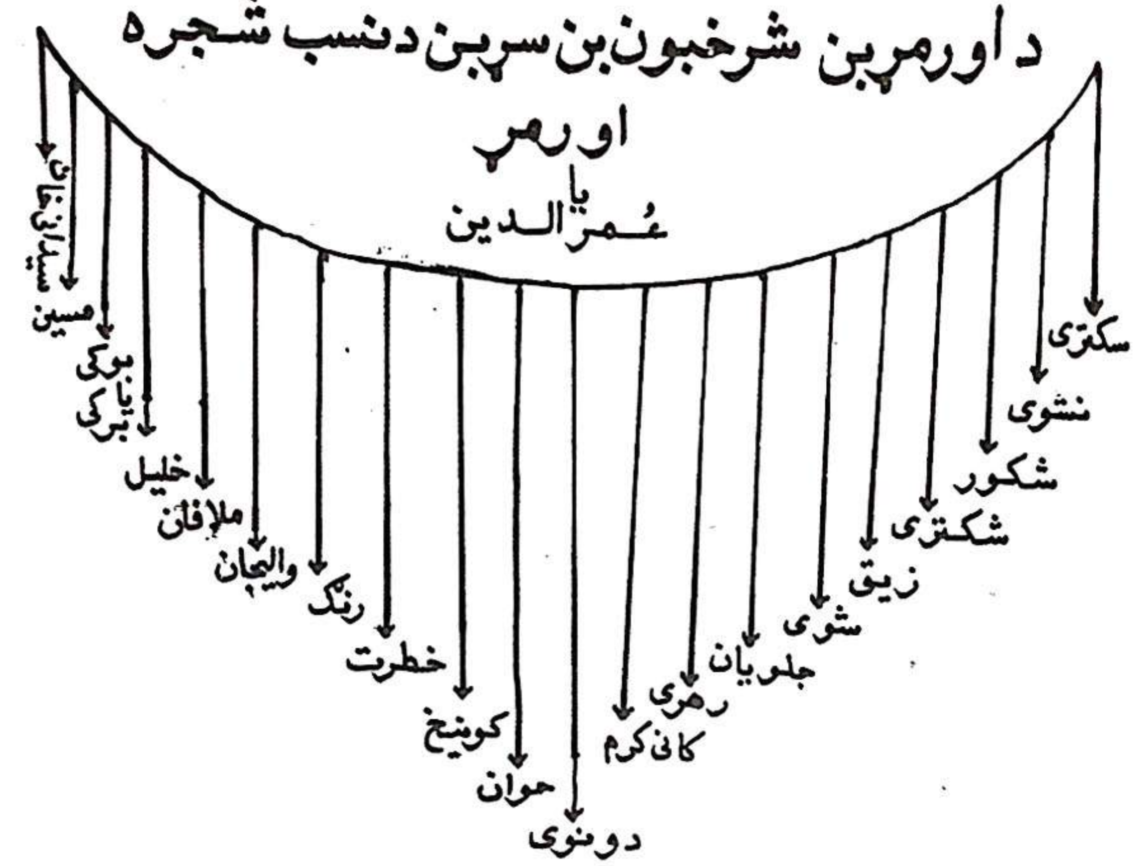

لکه څنګه چې لیکل شوي د شرخبون مشر زوی شیراني و، خو پلار د مشرۍ پګړۍ ترین ته تړلې وه نو، شیراني په دې خفه شواو د پلار نه مرور شو، خپل ماما کاکړ ته لاړ او د هغې نه شیراني د کاکړو سره ګډ شواو بنه بدېې د غرغښتو قبیلې سره یوه شوه.

د شیرانو علاقه د ګومل د رې سویل ته واقع ده او کوه سلیمان (کسی غر) هم د دوی په علاقه کښې دی، د دې علاقې په قطبي برخه کښې حسن خیل، منځ کښې ابوخیل او جلواڼي او سویل ته یې کیپ او هرپیال ټبرې استوګنې دی او د کسی غره په قبله د کوسی په غرونو کښې کاکړ میشته دي. د وزیرو د علاقې په شان دا علاقه هم پلنه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غریزه ده، خو د کروندې ځمکه پکښې لږه ده.

ترین:

د ترین درې زامن تور او سپین[1] او اودل وو چې په «اودالی» مشهور دی او پر ۱۶۳۹ء کښې وفات شوی دی، خود ترین په نوم سپین او تور شهرت لري او دالي ځانله پښنه یادیږي. تورترین په پشین ادوکه کښې او سپین ترین په هرنائی دوکه کښې او د چوتیر په علاقه کښې پراته دي.

د ترینو او ابدالیانو په خویونو خصلتونو کښې او رواجونو کښې څه توپیر نشته. په ترینو کښې د خانۍ کور په گوره ترینو کښې د بښتي زی په ځانگه کښې دی او دا متل مشهور دی چې وائی «خانی ده په دوه کوره. په ترین کښې به بښتي ده- په نوحانی[2] په کښتی ده».

ابدالیان:

په ابدالیانو کښې د زیرک د اولادې نه پرته نورې ډیلې په

---

(۱) خوسیال کاکړ پخپل کتاب «د سویلي پښتونخوا پښتانه» کښې زیړ ترین هم یاد کړي دي، او لابور ترین هم وائي چې څلورځانگې کیږي

(۲) نوحانی یا لوانی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجیاڼۍ یادیږي. دابدالیانو علاقه اندازاً څلور سوه (۴۰۰) میله اوږده ده او اوه شلې (۱۴۰) میله به پلنه وي. د دې د علاقې حد قطب پلو د هندوکش، کوه بابا او کوه سیاه هغه برخې سره لګېدلې دي چې چېرته هزازه او ایماق پراته دي او د دوی قبلې حد د ایران سره او قبله په سویل یې د سیستان سره چې ان تر بلوچستان پورې یې حدود رسېدلي دی، د دوی د علاقې په سویل د شوراوك او خواجه عمران غرونه پراته دي چې پکښې د ابدالیانو یوه پښنه اڅکزي استوګن دي او د هملغو غرونو په نمرختیزه برخه کښې کاکړهم آباد دي. د «مرغه» کلي چې په «غوره مرغه» هم یادیږي او په دغه کلي کښې په ۱۷۷۳ع کښې لوی احمد شاه بابا غازي هم وفات شوی دی. دغه کلی د خواجه عمران د غرونو قطب په نمرخاته پروت دی. د ابدالیانو په نمرخاته د غلجو علاقه ده. دابدالیانو د علاقې مشهور سیندونه: هلمند، ارغنداو، خاشرود او فراه رود دي.

ویلی شي چې د ترین په زامنو کښې ابدال یا اودل کشرځو د پلار نه پس هغه د قام مشرشو (۱) او د خپلې مشرۍ په وخت کښې یې خپل اولس ډېر خوشحاله وساته.

---

(۱): اودل په ۱٦۲٦ع کښې وزل شوی دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داودل دوه زامن وو: (۱) سلیمان (۲) زخترد پلار نه پس۔ زخترد قام مشرشو. او ویلی شي چې د زختر شپږ شلې کاله عمر ؤ او تر د رې پښتنه یې خپل اولاد لیدلی ؤ. په هغه پسې د پلار د وصیت برابر عیسیٰ د قام مشرشو. دعیسیٰ درې زامن وو: (۱) زیرك (۲) میر (۳) نور. په پلار پسې زیرك د قام مشرشوا و د زیرك څلور زامن وو: (۱) بارك (۲) الکو (۳) مستی (۴) پوپل. زیرك پخپل ژوند خپله مشري بارك ته ورکړه، خوڅوموده وروسته پوپل په چل او ول خانې خپله کړه او مشري د پوپل کورنۍ ته راغله. د پوپل درې زامن وو: (۱) حبیب (۲) بارو (۳) ایوب. حبیب د خپل اولس خان شوا و (۵۲) کاله ژوندی ؤ. د حبیب شپږ زامن وو، د یوه نوم یکښې سردارخان یا بامی ؤ، د مشرۍ د پاره د ورونو په منځ کښې جنګونه او جګړې ونښتې، خو وروسته د قومي جرګې په صلاح بامي د قام مشر و ټاکل شو.

بامي اویا (۷۰) کاله د قام مشرؤ، د مرګه پس ترې درې زامن (نصرت، کمنی، شها) پاتې شول خو په دوی کښې یو هم د قامي مشرۍ لایق نه ؤ.

په بامي پسې بهلول دکمنی زوی د قام مشرشو، د بهلول نه دوه زامن پاتې شو: (۱) معروف (۲) علي خان په بهلول پسې معروف د قام مشرشوا و په هغه پسې د قام مشري عمرته ورسېده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عمر نه دري زامن (صالح، اسدالله او آدم) پاتې شو، د قام مشر اسدالله شو، دغه سړی په خلکو کښې په «سدو» (تولد ۹۶۵ ه وفات ۱۰۲۱ ه) مشهور دی او هم د ده په نامه قبیله په «سدوزي» مشهوره شوله. او همدا اسدالله د غازي احمد شاه بابا مشر نیکه کیږي.

اسدالله پوه او قابل سړی ؤ، هغه د ابدالیو ټولې او غلجو ځینې ښانګې پخپله پیره راوارولې او ښه قوي مشر جوړ شوا و په ډېر عزت او د بدبه یې خپل ژوند تېرکړو او د ایران پادشاه عباس اعظم له پلوه دا بدالیانو رئیس هم منلی شوی ؤ، د پنځه اویا (۷۵) کالو په عمر وفات شو او پنځه زامن ترې پاتې شول: (۱) خواجه خضرخان (وفات په ۱۰۳۶ ه کښې) (۲) مودودخان (وفات ۱۰۵۲ ه) (۳) زعفران (۴) کامران (۵) بهادرخان ؤ.

د خپل اولس په خوښه خواجه خضرخان د قام مشر وټاکلی شو او شل (۲۰) کاله د قام خان ؤ د هغه نه دوه زامن وو: (۱) خداداد سلطان (۲) شیرخان ؤ. په دغه وخت کښې د ایران باد شاه، شاه عباس ثاني ؤ د پلار په ځای خداداد سلطان د قام مشر شو، دا ډېر قابل او مدبر سړی ؤ، د خپل اولس جګړې یې ټولې په جرګو او مرکو اوارولې، دغه وخت ابدالي قبیله د قندهار په نمر خاته دارغستان په علاقه پرته وه او د غلجو مشر سلطان ملخی توخی،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ؤ، خداداد سلطان په ۱۰۴۱م- ۱۶۴۰ع د غلجوا و ابدالیو په منځ کښې حدود د ورورولۍ او عزیزولۍ په توګه سره وویشل. خودې سرې په آخره کښې په کاکړو تیری وکړو او د هر کاکړ یې ووژل او کورونه او میښې یې ورتالاکړې، خوده هر زړیږی پښېمانه شو او د اولس مشري یې خپل ورور شېرخان ته وسپارله د نیایی ژوند یې پرېښود او د خدای په ذکر مشغول شو.

شېرخان د خپلې مشرۍ په وخت کښې د قندهار ایرانې- بیګلربیګي سره مخالف شو، ایرانې سلطنت په ابدالیانو کښې کورنی نفاق ولچولو، د خداداد سلطان د تره زوی سلطان حسین ته یې د میرزا خطاب ورکړو او د ابدالیانو مشر یې کړو. شېرخان د دې په بدل کښې د ترنک رود په غاړه په یوکلک ځای کښې د هره شوا و د مغل بادشاه (شاه جهان) له خوا ورته د شهزاده خطاب ورکړی شو. د غه وخت د مغلو او ایرانیانو رقابت ؤ، آخر سلطان حسین پوه شو او شېرخان ته ورغی او غاړه یې ورته کېښوده او ایران هم د دغه مخالفت نه لاس واخیست او شېرخان د قام مستقل مشر شو او د هرش (۳۰) کاله مشر ؤ او (۶۵) کالو په عمر د آس نه ولوېدو او په بنکارګاه کښې مړ شو.

د شېرخان د مرګ نه پس یې زوی سرمست خان د قام مشر شو او (۳۰) کاله مشر ؤ، د هغه نه پس د ولت خان د قام مشر و

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاکل شو، خو دی ورکوټی ؤ نو تره یې حیات سلطان به د مشری کارکولو. په دغه وخت کښې د قندهار ایرانی حاکم "گرگین خان" - گرجی ؤ، دغه ایرانی حاکم په آخر کښې د ولت خان او د هغه زوی نظر محمد خان بندیان او بیا یې مره کړل.

د دولت خان نه دوه زامن رستم خان او زمانخان پاتې شول. رستم خان د قام مشر شو، خو هغه هم گرگین خان و واژه او ابدالیان بې مشره شول.

ابدالیان د ایرانیانو د ظلمونو له کبله د شوراوک غرونو ته ورونه کډې وتښتېدلې او څه مخ په قبله د فراه او هرات غرونو ته پسې لاړل او څه موده پس د ملتان نه هم څه ابدالي مشران راغلل او ابدالیو په هرات قبضه وکړه، دغه وخت د غلجي میرویس خان زوی میرمحمود په قندهار کښې باد شاه ؤ، هغه د ابدالیو سره په فراه کښې جنگ وکړو او اسدالله ابدالي مشریې و واژه، د هغې نه پس زمانخان د رستم خان د ابدالیو مشر شو، دی د ۱۱۲۵ھ نه تر ۱۱۳۲ھ پورې د هرات رئیس او د قام مشر شو.

د محمد زمانخان زامن وو (۱) ذالفقارخان (۲) احمد خان، چې وروسته غازي احمد شاه شو چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۷۷۳ع - پورې (۲٦) کاله د افغانستان بادشاه ؤ او د پښتنو په طبیعي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدودو یې حکومت وکړ. اولوی شاهنشاهیت یې تشکیل کړو، چې اخر په ۱۷۷۳ع کښې وفات شواو زوی یې تیمور شاه په ۱۷۷۳ء کښې بادشاه شو چې آن تر ۱۷۹۳ء پورې پادشاه ؤ.

دا کورنۍ په پوپلزو کښې د سدوزو په کورنۍ کښې چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۸۱۸ع پورې په افغانستان کښې آن تر پنجاب به- حکومت کړی دی.⁽¹⁾ او په ۱۸۱۸ء کښې د افغانستان حکومت د سدو زو نه بارکزو کورنۍ ته منتقل شو او بارکزی لومړی بادشاه امیر دوست محمد خان ؤ چې په ۱۸۲۶ع کښې یې کابل ونیو او بادشاه شو.

د پوپلزو یعنې سدوزو او بارکزو د پخوانه سره رقابت ؤ، پخوا مشری د بارك وه او هغه د پلار په ژوند (۱۵) کاله دقام مشر ؤ، خو پوپل تري په چل ول مشري ونیوله. د احمد شاه د بادشاه انتخابېدو په وخت هم حاجی جمال خان محمدزی بارکزی د بادشاهۍ په طمعه ؤ خو وروسته په دې فیصله وشوه چې وزارت به د بارکزو په کورنۍ کښې د محمدزو وي. خو په ۱۸۱۸ع کښې څه وخت چې د شاه محمود سدوزي او د هغه د- زوی کامران د بې عقلۍ له کبله وزیر فتح خان ړوند او ووژل

⁽¹⁾ د سدوزو د حکومت دوره (۷۱) کاله وه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو، خو د سدوزو او بارکزو په مینځ کښې جګړې روانې شوې او آخر حکومت په ۱۸۲۶ع کښې د دوست محمد خان بارکزي محمدزي شو.

د محمدزو بارکزو حکومت په دوو دورو وېشل کېږي لومړې دوره د دوست محمد خان نه چې د سردار پاینده خان زوی وُ د ۱۸۲۶ع نه پیل کېږي چې د ۱۹۲۹ع د امان الله خان د خلع کېدو تر وخته پورې د بارکزو د لومړنۍ کورنۍ د حکومت د دوره (۱۰۳) کاله وه.

دوهم دوریې د محمد نادرخان د سردار محمد یوسف خان د زوی نه چې د سقاؤ د زوی نه چې د امان الله خان نه یې حکومت نیولی وه، بادشاهي ونیوه او په ۱۹۲۹ع کښې پادشاه شو، لدې

---

(۱) محمد نادرخان د یوسف خان زوی او هغه د یحیٰی خان زوی، هغه د سلطان محمد خان زوی، هغه د سردار پاینده خان زوی، دامیر دوست محمد خان ورور وُ.

سردار سلطان محمد خان په پېښور کښې او سېده او په پېښوري سردارانو یاد ېدل. د سلطان محمد خان مشرور یار محمد خان چې د سید احمد بریلوي سره په جګړه کښې و وژل شو او د وه ورونه یې نور هم وو چې سید محمد او پیر محمد نومېدل.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وختـه نیولی تر سردار محمد داؤد خان د وختـه ۱۳۵۷هـ.ش/۱۹۷۷ع پورې د حکومت د ورہ وہ چې په دغه وخت کښې حکومت نور محمد ترہ کی ونیوہ. د دې کورنئ د حکمرانئ د ورہ (۴۹) کاله وہ.

د بارکزو اکثرہ خلك مالدار دي او ځینې یکښې زمینداري هم کوي. اڅکزي هم د بارکزو یوہ څانګه ده، چې په سیاسي غرض احمد شاہ بابا دا څانګه د بارکزو نه بېله کړہ او ځانله بېله تپه شوې ده.

په ابدالیو کښې نورزي هم د بارکزو همرہ دي خود وی د ملك په قبلیز وغرونو او د سیستان په ریګستان کښې خوارہ وارہ پراته دي، نو ځکه په طاقت کښې د بارکزو نه لږ دي.

علی زي په زمینداور کښې آباد دي او د کرکیلې کار کوي، د دوی په خوا وشا کښې الکوزي هم پراته دي او د زمینداور په سویل کښې اسحاق زی هم اوسېږي، د وی په مالداري خپله ګذارہ کوي.

د ابدالیانو په علاقه کښې هرات، کندهار، ګرشك، فراہ - لوی ښارونه دي.

بریڅ:

بریڅ اکثرہ د شوراوك په علاقه کښې پراته دي، قطب ته یې دُراني او په سویل بلوچ آباد دي، نمرخاته یې دخواجه عمران

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرونه دي او په قبله يې مصرا ده.

د شوراوك په علاقه كښې دلور سیند بهيږي لـه دې كبله داعلاقه ودانه ده. دا علاقه چې بړيڅ پكښې پراته دي ، لږ و ډېر شيبته ميله مربع به وي.»[1]

ارمړ :

دارمړ اصلي خپل نوم عمرالدين دی ، خو په ارمړ مشهور شوی دی. د ارمړ و ځينې خلك په افغانستان كښې په لوګر كښې يې او څه د وزيرستان په كاني ګرام او ځينې د پښتور په د ريو و كلو برارمړ، كوز ارمړ او ميانه ارمړ كلو كښې استوګن دي.

ارمړ يا عمرالدين د شرخبون زوی ، د سړبن لمسی اود قيس بن عبدالرشيد كړوسی كيږي. ارمړخيله خاصه ژبه لري چې په كاني ګرام كښې پړي او س هم خبرې كيږي ، خو دا نور ارمړ هغه ژبه نه وايي او په پښتو خبرې كوي.

---

(۱): د هندوستان مشهور نواب رحمت خان او د ۱۸۵۷ع كال د جنګ آزادی ميړه جرنيل بخت خان هم د واړه د بړيڅ د قبيلې نه وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خرشبون بن سربن بن قیس عبدالرشید اولاده

خرشبون یا خیرالدین

- کند
- خمند
- کسی

او د کند نه خشی یا خښی زجینی اوغوري دی.

- (۱) بسود شبیخا ښځه وه
  - د بسونه ترکاڼي دي چې په باجوړ کښې مېشته دي. (۱)
  - اولاده يې ماموند او سالارزي دی.
- (۲) میرجا نه د شبیخا بله ښځه وه.
  - مک
    - د مک نه یوه لور وه کاکی.
    - اولاد يې "کیګیاڼي" دی.
  - مند

---

(۱) نوټ: ویېلی شي چې د بسونه ترکاڼي دی د ترکاڼي نه ماموند او سالارزي دی. د ماموند نه برېوزي، برم کازي او کاکازي. او د سالارزي نه برسدين او لرسدين او د چارمنګو قومونه دي او د چارمنګي نه شمه‌خېل، تورخېل، هلال خېل، خانزده ګان دي.

ترکاڼي د باجوړ په جندول کښې مېشته دي او ځيني يې څلور قامه کښې: عیسی‌زي، سالارزي، ماموند او ... زی، د جندول عمراخان مست خېل عیسی‌زی و. (نور په بل مخ کښې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی شي چې د ترکاڼي دوه زامن وو:

۱، موسی ۲، شعیب.

د موسی اولاده ۱، محمود یعنې لوی ماموند ۲، اسمعیل زی،

د اسمعیل زي اولاده داده: ۱- وړوکی ماموند ۲کاکتوړ ۳- حسن ۴- عیسی یا اسیوزي ۵- مدی چې اولاده یې خوږجی، معروف او الیاس دی ۶- هارون ۷- موردی ویلی شي چې د کاکتوړ اولاده ده بدخشان او هرات ته تللې ده او دکګی زی اولاده پنجاب ته تللې ده او ایسوزي په جندول کښې اړولی دی چې مست خېل قبیله هلغه ایسوزی دي. عمراخان د جندول د امان خان زوی د فیض طلب خان نمسی هم مست خېل ایسوزی ؤ.

ترکاڼی تر ۱۵۰۸ع پورې په لغمان کښې وو او تاریخي معلومات یې شته چې په ۱۵۱۹ع چې بابرمغلی با د شاه باجوړ نیولو هم ترکاڼی دلته په باجوړ کښې نه وو او وروسته راغلی، خود یوسفزو او دله زاکو په جنګ کښې ترکاڼي د ملک کجو یوسفزي په مرسته راغلي وو او د ملک هېپو دله زاك او د هغه وړوړ شاه جهان د پاینده او برهان کاکی زی د لاسه وژل شوی دی.

داوسنی ترکاڼي داسې دي مست خېل عیسوزي په جندول او ماموندزي او بشپي داسې دي:

کاکازي، وړیا زي، خلوزي دي. او سالارزي دا خېلونه دي:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمه خېل ، تورخېل ، هلال خېل او خانزادګان دي . د ترکا ړودخانې کوز براهیم خېل هم سالازي دي او په هلال خېل ګډېږي .

مند

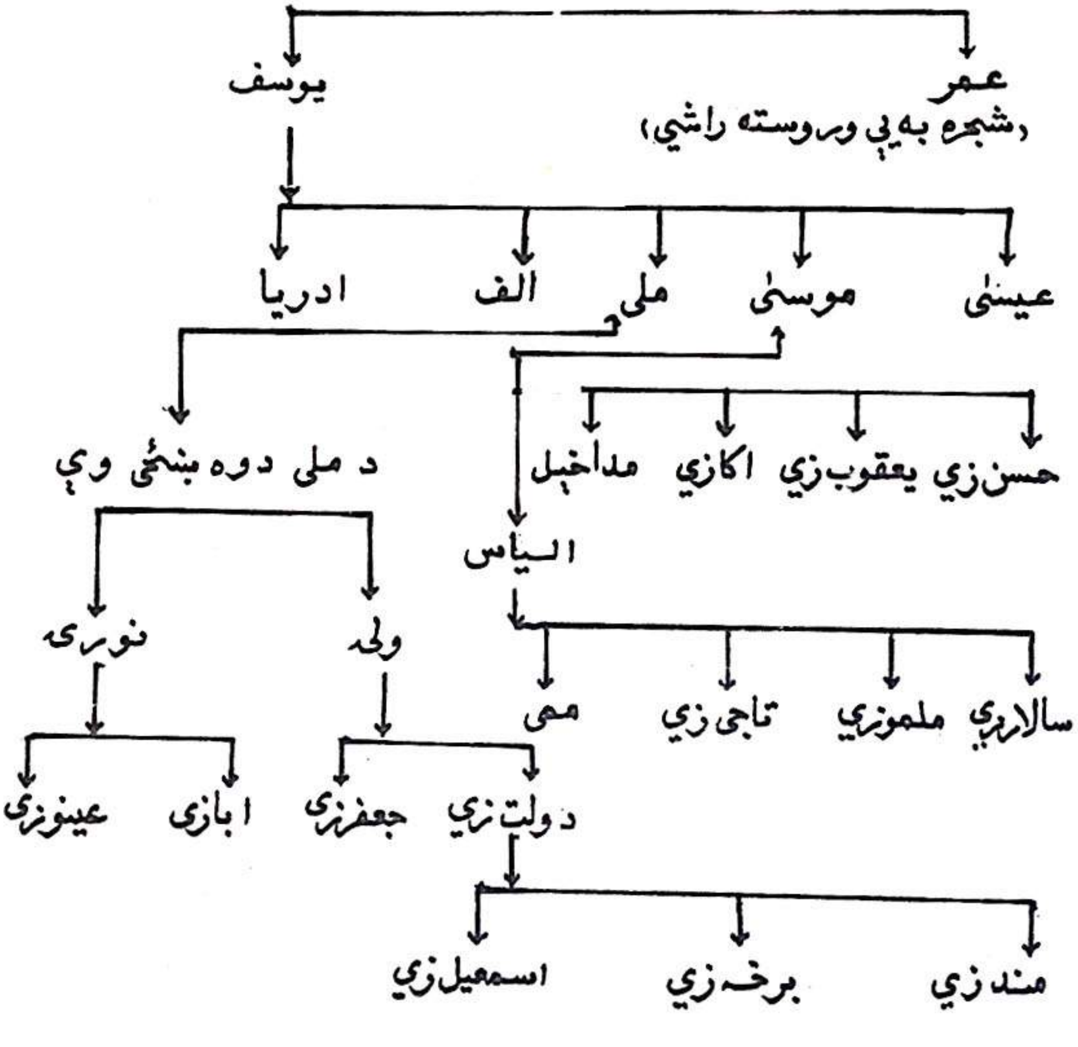

د سالارزي بن الیاس بن موسی بن یوسف نه :

ایپخېل او علي خېل دي ، چې د ایپخېل نه مرجان خېل ، علي شېرخېل او کمبوخېل دي او د علي خېل نه جلال خېل او هوتي خېل دي -

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جلال خېل نه حسن خېل ، مصري خېل ، ولدخېل دي او دهولي خېل نه ، فريد خېل ، فتح خېل ، طاؤس خېل ، همېل خېل دی . د ماموزي بن الياس بن موسیٰ بن يوسف بن پنجپا او مخوزي دی .
او د تاجي بن الياس بن موسیٰ بن يوسف نه ګدري زي دي . او دګدري زي نه حسن خېل ، بهرام خېل ، علي شېرخېل او سين خېل دي[1].
د ممي بن الياس بن عيسیٰ بن يوسف نه عايشه زي[2] او د عايشه زي نه باخېل ، خدين خېل ، موسار خېل او خاکي زي دي .

---

(۱) دعيسیٰ بن يوسف اولاده په اګره دره او د اباسيند په شرقي او غربي غاړه ودان دي ، او د موسیٰ اولاده په بنير پرته ده .
د ملي زي اولاده په دير او پنجکوړه پرته ده .
د اکود اولادې شجره بنودل شوې ده او ر يانزي د موړ دازاره کبله نه دي ډېر شوي او څه لږ و ډېر چې دي د چغرزو سره او سيږي .
(۲) اولاده يې د بنځې په نوم عايشه زي يادېږي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکو بن یوسف شجـــــره

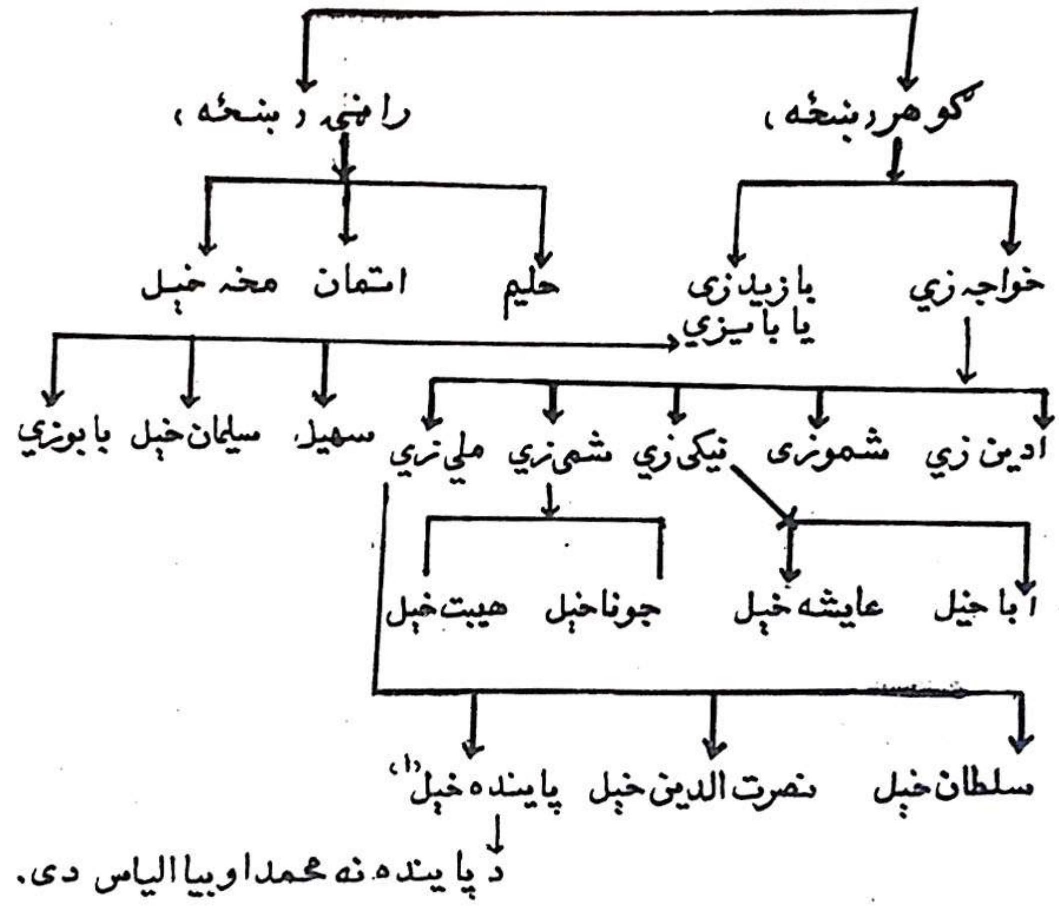

(۱) د دیر نوابی د پاینده خېلو په څانګه ملیزو کښې راغلي ده او د دې کورنۍ مشر

الیاس اخون صاحب وو، خوکیرو لیکي چي لومړی خان اسمعیل خان ؤ۔

وایي چي غلام خان د دیر د خانۍ مؤسس ؤ.

الیاس بابا د ابراهیم هغه د با احمد هغه د پاتیره بابا زوی ؤ. د الیاس بابا نه :

اسمعیل، خضرخان او غلام جان دی. د خضرخان نه قاسم او د هغه نه غزن خان د هغه

نه رحمت الله خان د هغه نه اورنګ زیب خان د هغه نه شاه جهان وروستی نواب

ؤ چي ۱۹۶۰ء کښې د پاکستان حکومت لرې کړ و.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سهیل بن بایزی بن گوهر بن اکو، بن شریف نه ؛

- ابا خېل
  - خان خېل
  - شېراغا خېل
  - خشالی خېل
  - حاجی خېل
  - سمعیل خېل
- عزین خېل

او د سلیمان بن بایزی بن گوهر نه؛

- متوزي
  - لال خېل
  - بهلول خېل
- موسی خېل
  - فتون خېل
  - دروېز خېل
  - دولت خېل

او د بابوزي بن بایزي بن گوهر بن اکو نه ؛

- اباخېل
  - هندود خېل
  - پیره خېل
  - بازید خېل
  - میرو خېل
- مالي خېل
- برت خېل
  - دادي خېل
  - زرنګ خېل
- اکا خېل
- معروف خېل

او د اکو د بلې ښځې را منځه نه درې زامن وو چې څکښې لیکلي شوي هم دی : (نور په بل مخ کښې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

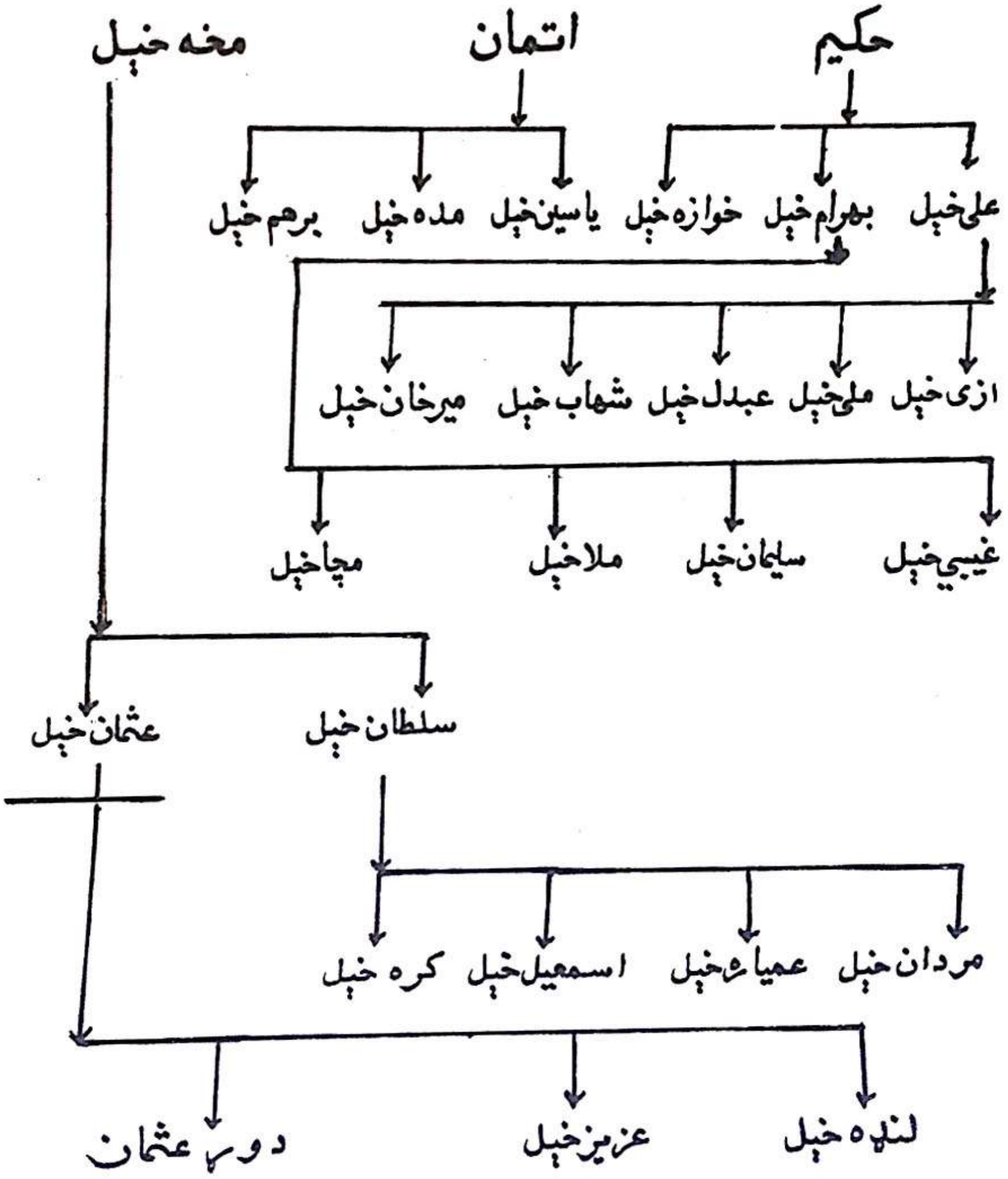

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړبني قبایل

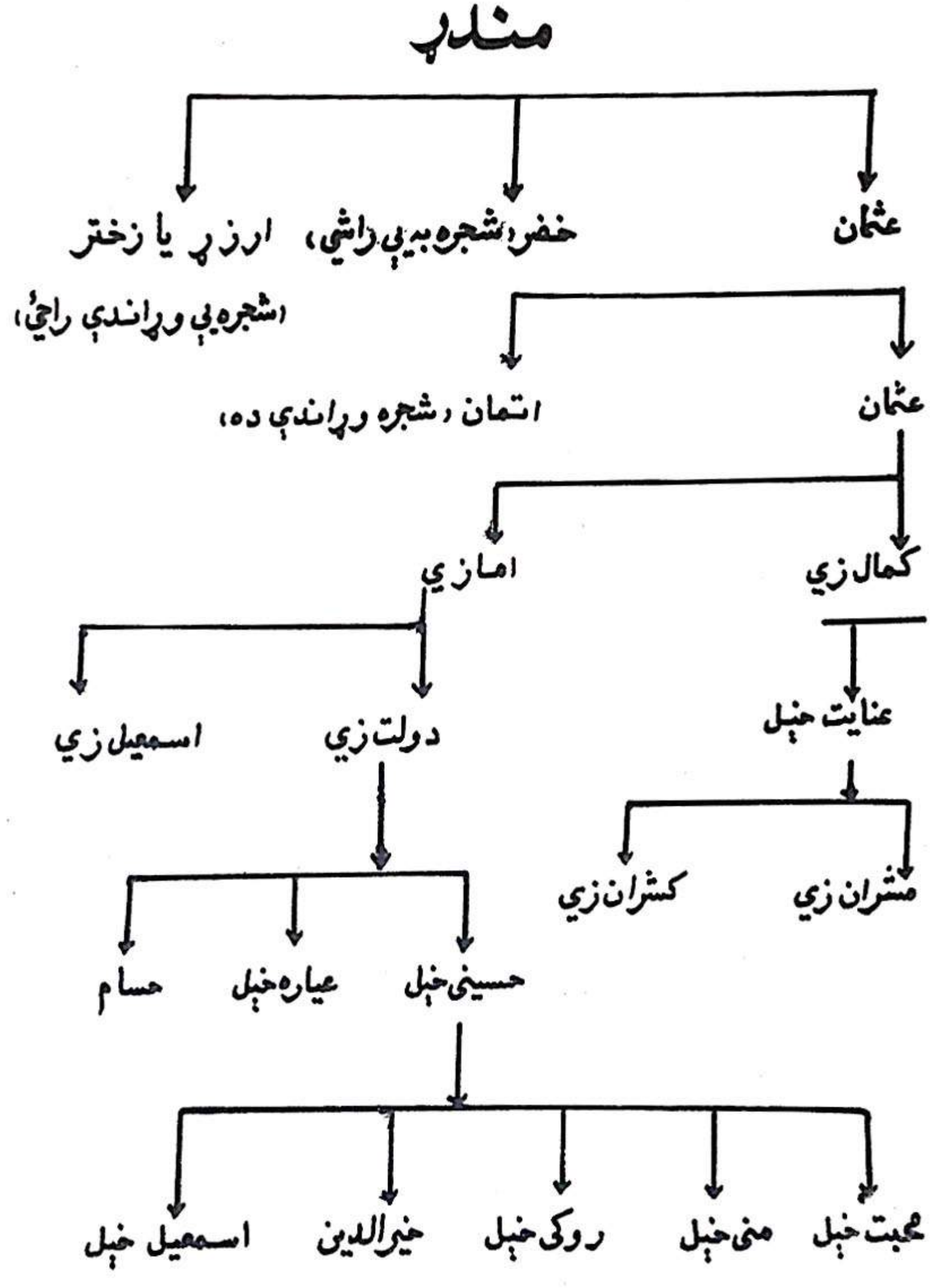

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسمعیل خېل نه غازي خاني او دلاورخان کور، او دلاور نه کیوردی.

کشران زي

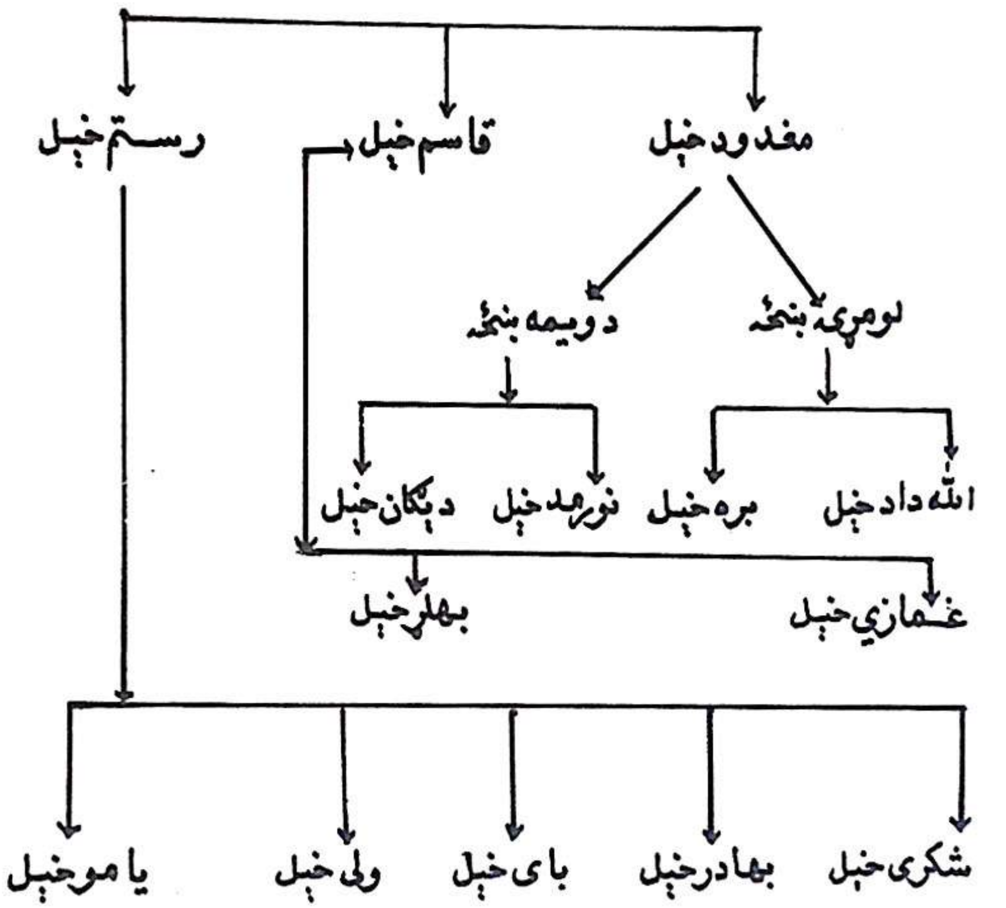

د الله داد خېل نه

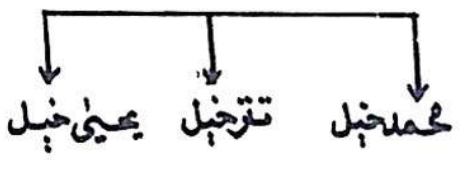

منی خېل

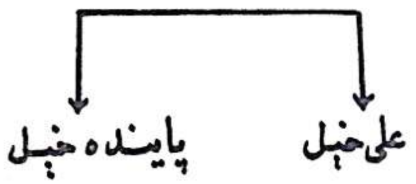

او د بره خان خېل نه

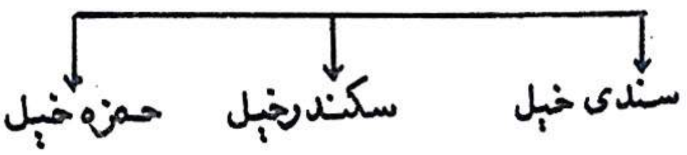

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مشران زي بن عنايت بن کال زي بن عثمان بن مندړ نه

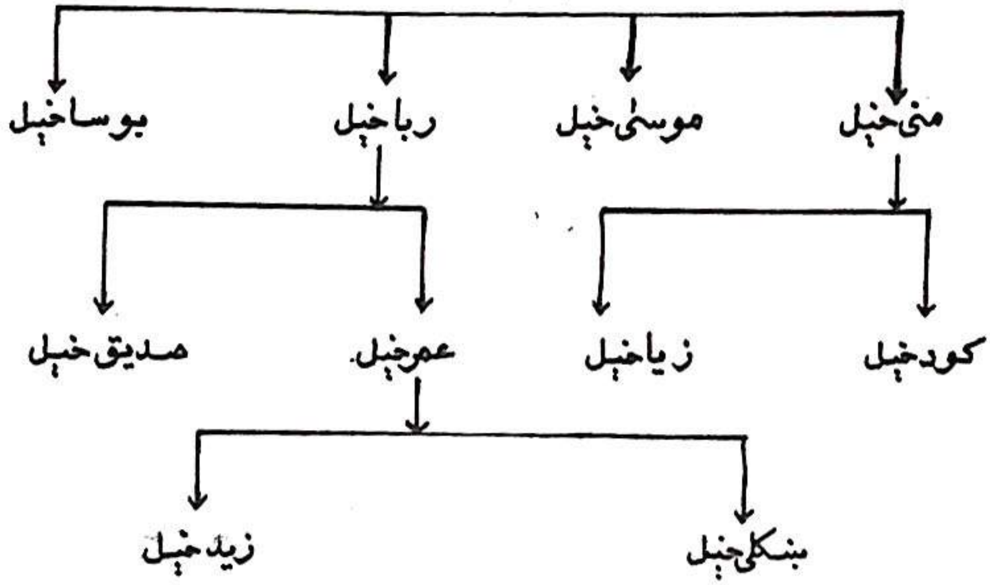

د عياره خېل بن دولت زي يا بارك نه معروف خېل ، ملي خېل ، قابل خېل دی . او د ملي خېل نه خان خېل ، خواجه خضر خېل ، سلطان محمد کوړ دی .

او د قابل خېل نه بهرام خېل ، متا خېل ، زمان خېل ، سنګوخېل او د سنګوخېل نه سعيد کوړ دی .

او د اسمعيل زي بن دولت زي نه بوته خېل ، بقال خېل - جونا خېل ، سکندر خېل ، يعقوب خېل ، د يعقوب خېل نه اوريازی او اسحاق زي دی .

د سکندر خېل نه طاؤس خېل ، دوړ خېل ، بام خېل دی . اود

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسام بن دولت زي نه بازیدخېل دی او د هغه نه سیدخېل او سلیمان خېل دی .

د سیدخېل نه جمال ، جلال او نیکنام دی ،او د سلیمان نه ملامیرداد ، الله داد د ملامیر نه پیروخېل ، نقره دین خېل ، عیسیٰ خېل یا نوخېل دي .

شجره اتمان بن عثمان بن مندړ

اتمان

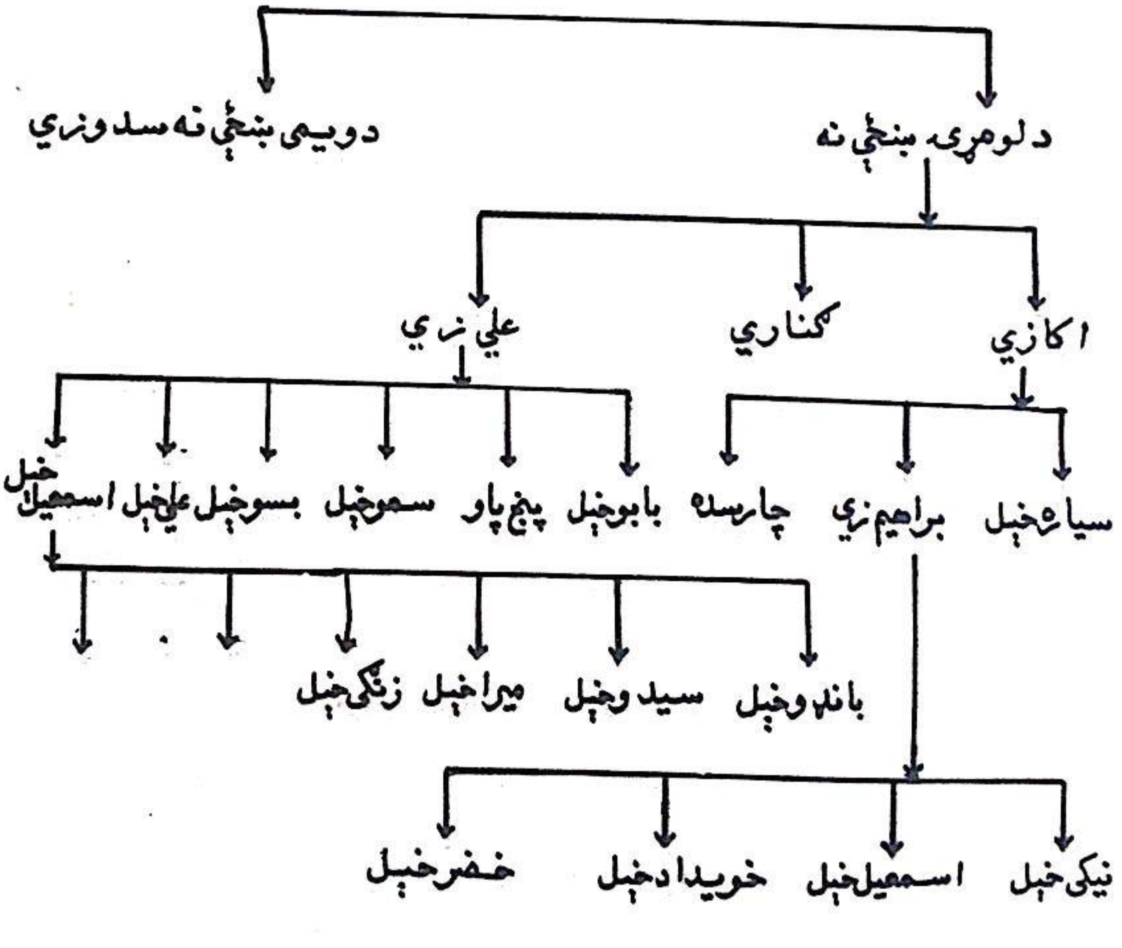

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنازی

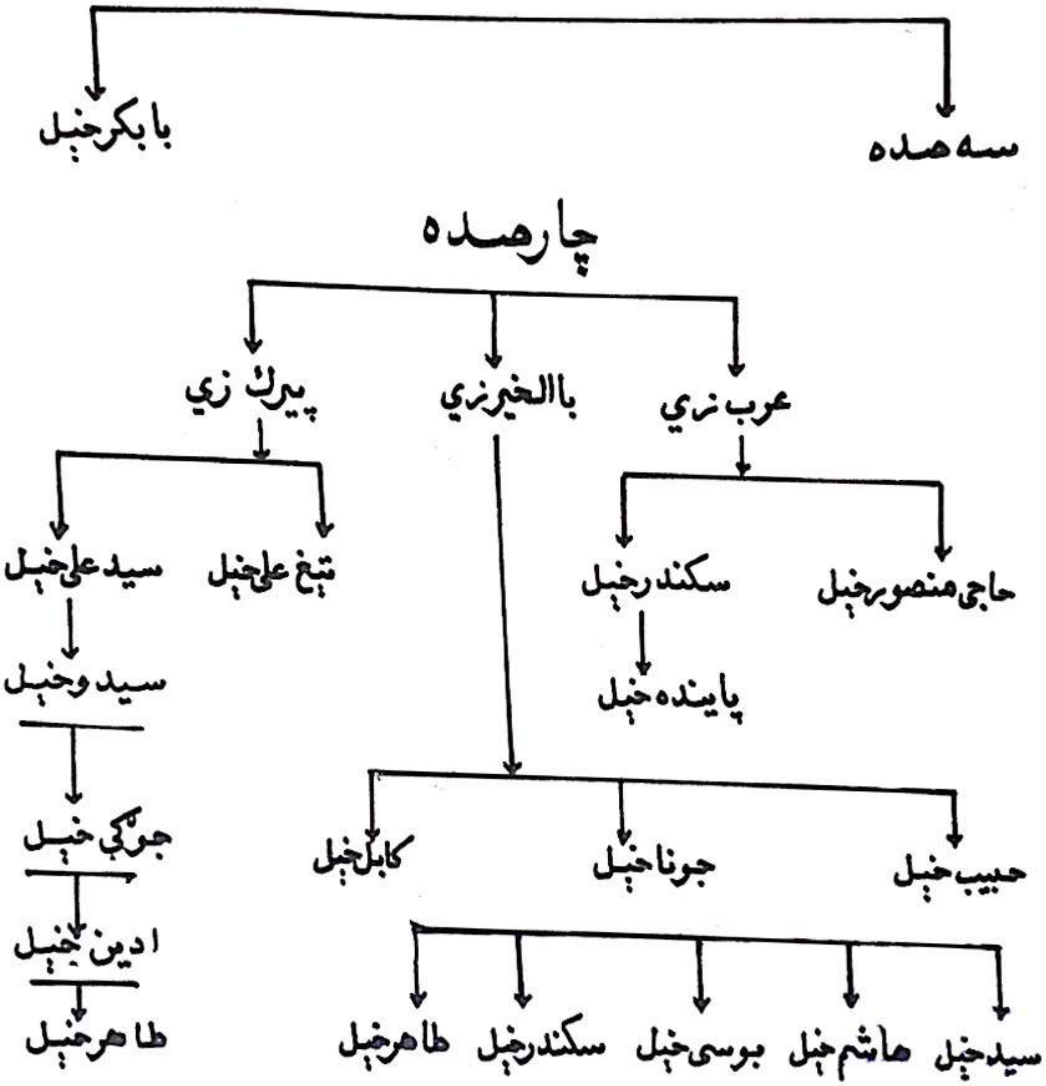

بابوخیل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پنج پاو»

- کالوخېل
- پاینده خېل
- عمرخېل
  - طاؤس خېل
  - باباخېل

«سمبوخېل»

- بسوخېل
  - دوني خېل
  - حواجي خېل
- علي خېل

«خضر خېل»

- امیرزي خېل
- اوسی خېل
- شادوم خېل

- بابرخېل
- پانوخېل
- مددخېل
- اوریاخېل

د شیخ علي خېل بن پیرک زی نه:

- نیکنام خېل
- فرید خېل
- جهانګیرخېل
- خان خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

د سه صده بن کنازی نه ؛

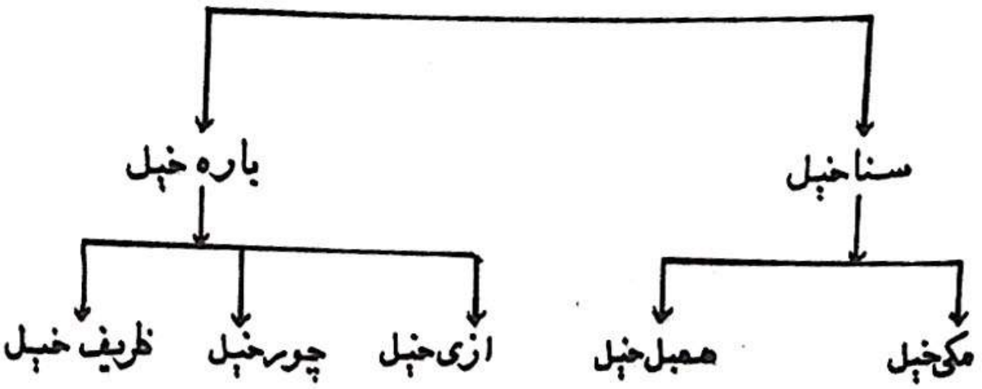

د باکو بن کنازی نه ؛

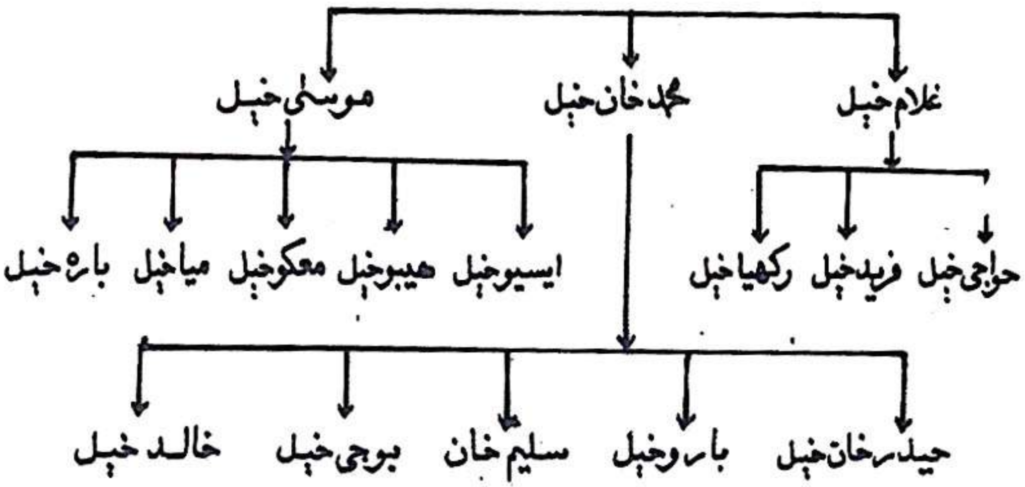

د سدو بن اتمان د (۲) ښځې نه ؛

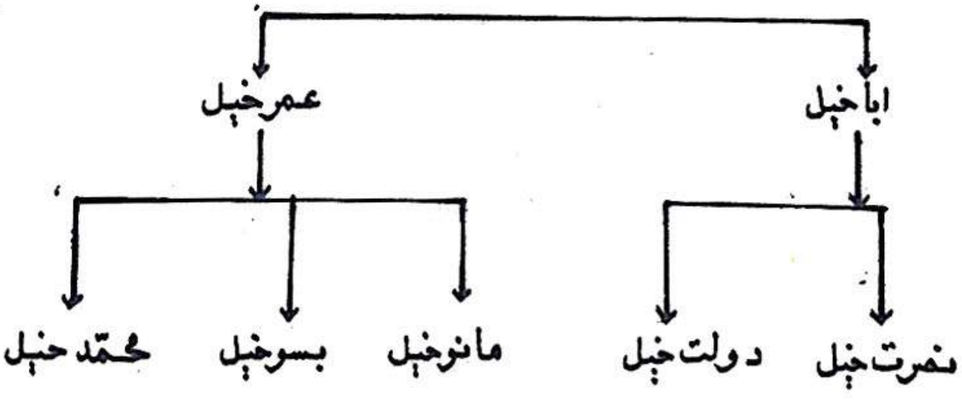

(۲) نور به يې بل ځای کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصرت خېل بن اُتمان بن سدو نه

- میوخېل
  - ایسوخېل
  - غالي خېل
  - درې تپې
  - منصور خېل
  - خضري خېل
  - یابه خېل
- اوسنی
  - د اوسني خېل نه بلرخېل – طاؤس خاني، ایپ خېل، یحیایي جوخېل - زکریاخېل دي . او د بلر نه د زریا خېل دي

او د ، درې تپې ، نه : خکاخېل ، مکاخېل ، حسن خېل دي .

د دولت خېل بن اباخېل بن حلوزي بن اُتمان نه :

- د نیاخېل
  - معروف خېل
  - بره خان خېل
- سه صده
  - داود خېل
  - مچي خېل
  - بره خېل
  - شرفه خېل

او د مانی خېل بن عمرخېل بن حلوزي بن اُتمان نه :

- طاؤس خاني
- مشمه خېل
- کرم خېل
- شېرزاد خېل

او د یسوخېل بن عمرخېل نه : زید خېل ، مستي خېل ، سلطان محمدخېل ، جوخېل او قیمي خېل دي .

او د محمد خېل بن عمرخېل نه : میري خېل ، سامل خېل ، ایوب خېل او نیکنام خېل دي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

د دري زي بن سدو بن اتمان د نسب شجره:

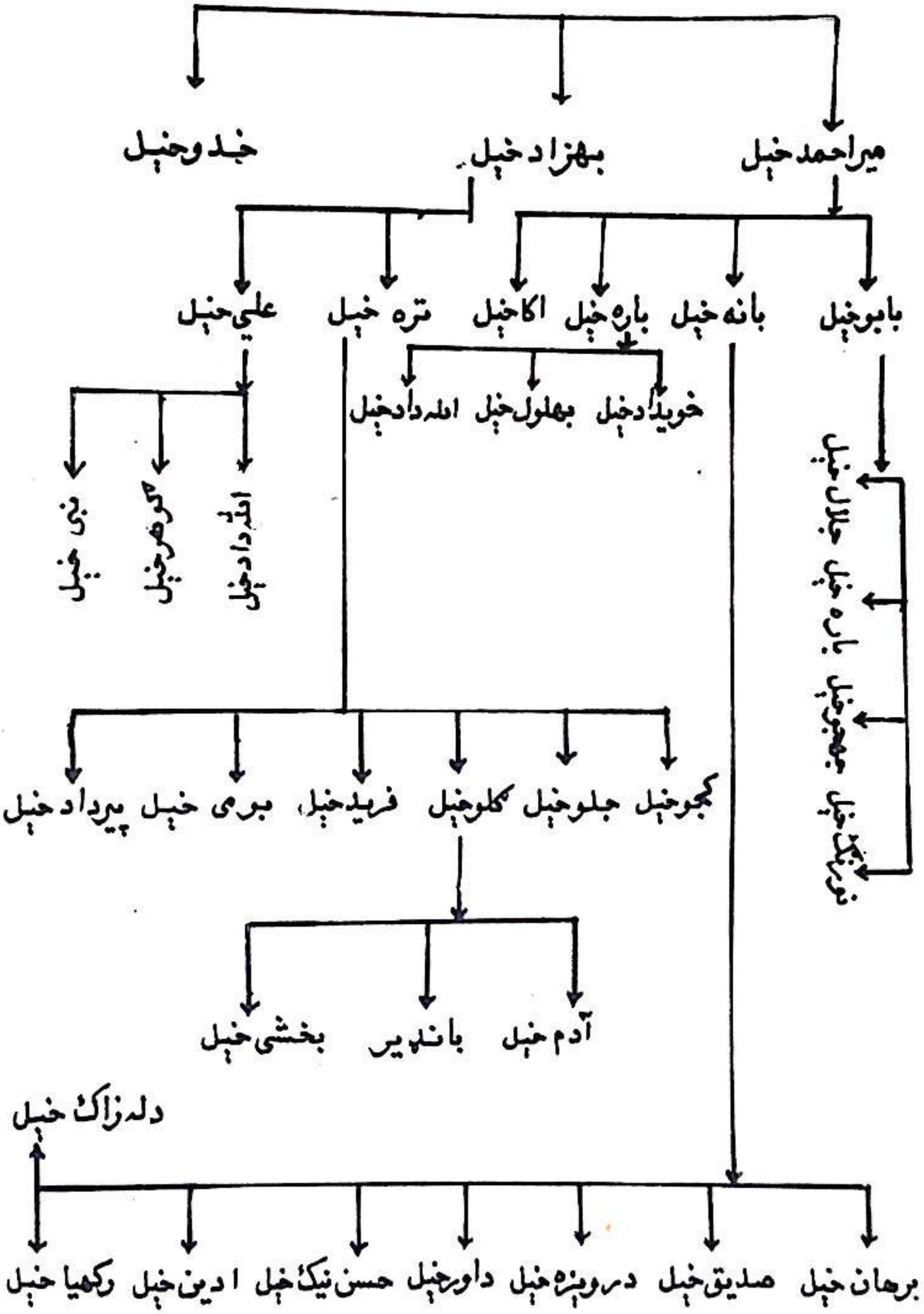

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"خدوخیل"

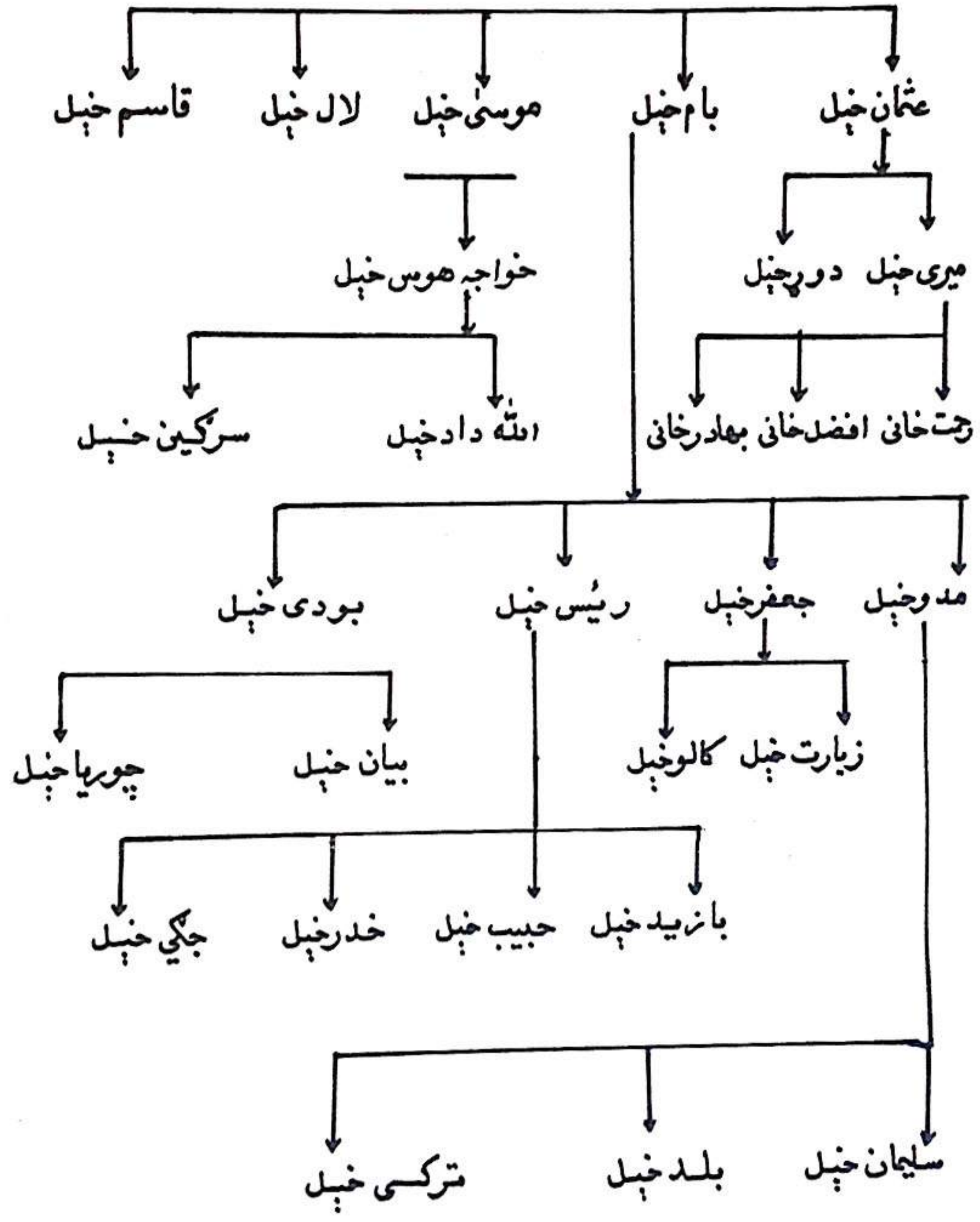

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رزړ یا زختر بن مندړ بن شیخا بن کند شجره د نسب داسې ده:

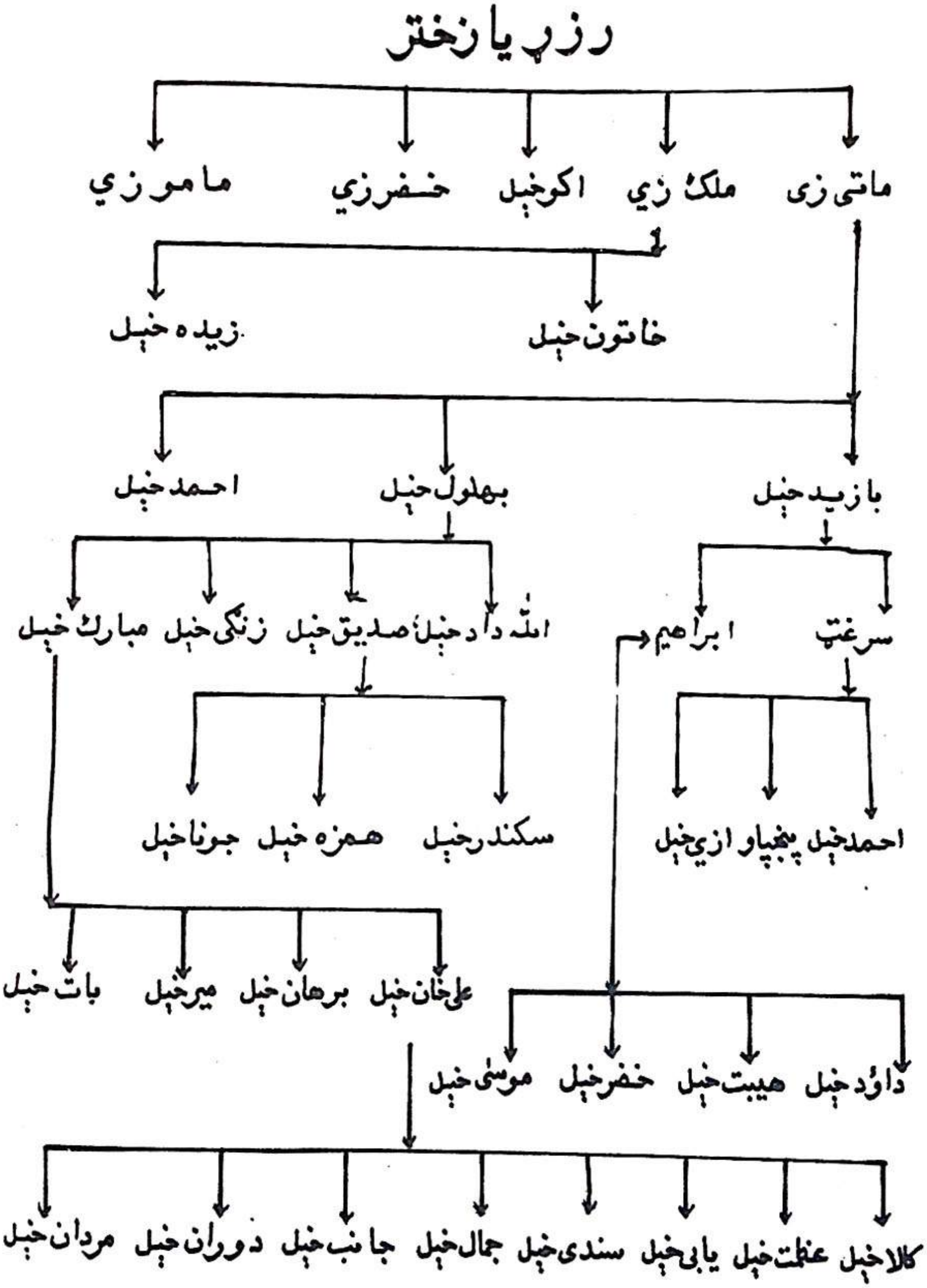

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاتون خېل بن ملک زی بن رزړ نه :

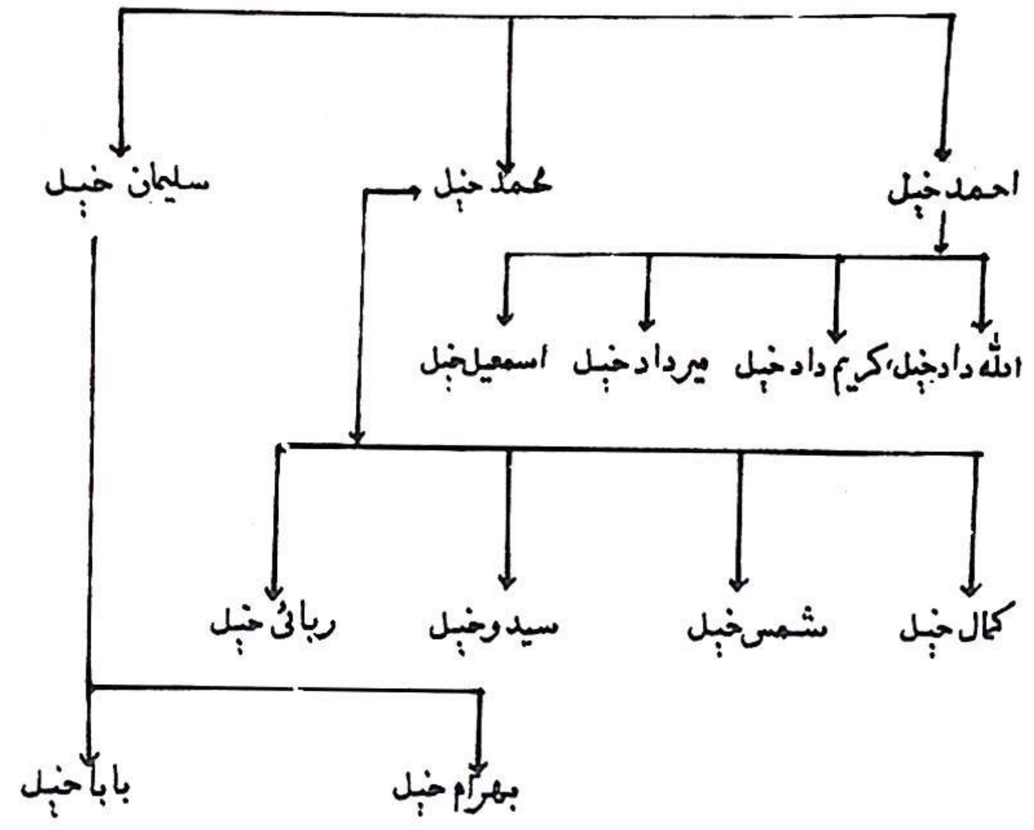

او د زیدو خېل بن ملک زی نه :

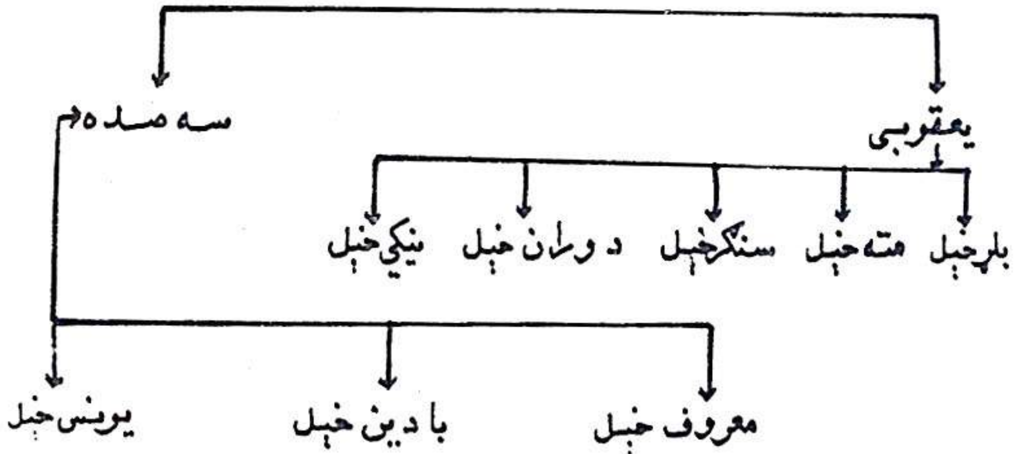

Kitaboona.BlogSpot.Com

اود اکوړخېل بن رړزنه :

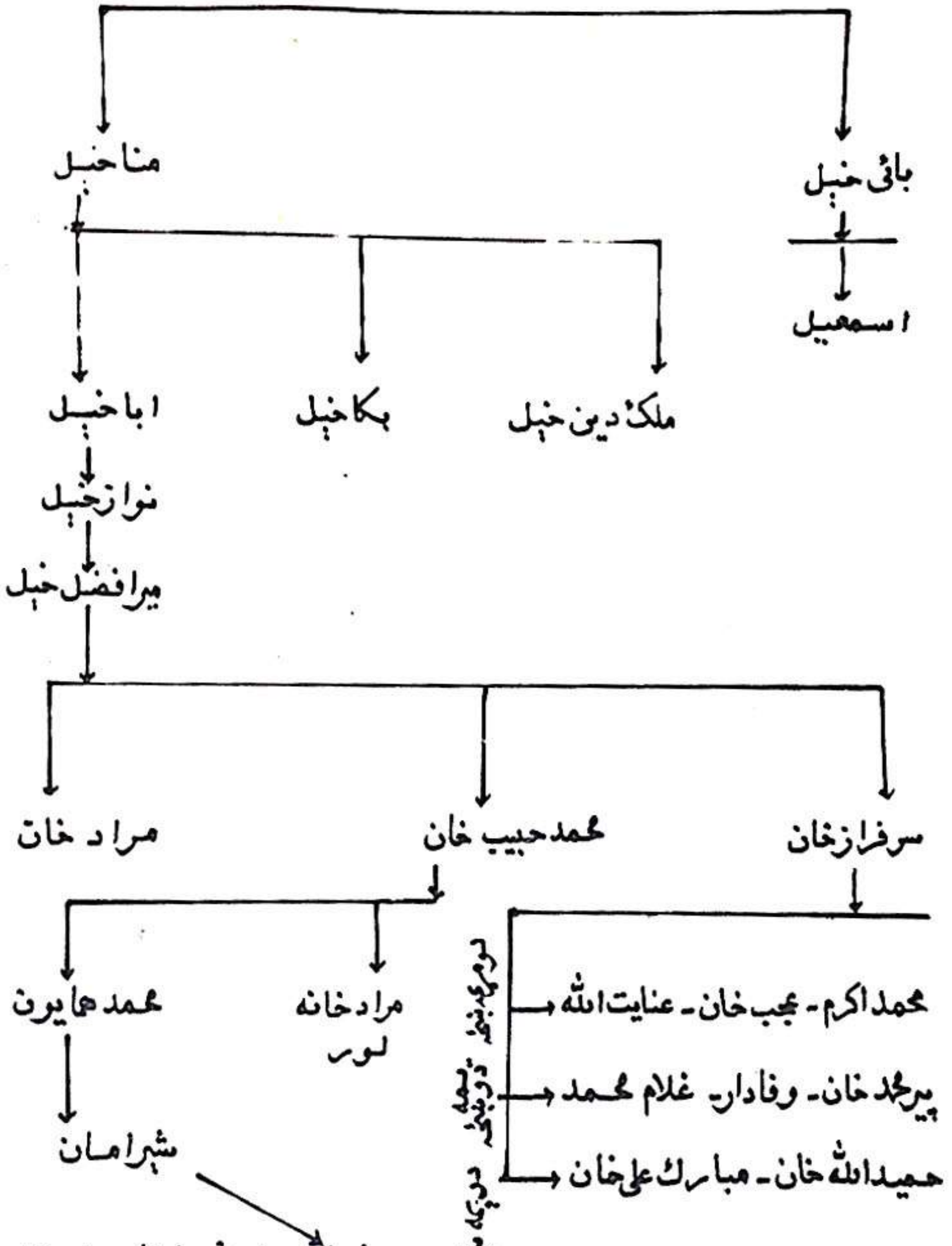

اود شهرامان نه : شهریارخان ، اسفندیار
اوخوږپي تبسم ده . اوالله یارخان ، شاړوم خان
او ابن امان د بلې موړ دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د خضرزي بن رزړنه:

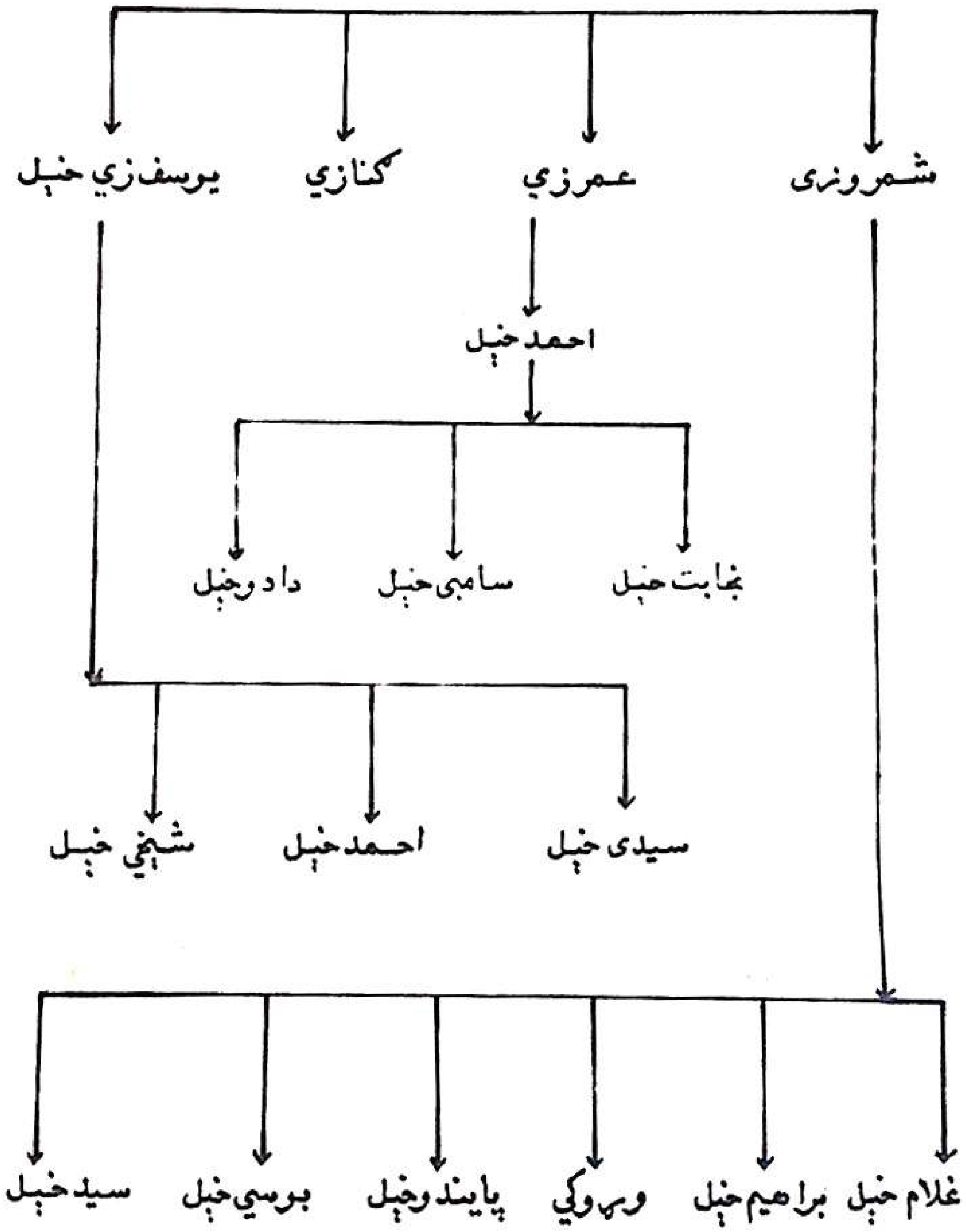

Kitaboona.BlogSpot.Com

او د ماموزی بن رزړ نه:

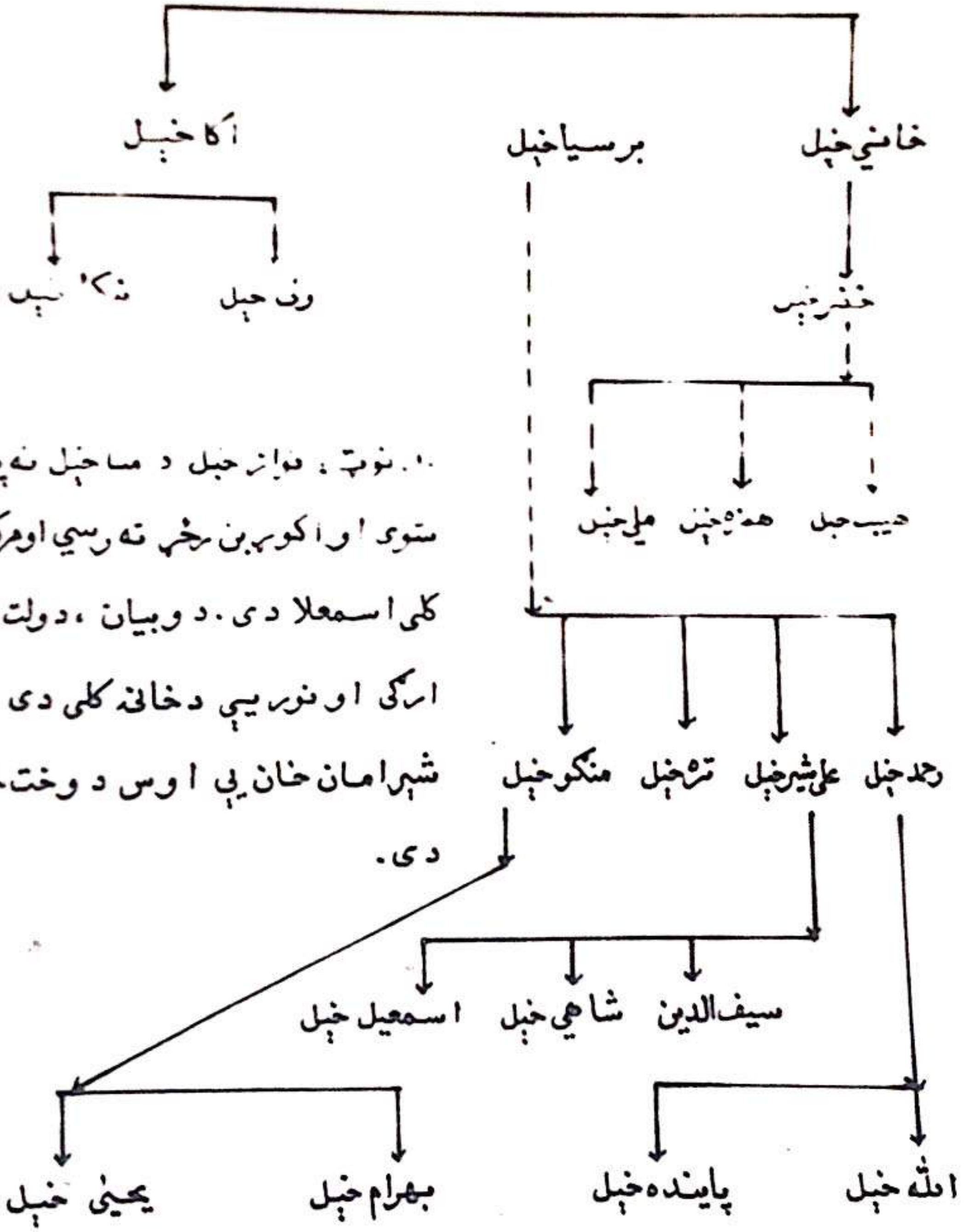

نوټ: نواز خېل د ماخېل نه پیل شوی او اکوړ بن رزړ نه رسي او مرکزي کلی اسمعلا دی. د وبيان، دولت باړ، ارګی او نور يې د خاني کلي دي او شېرامان خان يې اوس د وخت خان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربن قبائل

غوریاخیل، مومند، داؤدزی

غوری بن کُند بن خرشبون بن سربن بن قیس عبدالرشید

غوری یا "شیخ ابراهیم" (د مخزن افغاني ۸۰۲ پاڼې نه)

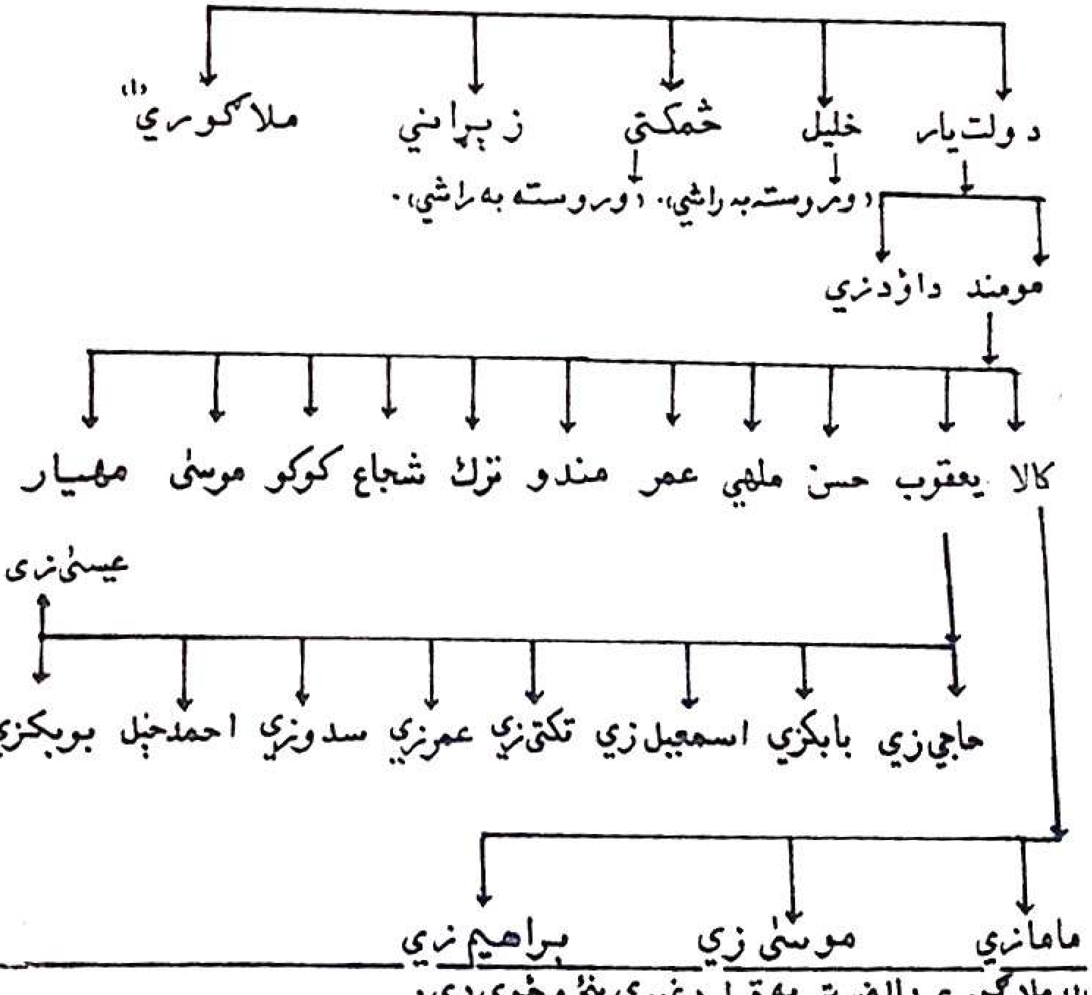

(۱) ملاګوري د الفنستن په قول دغوریا خېلو څخه دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

"حسن"

- ایوب خېل
- شابو خېل
- ساک خېل⁽¹⁾
- تور خېل

ملهی

- اباخېل
- غازی خېل
- متی زي

مندو

- سلیمان خېل
- عیازی
- مندوزی

د "کوکو" بن مومند نه

- رحمدزي
- اکازي
- حیدرزي
- بابک زي

موسیٰ بن مومند نه

- حیدرزي
- عیسیٰ زي
- علي زي
- بایيزي
- خوږيزي
- عثمان زي

مهیار

- دولت زی
- دوړ
- بنوزي
- یوسف

نوټ، خو عام روایات وائي چي د مسي زي نه بایزی، خوږيزي، حلیم زي، ترلړزي، اتمان زي او د ویزي دی.

(۱) په ځینو تاریخونو کي داخېل شوی هم دی.

« كوكو بن مومند »

أحمدزي بن كوكو نه

موسی خېل ذكرياخېل كوزي سنجر

د اكازي بن كوكو نه

قاسم اوریاخېل

د حیدرزي بن كوكو نه

دولت زي يحيی زي نوروزي بختيار

بابكزي بن كوكو نه

كوهتي زي بازيدخېل استرا

د موسی زي بن مومند بن دولت يار بن غوري نه

حيدرزي عيسی زي علی زي بايزي خويزي عثمان زي

الف : د حيدرزی نه : تاجوزي ، عمرزي ، بائي زي ، حاجی خېل دي .

ب : د عيسی زي بن موسی نه : حليم زي او ترك زي دي چې د حليم نه گند او كمالی دی (عام روايات دي چې حليم نه بورشا او همزادی) .

او د ترك زي نه : برهان خېل ، عيسی خېل ، شاه منصورخېل او مورچه خېل دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اود علي زي بن موسیٰ نه: اسمعیل زي او ننتازي دي.

اود بایزي بن موسیٰ زي نه: بابا او عثمان دي.

د بابا نه: موسیٰ خېل، باره خېل، میروخېل دي، چې په سه پایٔ م یادېږي او ماما زي او نظرخېل يې هم ورونه دي، چې ماما زي د بابا او نظرخېل په عثمان او مخصوص په اتمورتړلي دي.

دعثمان بن بایزی بن موسیٰ زي بن مومند نه:

١: کریم ٢: اتمور

دکریم نه: عیسیٰ خېل، خوګاخېل، ادوخېل او میتاخېل دي.

اود اتمور نه:

١: ابرخېل ٢: خوازه خېل

دابرخېل نه: بنادي، مرادي، شلول، بنکر، تترداتمرکلي او نظرخېل هم په دوی تړل شوی دي.

دخوازه خېل نه: کُدا، دوړ، میرزا، یعقوب، اکر او جمال دي.

دکُدا نه: ازاد، ولیداد، میاخان او علیخان دي.

دخویزي بن موسی نه: اتمان زي، اکارزي، حبیب زي، دویزی دي.

دعثمان زي بن موسیٰ زي نه: سدوزی، ابوزي، کوردین او بهدین دي.

نوټ: د پاس مومند معروف زي په اوس زمانه کښې داسې دي.

دغه پاس زي شته دی، چې دا دوه بایزی او خویزی په برمومند

او دا نور څلور زي په کوز مومند یا دیږي .

د داؤدزی مومند د ورور دولت یار د زوی نه :

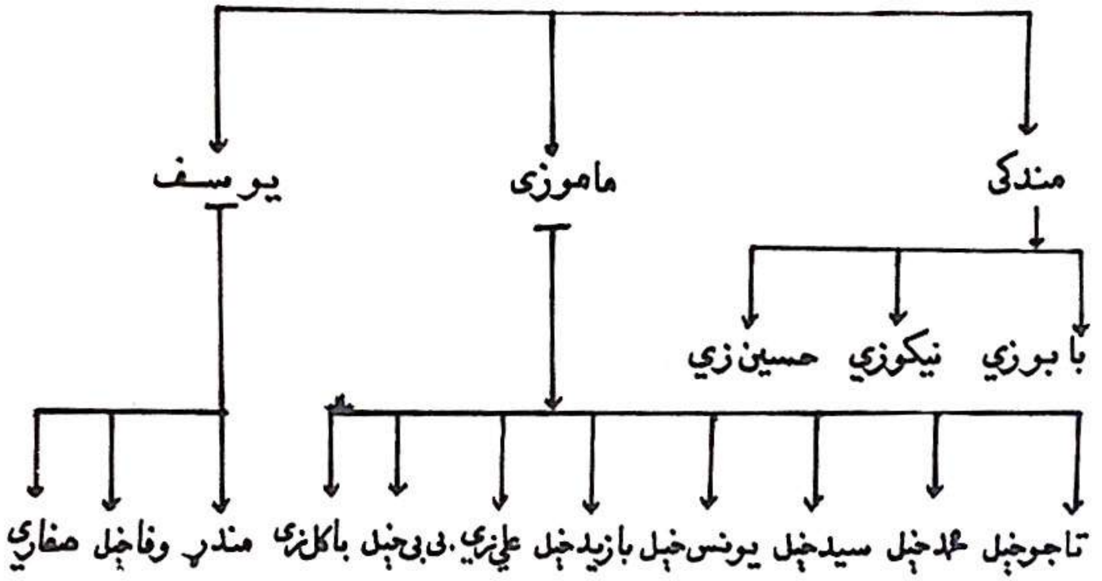

د خلیل بن غوري نه

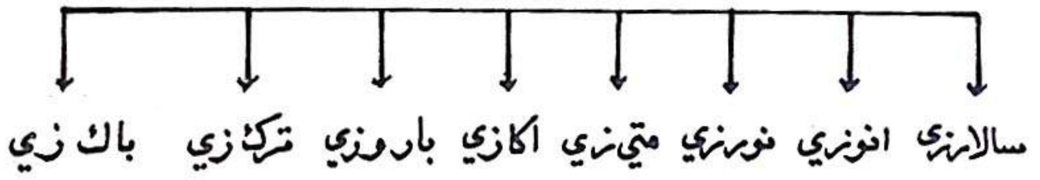

څوکني بن غوری نه

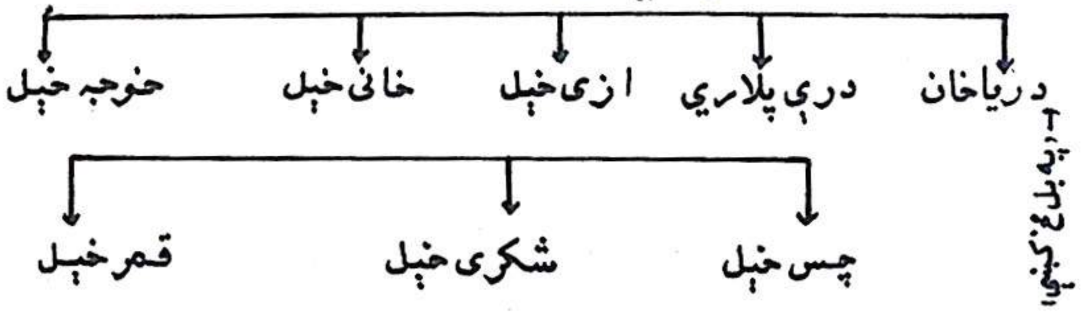

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ریاخان بن څوکني بن غوري نه

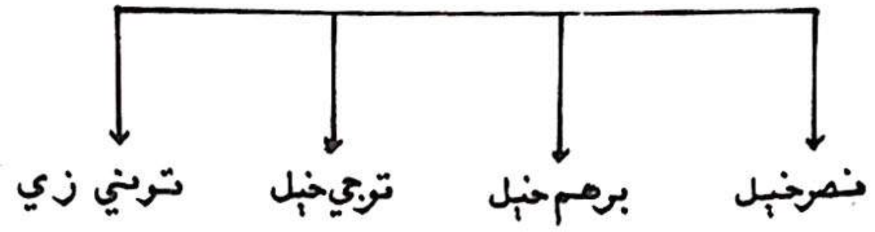

د خاني خېل بن څوکني نه

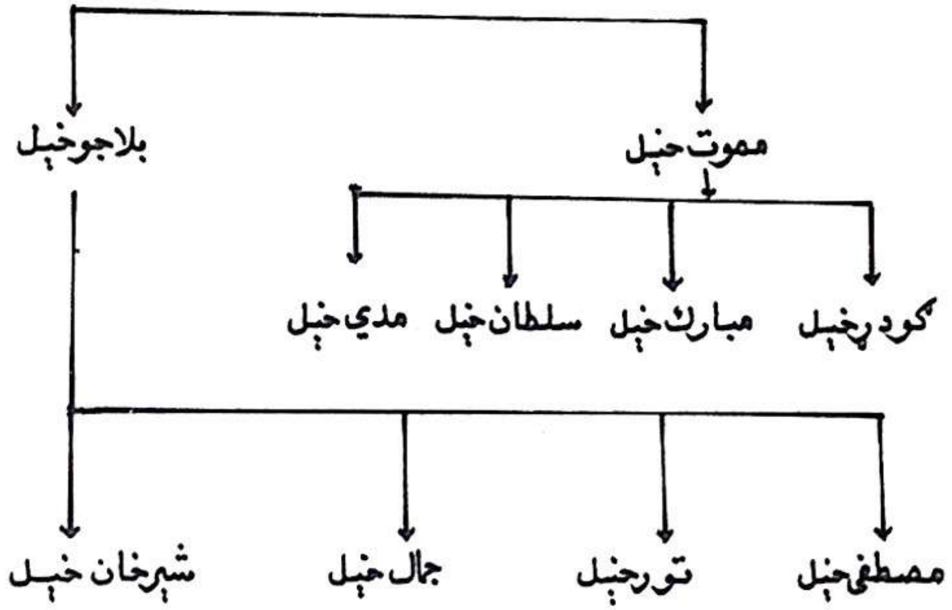

خواجه خېل بن څوکني نه؛

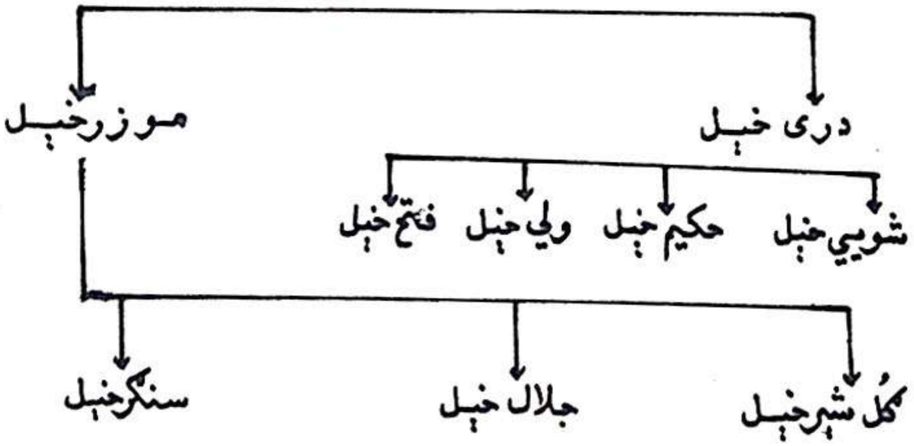

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړبني قبائل:

خمند بن خرشبون بن سړبن بن عبدالرشيد نه: خويشکی او محمدزي یا مامن زي دی،

خود خمند نه دا خېلونه دي:

- خويشکی
  - ثوریاني
    - وتوزي
      - جنوزي
      - شهاين زي
      - عاروف زي
      - ابراهيم زي
      - محمدزي
      - غلتوزي
    - حين زي
    - خلف زي
- کتاني
- بنګي زي
- محمدزي یا مامن زي
- تورخي

دحين زي بن ثوریانی بن خويشکی نه

- شمي زي
  - عيسٰی زی
    - تهدوزي
    - پرچه خېل
    - خوازه خېل
    - شمرزی
    - فاطمه زي
  - علي زي
  - اتمان زي
  - وشکت
  - هدا
  - موسٰی زي
- ملهي زي
- بهدين

Kitaboona.BlogSpot.Com

او د شموزي نه عیسیٰ زي، علي زي، اتمان، وشك، هدا او موسیٰ زي. ((دا د خورشید جهان لیکنه ده)).

د کتای بن خمند نه

- عزیزي
- بټک زي
- عمرزي
- غیبي زي

د عزیزي نه زبرزي دي او د زبرزي نه کزلاني د کزلاني نه مچوزي

د مچوزي نه سلمان دي، د سلمان نه اسمعیل او نورالدین دي.

د عمرزي بن کتای بن خمند نه: ۱. ملازی ۲. علا زي.

عمرزی

- ملازی
- علازي

او د غیبي زي بن کتای نه:

- موسیٰ زی
- خدر
- سیپسل

او د محمدزی یا مامن زي بن خمند نه:

- الیاس زي
- بارکزي
- ممتزي
- عمرزی
- افغان زی
- تیني
- رحم
- مشرپاو

خو خورشید جهان په ۱۱۹ پاڼه کښې وتمان زي پسې تورم زی هم لیکي.

او د توخي بن خمند نه:

- بټني زي
- میې زي
- چاچوزی
- جمل زي
- منصور زي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسی بن خرشبون بن سړبن نه؛

«کـــسی»[1]

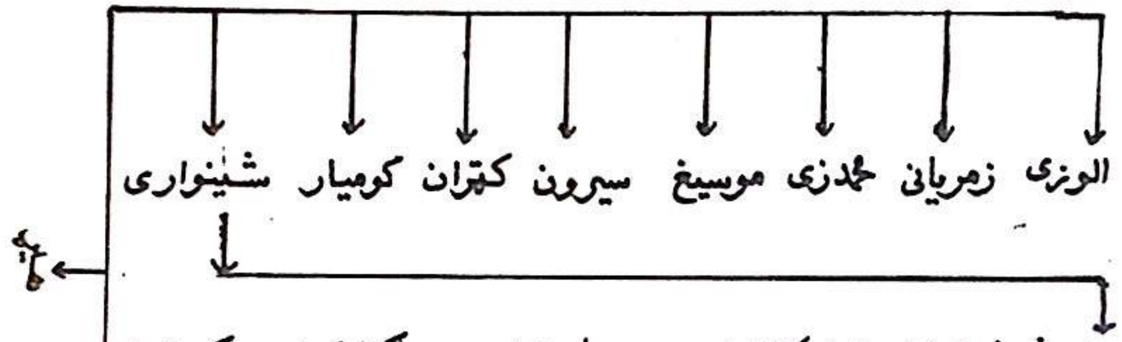

(۱) شیخ ملي خېل (۲) خوګاخېل (۳) میرداد خېل (۴) سنګرخېل (۵) سرکی خېل (۶) سلیمان خېل (۷) خضرخېل.

خو د تاریخ خان جهاني مخزن افغاني په ۲۰۸ پانه کښې لیکي چې:

د شینواري زامن (۱) عثمان (۲) سلیمان دی. د عثمان نه بارك او هدیا دي د بارك نه عبدالله او بدلال دي. د عبدالله نه حاجی (۲) بوسعید (۳) منديزي (۴) کوبي زي (۵) یحیی زي (۶) الوزي دي. د حاجي نه عبدالرحیم خېل (۲) شبلی دی چې د عبدالرحیم نه سنګوخېل، عدل خېل او علي شېرخېل دي او د منديزي نه همزه خېل، حسن خېل او الیاس خېل (بر شینواری) دي.

---

(۱) خو سرالف پخپل کتاب پټهان په ۳۵ پانه کښې لیکي چې د کسی زامن: (۱) کتران (۲) شینواري (۳) کاسی دی، چې اولاده یې د کویټې شاوخوا استوګن دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خرشبون بن سړبن د درې واړه زامنو کند ، ځمند او کسي شجرې ولیکلې شوې ، لکه په شجرو کښې چې یې یاد شوي دي د کند د وه زامن وو ، شیخا یا شیخي یا خیشي خېل یا خښني او بل زوی یې غوري یا شیخ ابراهیم وُچې اولا ده یې په غوریاخېل باندې یادیږي.

د پیټې خزانې په قول چې شرخبون دخپل پلار سړبن او تره بیټ نیکه په ژوند او اجازه د ځغوې نه راغلی ؤ او دارغستان په علاقه کښې د غُنډان او سورغړه په شاوخوا کښې اړولې وو. او دا هغه ځمکه ده چې په غوره مرغې یادیږي.

اخون درویزه لیکلي دي چې کله د قندهار ځمکې د هغه ځای د پښتنو په منځ کښې ویش شوې ، نو د ترینو ځمکه د خرشبون د اولادې کند او ځمند یعنې د خابني خېلو او غوریاخېلو په منځ کښې ورسېدله او دا دواړه ورونه یې یو له بله سره بېل کړل ، څه موده پس د خابني خېلو او ترینو په منځ کښې په ویاله څه بدرنګي او مرګ ژوبله وشوه او خابني خېل کډې کولو ته مجبور شو او راغله د خپلو ورونو غوریاخېلو سره یې واړول او ځغوې ورته یو څه ځمکه ورکړه ، خو یو څه موده پس بارا نونه زور مشو او غوریاخېل په خپله ور شو کښې تنګ شول او خابني خېلو نه یې خپله ځمکه بېرته وغوښتله ، خابني خېلو په دغه ځمکه ټینګار وکړو ، په منځ کښې جنګ جګړه وشوه او خابني خېل بیا کډې کولو ته مجبور شول

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د کابل په لوړ وکوچېدل ، په دغه وخت کښې د کومل له خوا-
اتمان خېل م راکوچېدلي وو او د خابني خېلو سره يوځای شول
او د هغې ورځې نه ۵خابني خېلو او اتمان خېلو پړه جنبه سره -
يوه جوړه شوه.⁽¹⁾ څه موده پس مامن زي چې د ځمند يوه څانګه
ده د خپلو وړونو نه مروړ شو، هغوی هم راغلل او د
خابني خېلو سره يوځای او ملګري شو- او د اخلګ نوړ هـو-
زوړوړ شول او د کابل په وړمشوکانو د پړه او ښه اسوده
شول او مال اولادې هم ښه ډېرشو او په دې ټولو کښې د
يوسف اومندړ مال اولاد ډېرشو او د دوی قوت څرګند
شو، په دغه وخت کښې د تيموړ په کوړنۀ کښې ميرزا ابوسعيد-
حکمران ؤ ، هغه دخپل پلوه د کابل په علاقه کښې خپل زوی
الغ بيګ حکمران کړی ؤ، الغ بيګ ميرزا په اول کښې د دې خلکو
سره ښه سلوك کولو او دی خلکوې هم مرسته کوله . ميرزا
الغ بيګ په کال ۱۴٦۹ کښې د کابل حکمران شوی ؤ او په ۱۵۰۱ع
کښې مړ دی. ميرزا چې وړوسته قوی نشو، نو د دغو پښتنو
د ومره قوت او زوړ يې نشو زغملی. په دغه خلکو يې د اطاعت

---

(۱) خابني خېل د سړبن اولاده ده او وتمان خېل کرلاني دي ،
خو په دله ټپله کښې سره يو شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاره نور راوړو په نتیجه کښې د میرزا الښکر ته د غه خلکو ماته ورکړه او خاښي خېل بریالي شول .

د پښتنو دا بدبختي د پخوا نه لاملګرې ده چې پخپل منځ کښې سره په لږه خبره وران شي او د تمام د تباهۍ سبب شي ، همدغسې خاښي خېل او ګګیاڼي قبیلې په منځ کښې په یوڅه باندې بدي او جنګ جګړې پېښې شوې میرزا الغ بېګ[1] هم دې اور ته لمن ووهله او نور لا هم پسې د پرکړو او د خاښي خېلو سره یې هم د وستي جوړه کړه . او څه موده پس د خاښي خېلو ټولو مشرانو ته یې بلنه ورکړه او میلمانه یې کړه .

د خاښي خېلو ټول مشران چې (۹۰۰) تنه کېده بې وسلې دغه میلمستیا ته ورغلل ، یواځې دَ یوه تن محمود د محمد چغرزي د زوی سره یوه چاړه پټه په بلډه وه .

د ګګیاڼو یو مشر چې چینګا نومېده میرزا ته لمسه وکړه چې د ومره پښتانه مشران بیا تاله په لاس نه راځي ، ځکه نو ددوی کار خلاص کړه . میرزا هم ورته زړه ښه کړو او دا ټول مشران یې د جرګې په ځای کښې راګیر او قید کړل . محمود په دغه حال

---

(۱) : میرزا الغ بېګ د بابر تره په کابل کښې په ۱۴۶۹ ء کښې حکمران شو او په ۱۵۰۲ ء کښې مړ دی او وروسته د مرګ یې بابر کابل په ۱۵۱۰ ء کې نیولی دی (زسیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې هم خپلو مشرانو ته وویل چې له ما سره یوه چاره شته دی او په دې به زه د میرزا الغ بېګ کار خلاص کړم ، خو څوک د دې کار نه منع کړو. په دغه وخت کښې ملک سلیمان د ملک احمد تره میرزا ته دوه سوالونه وکړل ، یو دا چې مونږ وژنې نو زه مونږه وارهٔ زلمي او زنانه پرېږده چې چرته چې ځي هلته لاړه شي او دوی مه قیده وه او بل زما دا وراره ملک احمد مه وژنه او دی پرېږده چې لاړ شي او خپلې کډې خوندي کړي.

میرزا د ملک سلیمان دا دواړه سوالونه ومنل او نور دوی ټول یې مړه کړل او د کابل قطب طرف په سیاه سنګ کښې یې ښخ کړل چې دغه مقبره د شهیدانو په مقبره شهرت لري او ویل شي چې دا پېښه به ممکن ۱۴۸۰-۹۰ ع کلونو ترمنځ شوې وي. د دې خونړې واقعې نه څه وخت پس د خاښي خپلو قبیلې د ملک احمد په مشرۍ کښې د کابل نه مخ په ننګرهار را وکوچېدلې ، ترکاڼي په لغمان کښې پاتې شو او یوسفزي او مامن زي راغلل په ننګرهار کښې مېشته شول. څه موده پس د یوسفزو او مامن زو په څه خبره سره ښښته وشوه او مامن زي یې مات کړه او دېرتاواني شو، بیا یې ترمنځه روغه جوړه وشوه او یوسفزو ننګرهار مامن زو ته پرېښوده او دوی ترې ښکته پېښور ته راغلل.

په دې وخت کښې میرزا الغ بېګ خپل ملګري ګګیاڼي هم د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل نه وتلو ته مجبور کړل او هغوی هم ننګرهار ته راغلل او د پردو د مرستې نتیجه یې ولیدله .

ویلی شي چې په دغه وخت کښې په پېښور ، باجوړ او نوړ شاوخوا ځمکو دله زاك (چې د کرلانو یوه څانګه ده) پراته وو ، (خوځینې مورخین وایي چې د نور و پښتنو قبایلو هم د ډېر خلك د پېښور شاوخوا ځمکو ته راغلي وو) .

یوسفزي د خیبر په لاره پېښور ته راغلل او د دله زاکو سره یې د سپېره سنګ په مقام جرګه وکړه او د استوګنې د پاره یې ترې څه ځمکه وغوښتله ، دله زاکو د « دواوې » ځمکه ورته ورکړه ، چې ښه ودانه علاقه وه . ملك احمد شکریه ترې وکړه ، خو ورته یې وویل چې زموږ نور عزیزان هم را پسې را روان دي ، دا ځمکه به موږ ته بس نشي . دله زاکو ورته وویل چې اشنغر چې هغه وخت د سوات د سلطان رعیت وو او تاجك پرې پراته وو او د شاوخوا نورې ځمکې لکه دانشکول او د امبار کنډه آن د باجوړه پورې تاسې نیولی شئ . او یوسفزي او مندړ راغله په دواوه پر پوتل ، خو ورپسې نور قام یې هم راغی ، دچلر سډی په نمرخاته د مردان علاقې ته هم پسې ور وغځېدل ، اشنغر یې هم ونیوه او ځینې خلك یې تر باجوړه پورې ورغلل او د لاشوړې په دره یې قبضه وکړه او آن د پنجکوړې تر سینده

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلل. په دغه وخت کښې د تيمور د کورنۍ زوال راغلی ؤ، او د پښتنو د ترينو د کورنۍ اقتدار وو، د دې د اقتدار له کبله غورياخېل هم مهاجرت ته مجبور شول او ښکته را وکوچېدل او مخ په قطب په خاښې خېلو پسې را وخوځېدل.

لکه څنګه چې ليکلي شوي چې په ننګرهار کښې ګګياڼي او مهمنړي او په لغمان ترکاڼي پراته وو، غورياخېل هم ننګرهار ته راغلل او له دغه قبايلو سره يې ماتې ګوډې ښېښې شوې. د غورياخېلو په راتللو ګګياڼي او ترکاڼي د ځان د پاره د بلې علاقې په لټه کښې شو.

ترکاڼي د ډېرې مودې نه د باجوړ په طمعه وو، نو باجوړ ته يې يره دوله سهي ولېږل(۱). ګګياڼي هم چې خبر شول، د دوی په سيالۍ کښې خپل سړي د دوی هم باجوړ ته ولېږل، خو د - ترکاڼو نه يې ماته وخوړه او بېرته په ستنه راغلل. د ګګياڼو طمع چې د باجوړ نه لنډه شوه نو د مومند و په صلاح يې - خپل مشران او سپين ږيري يوسفزو ته په ننواتې ولېږل او د ملک احمد نه يې د استوګنې د پاره ځمکه وغوښتله، ملک

---

(۱) ترکاڼي د (۱۵۱۹ع) پورې چې باجوړ بابر مغلي نيولو باجوړ ته نه وو راغلي او دا هم يقيني ده چې په (۱۵۰۸ع) کښې ترکاڼي په لغمان کښې وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد یو پوه او مدبر سړی ؤ، نو د دله زاکو د طاقت په مقابل کښې یې دا غوښتل چې د خاښي خېلو ترمنځه یو کلک اتحاد او یووالی جوړ کړي، نو هغه د خپلو مشرانو په صلاح د ګیګیانو - ننواتې ومنله او هغوی ته یې د دواوې ځمکه د استوګنې د پاره ورکړه او مهمنزو سره یې د اشنغر وعده وکړه.

ګیګیانو ته چې د استوګنې د پاره «دواوه» په لاس ورغله نو هغوی دغې علاقې ته ورغلل او هلته آباد شول.

لکه چې مخکښې لیکلي شوي دي چې یوسفزو د د هقانانو یا د ټکانانو، نه اشنغر نیولی ؤ، نو د هقانان د دره موره پلار د خپل مشر میرهنده په مشره سوات ته لاړل او د تاهنی خواوشا یې واړول. سواتیانو د یوسفزو د مخکښې راتلو د مخنیوي د پاره د ملکنډ دره هم ونیوله او د شاه کوټ په دره یې هم قبضه کړې وه. او د یوسفزو د مخکښې تګ د الاره یې نیولې وه. د وعدې سره سم یوسفزو د هشتنغر علاقه مهمنزو ته ورکړه او مهمنزي په هشتنغر آباد شول او ګیګیانې په دواوه میشته شول، نو د دله زاکو سره یې بد سلوک وا - واخیستلو، چې په دې خبره ملک احمد هم خفه شو ګیګیانو او دله زاکو پرله پسې کشمکش په نتیجه کښې جګړې جوړې شوې او د ګل بېلې په مقام چې د داؤدزو په علاقه یو کلی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دله زاکو گیگیانو ته ماتې ورکړه ، ملک احمد په دې ماتې بیا د خپل اولس او قام او قبیلې اتحاد ته چمتو شو او د دلزاکو سره یې د یو فیصله کن جنګ پریکړه وکړه ، ځکه چې د دله زاکو نه یوسفزی په تنګ شوي وو ، نو ملک احمد ټول یوسفزی مندړ ، گیگیانی ، مهمزي ، وتمانخېل او گدانه سره یو کړل او یو لوی لښکر یې جوړ کړ . دله زاک هم خبر شول او د جنګ تیاری یې وکړه ، او جنګ جوړ شو . د خاني خېلوا و دله زاکو دا جنګ د کاټلنګ او شهباز ګړهي ترمنځه وشو او ډیر سخت جنګ د کدر په خوړ وشو او اتمانخېلو پکښې ډیره میړانه وښودله او د دې وجه یو ډول دخړمني ډالونه وو چې د هغې ترشا به تیر انداز راروان ؤ . دله زاک د لنګرکوټ له خوا جنګ ته راووتل . اخون درویزه وایي چې د ټولونه لوی د علي اسمعیل زوی چې شیرین نوم یې ؤ د خوړ نه راووتل او د ننګي دله زاک زوی یې ووژه او لاس په لاس جنګ ونښتلو ، خو د دله زاکو پښه ونښویده او په تیښته شو . د یوسفزو لښکرو پسې ؤ او د سویل په لوري یې د دله زاکو لاړ بنده کړی وه ، نو دله زاک د لنډي سیند په سویل خپلو عزیزانو ته لاړ نه شول او په اباسین پورې وتل :

د دې جنګ صحیح تاریخ خو معلوم نه دی ، خو قیاس داسې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چې په ۱۵۱۹ع نه پس او د ۱۵۲۵ع نه مخکښې څه وخت به شوي وي.

لکه مخکښې چې ویلي شوي دي سواتیانو د یوسفزو د حملې له وېرې د سوات په لوړ تللې تړلې درې، لکه: موره دره، مالکنډ، شاکوټ او چرات او نوړ نیولې وې، په دې وخت کښې په سوات باندې سلطان ویس حکمران ؤ (دا معلومه نه ده چې دا د کومې کورنۍ او څوک دی؟) دغه سلطان د یوسفزو د غلبې نه د ساتنې په غرض د ملک احمد سره خپلوي کړې وه او د ده خورې واده کړې وه. د سلطان ویس صدرمقام مینګوره وه، څه موده پس چې د ملک احمد خور مړه شوه او د سلطان ویس سره بیا د یوسفزو نه وېره پیدا شوه او د هغې لوی عامل دا ؤ چې یوسفزو په دله زاکو هم بری موندلی وه او د دغه جنجال نه خلاص وو او د سوات د نیولو په تکل کښې وو، سواتیانو خپل د برزور په موړ دره اچولی ؤ او څه لښکر د سلطان ویس په ماتحتۍ کښې په مالکنډ دره ؤ خو غافل ؤ څکه چې د جنګ ټول زور په موړ دره ؤ، یوسفزو چل وکړو خپل لښکریې شپه په شپه مالکنډ ته ورسولو او د هغه ځای سواتي لښکریې مات کړو او مالکنډ یې ونیوه، میرهنده هم د موړې نه د سوات تاڼې ته ورغی چې د سلطان ویس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمک وکړي او د یوسفزي لښکر تم کړي، خو وار تېر ؤ. یوسفزو سوات قبضه کړ او وړو - وړو یې ټول سوات آن د پوړنې او چکیسره او کانړا او غوربند هم ونیول او د تالاش علاقه یې هم قبضه کړه او د کاټکلي په مقام یې د باجوړ لښکر هم مات کړ، دا رنګ برنګ علاقه یې ان تر ناوګه ونیوله، نو د ملک احمد په مشوره او صلاح «شیخ ملي» چې د مندړو په اولس کښې د پیرک په ذېله کښې یو هوښیار سړی ؤ او د ملک احمد په هره ښه بده کښې مشاور او ملګری ؤ د نیولي شوو علاقو د وېش بند وبست پیل کړ.

دا علاقه د دواوړې او هشتنغر نه نیولې د لنډي سیند په قطب د اباسین ترغاړې پورې د سیمې سوات، بُنېر او باجوړ په څه برخه او دېر او نورڅایونه کېدی شي داوېش د ډېر تدبر او فکر، غور او محنت کار ؤ او دا یو داسې چاکولی شو، چې هغه د فکر او تدبر خاوند، په قبایلي مزاج واقف او د دغه ارڼي ځمکې د جغرافیه نه ښه خبروي او «شیخ ملي» د دې لوی کار د کولو قابلیت لرلو.

د شیخ ملي د دې وېش څه پوره تاریخ خو معلوم نه دی، خو قیاس دا کېدی شي چې دا به د ملک احمد په ژوندانه د کال (۱۵۳۰ع) شاوخوا شوی وي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکار په داسې قابلیت او هوښیارتیا شوی دی چې سړی ورته اوس هم تعجب کوي. مثلاً چې چېرته د یو د وو قبیلو جګړه پېښې کېدونکې وه او احتمال ئ د هغو په منځ کښې پرته ځمکه یې کومې ستانداري کوړ ته د څېړې یا « سېرې » په نامه ورکړې چې اینده د دوی پرې پېښه نه شي.

د دې وېش په اثر د واوه دګیګیانو، هشتنغر د مهمنزو او ارنګ برنګ د وتمانخیلو ورسېدلو او د سوات او سمې په منځ کښې قطب ته یوه ټوټه ځمکه نوره هم وتمانخېلو ته ورکړې شوه او ګدا نه ته د قطب په لور غریزه علاقه ورکړې شوه او د سوات زرخېزه ځمکه او سمه یوسفزو او منډړو ته ورکړې شوه.

د شیخ ملي او ملك احمد قبرونه په سوات کښې دي لکه د ملك احمد قبر په الله ډنډ کښې او ویلی شي چې د شیخ ملي قبر په غوربند کښې دی.

(د خوما د نوي کلي د روشن خان چې د تاریخ یومینه وړې هم دی او ښپیله مؤرخ هم، او ریدلي چې د شیخ ملي قبر په سوات کښې دی او ماته معلوم دی.)

دا د واړه اشخاص د منډړو د قبیلې نه وو. ، ښو په دې وېش کښې بیاځه بدلون راغلې چې د سوات پنځکوړې-

(c) ketabton.com: The Digital Library

بونېر ټوله غریزه علاقه د یوسفزو او مندړ ټول سمې ته راغلي دي، دا خبره د خان کجو د قبر نه هم معلومېږي. دا قبر د صوابۍ د مانېرۍ په منځ د بدرۍ نالې په غاړه د کجو غونډۍ ته مخامخ پروت دی، هغه مال د مندړو علاقه وړانه او د سوات د یوسفزو علاقه ښه ودانه وه، خو نن د مندړو علاقه د نهرونو له برکته ډېره ودانه شوې ده د یوسفزو په علاقه کښې په سمه او سوات، دیر او دنورو ځایونو کښې شېږ لویې نوابۍ هم وې، چې د پاکستان د جوړېدو سره ختمې شوې. د ملک احمد قبیله ځکښې هم د داشکول او امبار د نیولو په تکل کښې وه د باجوړ د دله زاکو مشرهلته ملک هیبو ؤ او ښه د اقتدار خاوند ؤ، یوسفزي ئې هلته نه پرېښودل، نو یوسفزي مجبوره شول او د خلیلو نه چې د غوریاخېلو یوه څانګه وه، د مرستې غوښتنه وکړه. خلیل په دغو ورځو کښې د خپلو ورونو عزیزانو سره په جنګ جګړو اخته وو، خلیل د یوسفزو سره راپاڅېدل او بلې خوا ته ملک هیبو چې خپل قوت او قدرت ډېر غاوره ؤ او خپله خبره ټینګ ولاړ ؤ او یوسفزي ئې باجوړ ته نه پرېښودل. په دې وخت کښې مومند، چې د غوریاخېلو یوه مهمه څانګه وه او ترکاڼي چې د خاښي خېلو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذیله وه ، د ملك هيبو او يوسفزو د جوړې د پاره د-
جرګې په ډول باجوړ ته ورغلل ، خو دا مرکې بريالۍ نه شوې
او د روغه ونه شوه او ملك هيبو د يوسفزو سره جګړې ته
تيار شوا وجګړه ونښته ، مومند او ترکاڼي هم ېې طرفه -
پاتې نشول او د يوسفزو په مرسته ورد رېدل . په جنګ کښې
د يو ترکاڼي برهان دلاسه هيبو ملك ووژلی شو او د ملك
هيبو زغرې يو مندړ ميرجمال نومي وېوړه او په ښېر دره
کښې د هغه سره تردېرې مودې وه .

يوسفزي په دې جنګ کښې بريالي مشول او دله زاکو
پاتې وکړه او خليلو او يوسفزو باجوړ قبضه کړو ، څه
موده پس د خليلو او يوسفزو په منځ کښې هم جګړې پيښې
شوې او خليل په دغه جګړه کښې بريالي مشول او يوسفزي
مات شول او د ملك احمد نه يې مرسته وغوښتله ، -
ملك احمد پخپلو عزيزا نو خفه شو او مرستې ته يې ملا
وتړله او د طاقت د استعمال سره يې د سياست نه هم کار
واخيست او ملك ميرجمال يې د ملك هيبو کورنۍ ته په شنواتې
ور ولېږه ، هغوی د ميرجمال شنواتې ومنله او د يوسفزو
مرستې ته هم ورد رېدل ، يو خو ميرجمال او د هيبو کورنۍ
سره يو شوه او لښکرېې باجوړ ته راتول کړا و دبلې خوا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک احمد هم د پنډیالۍ او دانشکول په لاره تر ناوکي
را ورسېد او د خلیلو او یوسفزو جګړه جوړه شوه او خلیل
مات شول او ښځې او واړه زاړه یې د ملک احمد د لښکر په
لاس ورغلل. ملک احمد او میرجال جګړه وکړله او په سوله
یې د خلیلو بندیان، په دې شرط چې دوی به باجوړ ددې
ته ور پرېږدي، پرېښودل. د باجوړ دا جنګ د راورټي د
وینا مطابق به د ۱۵۱۷ع په خوا و شا کې شوی وي. په باجوړ
کښې د غوریاخېلو دا جنګ د پېښور په وادۍ او خوا وشا
علاقو د قبائیلو د مهاجرت اغاز و.(۱)

د غوریاخېلو د پاره چې د باجوړ څخه بنده شوه، نو دوی
هم د خانبي خېلو په پله روان شول او د خیبر په لاره پېښور
ته راغلل. دا علاقه لا تر دغه وخته پورې د خیبر نه تر خیرآباده
پورې د دله زاکو په ولقه کښې وه. خلیلو او مومندو هم
د دله زاکو نه دا ستوګنې د پاره څه ځمکه وغوښتله، خو

(۱) مومند چې د غوریاخېلو یوه مهمه څانګه ده د بابر مغل بادشاه چې په کال
۹۱۳ هـ کښې د غلجیو پښتنو د ارام کولو د پاره هڅه خواتللي ؤ د مومندو یاد هم کوي. په
دغه وخت کښې مومند و مقر خوا و شا او د غزني په نانی او سرده کښې آباد وو، د بابر د
وینا نه د مومندو د مهاجرت تصدیق کیږي چې د نهم هجري قرن په آغاز کښې شوېدی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دله زاکوچې څه بنیګړه د یوسفزو سره کړې وه او نتیجه یې بدې لیدلې وه، هغه لا ورته یاده وه ، نو دوی ته یې انکار وکړ. نو خلیلو، مومندو د میرزا کامران نه چې د بابر زوی ؤ او په کابل حکمران ؤ، د کومک او مرستې غوښتنه وکړه، میرزا - کامران د خپل ورور همایون نه ،چې د بابر بل زوی ؤ، او د هغه په ځای باد شاه ؤ، د حملو د وېرې نه د یوې قبیلې - احسان منده کول د ځان د پاره ګټه ګڼله، نو د هغوی کومک او مرسته یې وکړه او خلیل مومند د دله زاکو په مقابل کښې - بریالي شول.

نو دلته داویلی شو او یقین کیږي چې پېښورته د خلیلو مومندو ورتګ چې د میرزا کامران په وخت کښې شوي دی، نو دا به د ۱۵۳۰ع او ۱۵۴۵ع په منځ میانه زمانه کښې شوې وي.

خلیل د خیبر په خوله کښې پرې وتل او د دوی مشران به دارباب په نوم یادېدل او د اپریدو سره یې هم ښه تعلق ؤ نو مغلو، سیکانو او انګریزانو به د اپریدیو سره جرګې مرکې هم د دوی پواسطه کولې او د دوی داپریدو په خوی بوې - ښه بلد وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خابنی خېلو او غوریاخېلو

تعلقات

د پېښور په ودانه علاقه مومند پرېوتل او دا زرخېزه علاقه یې په لاس کښې شوه او ورسره د کندا او مېچنې لارې هم راغلې او د وچې لارې او سیند محصول به یې اخیستلو، نو خلیل مومند په لږ څه وخت کښې ښه شتمن شول، نو د دولت او طاقت په زور یې د دواوې او هشتنغر د نیولو هوس هم ورسره پیدا شو او د یوسفزو په علاقه به هم کله ناکله بلوسېدل.

په دې وخت کښې د یوسفزو او مندړو مشر ملک خان کجوؤ، هغه په سړه سینه د دې حالاتو څارنه کوله او جنګ جګړه یې په دې نه خوښوله چې د هغه دا ګومان وُ چې د هشتنغر مهمنزي به د ده ملګرتیا و نه کړي، نو یوه مناسبه موقع یې کتله.

په دې کښې د ګیګیانو یو محترم د روند ملک د څه کار د پاره پېښور ته روان ؤ او د خلیلو د یو کلي په جومات کښې د ننماښځه د ادا کولو د پاره هلته تم شو، نو د خلیلو ځوانانو د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمانځه په وخت دغه ملك ووژرلو او په دې خبره خانبي خېلو ته ښه موقع په لاس ورغله او د خانبي خېلو د ټولو ټبرونه- يې يو زورور لښکر تيار کړو، په دې لښکرکښې يوسفزي، مندړ، ګيګياڼي، مهمنزي او وتمانخېل او ترکاڼي هم شامل وو. خان کجو په غوريا خېلو د حملې په نيت ورړ وان شو، غوريا خېل هم جنګ ته ولاړ وو. د دوی جنګ د لنډي سيند ديو سويلى خانبي (شاه عالم) په غاړه جوړ شو او دا جنګ د شيخ ننتيوري په نوم مشهور دی.

شيخ ننتيور په دواوه کښې د يوکلي نوم دی. ويلې شي- چې د دې جنګ په نتيجه کښې غوريا خېل ووهلی شول.

راورټي يو انګريز مؤرخ دا جنګ د ۱۵۵۰ع کال په شا- وخوا کښې وايئ، او افضل خان خټک دا ټولې قيصې ګډې وډې او بې ترتيبه او بې تاريخه ليکلي دي. او د خرشبون او شرخپون د اولادې په مځکښې د ژبې، لباس او تمدن فرق مؤرخين شکيان کړي دي چې دا څنګه د يو بابا اولاد دی؟ خير په هرحال روايات همدغسې راغلي دي، چې شرخبون يا شرف الدين او خرشبون يا خيرالدين ورونه او د سړبن- بن قيس عبدالرشيد زامن دي، او د شرخبون يا شرف الدين په اولاده کښې ترين او ابداليان مُهمې څانګې دي او شيراني

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بړیڅ او میانه او ورمړهم پکښې راځي او د خرشبون یاخیرالدین په اولاده.
کښې خابښی خېل او غوریاخېل او ناوخېل مهمې څانګې او نور راځي او دا
دګند اولاده ده او د څمند اولاده لکه خوېشکي، مهمنزي او ګیګیاڼي دي
او ترکاڼي هم د ګند د اولادې د څانګې نه دي.

د پټې خزانې د روایاتو مطابق د خرشبون یاخیرالدین بن سړبن د
شروند زمانه ۳۰۵ ھ نه تر ۴۱۱ ھ پورې ده. نو د بل وروور دشروند
زمانه هم د دې کلونو شاوخوا ټاکل کېږي که څه هم دا خبره پوره
معلومه نه ده.

د خرشبون د وفات پر وخت (۴۱۱ ھ) کښې په غزنې باندې
دآل ناصر حکمراني وه، د البیروني وینا خو داده چې د دغو تاریخونو
نه مخکښې هم پښتانه په پېښور پراته وو، او د تاریخ فرشتې په-
قول چې پښتانه د دوېمې هجري صدۍ په اوایلو کښې لا پېښور ته راغلي
وو. دا یوازې دله زاك نه وو، نور پښتانه به هم وو.(۱)

د بابر او پښتنو رابطه د ۱۵۰۴ع کال نه را نښتې ده او میرزا الغ
بېګ(۲) د ۱۴۶۹ع نه ۱۵۰۲ع کال پورې د کابل او غزنې حکمران و، نو
د میرزا الغ بېګ د لاسه به (۹۰۰) نهه سوه خابښي خېل ممکن په

---

(۱) پښتانه د تاریخ په رڼا کښې ۱۳۰۹ مخ کښې د اتفصیل وګورئ.
(۲) میرزا الغ بېګ د بابر تره و. (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۲ - ۱۴۸۰ع کښې قتل شوی وي او د ملک احمد په مشره کښې د خابنې قبایلو مهاجرت پېښور ته به د ۱۴۸۲ع کال نه وروسته شوی وي د دغه وخت او د بابر د دې علاقو د نیولو په مینځ کښې به شل دوه ویشت کاله وخت تیر ؤ. لکه څنګه چې د یوسفزو، مهمنزو، ګیګیانو، بنګښو او اپریدو، وزیرو، بنوڅو او نورو کړلانوڅپلو خپلو علاقو یادکړي دي او داسې معلومیږي چې دا پښتانه د بابر نه مخکښې راغلي دي، او په دغو علاقو باندې مېشته وو، څکه چې کله باجوړ ته بابر راغی او د ملک شاه منصور، د ملک سلیمان د زوی لور "بي بي مبارکه" یې په نکاح کړه، نو دا واقعه په کال ۱۵۱۱ع کښې شوې ده او دا خلک د بابر نه مخکښې د غو خپلو، خپلو علاقو ته راغلي وو. په هر حال پوره تاریخ یې معلوم نه دی، نو اټکل دغه پاس شوی دی او موږ هم دغو روایاتو ته اهمیت ور کوو.

اوس راځو د خابنې خېلو یاد ته، د خابنې خېلو نه مطلب یوسفزي، مندړ، ترکاڼي، ګیګیاڼي، مهمنزي او نور دي، څو ټول قبیله پکښې یوسفزي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسفزی

دا قبیله په ځپل منځ کښې په دوو برخو وېشلې شوې ده چې - یوه د یوسف او بله د منډړ ده .

اخوند درویزه لیکلي چې د دوی مشرنیکه مندو ؤ او د هغه دوه زامن وو، د یوه نوم یوسف ؤ چې اولاده یې یوسفزي یادیږي او د بل نوم عمر ؤ، د عمر زوی منډړ ؤ، چې اولاده یې په منډړ یادیږي .

ویلی شي چې د یوسف پنځه زامن وو، چې په عیسیٰ، موسیٰ مالي، اکو او اوریا نومونو مشهور ؤ، د عیسیٰ (۱۱) زامن وو، خو د مغلو د لښکر سره په یوه جنګ کښې پخپله عیسیٰ او (۹) زامن یې ووژل شوا وصرف دوه زامن یې حسن او یعقوب پاتې شول، د حسن اولاده په حسن زي او د یعقوب اولاده په - یعقوب زي یادیږي او یو بل د ریم زوی پس مرګي شوی ؤ چې اکا یې نوم ؤ او اولاده یې په اکازي یادیږي .

دغه دري واړه کورنۍ د کوه سیاه نه واخله تر مابن غرونو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې علاقه کښې آباد دي. حسن زي او اکازي داباسیند په مشرقي غاړه اومداخیل په مغربي غاړه آباد دي او د یوسف د دوه زامنو موسئ او مالي اولاده د بُنیر په علاقه پرته ده، د بُنیر په قطب د سوات غرونه دی، قبلې ته یې سمې راڼي زي، نمرخاته ته یې آباسیند او سویل ته یې د چملې علاقه وه، د بُنیر نه چارچاپېره غرونه دي او په دې کښې ایلم او دوه سری او چت غرونه دي چې د سمندر نه لس زره او سل فټه او چتوالی لري د دې غرونو په منځ کښې ځای په ځای کڅۍ دي، چې خلک پکښې کرونده کوي.

د بُونیر آب هوا ښه ده او په غرونو کښې یې واورې کېږي د یوسفزو خلک په بونیر کښې دا ډول آباد دي: په نمرخاته یې چغرزی، قطب ته یې گدای زی، قبلې ته یې سالارزي سویل ته یې نورزي - په منځ کښې یې عایشه زي او دولت زي پراته دي.

د بونیر په پاچا نومي کلي کښې د پیربابا مشهور ولی الله مزار دی. د پیربابا نوم سید علي ترمذي دی او د وی اصلاً د ترمذ نه د بابر د کورنۍ سره راغلي وو، او سیدان دي او پلار یې بیا څه وخت چې همایون، شېرشاه سوري د هند نه وشړلو، د ده پلار بېرته د افغانستان قندوز ته لاړ او پیربابا بونیر ته

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغی او هم دلته وفات او ښخ شو.

د یوسف یوزوی اوریا ؤ، چې په بادي مشهور ؤ اخون درویزه ویلي چې دی خپلې مورته سپکې سپورې ویلې وې، نو هغې ورته ازار وکړو، اولاده یې ډېره نشوه، خو لږ وډېرې چې دي هغه د چغرزو سره اوسیږي او په هغوکښ دي. او د یوسف د بل ځلور زوی اکو اولاده په کوز او برسوات، دیر او پنجکوړه استوګن دي. د اکوزو د وه ځانګې دي، یوه یې خواجه زي او بله یې راڼي زي دي. د سمې راڼي زي د ښوړې علاقې نه د مالکنډ تر غرونو پراته دي او بر راڼي زي د مالکنډه پورته پراته دي، دخواجه زو ځینې ځانګې په برسوات کښې استوګن دي. د دې ښاخ یوه ځانګه ملي زي په دیر کښې اوسیږي.

سوات یو ښکلی ځای ؤ، خو د یوسفزیو د کورنیو جنګونو له کبله لکه خوشحال خان چې وایئ یو وران رباط ترې جوړ شوی ؤ، خو میاګل سوات عبدالودود صاحب چې د شلمې صدۍ په اوایلو کښې دلته حکمران شو، هغه سوات بیا ښه ودان کړو.

د میاګل صاحب د کورنۍ حال داسې دی چې وایئ: په برسوات شامیزي قبیله کښې عبدالواحد نومې سړی او سېده چې په قام ساپی قندهاری د مومند و د علاقې سره کمرنه راغلي وو. د ده کره غالباً په ۱۷۸۴ع کښې یو هلک پیدا شو، چې نوم یې عبدالغفور

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کبینودی شو. دغه هلك يو نامتو شخصيت، عابد، زاهد جوړ شواو د سوات په باباجي مشهور شو، څوك وړته د سوات اخون صاحب او څوك وړته د سېدو غوث هم وايي. سوات صاحب ابتدايئ تعليم د خپل پلار سره کړی ؤ او د نوړې لوړې زده کړې د پاره د مردان علاقې ته وړغی او څه موده يې په ګجړو ګړېه کښې د عالمانو سره تېره کړه او علم دين يې حاصل کړو، بيا څوکنو ته وړغی او هلته يې د دينی پوهې زده کړه وکړه، بيا د روحاني تعليم او فيض د پاره د شيخ رحمكار كاكا صاحب په زيارت کښې يې چله وکړه او وړوسته د پېښور د حضرت جي بابا په خدمت کښې حاضرشواو د هغه نه يې فيض حاصل کړو، د هغې نه وړوسته د صوابۍ تور ډېرې ته وړغی د مولانا محمد شعيب صاحب (رح) نه يې لاس نيوی وکړو او بيا- څلوېښت کاله پس خپل کلي سوات ته راغی او په سيپل بانډې نومي کلي سوات کښې ډېره شواو بيا يې د نيکي خېلو په قام کښې واده هم وکړو او وړوسته بيا په مستقل ډول په سېدو کښې استوګن شو.

اخون صاحب د خپلې زمانې يو پرهېزګار، متقي او ستر مجاهد شخص ؤ او د سيکانو سره يې غزاګانې کړې دي او د سيد احمد شهيد بريلوي او د سيد اسمٰعيل شهيد ټينګ-

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګری ؤ او بیا يې د پیرنګیانو د زورکیر حکومت هم ډېره سخته د ښمني وکړه او ډېرې غزاګانې ورسره کړې دي، او هغه یو روحاني پیر او بزرګ ؤ نو ډېر ماذونان او مریدان يې لکه، لوی مجاهد ملا نجم الدین اخونزاده د هډې صاحب، د - مومندو دلښکر مشر، او ملا پیوند صاحب سید، د وزیرستان ستر مجاهد او ملا همزالله صاحب سید، د تګاو ملا صاحب، دغزني ملا مشك عالم صاحب، د موسيئ اخونزاده صاحب او نور ستر شخصیتونه د سوات صاحب مریدان، اخلاصمندان او ماذونان وو.

سوات صاحب به غالباً په ۱۸۷۷ع کال کښې وفات شوی وي د هغه د وفات نه پس سیدعبدالجبارشاه د ستّه ئ د سوات - حکمران شو، خو وروسته د سوات صاحب نمسي شېرخان او میاګل عبدالودود په اتفاق شول او عبدالجبار شاه يې په مقابل کښې ماتې وخوړه او میاګل عبدالودود په کبل کښې په ۱۹۱۷ع کال کښې د سوات بادشاه انتخاب شو، انګریزي حکومت میاګل صاحب په ۱۹۲۶ء کښې د سوات والي ومنلو.

میاګل عبدالودود صاحب یو غیرمعمولی سړی نه ؤ بلکه - منظم شخص ؤ او د مملکت د ادارې قابلیت يې لرلو.

آخر په ۱۹۴۹ع کال کښې يې د سوات د حکمرانۍ اختیارات

" ستانه "

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل زوی شهزاده عبدالحق جهانزیب ته پخپله رضا وسپارلو او صفه هم ښه لایق ، قابل او تعلیم یافته شخص ؤ، ده په سیدو شریف کښې یو ډگري کالج په نوم جوړ کړی دی او په سوات کښې يې ابتدائي تعليم وړیا رایج کړو. وروسته د پاکستان دجوړېدو نه څه موده پس چې ریاستونه له منځه لاړل، دسوات دیر ریاستونه هم د صدر محمد ایوب خان په وخت کښې لرې کړې شول او دغه علاقې په سرحدي صوبه کښې شاملې کړی شوې او اوس د سوات شهزاده جهانزیب ته اعزازی دمېجرجنرال خطاب ورکړی شوی دی. او په سوات کښې اوسیږي .

دیر:

لکه چې ويل شوی دی دیر کښې یوسفزی قبیلې د اکوزو خانګې د خواجه زي مليزي اوسيږي .

د دير علاقه اکثره غريزه ده ، په نمرخاته کښې يې دسوات رياست ، قطب په نمرخاته کښې يې ګلګت او کشمير واقع دی روغ په قطب يې چترال او قطب قبلې ته يې د افغانستان بريد لګېدلی دی ، او د قبلې پلو يې باجوړ او سويل ته يې مالکنډ دی. رقبه يې ويلې شي چې د رې زره (۳۰۰۰) مربع ميله ده ، ددې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

علاقې مشهور سیند پنجکوړه دی، چې په پښتو ادب او تاریخ کښې د
کوړی شهرت لري.

د دې علاقې اولس په غالباً لږو ډېر د شېږو او وړکو
تنو په منځ کښې وي. دا منطقه د خپل طبیعي محل وقوع په لحاظ
د ډېر سیاسي اهمیت حامله ده. د دې ریاست د حکمران
ټبر باني ملاالیاس صاحب نومی سړی ؤ چې د خپل زهد او تقوی
په وجه د اخون بابا په نامه مشهور ؤ او په ملینو کښې د-
پاینده خېلو په ذیله کښې ؤ، ده په لسمه هجري صدۍ کښې خپله
ګدۍ نشیني په حکومت بدله کړه او په دیر کښې یې دیو ریاستي
حکومت بنیاد کېښود، او غلام خان(۱) د دیر خان شو. د هغه نه
پس اقتدار قاسم خان ته ورسید، (خوګېرو لیکلي چې د غلام خان
نه پس غزن خان حکمران ؤ) دا سړی د خپل وخت ډېر مقتدر حکمران

(۱): خوګېرو د خپل کتاب پټهان په ۵۲۶ مخ کښې د الفسټن په قول وایي چې لومړی حکمران
د دیر اسمٰعیل خان ؤ چې د خوشحال خان خټک معاصر ؤ، او له هغه سره یې ملاقات هم شوی ؤ.
او بل وایي چې د غلام خان نه پس غزن خان حکمران ؤ، خو د جندول خان اثاب الدین خان وېلي چې
الیاس بابا د ابراهیم بابا او هغه د ابا احمد او هغه د پاینده بابا خوی وو او د الیاس بابا نه سهیل
ضفرخان او غلام خان وو چې د دیر حکمرانه کورنۍ د ضفرخان اولاده ده، د محمد شریف خان نه پس
اورنګزېب خان او ورپسې شاه جهان خان نواب شو، او د هغه نه پس خسرو نواب شوو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

This page was missing from Original Book, We were unable to find a copy of the book.
Pardon.
Team: Kitaboona

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشهور ؤ د دیر نواب شو.

انګریزي حکومت هند، ده ته هم په ۱۹۰۸ع کال کښې دنوابي خطاب ورکړو او په ۱۹۱۸ع کښې انګریزي حکومت د ده وظیفه سالانه پنځوس زره روپۍ کړه او د دیر نواب شواو دا خطاب د دوی په کورنۍ کښې موروثي ومنلې شواو د ده زوی شاه جهان خان یې ولیعهد ومنلو.

بادشاه خان نواب په ۱۹۲۵ع کښې وفات شواو په ځای یې شاه جهان نواب شو، خو د نوابۍ په معامله ورسره خپل ورور عالم زیب خان مخالفت پیل کړو. د عالم زیب خان مرسته به د باجوړ بنار خان مرحوم محمد جانخان او د سوات والي میاګل صاحب کولو. دا مخالفت ورو- ورو ډېرشوا و جنګ تري جوړ شو، او عالم زیب خان ماتې وخوړه او د باجوړ د شموزو علاقې ته لاړلو، آخر انګرېزانو مداخله وکړه او د دوی په مینځ کښې یې فیصله داسې وکړه چې عالم زیب خان ته یې پنځه سوه روپۍ (غالباً چې پنځه سوه وي)، د میاشتې وظیفه مقرره کړه او د ریاست دیر د حدودو نه یې بهر کړو او د مردان په علاقه کښې به اوسېدلو.⁽¹⁾

نواب شاه جهان دیو مخصوص مذاق او طبیعت خاوند ؤ او په

---

(۱) خو ماته شهاب الدین د جندول خان ویلي چې دا پنځه زره نه بلکې پنځه سوه روپۍ وې.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شلمه صدۍ کښې د رياست د خلکو په ژوند کښې هيڅ ډول بدلون نه تيار نه ؤ. هلته د منظم تعليم هيڅ انتظام نه ؤ.

د پاکستان حکومت د چلې پاليسۍ په اساس دې په اکتوبر ۱۹۶۱ع کښې د رياست نه لرې کړو او لاهور ته وليږلی شو او په ځای يې وليعهد خان خسرو نواب مقرر کړی شو.(۱)

اوس د دير رياست په سرحدي صوبه کښې ګډ کړی شوی دی او پوليټيکل ايجنټ يې اداره کوي.

د يوسفزو بله مُهمه قبيله منډړ ده.

«منډر»

د منډړو قبيله د مردان په علاقه ان د چملې پورې پرته ده او د چملې نمرخاته اباسيند، قبلې ته يې يوسفزي قطب ته يې بونير او په سويل مهابڼ دی.

دا علاقه يوه دره ده، ميداني علاقه يې لږه ده او ځمکه يې هواره نه ده غريزه ده. دا علاقه وروسته د سوات سره

---

(۱) د نواب شاه جهان سره يې د هغه زوی شهاب الدين خان د جندول خان هم د جندول نه لاهور ته فرار کړو، نواب صاحب شپږ د پرش (۳۶) کاله نواب ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وترلي شوه . دامبلي مشهور جنګ په ۱۸۶۳ ع کښې په دې علاقه کښې شوی دی او دا علاقه د مندړ قبيلې مرکز دی . دچملې نه سوبل ته د صوابۍ علاقه ده او په دغه ټوله علاقه د مندړ قبيله پرته ده .

د مندړ و خانګې

د مندړ درې زامن وو، چې منور، خضر او رجړ نومونه يې وو.

د منور هم دوه زامن وو، (۱) عثمان (۲) اتمان ؤ . د عثمان هم دوه زامن وو، (۱) کمال (۲) امان ؤ. د کمال اولاد ته کمال زي ويلی شي او پخپلو کښې هم په دوو څانګو ويش دي ، چې يوه څانګه يې مشران زي او بله کشران زي بلل کيږي . (د طوروخانان په مشران زو کښې دي .) او د هوتي مردان خانان په کشران زو کښې دي .) په کشران زي کښې اکوزي هو که دي چې د عنايت خان د درېمې ښځې اولاده ده او په معيارو کښې استوګن دي . د وتمان اولاد هم دوه ښاخه ده . يوه يې اکازي ، کنازي او علي زي دی ، دوی ته وتمان نامه هم ويلی شي او دا خلک دا باسينډ په غاړه د مهابڼ په سويل پراته دي ، توپی ، مينۍ ، کوټه ، مرغز د دوی په علاقه کښې مشهور کلي دي . او په دويم ښاخ کښې يې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سدو اولاده ده چې د وی د وتمان نه په قنبله پراته دي او د دوی د ذېلې ښاخونه په دې ډول دي:

اول ـ اباخېل: په کونډه، زیده، هنداو شامنصور کښې.

دویم ـ عمرخېل: په کالا، دره، صوابۍ، مانیرۍ کښې او میراحمد خېل په پنجتار، ډاګۍ، توتالۍ، باچا او بام خېل کښې استوګن دي.

«رځړ»

رځړ: دا شپه په پښتونخوا کښې وېش ده: مانی زي، ملک زي اکوزي، خضرزي او محمود زي.

مانی زي: په ډاګۍ، ترلاندۍ، ترکۍ، پرمولۍ او دینا کښې.

ملک زي: په یارحسین، شېړدره او یعقوبۍ کښې استوګن

اکوزي: په دوبیانو، سړه چینه او اسمعیلا کښې.

خضرزي: په شیوه، کالوخان او شېره غونډ کښې او محمود زي یامامون زي په نوي کلی، شیخ جانا، سوتیا او نارنجي کښې پراته دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ترکاڼي»

اخون درويزه ليکي چې د شېخا ياخاڼي د وه بنځې وې يوه يې «مرجانه» او بله «بسو» نوميدله. د مرجانۍ زامن يوسف او مندړ وو او د بسو زوی ترکاڼي دي چې اوس په باجوړ او نوړ وخاړيو نوکښې پراته دي او په لويه کښې (۱) ماموند، (۲) سالارزي دي. خوځيني ليکي چې سالارزي د ماموند زوی دی او نوړ د برزي او خېلونه دي چې محکښې يې ياد ونه شوي ده:

«باجوړ»

د باجوړ علاقه په اندازاً څه پنځه ويشت (۲۵) ميله اوږده او شل (۲۰) ميله پلنه وي. د دې علاقې قطب ته د پنجکوړې سيند دی، قبلې ته يې د کونړ علاقه افغانستان دی او نمرخاته ته يې اتمانخېل دي، او جنوب ته يې د مومندو علاقه ده. د باجوړ علاقه په پنځو برخو وېشلې شوې ده:

(۱) چارمنګ (۲) بابوقره (۳) سورکمر (۴) رود (۵) د ماموند علاقه ده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جندول د پنجکوړې د سیند او باجوړ تر منځه پروت دی ،
دا دره تقریباً اته (۸) میله اوږده ده او څلور میله پلنه ده.
د جندول ډېر نامتو حکمران خان عمراخان د امان خان زوی
د فیض طلب خان نمسی و. د پلار د مرګ نه پس د عمراخان
او د وروړ شیرعالم خان ترمنځه په اقتدار ورانی راغی او جګړې
ونښتې او عمراخان کامیاب شو[۱] ، او تر ۱۸۸۲ع پورې یې د جندول
او خوا وشا علاقې ونیولې او په ۱۸۸۰ع کښې یې د دیر نواب محمد
شریف خان ته ماتې ورکړه اخر انګرېزان د شریف خان سره و
درېدل او په ۱۸۹۵ع کښې عمراخان مات شو او کابل افغانستان ته
وتښتېد او هلته د امیر عبدالرحمان خان سره دېره شو او هم هلته
مړ شو. او په همدغه کال (۱۸۹۵ع) کښې د مالکنډ ایجنسي هم
انګرېزانو جوړه کړه او د هند د مرکزي حکومت ماتحت وه ، خو په
۱۹۰۱ع کښې چې څه وخت سرحدي صوبه جوړه شوه ، نو دا ایجنسي
په هغې صوبې پورې وتړلې شوه او اوس د پاکستان د جوړېدو نه پس
هم د سرحدي صوبې سره ده.

---

(۱) د جندول خانان په مست خېلو مشهور دی ، یوه د فیض طلب خان کورنۍ ده چې
عمراخان هم له دې کورنۍ څخه و ، او بله غفارخېل دی ، چې د شاهي خانان و.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«کیکیاڼي»

داقبیله د خپلې مور په نامه مشهوره ده. روایات داسې دي
چې د شیخا د مرجانئ ښځې نه د وه زامن وو چې یو یې «مند»
چې اولاده یې یوسفزي او مندړ دي او د بل زوی نامه یې -
«مکئ» ؤ او د ده یوه لور وه چې په زیرک نومې سړي واده
وه، اولاده یې په کیکیاڼي مشهوره ده.
کیکیاڼي د پېښور په ضلع د واوه کښې استوګن دي.

«غوریاخیل»

د روایاتوله مخې د کُند د ویم زوی غوري یا ابراهیم ؤ،
چې اولاده یې په غوریاخیل یادیږي.
د غوري زامن: دولت یار، خلیل، زېراني، ملاګوری دی
ملاګوری، متبنی، دی.
د دولت یار دوه زامن وو، (۱) مهمند یا مومند، (۲) داؤدزی.
د مومند یا مهمند هغه اولاد چې ته چې په سمه یعنې پېښور کښې
پراته دي، هغوی ته کوز مومند وایي او هغه چې په غرنیزه علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استوګن دي هغه په برمومند یا دیرېږي او دا دواړه یو شئ دي خو پردي حکومت پرې راغلی او سیاسي پوليٖ او بندېزونه جوړ شوي دي ، نو دا دوه ورونه هم سره بېل شوي او د ورو ره عزیزولیه هغه پخوانی نزدیکت نه دی پاتې شوی.

برمومند د کابل او کونړ سیند په د واړو غاړو د ننګرهار په علاقه ، کامه ، ګوشته ، خوېزو ، چکنور ، لالپوره ، خاص کونړ ، منګوال ، او په نورو ځایونو او په غره کښې د مېچنې نه نیولې د کوهټي تاراخو پورې او په سارهٔ د ناوګه نه نیولې تر لالپورې پراته دي چې مشهور ځایونه يې ګنداو ، پنډیالی ، دانشکول ، وتمانزي ، دوېزی ، مېټي کوهي خانزادګان ، بېدمنه ، شبتا ، طورخواه ، سپینکي تنګی ، د خوېزو علاقه ، ګونګ ، سم غابنې ، وچه جور ګاټ ، ور سک ، خامبک کګور ، ګدای تنګی ، ښناورچینه ، مزرینه ، اتا جوړ ، احدکور ونه بخشی کور ، جمعه خېل او قوطې دي . د کرېڼې او خاپېنې مشهور ـ غابني هم د مومندو په علاقه کښې دي ، او ایله زې غرې مشهور غر دی . د مومندو د علاقې نه غرونه تاو دي او ځینې درې هم پکښې شته او څه وېښې ځکه هم لږي اکثره خلک للمي کروندې کوي او د کروندې څه ځمکې لږې چې د دوی ګذاره پرې کېږي او اکثره ځوانان يې په مزدورۍ پسې د باندې ملکونو ته ځي ، غزیزه علاقه يې یخه ده ، واورې هم پرې کېږي ، خو میداني علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې کرمه ده.

داؤدزي:

داؤدزونه په قطب مهمنزي پراته دي او قبله په سویل ترې خلیل دي. دوی د خلیلونه په شماره کښې ډېر دي د دوی د مهاجرت وخت سو نه دی معلوم، خو ممکن دی چې د مومندو سره راغلي وي، دوی د پېښور په قطبي پلو د کابل سیند د بناخونو په منځ - منځ کښې پراته دي او ښه ودانه ځمکه یې په برخه شوې ده.

خلیل:

د خلیلو اوسنۍ علاقه به لږ و ډېر شل میله اوږده او لس میله پلنه وي.

د خلیلو ملکانو ته ارباب ویلې شي، تهکال، سپینه وړه لنډیه د دوی مشهور کلي دي.

د دوی ځمکې به مخکښې د باړی نه او به کېدلې، خو اوس د ورسک بند نه نهرونه راوتلي او راغلي دي او د دوی ځمکې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنې ودانې شوې دي.

څوکني:

د اخون درويزه په قول څوکني د خپلو وړونو نه مرور-
شوي وو. او تللي د سپين غره په لمنو کښې يې استوګنه اختيار
کړې وه.

د څوکنو په نمرخاته اپريدي، په سويل يې وړکزي او
قبله په سويل يې (طوري) دي او قطب ته يې سپين غر دی. دا
خلک د خرمنې په دره او کرمان پراته دي، ښه کلک، جنګيالي او
کارګن خلک دي، ښځې نرتول کارکوي، د باندې تګ را تګ
يې لږ دی. علاقه يې يخه ده نو اکثر جاې يې د وړه، شړه
نه وي.

د وی ښه اتفاق او سُني مذهب دي. د څوکنو يو کلي په-
پېښوړ کښې هم شته دی چې د مياعمر صاحبؒ د زيارت له کبله
ډېر مشهور دی.

زېراني:

د زېرانو خېنې تپې د تاجکو سره ګډې وې په ننګرهار کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسیړي او د جلال آباد نه په شمال قبله یې غټ کلی شته دی.

او نور لکه پهار خیل، دولت خیل، احمد خیل او تاړ خیل د برو مومندو سره کور کلی کوي.¹

---

(۱) خو دا ما ته نه دی معلوم چې چېرته اوسیږي. (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

د ځمند اولاده

د خرشبون یا خیرالدین د یو زوی (کند) د اولادې حال څه نا څه ولیکلی شو، اوس د هغه د بل زوی (ځمند) د اولادې څه مختصر احوال لیکلی کیږي.

ویلی شي چې د ځمند څلور څانګې دي: (۱) خوږشکي (۲) کستاني (۳) مهمنزي (۴) توخي دي. ویل کیږي چې مهمنزي د پخوانه د خاښي خېلو په ډله کښې ور ګډ شوي دي.

د پېښور په استوګنو پښتنو کښې د ځمند په اولاده کښې مهمنزي مهمه قبیله ده، او ورسره بله قبیله د خوږشکو ده. ویلی شي چې دا خلک هم پخوا د ارغستان د علاقې سره لګېدلې د پښین په ځمکه اوسېدل، خو لکه نور ځنې پښتانه قبایل چې د ترینو د بد ګذرانه نه تنګ او هجرت ته مجبور شول، دغسې د وی هم د ترینو نه تنګ او راپاڅېدل، ځنې خوږشکي ملتان ته لاړل او ځنې غزني او کابل ته راغلل او څه خلک یې د غوربند په دره کښې آباد شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخوږشکو قبيلې د بابر سره تعلق ؤ، د مُغلی بادشاه بابر په هند باندې د حملې په وخت د هغه په لښکر کښې ډېر پښتانه وو، چې ډېره برخه پکښې د خوږشکو وه. خوږشکي د خپل يو سردار سليم خان په مشرۍ د بابر په مرسته د ابراهيم لودي سره په پاني پت کښې جنګېدلي دي، او بابر او د هغه زوی همايون به خوږشکو ته په درنه سترګه کتل. د خوږشکو د قبيلې څه خلک چې د بابر سره هند ته تللي وو، هغه خلک اوس په افغان قصوره مشهور دي، او د ستلج سيند په دواړو غاړو اوسيږي.

دخوږشکو ځنې ټپې لکه: بټک زي، حُسين زي، شهاين زي سلماک او کزلانی د قصور نه په قبله پراته دي. او دوی ته به-ښخوا د برکلي او سيدونکي ويل کېده او ځنې ټپې لکه: عزيز زي جنوزي، ابراهيم زي او نورچې د قصور نه په نمرخاته دي، هغوی ته به يې د لرکلي او سيدونکي ويل. څه موده پس داخلک په خپل منځ کښې سره ونښتل او ځنې ټپې تري لاړې، په خواجه او-ټانډه او هيروال آبادې شوې. دا خلک اوس هم په افغان قصوره مشهور دي، که څه هم دوی نه په پښتو پوهيږي او نه يې لباس د پښتنو په شان دی خو خوږشکي او پښتانه دي.

دخوږشکو ځينې خلک په پښين او قندهار کښې هم شته دی او يوه ټپه يې په غوربند او څه خلک يې د نوبنار په تحصيل د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی نوښار په قطب د لنډي سیند په غاړه په خوېشکي نومې -
کلي کښې استوګن دي.

د پښتنو مشهور صوفي شاعر "ارزاني" د بایزید روښان انصاري همعصر ؤ او روښاني پیر ؤ. ارزاني د خوېشکو په قبیله د - عزیزي په زیله کښې ؤ.

د خرشبون د بل زوی "کسي" حال داسې دی.

کسي

ویلی شي چې د کاسیانو یولس تپې وې چې مخکښې یادې شوې دي او شینواري هم پکښې داخلي دي. لکه د پټې خزانې په قول ویلی شي چې د خرشبون نوره اولاده لکه کند او جمند چې د غوري مرغې نه کډې کولو ته مجبور شو او د غزني او کابل په لور راوکوچېدل او بیا ښکته پېښور ته پسې راغلل، نو د دوی د بلې څانګې ورونه کاسیان بیرته د سلیمان غره ته ورغلل او هم هلته مېشته شول، خو یوې قبیلې شینواري د خاښي خېلو سره کډه راوکړه او د خیبر نه په قطب پلو غرونو کې واړول او هلته مېشته شول. د دوی علاقه د کابل سیند ښي لور ته د - پېښور او جلال آباد په منځ کښې پرته ده. قبلې ته یې خوګیاني

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جنوب یې سپین غر، په شمال یې د مومندو علاقه او په نمرخاته یې خیبر او ملاګوري دي. د شینوارو څه خلک د د شیخ بابا په دره علی‌نګار او څاګه کښې د برو مومندو سره، او څه خلک یې د کوټ په شینګل دره، او د کوزکنړ د بوډیالی په «کنډر» نومې کلي کښې استوګن دي.

د شینوارو مشهور تجارتي ځای لنډي کوتل لوارګی دی، څه خلک یې کواټ او کشمیر کښې هم شته.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه طبقه

«غورغشتي قبائل»

دا قبائل د خپل نیکه غورغشت چې د قیس عبدالرشید دویم زوی دی، په نامه غورغشتي یادیږي.

ویلی شي چې غورغشت د ۳۸۸ ه کلونو خواو شا لاژوندی ؤ. د غورغشت دري زامن وو:(۱) دامني (۲) بابي او (۳) مندو په دوی کښې د دامني اولاده مهمه کڼلی شي د دامني په اولاد کښې مهمه قبیله د کاکړو ده چې وروسته به یې ذکرا ویاد راشي.

بابي: ددې قبیلې خلک په قلات کښې آباد دي او ځنې د کویټې خواو شا هم مېشته دي. د جوناګړ نوابان ددې قبیلې نه وو او په دوی مربوط دي.

مندو: د مندو اولاده په مندوخېل مشهوره ده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«دغورغشت نسب نامه»

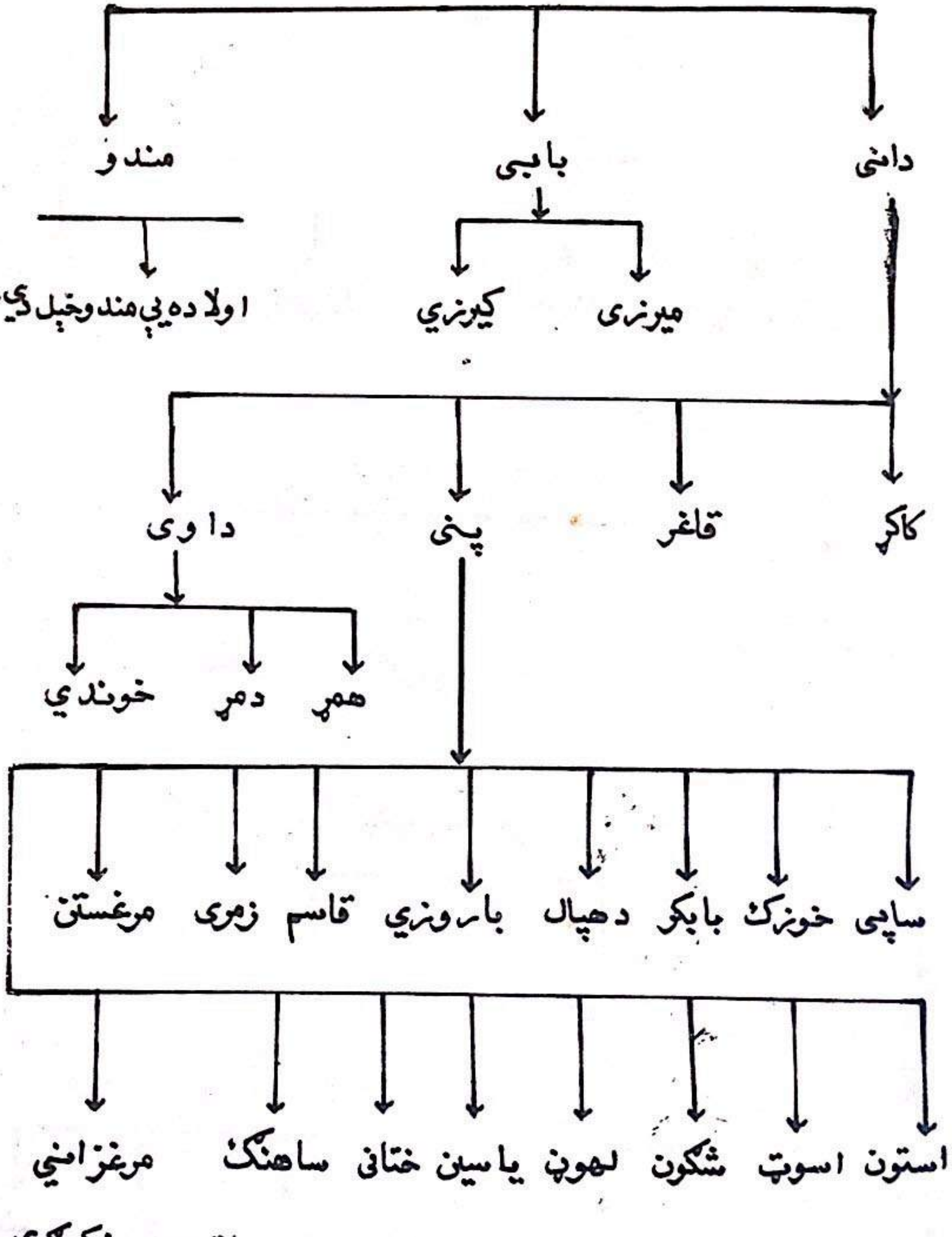

(پاتې په بل مخ کې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

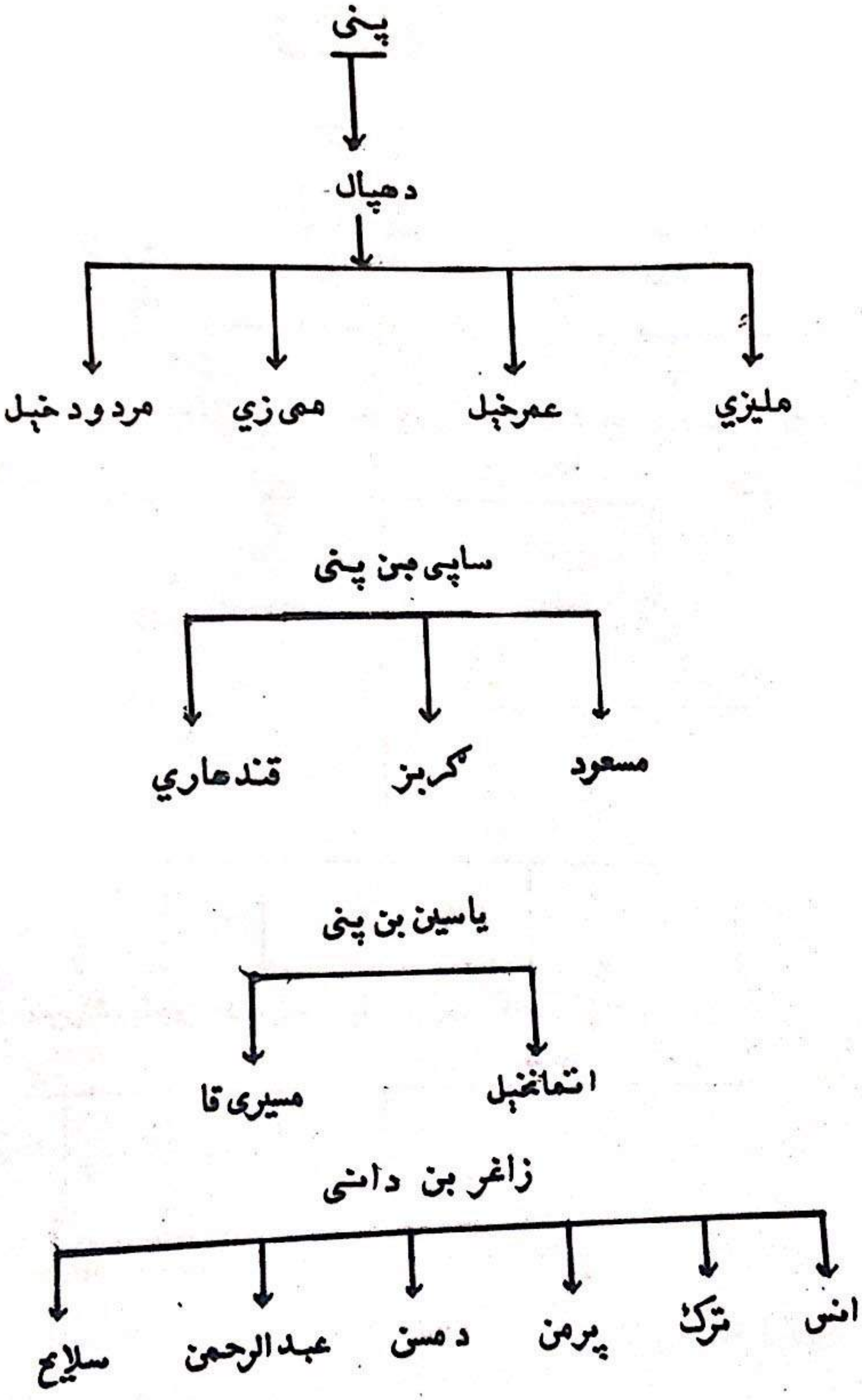

(راتلي په بل مخ کې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

کاکړ

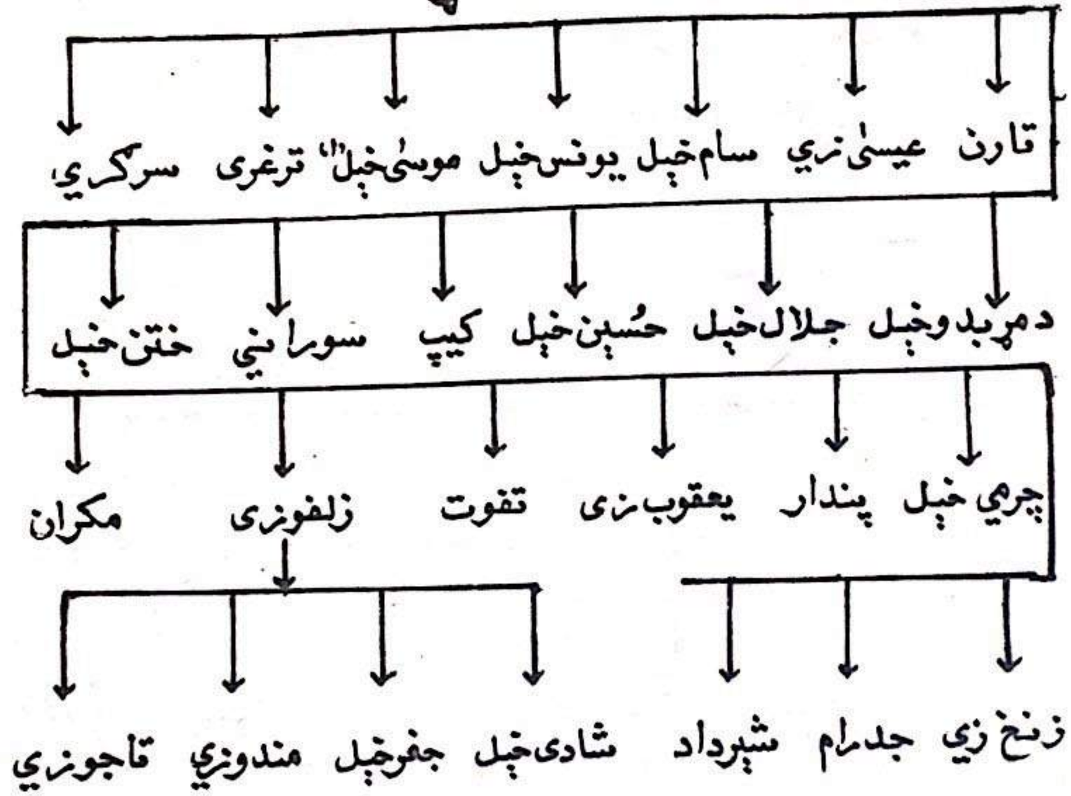

(۱) موسیٰ خېل په غزني کښې له اندړ وسره پراته دي.

نوټ: فرملي او سبري هم د کاکړ زامن دي. (وګوری تذکرهٔ روښان خان ۱۵۳ مخ) تایمنی د دکن حیدرآباد حکمرانه کورنی هم کاکړ دي (مخ ۲۰۴ خورشید جهان) او بهمني دوتاني دي (تذکرهٔ روښان خان).

او د حسین بن جدرام بن کاکړ بن دانی بن غور غښت نه :

- ادم
- سنام
- عمر
- حسام

أو د بابکر د حسین د ورور بن جد رام بن کاکړ نه :

- الیاس
- منت

او د یعقوب بن کاکړ نه :

- یونس خېل
- سالار خېل
- سنجر
  - کیوی
    - حسین زي
    - یاسین خېل
      - ادو خېل
      - شمکور خېل
      - اتمانخېل
    - شمس الدین خېل
    - شموزي
      - داوړ
      - حسهار
    - شمعون
      - احمد خېل
      - کمال زي
      - ابوسعیدزي
      - مردان زي
      - جلال زي
      - دوپزي
  - برم خېل
  - اتمان خېل
  - اودل خېل
  - خضر خېل
  - علي خېل
  - اوپی خېل
    - اجهزي
    - بابکر زي
    - انوزي
    - احمدزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی خیل بن سنجرنه :

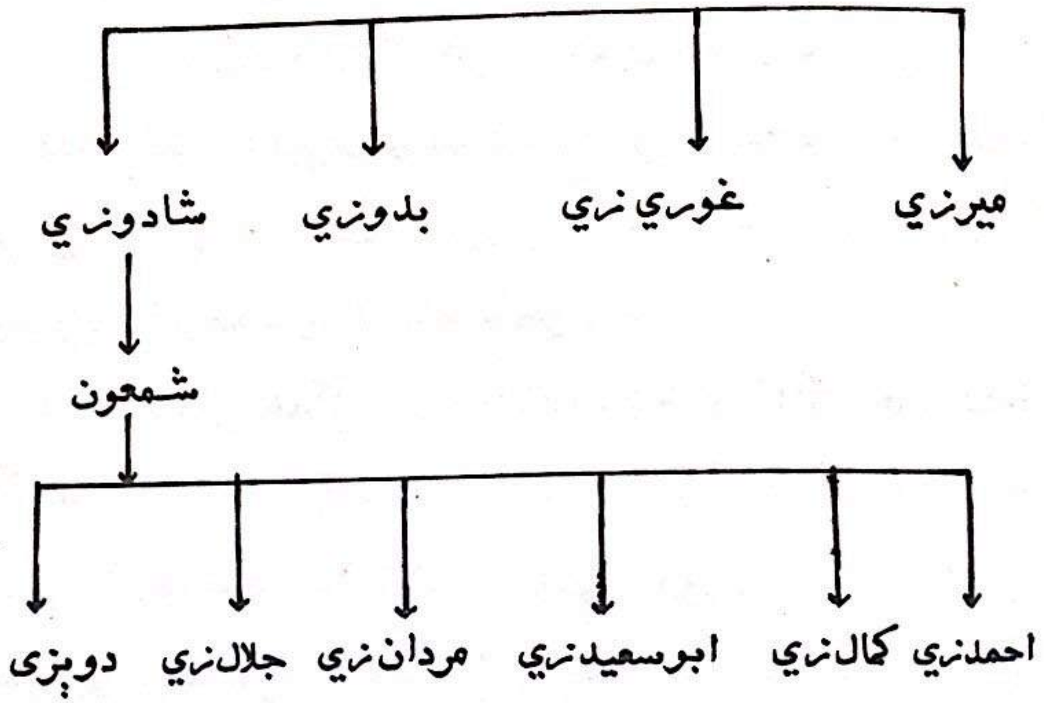

او د بابي بن غورغشت نه :

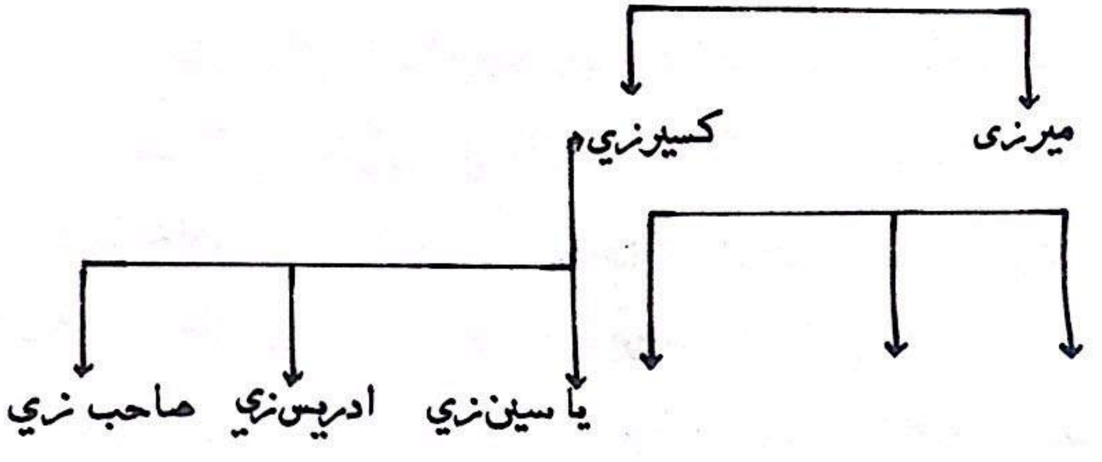

لکه چې ویلی شوي دي د غورغشت په اولاده کښې د داني په اولاد کښې کاکړ مهمه قبیله ده ویلی شي چې د دې قبیلې مورث اعلیٰ کاک نیکه و، چې د برښنه سړی و، او د غیاث الدین غوري په زمانه کښې وفات

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شویدی او قبرېږي د هرات د جامع جومات په دروازه کښې دی او اوس هم شته دی، او ډېر خلک یې زیارت کوي.

داسې ګومان کېږي چې دا قبیله ډېره لویه ده نو دا به ـ پخوانی وي او کاکړ نیکه به ورو ورسته کوم بنه سری پکښې پیدا شوی وي. خو په هرحال دغه مشهوره ده.

د کاکړ و د وه څانګې دي: دا ډ د سرزخېلو څانګه (۲) سنتیا څانګه ده او د دې د واړو څانګو نه ډېرې څانګې او ذیلې هم جوړې شوې دي. دا خلک د کویټې د وېږن په ځلورو اړ ضلعو کښې پراته دي، څه د هزارې په ضلعه او څه په قندهار او هرات کښې هم شته دی.

د مشرقي پنجاب د کوهانه او خورجه په قصبو کښې او څه په ـ بلند شهر هم کاکړ استوګن دي، او څه په دکن کښې هم شته دی.

هیبت خان کاکړ چې د خان جهان لودي له پلوه د سمانا حاکم ؤ، او د مخزن افغاني په تاریخ کښې ډېره برخه لري د کاکړو د سنتیا ـ څانګې سره تعلق لري، او موسیٰ خېل د غزني په ولایت کښې داندړ سره چې او سېږي. او لوی مجاهد نجم الدّین اخونزاده صاحب د هډې هم موسیٰ خېل ؤ.

ناغر:

ناغر وړه قبیله ده اوس د کسي په تېر کهترانو کښې ورګډه ده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتنو د يو مؤرخ د « صولت افغاني » مؤلف زرداد خان -
هم د دې قبيلې غړی دی .

پنړي :

پنړي هم د کاکړو په شان يوه پخوانۍ قبيله ده ، خوروړه
قبيله ده .

د پنړو څنې خلک په افغانستان او څه د څوکنو سره نژدې
او څه په دکن کښې استوګن دي . په دې قبيله کښې د خانګوړ
د باروزو په څانګه کښې دی .

نوټ : لکه څنګه چې د خا بني خېلو ټپې مشهورې دي ، د غسې د کاکړو
نارې په پښتو موسيقۍ کښې ډېر شهرت لري ، او مرحوم محمد ګل نوري
دا نارې د يو کتاب په شکل راټولې کړې دي ، او په کابل کښې چاپ
شوی . . - - - - - - - - - - - - - - - (سيال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د
"ګدون"
نسب نامه

د شجرونه ګدون هم د غورغشتو یوه څانګه ده او په ورورګه کښې ګدون، موسی‌خېل او ساپي سره نژدې دي او نور ورونه یې هم شته دی، خو ګدون د مخکښې نه د خابني خېلو په کند کښې شامل شوي او د مهاجرت په وخت کښې هم د هغو سره ملګري وو او د شېخ ملي په وېش کښې دغه برخه ځمکه رسېدلې چې اوس پرې پراته دي.

ګدون یا جدون

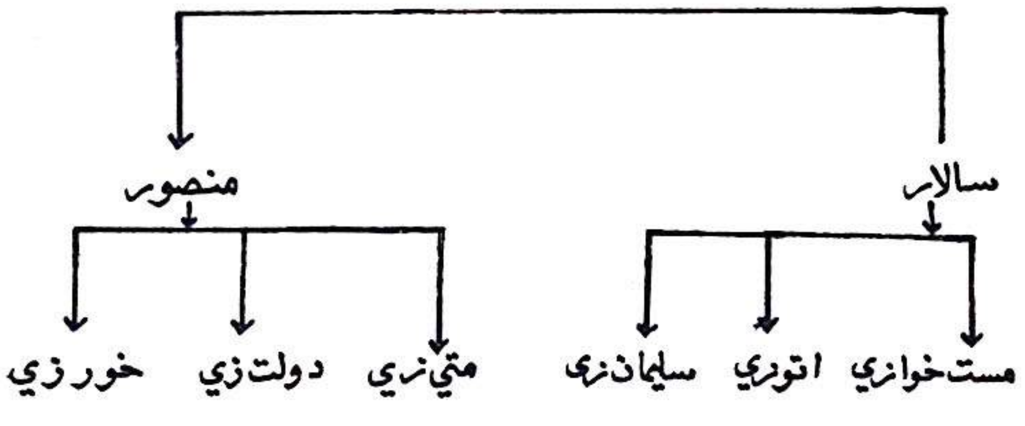

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورزي بن منصور

- شايب زي
- ماما زي
- خليل زي
- امرا زي

دولت زي بن منصور

- يعقوب زي
- شان زي
- حسن زي
- بهلول زي

متی زي بن منصور

- الدر زي
  - ولي خېل
  - قاسم خېل
  - شاهي خېل
  - الله داد خېل
  - خواجه رستم كور
  - ادين زي
- عمر زي
  - ګوار زي
  - يعقوب خېل
  - عيسی خېل

اتوزي بن سالار

- عيسی خېل
- عبدالرحيم زي
- محمد خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

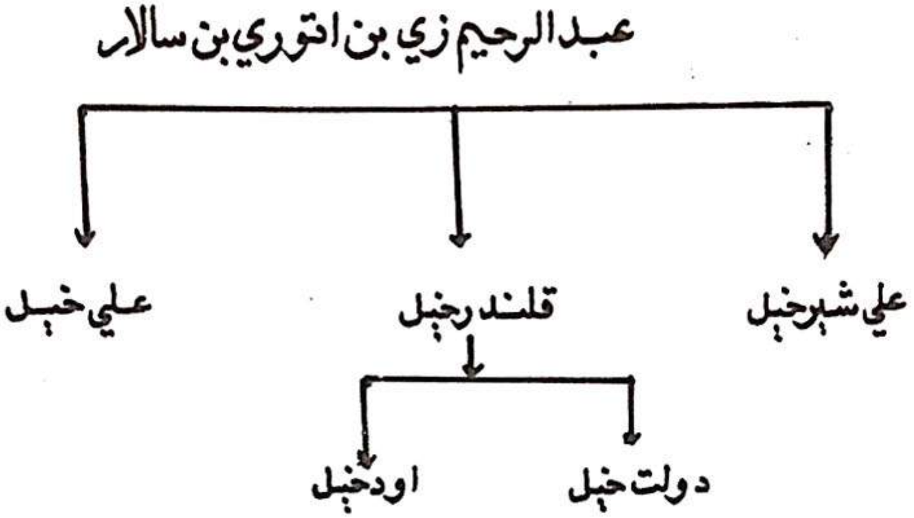

شجره موسیٰ خېل د کاکړ زوی

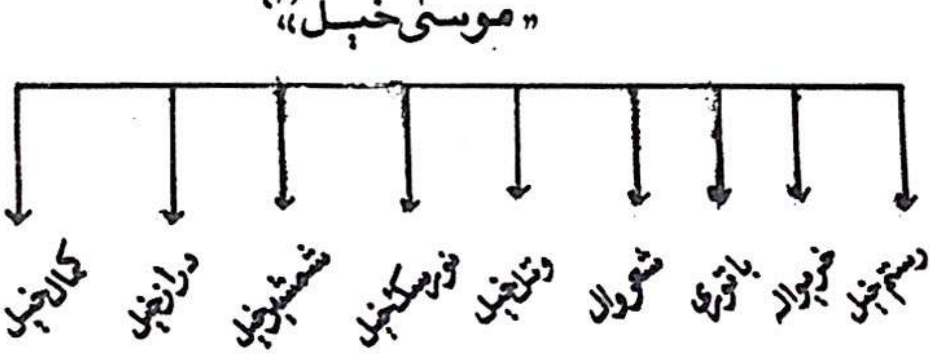

نوټ: دا خلک د غزني په ولایت کښې د اندړو سره اوسیږي، لوی مجاهد نجم الدین اخونزاده صاحب هم د دې ټبې نه وُ. (ستیال)

د شجرونه چې معلومیږي نو ګډون قبایل په دوو څانګو، سالار او منصور باندې وېش دي. د سالار د څانګې خلک اکثر د هزارې په غرونو کښې ان تر (ر)ش، پورې پراته دي. د د وی علاقه۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پره زرخېزه او ودانه علاقه ده او دددې دوار وڅانګو په منځ کښې اکثر بدی هم وي .

ویلې شي چې د ګدون د مورث اعلی نوم اشرف ؤ، وروسته په ګدانه مشهور شو. د اخلکځ د ګدون یا جدون په مهابن - غرونو پراته دي اوځه د مردان په علاقه د باینې په کلي کښې هم استوګن دي ، لږځه په کشمیرا و کیمبل پور په علاقه - کښې اوسیږي .

په چهچه کښې د غورغشتو کلی د اشرف ګدون آباد کړی ګڼلی شي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه طبقه:

«ببټني قبائل»

بېټن یا بېټ بن قیس عبدالرّشید

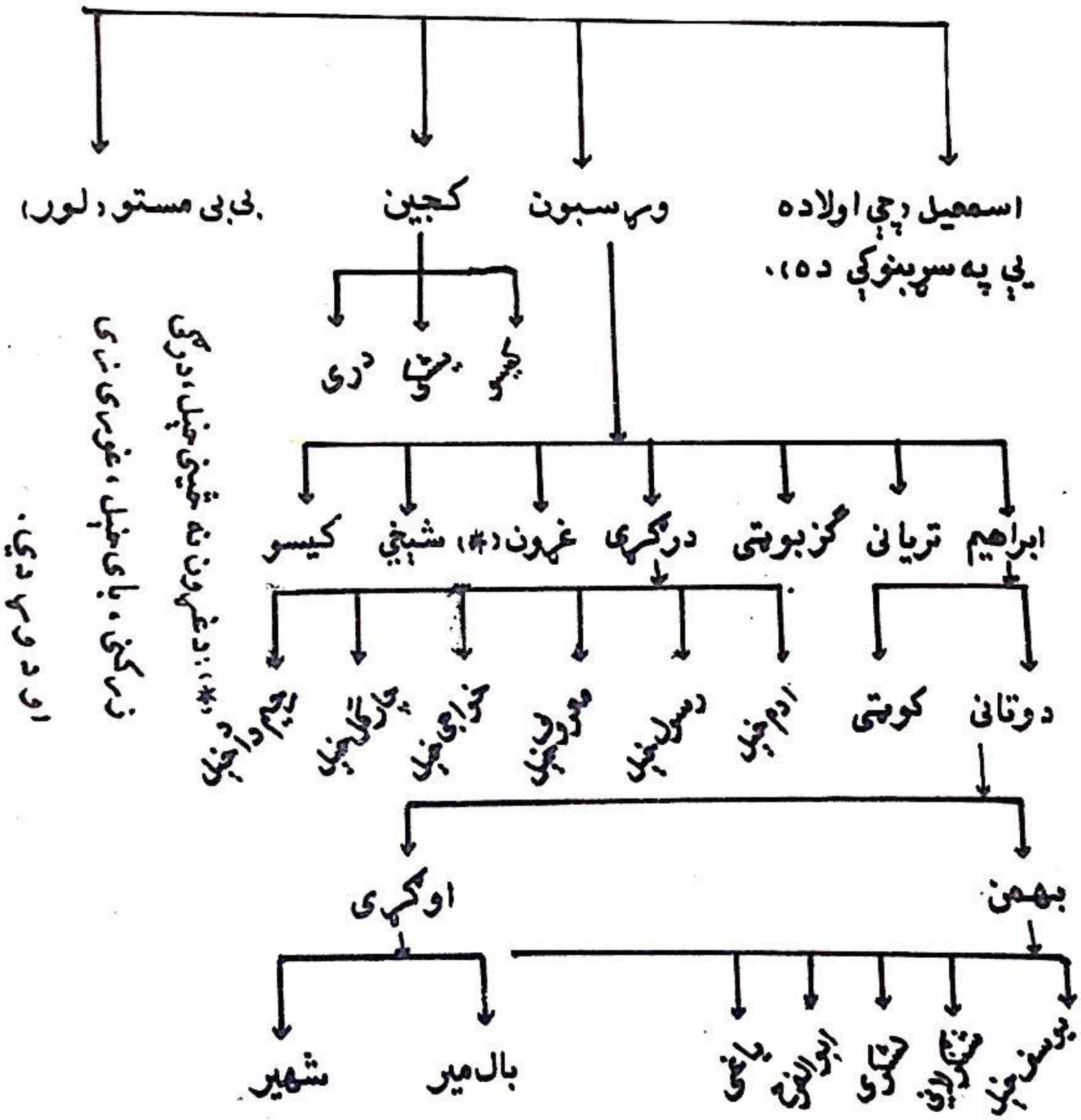

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د شېخي نه: مېرباز، اسمعیل صاحب خېل، غرېتون، چلاک خېل، فتح خېل، د ړی پلاري.

د ترياني بن ورسبون نه: د مړ او چاکي دي.

د مړ

ملاخېل — تاجي خېل — جیني — شاملک — باني خېل — ړم — دیو — میسکړی

د چاکي نه

بيرم — همداني — سواتي — بشوړ — خاکي — بتازي

ويلي شي چې بېټن د قيس عبدالرشيد زوی دی نوموړی د بېټ نيکه په نامه يادېږي. د تولد او وفات نېټه يې سنه نه ده معلومه خو د «پټې خزانې» په قول چې بېټ نيکه د خرشبون د ژوند په زمانه کښې هو ژوندی ؤ. او خرشبون په ۱۱۴ھ کښې وفات شوی دی، نو بنا په دې شهادت موږ د بېټ نيکه د مړينې نېټه د څلوړې هجري صدی اخري کلونه ګڼلی شو.

بېټ نيکه يو خدای دوست او متقي سړی ؤ او په خپل ژوند کښې يې د عراق او عربستان سفر هم کړی دی. او د هغه ځای

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنوخلکو د فیض نه يې برخه اخيستې ده او په پښتنو کښې د ولي الله په نامه شهرت لري.

دا مناجات ببټ نیکه ته منسوب د ی:

لويه خدايه، لويه خدايه ستا په مينه په هرځايه
غرولاړ دی درناوی کښې تول شوی په زاري کښې
دلته دي د غرو لمنې زرغونې کړې دې دي پکښې پلنې
داوکړي د هر کړې خدايه
لويه خدايه، لويه خدايه

دلته بڼ زرغون او ربل دی وږکوړکی دی وربوځل ګړی
مينه ستاکښې موږ مېشته يو د بل چا په ملا تلهٔ نه يو
هسک او مځکه نغښته ستا ده د مرو و ده هو لتا ده
دا پالنه ستا ده خدايه
لويه خدايه، لويه خدايه

د ببټ نیکه په اولاده کښې د ورسبون او کجين اولاده ګڼلې شي، او اسمعيل په شروند کښې ببټ نیکه خپل فتره سربڼ ته ورکړی ؤ. د اسمعيل اولاده په سړبنو کښې ګډه وده شوې ده.

د ببټ نیکه اولاده لومړی د کوه سليمان په لړه کښې آباده وه خو څه موده پس د غلجو د لاسه د خپلې سيمې نه بې ځايه شول او د کوه سليمان په نمرخاته خوا د ګومل رود په غاړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا نګ په حکومېشته شول، او په هندکښې د پښتنو دسلطنت په وخت کښې داخلک د ډېر اقتدار خاوندان وو، او د پښتني سلطنت په فوځونوکښې په ډېر شمېر شامل شوي وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

ځلورمه طبقه:

متوزي قبائل

د روایاتو مطابق بی بی متو د بېټ نیکه لور وه او په شاه حسین غوري واده وه، اولاده یې په متوزي مشهوره ده او مراد ترې غلجي او لودي قبائل دي او شجرې یې په لاندې ډول لیکلې شوې راغلې دي.

متوزي قبائل په دوو څانګو ویشلې شوي دي (۱) غلجي (۲) لودي.

ځلورمه طبقه متوزي قبائل: لومړۍ څانګه غلجي:

«شاه حسین»

(۱) ښځه (بی بی متو) چې د بېټ نیکه لور وه.

(۲) ښځه (مهی) د کاغ دوړ لور وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي بي متو او شاه حسین

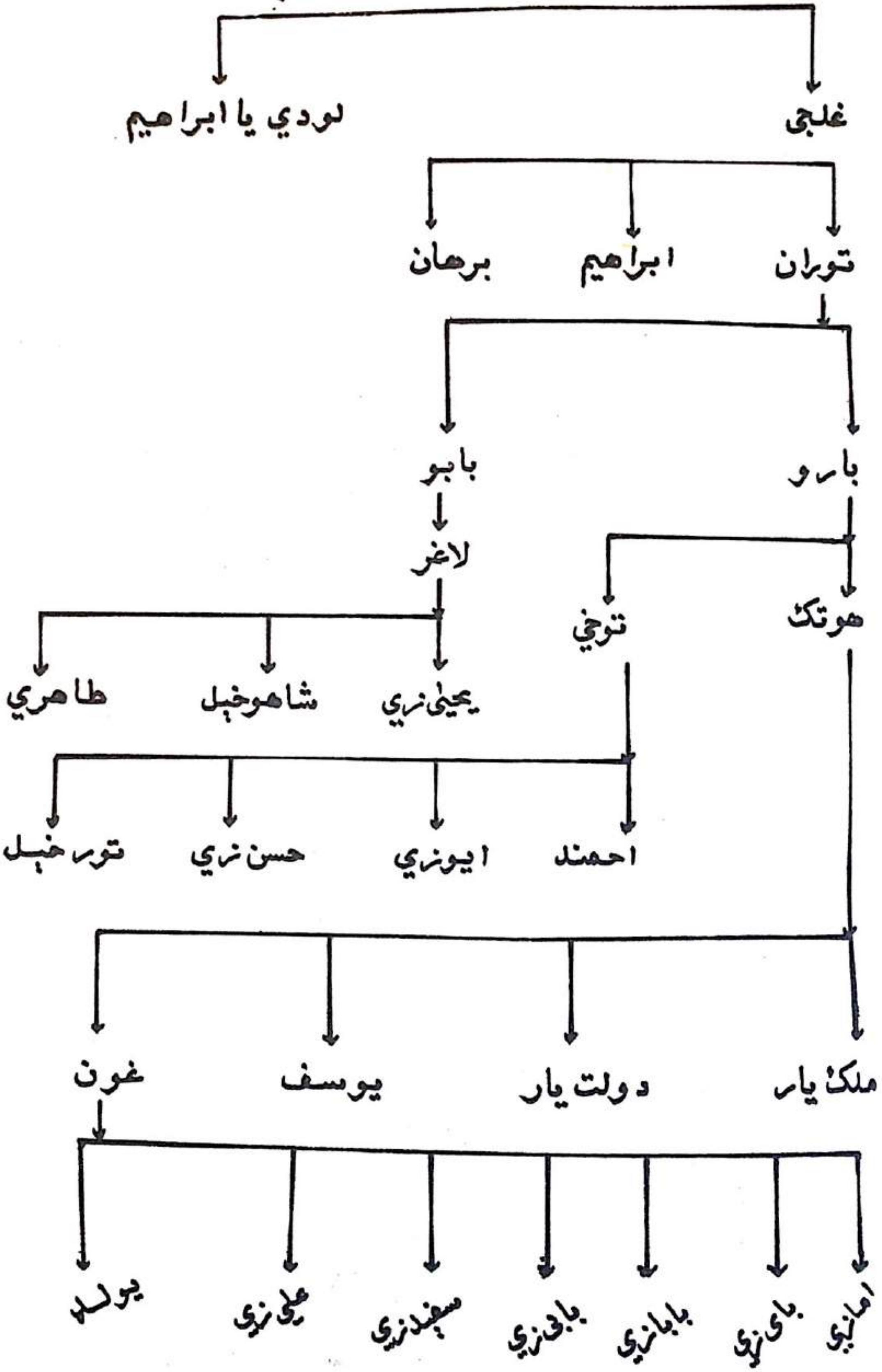

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

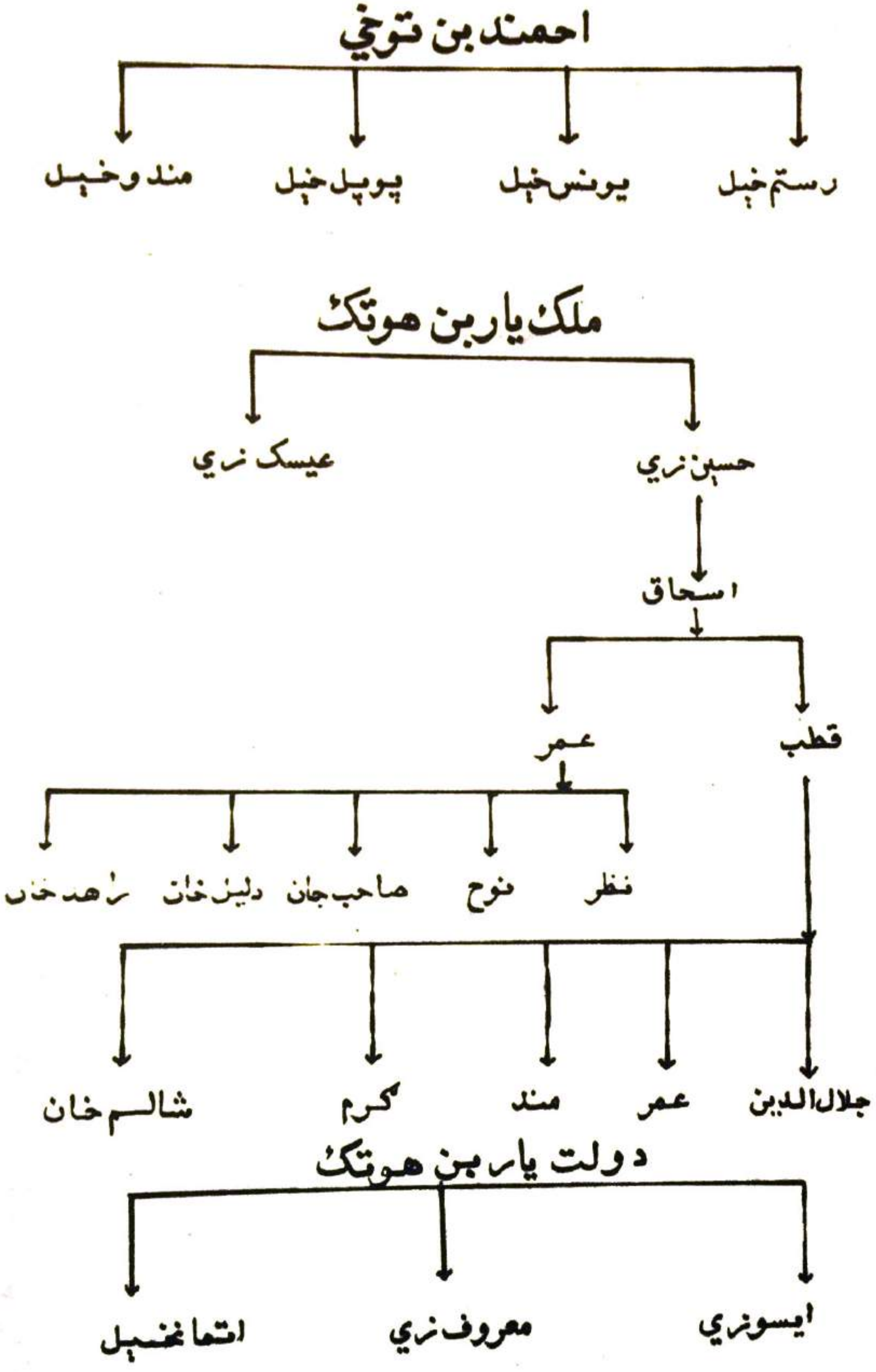

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف بن هوتک

کتی زي ګدین زي کندل زي خادي زي صدیق زي عمر زي

نوټ: "۱" هغه غلجي چې د محمد غوري سره هند ته تللي وو په ۱۲۰۶ء نه تر ۱۲۹۰ء پورې په هند کښې (۸۴) کاله حکمراني کړې ده. لومړنی مؤسس یې جلال الدین فیروز غلجي وُ چې په ۱۲۰۶ء کښې یې د کیکاووس د التمش د زوی غلامانو نه حکومت ونیولو او وروستنی سړی او بادشاه یې مبارک خان وُ چې باد شاهي ترې ناصرالدین تغلق ونیوله.

د دغو غلجو دوره (۸۴) کاله وه، او د میرویس خان هوتک نه چې په ۱۷۰۹ء کښې یې حکومت نیولی وُ، او تر ۱۷۳۷ پورې یې حکومت وُ، څه د دغه غلجو دوره (۲۸) کاله وه. دا پنځه سوه کاله مخکښې خبره وه.

د شالم خان بن قطب بن اسحاق بن حسین زي بن ملک یار بن بارو، بن توران، بن غلجي بن متو او شاه حسین نه

"شالم خان"

حاجي میرخان (میرویس) عبدالعزیز عبدالقادر یحیی خان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجی میرخان یا (میرویس خان)

بن شالم خان

نه

میرخان (میرویس خان) نه

- شاه محمود
- شاه حسین

عبدالعزیز بن شالم خان نه

- شاه اشرف

یحیی خان بن شالم خان نه

- محمد خان
  - نورالله
  - حاجي عبدالرحمن
    - شبیرخان
    - عبدالرحیم
  - حاجی زمکه

نوټ: د میرویس خان شجره: میرویس خان بن شالم خان بن قطب بن اسحاق بن حسین بن ملک یار بن هوتک بن بارو بن توران بن غلجي بن بی بی متو او شاه حسین.

Kitaboona.BlogSpot.Com

حاجي میرویس خان:

میرویس نیکه د پښتنو په تاریخ کښې لوی شخصیت دی او ډېر قدر لري. دی هغه څوک دی چې پښتانه یې سره راغونډ کړل او د قندهار ایراني حاکم ګرګین کرجي یې و واژه او پښتانه یې آزاد او خپلواک کړل، دی څلور کاله ژوندی ؤ او بیا مړ شو، پس له مرګه یې ورور عبدالعزیز باد شاه شو، خو د پښتنو په طبعه برابر نه ؤ نو وژل شو او یا په خپل مرګ مړ شو او په ځای یې د میرویس خان زوی شاه محمود د پښتنو باد شاه شو، چې د افغانستان نه ور تېر، د ایران نه یې اصفهان هم ونیو او د پښتنو باد شاهي یې تر ترکیې پورې خوره کړه، څه موده پس هغه مړ شو او په ځای یې د تره عبدالعزیز زوی اشرف د شاه اشرف په نوم د افغانستان او ایران باد شاه شو، خو څه موده پس شاه اشرف ته ایراني لښکر ماتې ورکړه او خپل وطن ته په راتلو مجبور شو، په لاره کښې عبدالله خان بلوڅ و واژه او ایراني لښکرې د نادر افشار په مشرۍ قندهار ته راورسېدلې او شاه حسین چې په قندهار کښې باد شاه ؤ او د میرویس خان کشر زوی ؤ، ماتې وخوړه، ایرانیانو دی ونیو او په مازندران کښې یې مړ کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کورنۍ په افغانستان او ایران کښې د ۱۷۰۹ ع تر ۱۷۳۷ ع پورې (۲۸) کاله حکومت کړی او حکمرانه وه او د پښتنو برم یې دنیا ته ښودلی دی.

د دغه حکومت مؤسس مرحوم میرویس خان د شالم خان زوی و، چې شجره یې دا ډول ده:

میرویس خان د شالم خان زوی او هغه د قطب، هغه د حسین هغه د ملک یار، هغه د هوتک، هغه د بارو، هغه د توران، او هغه د غلجي بن بي بي متو او شاه حسین زوی و چې شجره یې په اووم (۷) پلار غلجي ته رسیږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

غلجي قبائل

(۲) څانګه

«متوزی» اوله څانګه

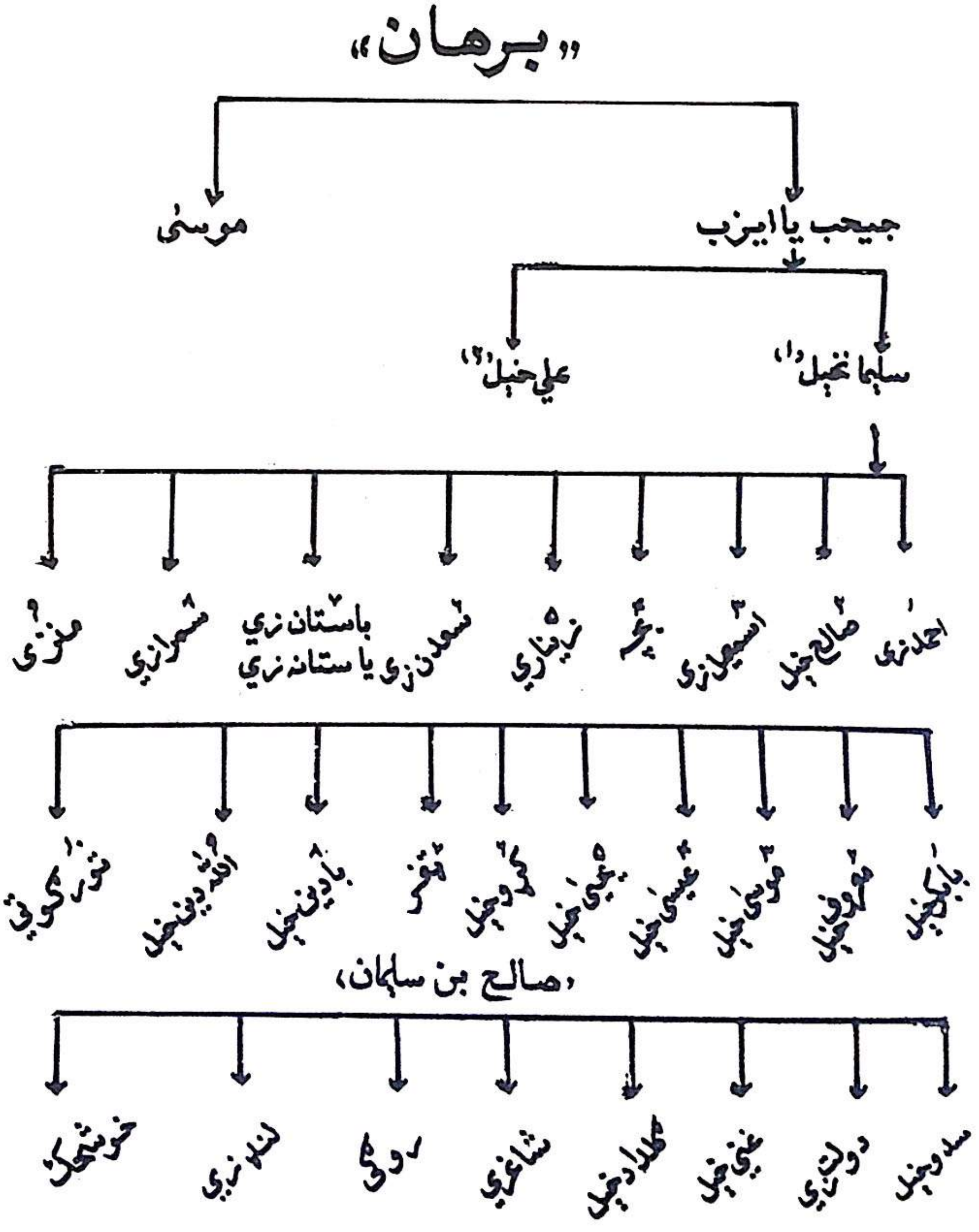

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسمعیل زي بن سلیمان

- عبدالرحیم خېل
- سلطان خېل
- ړاسو

«بچه بن سلیمان»

قیصر

- شوزي یا متوری
- نسوخېل
- خواجخېل
- ګلخېل
- مشخېل
- سرخانخېل
- ببري
- ماموزي

ستانه زي یا باستان زي بن سلیمان

- الوزي
- چران زي
- اتوخېل
- چرتي زي
- مغل خېل
- بابکرخېل
- جبارخېل
- قطب خېل
- پیارو خېل
- اتمان خېل
- شیرپای
- جابرخېل
- امیرخېل

«سمرازي بن سلیمان»

- پاینده خېل
- جلال زي
- شاتوري
- دینارخېل
- سلطانخېل
- نیزب خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

سلطان خیل بن ... مرازي بن سلیمان

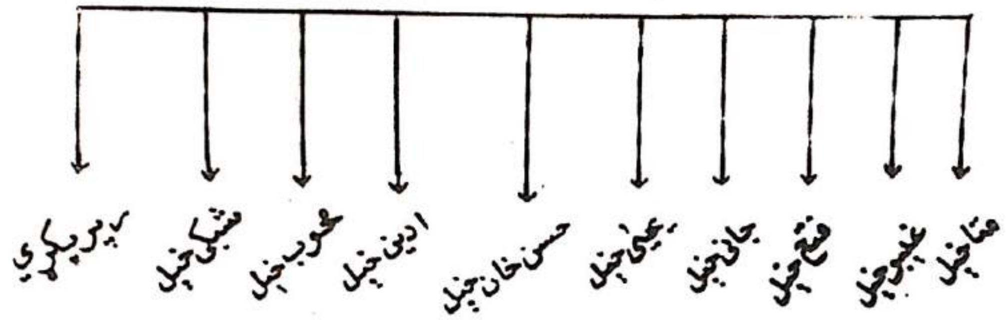

غلجي قبائل:

«متوزی» - اوله څانګه

«علی خیل» (ب)

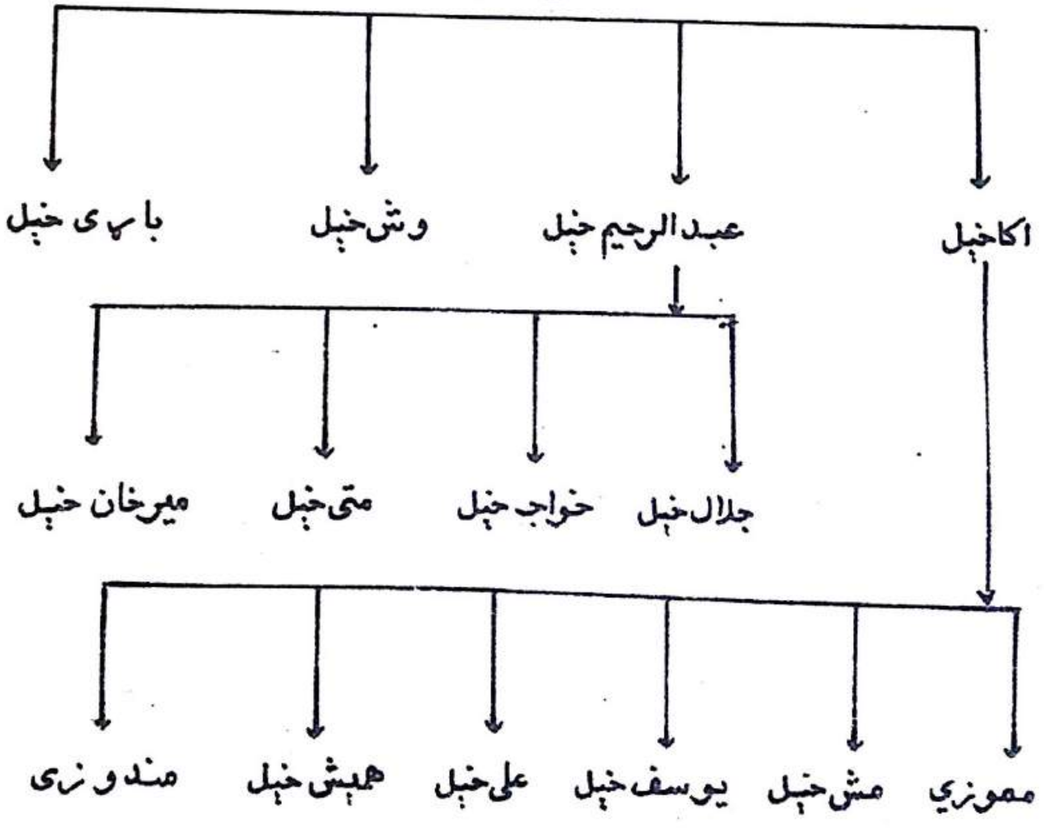

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

«مموزی بن اکاخیل»

- مرعستخیل
- آزادخیل
- بنځخیل
- قراخیل
- دریاخیل
- بنګ‌نامخیل
- مرزاخیل
- محمدانی

«مش‌خیل بن اکاخیل»

- خدی‌خیل
- جباری‌خیل
- آدم‌خیل
- جانوخیل
- احوید خیل

«یوسف‌خیل بن اکاخیل»

- کریم‌خیل
- مشی‌خیل
- نوروزخیل
- آزادخیل
- کہروخیل

«علی‌خان‌خیل بن اکاخیل»

- مرجان‌خیل
- آزادخیل
- دورخیل
- کمال‌خیل
- اعظم‌خیل

«همیش‌خیل بن اکاخیل»

- محمدزي
- مقام‌خیل
- پیرخیل
- خوردي خیل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«مندوزی بن اکاخېل»

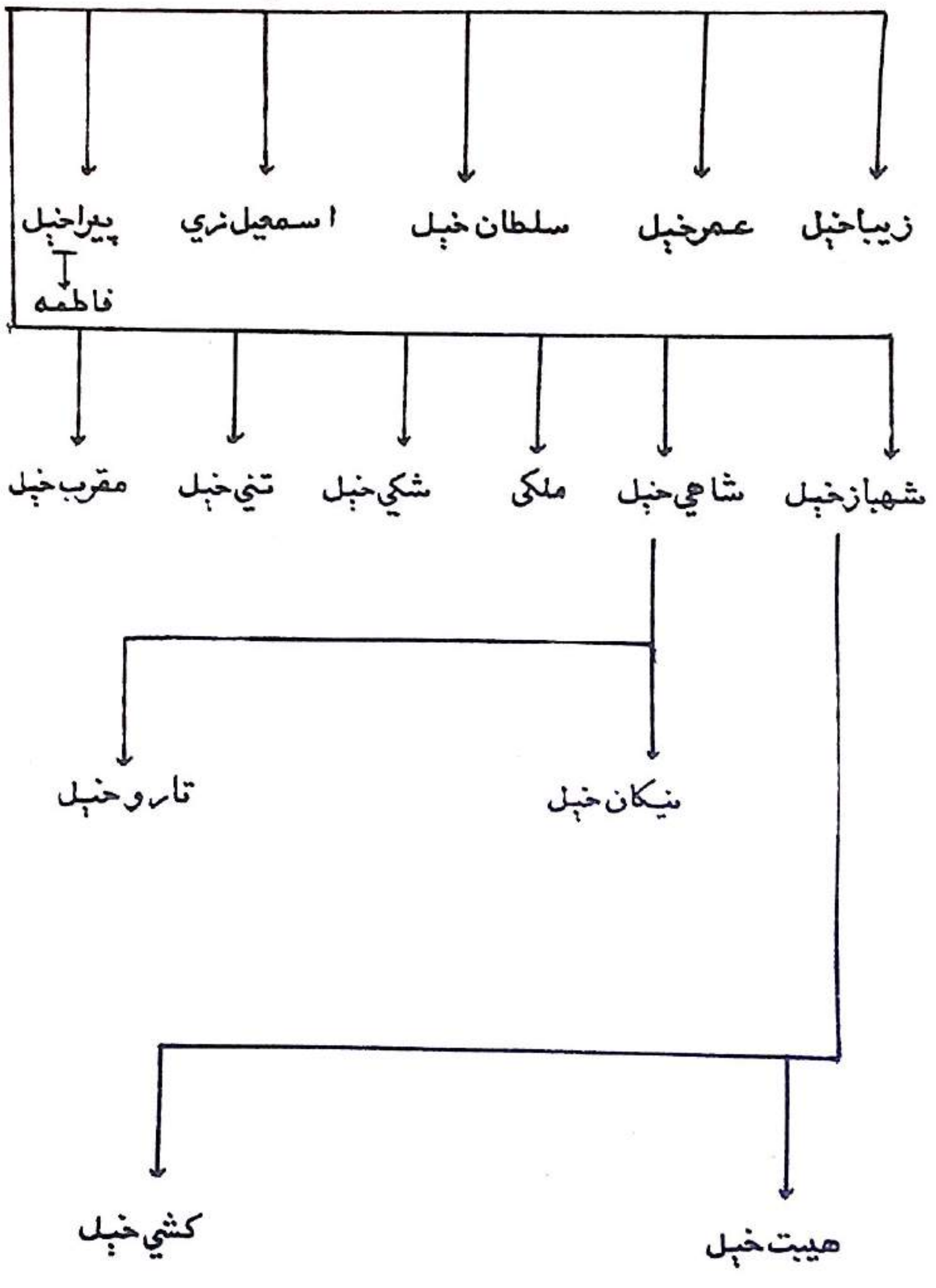

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلځي قبايل:

متوزي - اوله څانګه

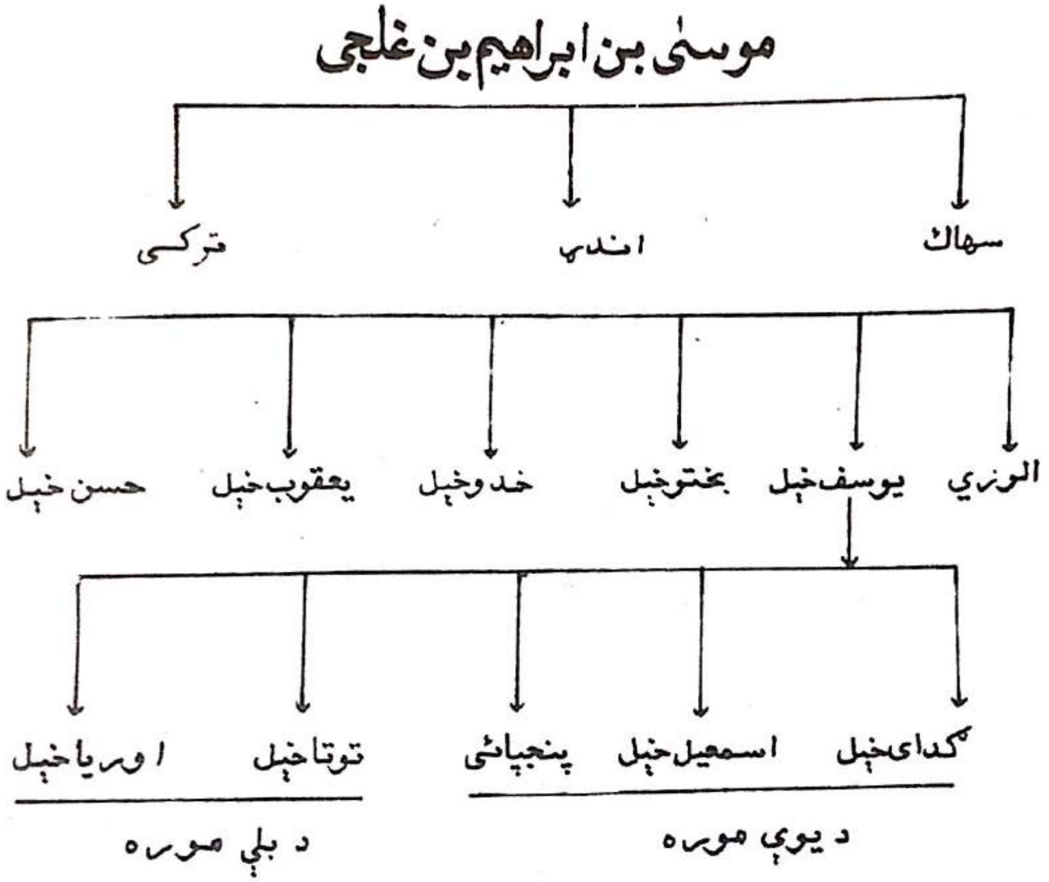

«انډړ»

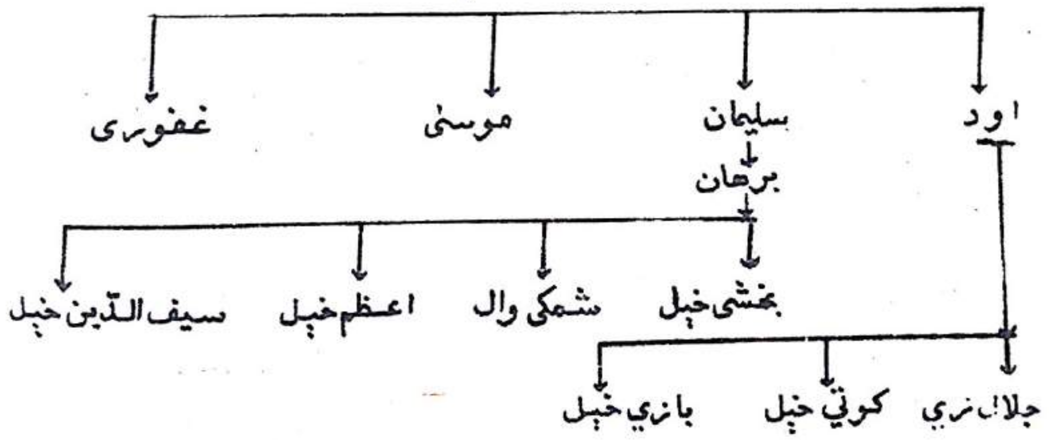

Kitaboona.BlogSpot.Com

«موسیٰ بن اندړ»

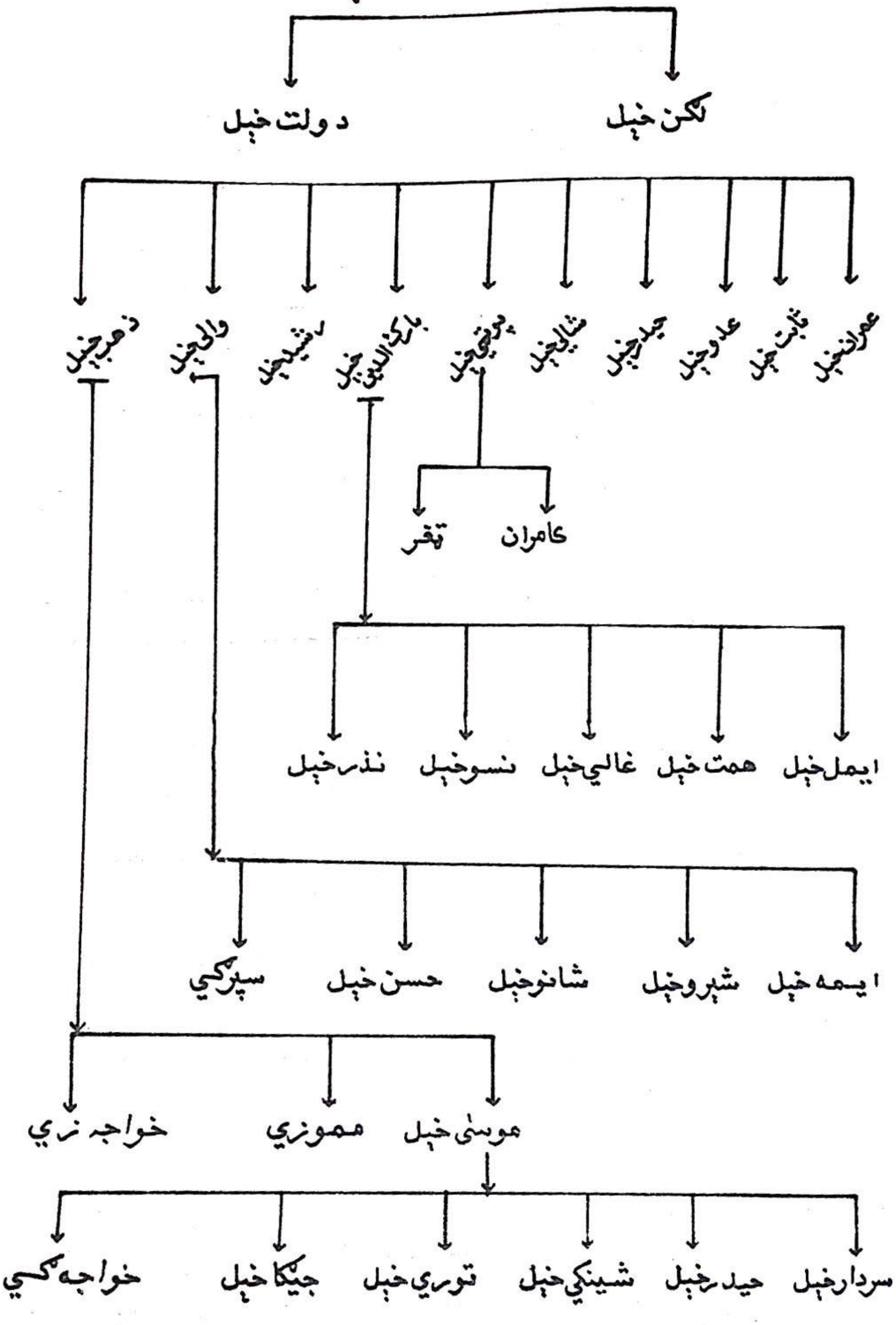

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

« د ولت خېل بن موسیٰ بن اندړ »

- دانا خېل
  - ملي خېل
  - پاڼي لمڅ
  - مکي وال
  - الاخېل
  - ټکر وال
- پیر خېل
  - بدوان
  - الوخېل
  - عجبخېل
  - شاخېزي
  - بالاڼي وال
  - خستي
  - فقیري
  - دلیلخان
- براهیم زي
  1. قماخېل
  2. دري پلاري
  3. جانیخېل
  4. کمبوخېل
  5. رامي خېل
  6. قلندرخېل
  7. یاروخېل
  8. شمشي خېل
  9. لېوان
  10. شاتوري
  11. رستم خېل
  12. نورما خېل
  13. شېرخان خېل
  14. مېري
  15. کمېتي
  16. مېري وال

« جلال زي بن اود بن اندړ »

1. سلېمان زي
2. نورخان خېل
3. توب وال
4. جاني خېل
5. ګجبیر خېل
6. بختي خېل
7. هاروني
8. محمد خېل
9. علي شېر خېل

کوتي خېل بن اود بن اندړ

- حبیب خېل
- پټان خېل
- پولاد خېل
- شمشي خېل
- ابراهیم خېل

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلجي قبایل

«متوزي» اوله څانګه

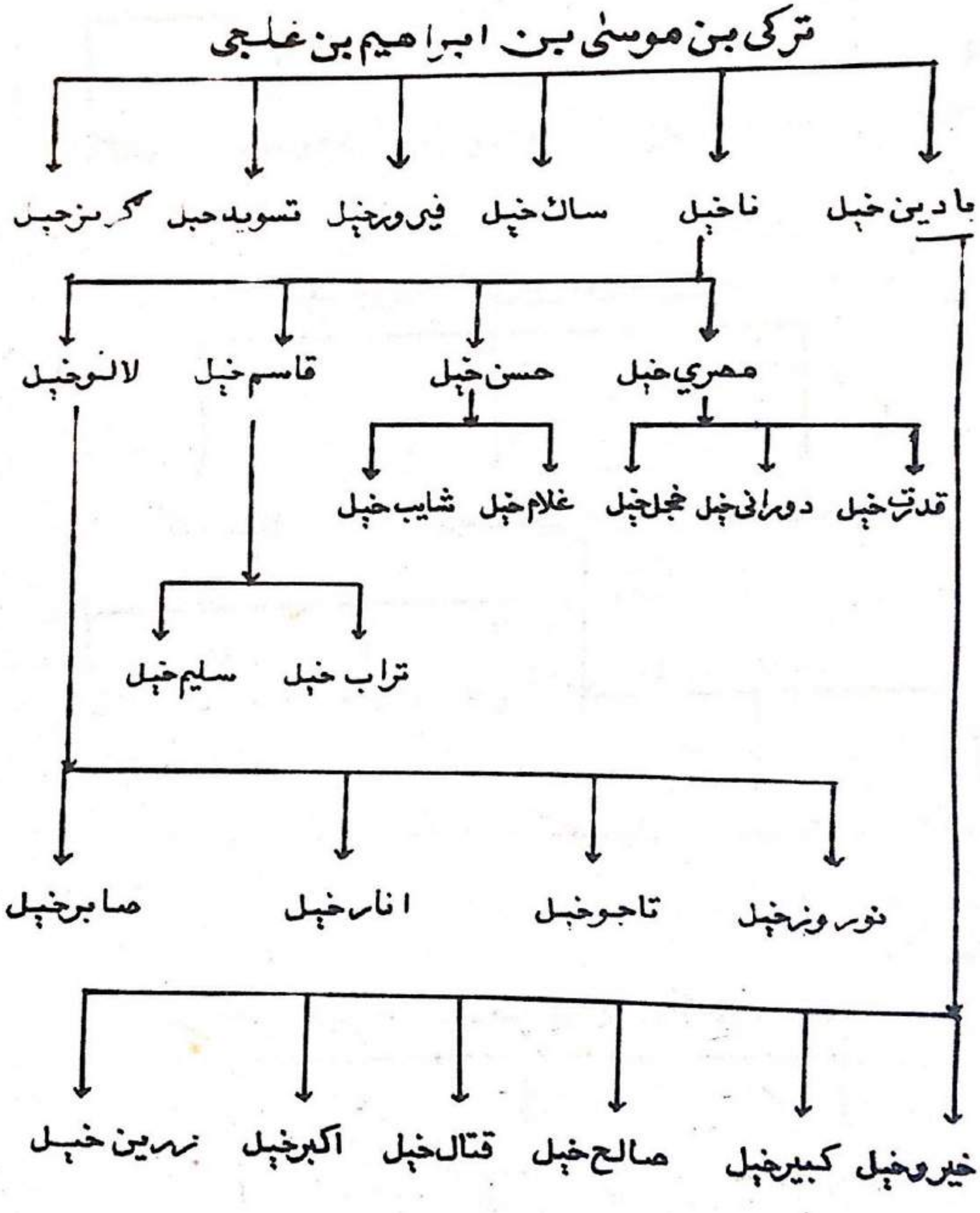

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فیروز خېل بن ترکي بن موسی ...

- جمال خېل
- ګور خېل
  - شاګل خېل
  - شیخ نور خېل
  - شیرین خېل
  - نور خان خېل
  - سدو خېل

ګربز بن ترکی بن موسی بن ...

- ګلان خېل
  - تارک خېل
  - دلدا خېل
  - شبکی خېل
  - المري
- حریف خېل
  - کنجو خېل
  - میوی خېل
  - ګلا خېل
- بارک خېل

مرو خېل بن بادین بن ترکی ...

- قباد خېل
- سنتي زي

Kitaboona.BlogSpot.Com

شهباز خیل بن خیر و خېل

- نوړزي
- ملک دین خېل
- بوسي خېل
- ګران خېل
- براهم زي

سنتي زي بن خیر و خېل

- پېکو خېل
- شاه عبدالخیل
- زلو خېل
- خان خېل
- صاحب داد خېل
- فرات خېل

نوټ: غلجي د پخوانه ډېره د اهمیت وړ قبیله وه او اولنی سړی بختیار عبجي یکښې په ۱۲۰۲ع کال په بنګال کښې حکومت تشکیل کړو. دی د قطب الدّین ایبک معاصر ؤ، خو په ۱۲۰۵ع کښې علي مردان غلجي مړ کړو او اقتدار یې ترې ونیو.

د غلجو ټبر هم سوچه پښتو ده، او بیا جلال الدین غلجي په ۱۲۹۰ع کښې د کیقباد نه پادشاهي ونیوله. د غلجو حکومت تر ۱۳۲۰ع پورې ؤ او بیا تغلقان(۱) راغله.

---

(۱):

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لودی قبائل»

«متوزي»- دویمه څانگه

ابراهیم «لودی» بن متواوشاحسین غوری

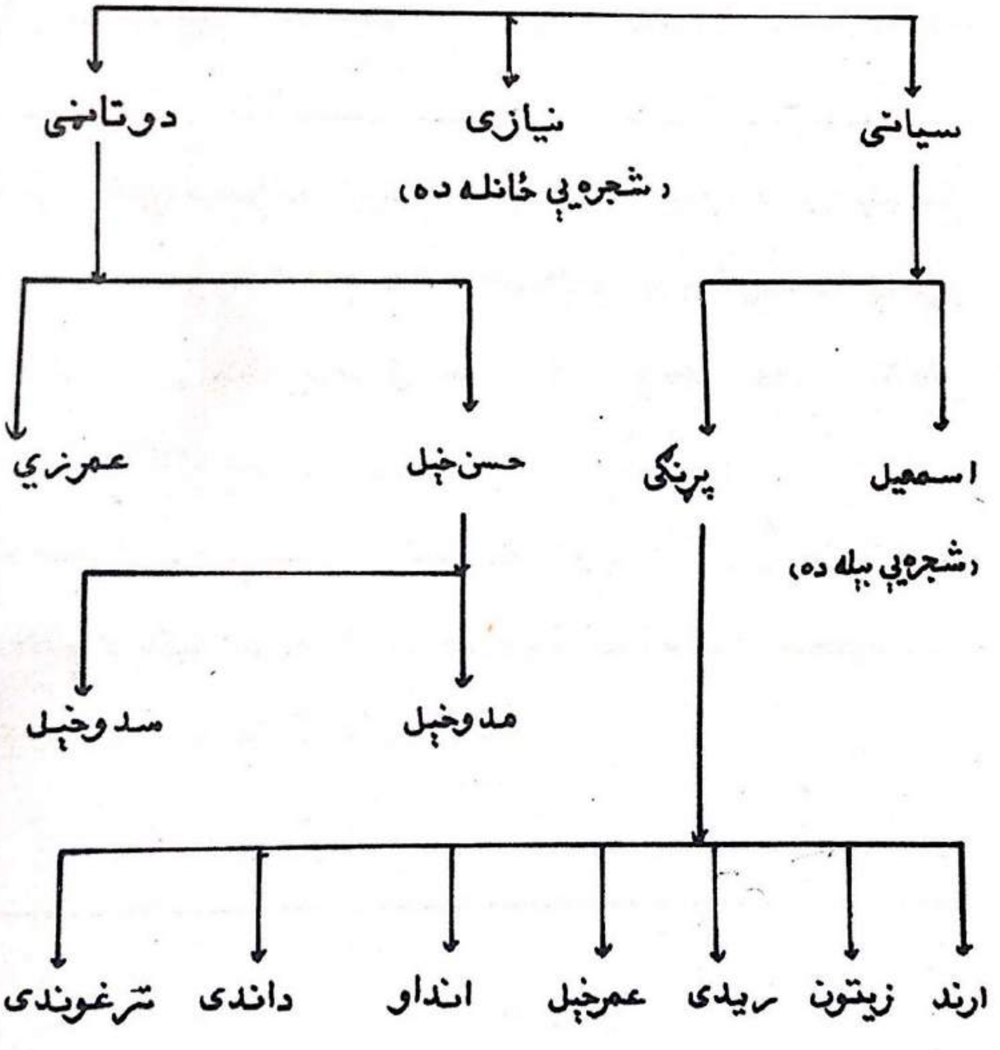

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمرزي بن د وتاڼی بن ابراهیم لودی

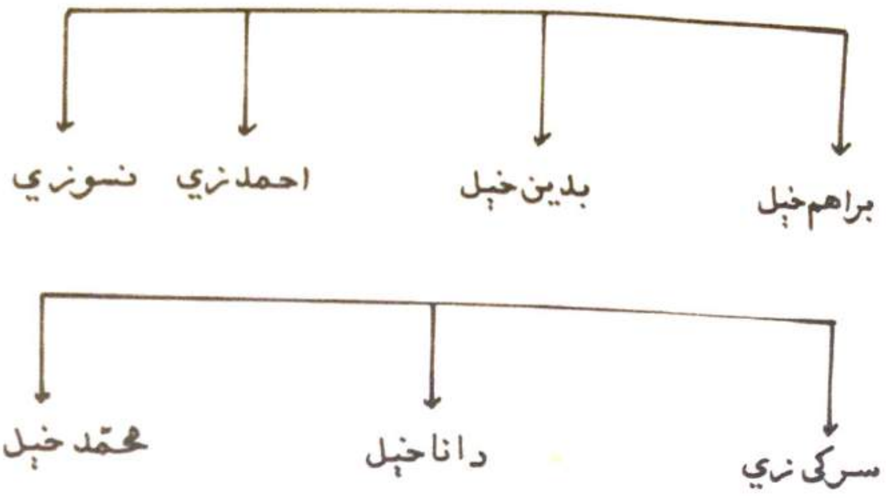

عمرخېل بن پرنګی بن سیانی بن ...

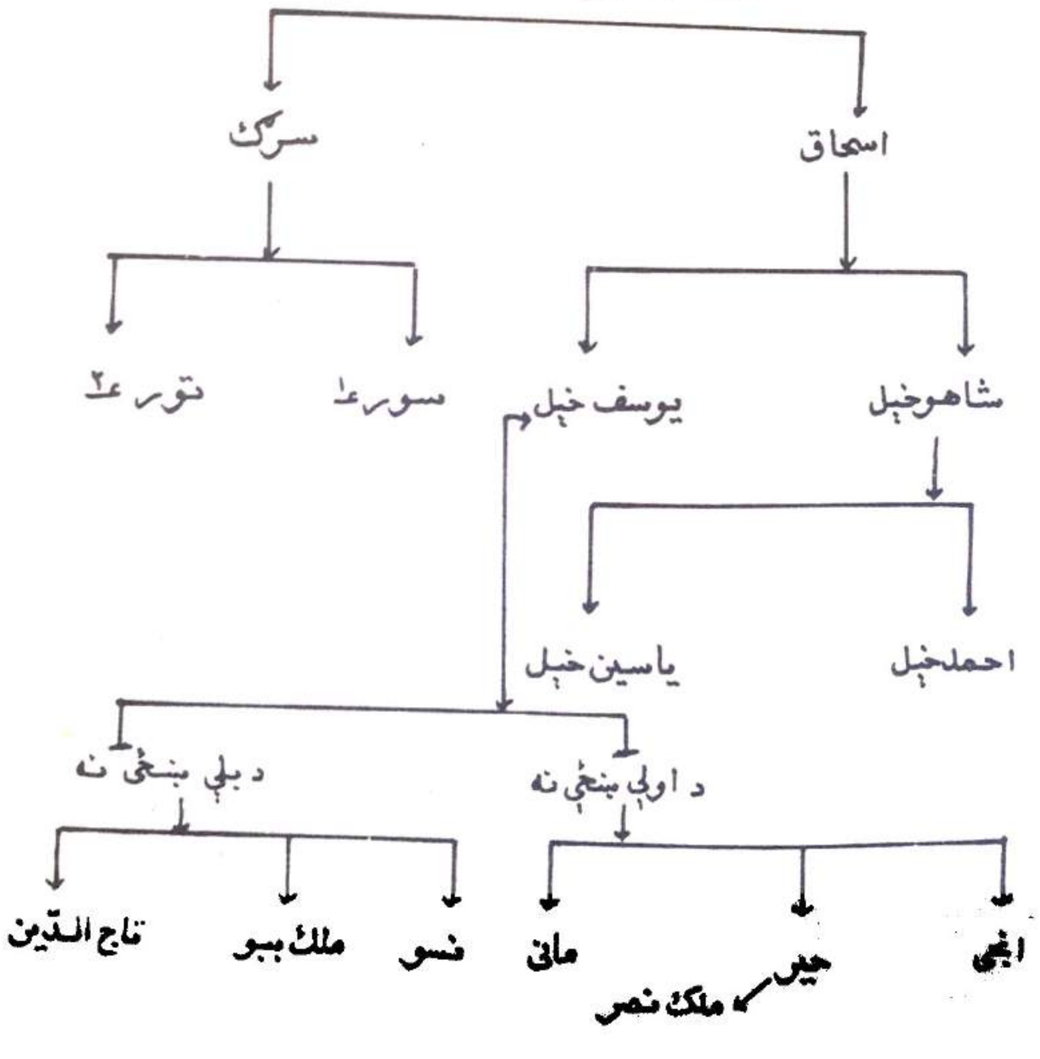

Kitaboona.BlogSpot.Com

ملک ببو بن یوسف خیل

- علاؤالدین
- بهدین
- سمو خان
- شموزی
  - میرعلی
  - نقوه الدین
  - فیروز شاه
    - تاتار خیل
    - محمد خانی
  - دولت خیل
  - رستم خیل

احمد خیل بن شاهو خیل بن ...

- احمد خیل
- مرچی خیل
- بهرام
  - ملک کالا
    - فیروز
    - سلطان بهلول
      - باربک شا
      - مبارک شا
      - علم خان
      - نظام خان
      - جمال خان
      - یعقوب خان
      - فتح خان
      - مومن خان
      - سلطان سکندر
  - سلطان شا
  - ملک فیروز
  - ملک محمد
  - ملک خواجه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سلطان سکندر بن سلطان بهلول »

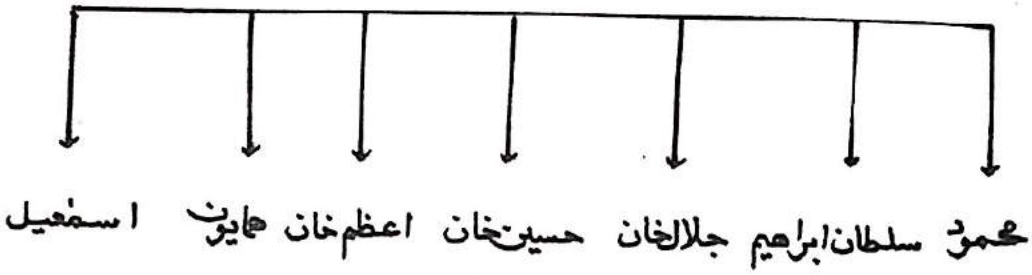

د « سور ۱ بن سرک » نه

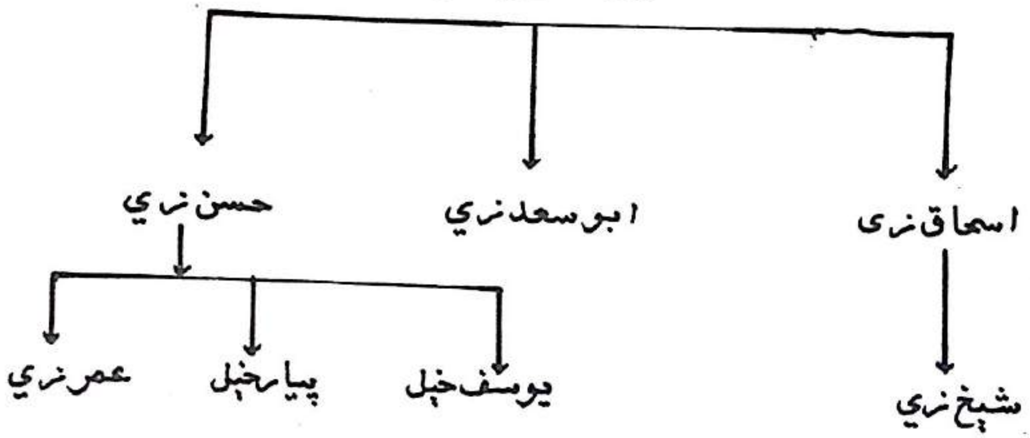

د « تور ۲ بن سرک » نه

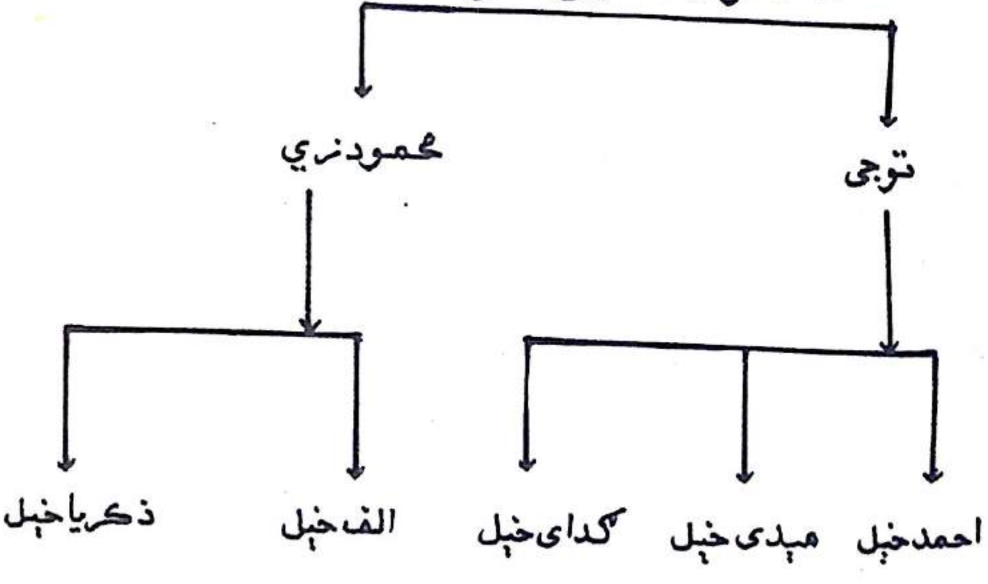

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ:

دلودیانو په بټه د پرنګي په تبر په شاهوخېلو کښې د ملک کالاپه پښه کورنۍ کښې سلطان بهلول لودی په ۱۳۹۱ع شاوخوا پیدا شوېچې په هند کښې د لودي سلطنت باني دی. دی په ۱۴۵۱ع کښې پادشاه شواو ۳۸، کاله بادشاه ؤ، د ۸۰، کالوپه عمرپه ۱۴۸۹ع کال مړشواو زوی يې سلطان سکندر په ۱۴۸۹ع کښې پادشاه شوېچې تر۱۵۱۷ع پورې ؤ او په دغه کال وفات شواو زوی يې ابراهيم بادشاه شوېچې په ۱۵۲۶ع کښې ترې ډيلي بابر ونيوا او ابراهيم يې په «پاني پت» کښې وواژه.

دلودیانو دا دوره د ۱۴۵۱ع نه تر۱۵۲۶ع پورې (۷۵) کاله ده. بيا د پښتنو د بلې کورنۍ مؤسس شېرشاه سوری دی. چې په هند کښې د سوریانو د سلطنت دوره د ۱۵۳۹ع نه تر۱۵۵۷ع پورې وه چې لومړي بادشاه يې شېرشاه او وروستنی يې عادل شاه و، دا دوره (۱۸) کاله وه. خوشېرشاه ډېر مدبر او په کاراګاه سړی ؤ، چې ټول مؤرخين ورته په درنه سترګه ګوري.

شېرشاه د حسن خان زوی، دابراهيم سنمي دی په ۱۴۷۲ع کښې په حصار فېروزه کښې پيدا شوی او مؤرخين ورته ډېر په درنه سترګه ګوري او دده کارونه خلک ډ ستائي. وروسته دکرلاڼو قبيلې تاج کراني چې د شېرشاه امير او داسلام شاه هم-امير وو، هغه په مشرقي هند کښې بهار او لړيسرپه او بنګال کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۵۶۴ء کښې د یو سلطنت تاداؤ کېښود ، خو یو څو میاشتې پس هغه مړ شوا و ورور یې سلیمان کرلاڼی پادشاه شو. خو هغه هم په ۱۵۷۲ع کښې وفات شو او زوی یې بایزید بادشاه شو، خو په ۱۸ مه، اتلسمه ورځ ووژلی شو. او بیا د هغه بل زوی داؤد بادشاه شو چې په ۱۵۷۶ع کښې د اکبر مغلی فوځ هغه ونیوا و مړ یې کړو.

د بهلول لودی شجره داسې ده:

بهلول د ملک کالا او هغه د بهرام ، هغه د رحمد، هغه د شاهو هغه د اسحاق ، هغه د پرنکي ، هغه د سیانی ، هغه د ابراهیم لودي بن شاه حسین او بی بی متو زوی ؤ.

ملک بهلول لودي یتیم پاتې شوی ؤ او په وړوکوالي کښې په بلو مشهور ؤ، خود هغه تره اسلام خان د سید خضرخان له خوا په سرهند حاکم ؤ او هغه خپله لور ور ته ورکړه او پس د اسلام خان له مرګه د هغه اقتدار بهلول لودي ونیوا و اخر بهلول د علاؤالدّین سید نه چې د محمّد شاه زوی ؤ دیلی ونیوا و په ۸۵۵ هجری ۱۴۵۱ع کښې بهلول د دیلي بادشاه شو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«متوزی» د ویمه څانګه

لودی قبائل:

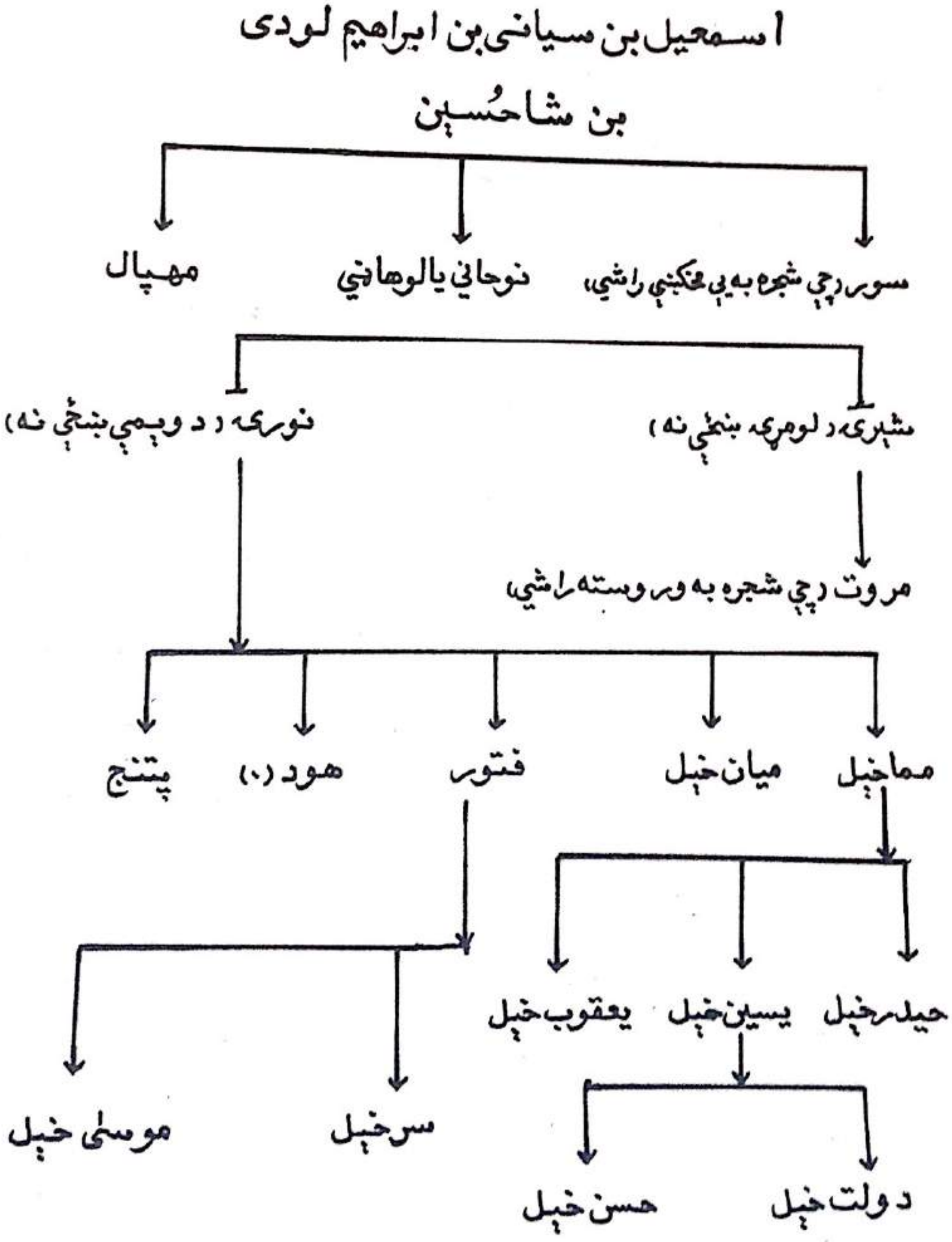

Kitaboona.BlogSpot.Com

میان خیل بن نوحانی یالوهانی

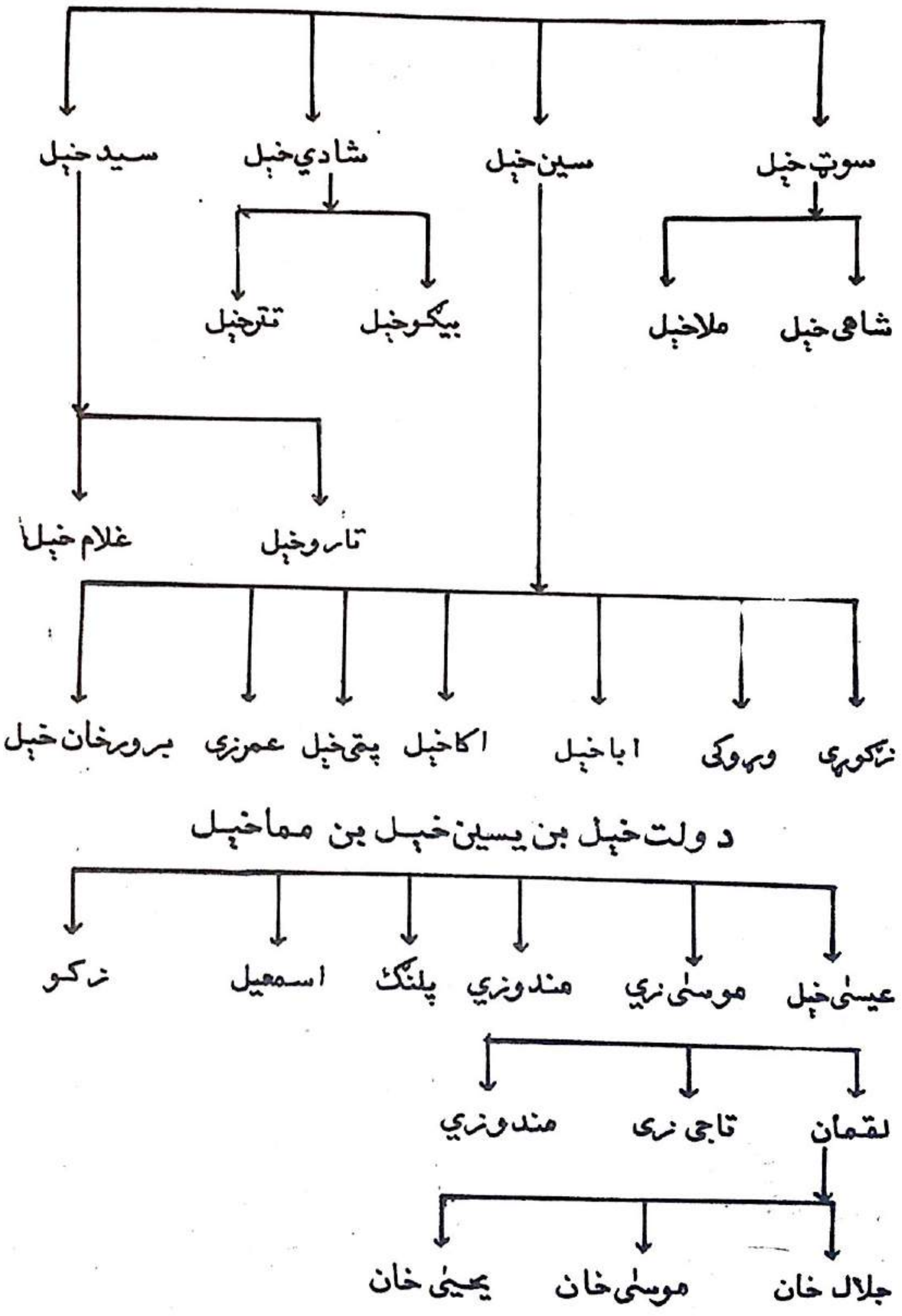

Kitaboona.BlogSpot.Com
(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

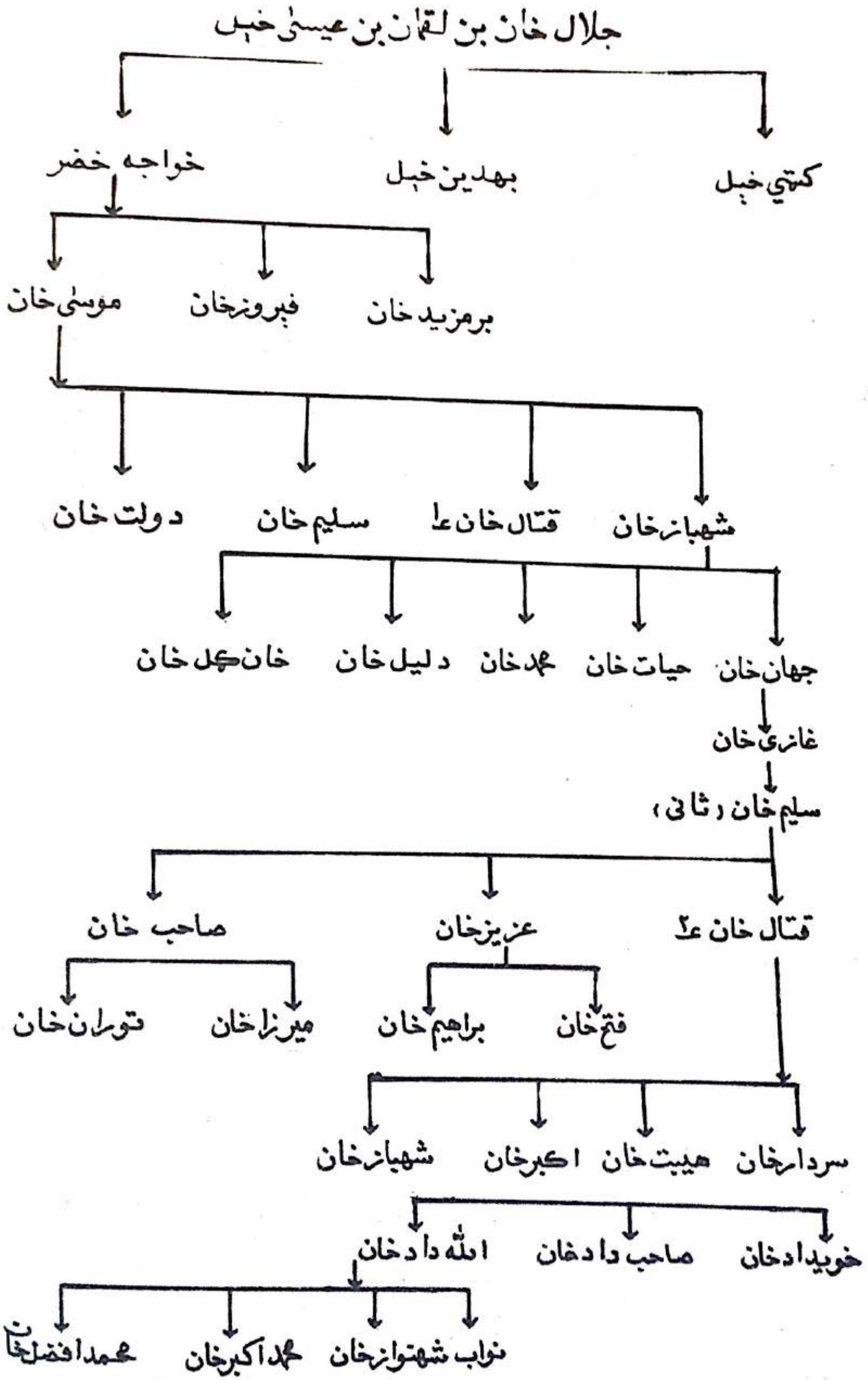

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزی - دویمه څانګه

لودی قبائل:

«مروت»

مروت بن لوانی بن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودی
بن متوا و شاه حسین غوري

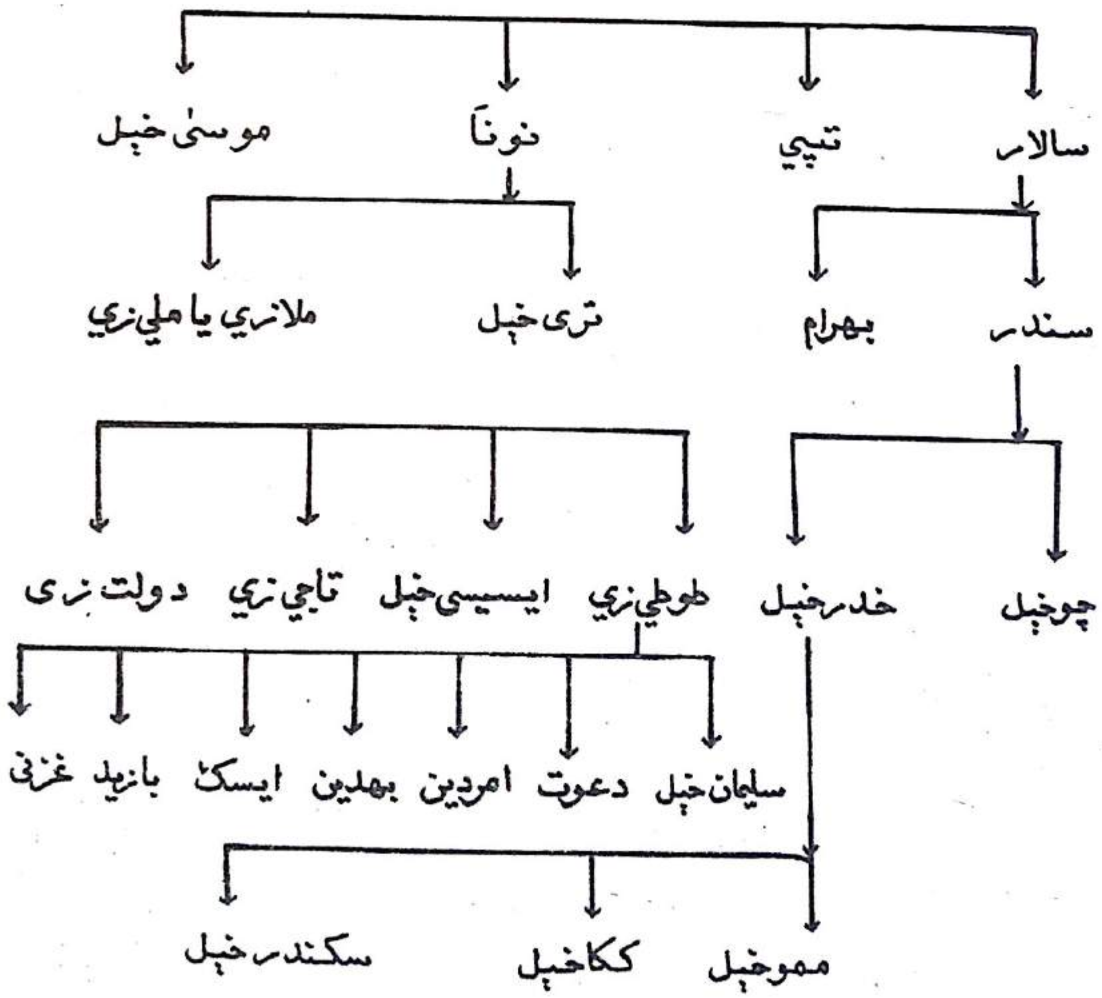

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

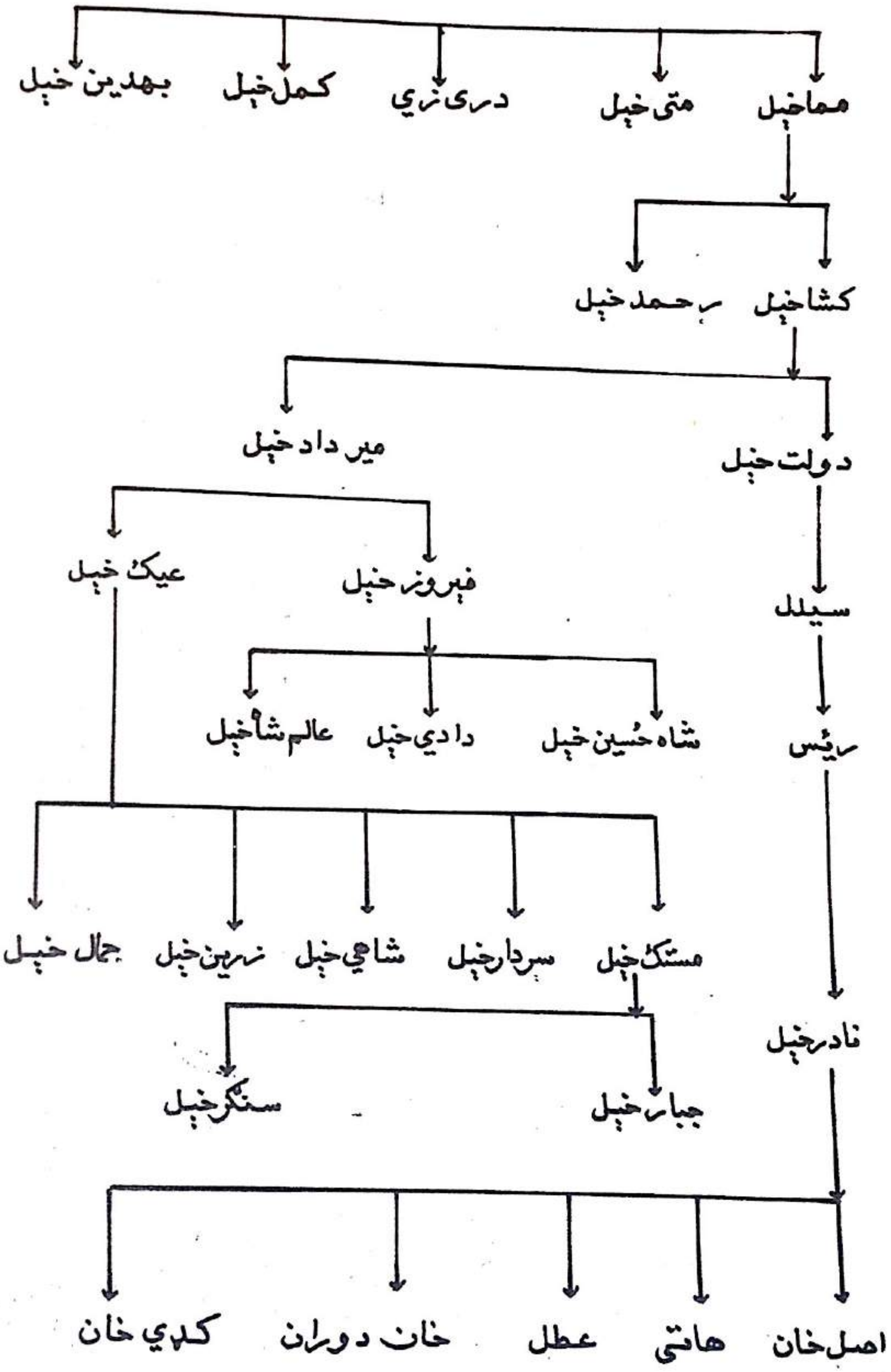

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

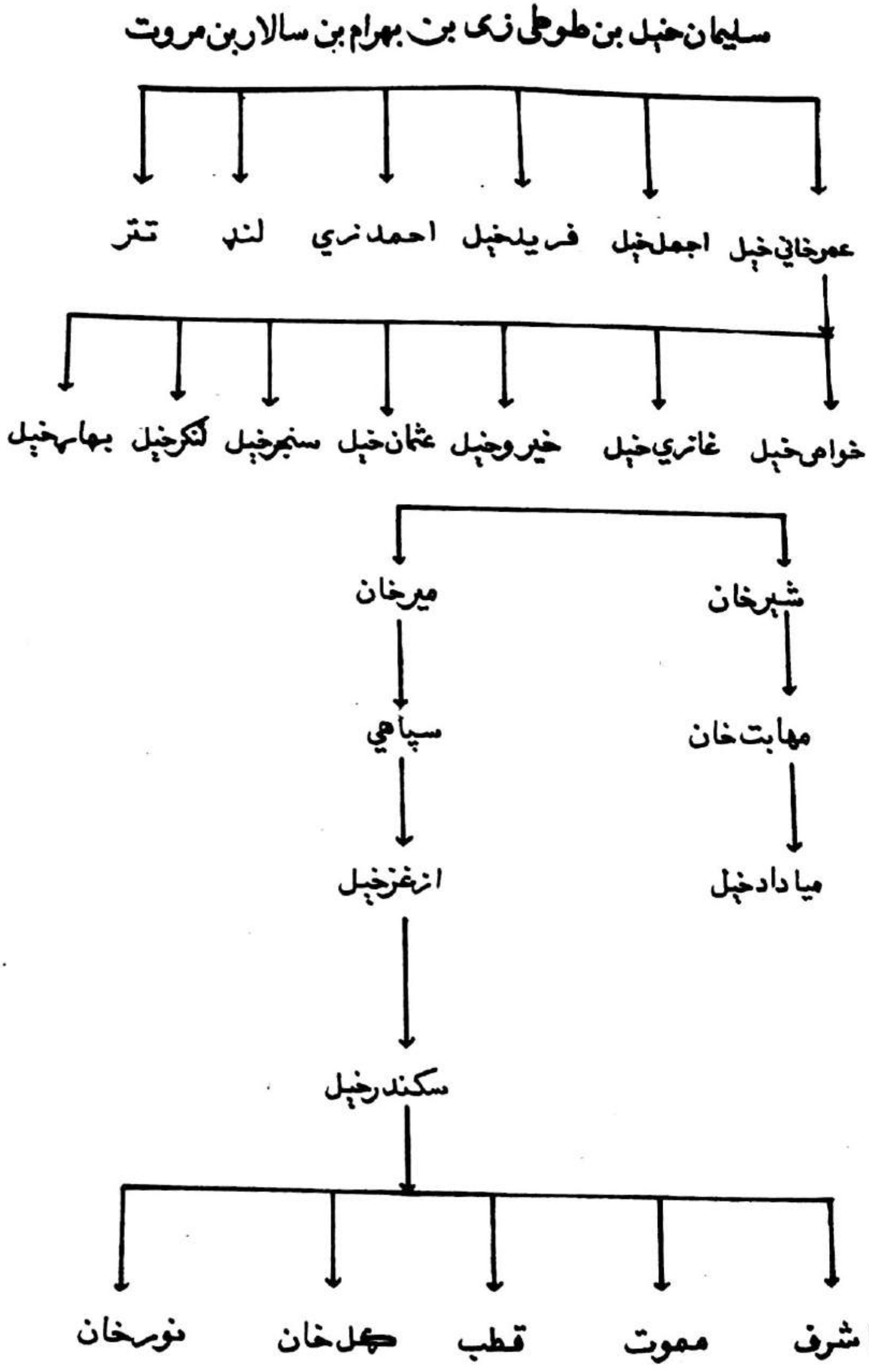

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"موسیٰ خېل" بن مروت

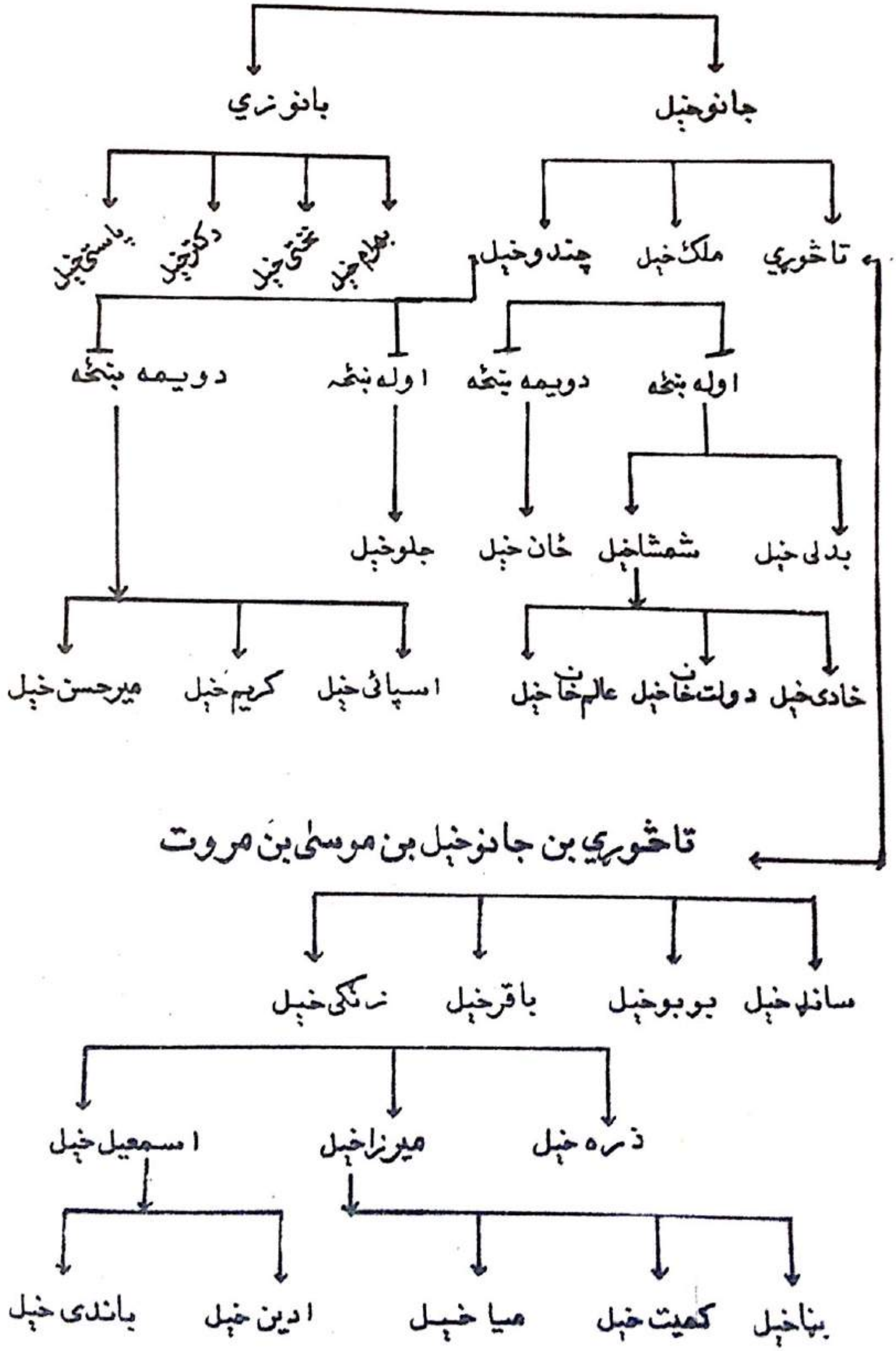

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لودي قبایل:

متوزی - دویمه څانګه

«سور» (بن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودي)

- شادوخېل
- اسار وخېل
- یونس خېل
  - تره کی
  - محموزی
    - شېرخېل
      - نومړۍ ښاخه
        - محمّد
          - بهاوالدّین
          - رکن الدّین
            - ابراهیم
              - حسن خان
                - فرید خان (شېرشاه)
                - نظام خان
                - سلیمان
                - احمدعلی
                - یوسف
                - مدح
          - صدر الدّین یا قدر الدّین
      - دویمه ښاخه
        - محمود
        - جهان شېر
        - تندی خېل
    - دولت خېل
    - شادی خېل
    - داؤد خېل
- لکی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرید خان (شېرشاه) بن حسن خان

جلال خان — عادل خان

او د "نظام بن حسن خان" نه : مبارزخان یا عدیزخان (عادل شاه) یا عدلي دی.

نوټ :

د سور په کورنۍ کښې فرید خان (شېرشاه) په هندکښې په حصار فیروزه کښې په ۱۴۷۹ع زېږېدلی ؤ. دی د حسن خان زوی او- هغه د ابراهیم زوی، هغه د رکن الدین زوی هغه د محمد زوی هغه د شېرخېل، هغه د محمود زي، هغه د یونس هغه د سوربن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودی زوی ؤ او هغه د بی بی متو او شاه حسین غوري زوی ؤ او بی بی متو د بېټ نیکه لور وه او بېټ نیکه د - قیس عبدالرشید زوی ؤ.

شېرشاه په اول کښې د خپل پلار حسن خان د جاگیر د سمبالولو کار کولو، بیا د پلار نه خفه شو او د یو بل پښتون جاگیردار جلال خان سره په جون پور کښې نوکر شو او اخر یې ډېر اقتدار پیدا کړ او د بنگال او بهار په علاقه حاکم شو، لښکرې جوړې کړې د بابر له زوی مغلي باد شاه همایون نه یې په ۱۵۳۹ع کښې د ډیلي تخت ونیو او په هند کښې باد شاه شو. همایون ترماتې وروسته ایران ته وتښتېدلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرشاه د باد شاهۍ په شپږم کال په ۱۵۴۵ع کښې څه وخت چې يې د کالنجر قلا محاصره کړې وه د بارودو په اور د خپل پير شيخ خليل ملا نظام او دريا خان شېراني سره په اور وسوزېد او د (۵۹)- کالو په عمر وفات شو. او زوی يې جلال خان د هغه پرځای په- ۱۵۴۵ع کښې باد شاه شو. اسلام شاه (جلال خان) اته (۸) کاله باد شاه ؤ، په ۱۵۵۴ع کښې ناروغه او بيا مړ شو او په دغه کال يې زوی فيروزخان چې ورکوټی هلک ؤ، اميرانو باد شاه کړو، خو درې (۳) مياشتې پس يې ماما عزيزخان راغی او خپل خوريې يې مړ کړو او دی د عدلی يا عدل شاه په نوم باد شاه شو. او په ۱۵۵۷ع کال باز باد ريا بهادرخان يو پښتون عدلي په جنګ کښې ونيو او مړيې کړ او دی سره د سوريانو د اتلس (۱۸) کالو باد شاهۍ- دوره هم ختمه شوه.

په سوريانو کښې فريد خان (شېرشاه) ډېر مدبّر او په کاراګاه- باد شاه ؤ او د پښتنو د يو لوی سلطنت بنيا دېې کېښود او د ۵۹ کالو په عمر مړ شو.

ټول مؤرخين د شېرشاه د کارنامو ستاينه کوي. شېرشاه په هند کښې په سسرام د بهار کښې ښخ دی.[1]

---

[1] شېرشاه د کالنجر د قلعه د محاصرې په وخت ۱۵۴۵ع کښې يوه ګوله د قلعه نه بېرته راغله او په مېخزين ولګېده او اور يې واخيست او شېرشاه پکښې وسوزېد او مړ شو. (سيال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزی ــ دریمه څانګه

لودی قبایل:

نیازی بن ابراهیم لودی بن شاه حُسین
او بی بی متو

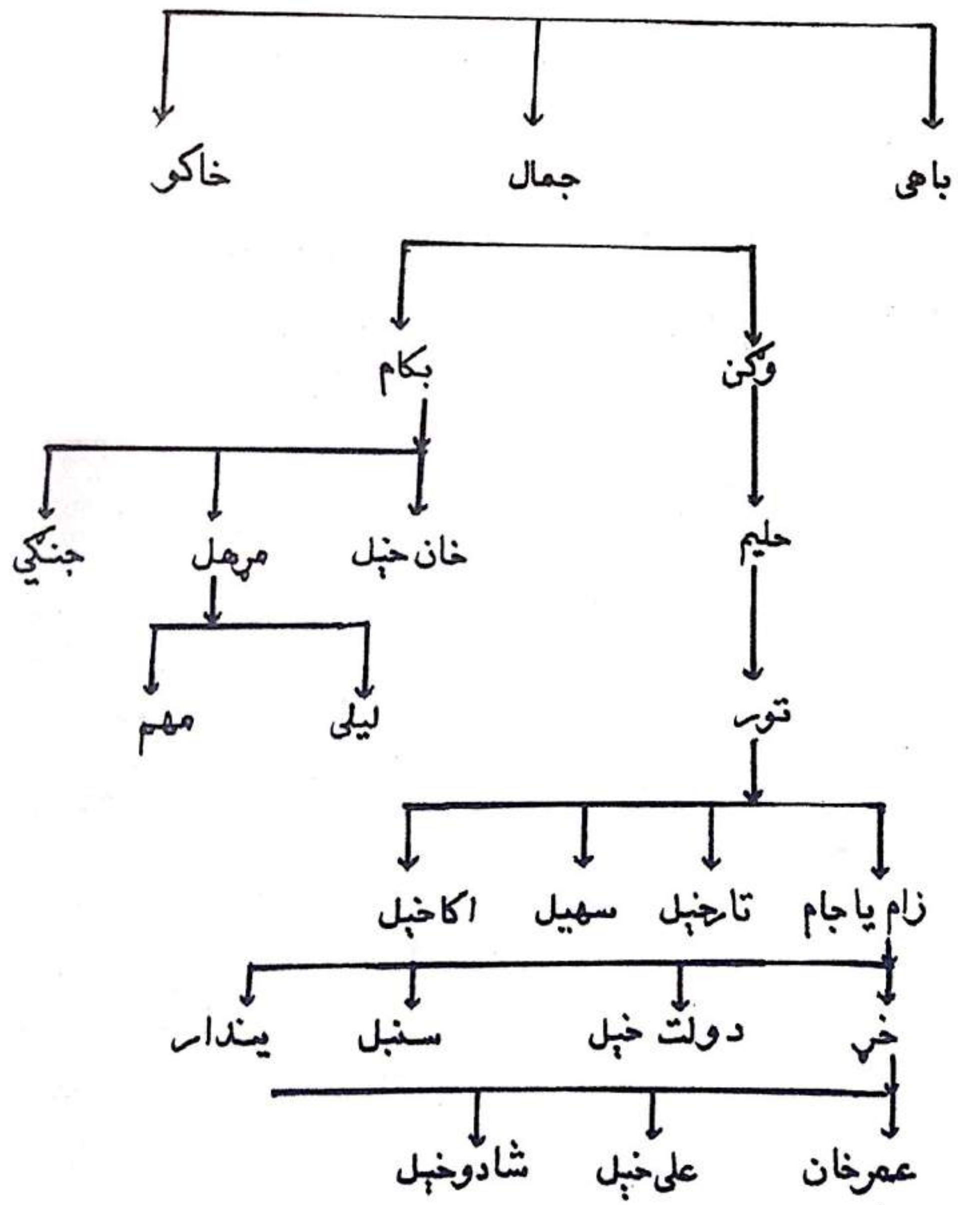

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاکوبن نیازی بن ابراهیم لودی

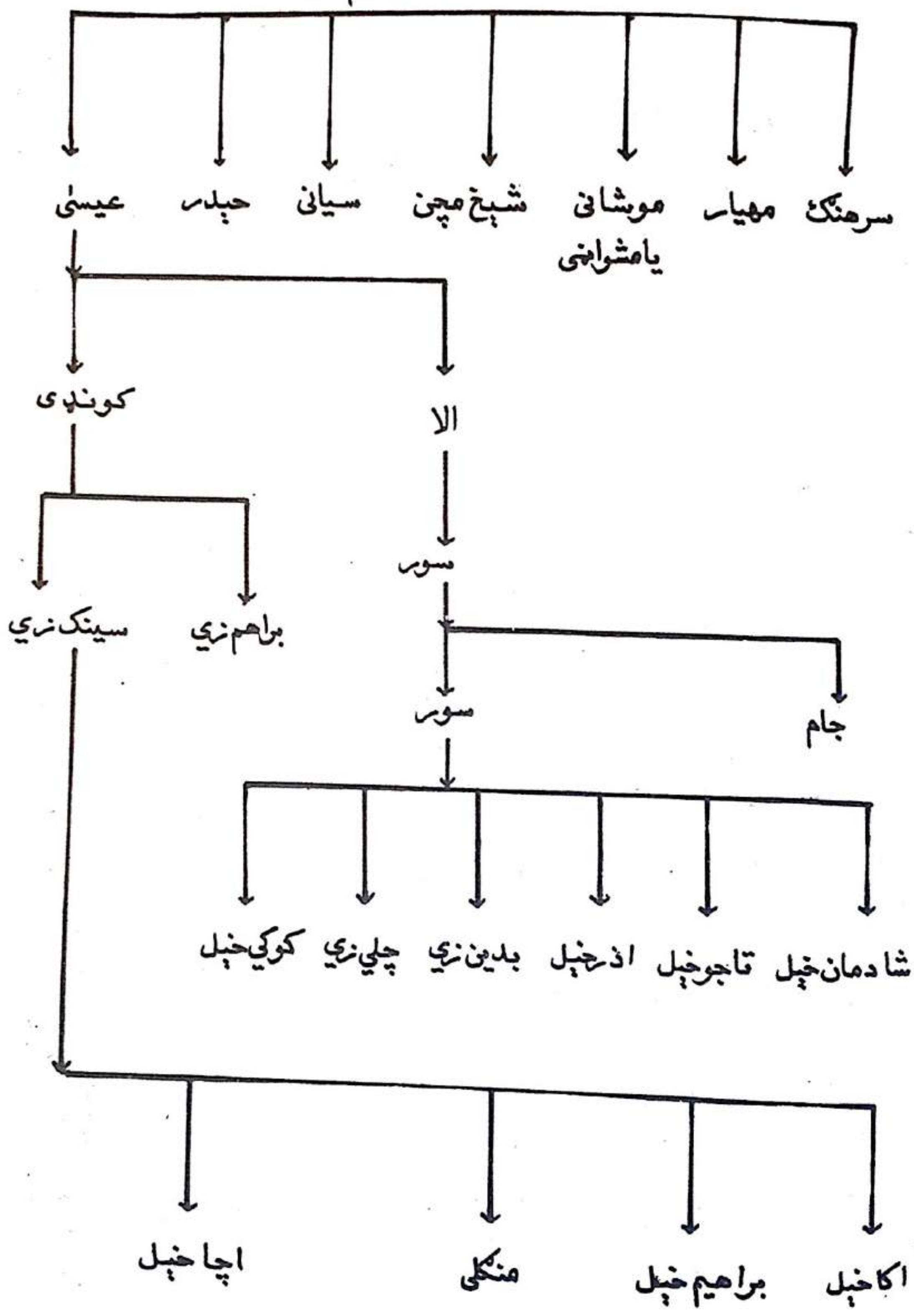

Kitaboona.BlogSpot.Com

متوزی - دریمه څانګه

لودی قبایل:

«سروانړي»

د سروانړی د (مهی زوی) بن شاه حُسين (د غلجي او لودی نا سکه ورور)

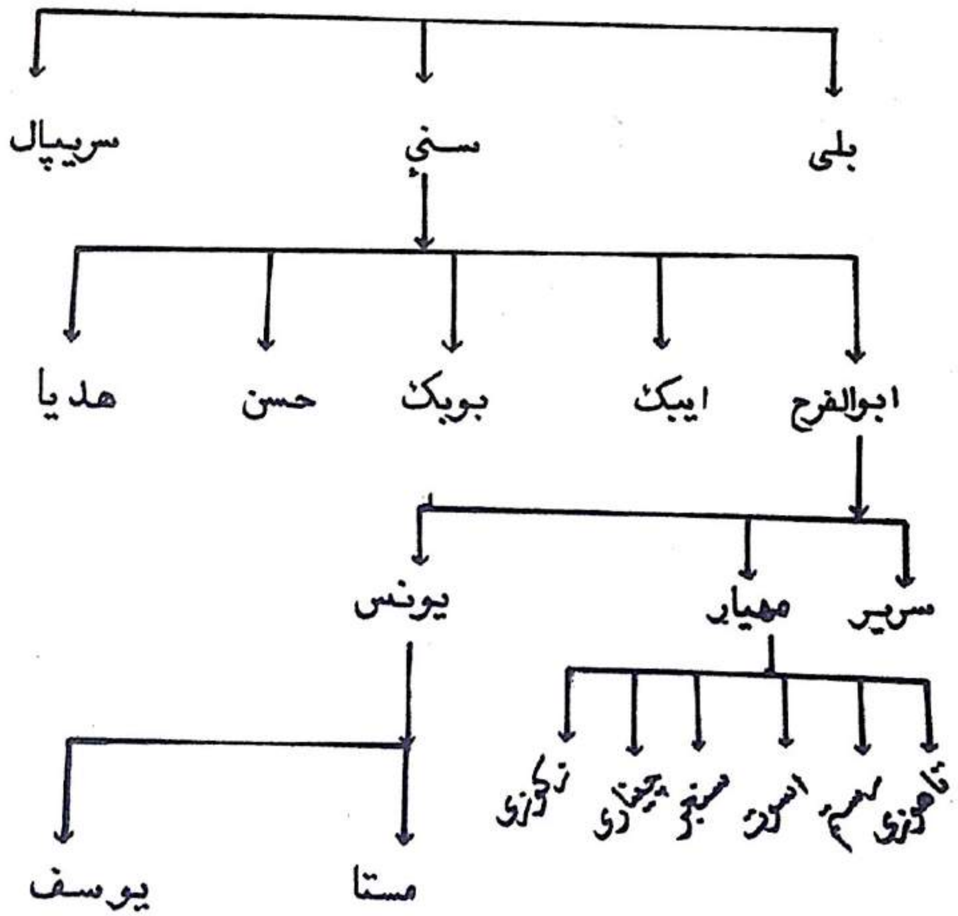

(د بلخ کښي)

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف بن یونس بن الفرح بن سنی بن سروامنی

"یوسف"

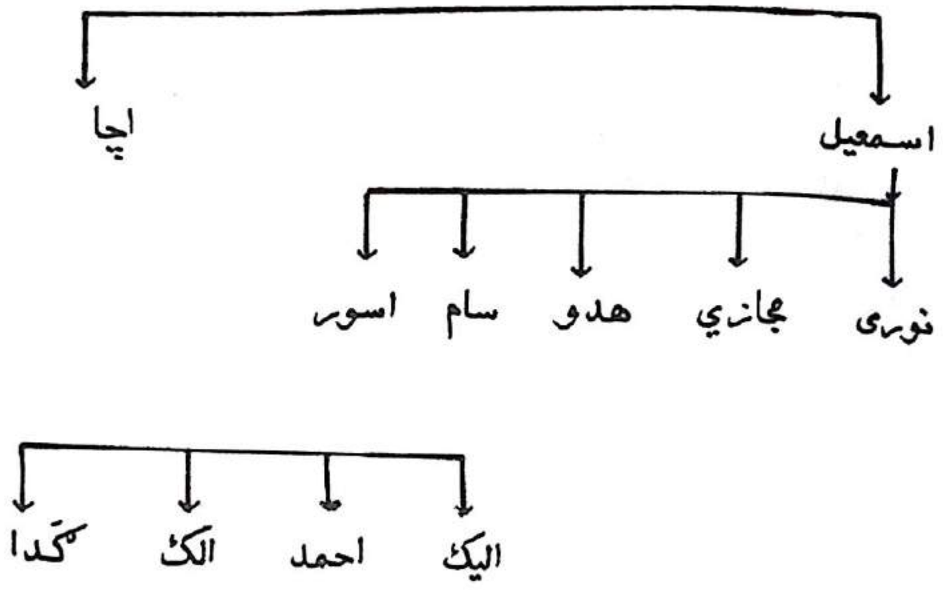

"سرییپال" بن سروانی

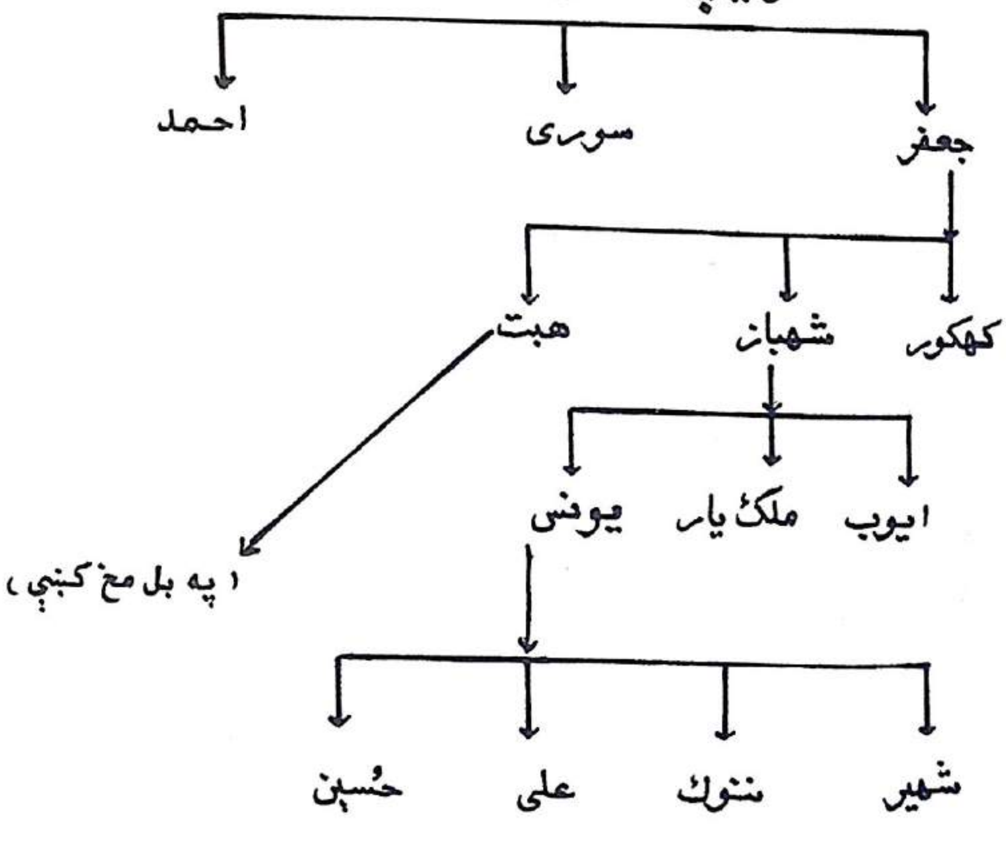

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هبت بن جعفر بن سرپال بن سروانی

«هبت»

- تلخانی
- دودو
- ملانار
- بندار
- حسن
- شیخ سعید

کهکور بن جعفر بن سرپیال بن سروانی

«کهکور»

- الوت
- سکنوت
- ملانا
- رشید
- ابراهیم
  - کنولی
  - هارون
  - محمود
    - اچوک
    - انوک
    - موسیٰ
      - هدو
      - ممو
      - احمد (جوانمرد)
        - شیخ سلیمان (دانا)
        - سدو
        - ممو
        - شیخ ملیح قتال ← (یہ بلخ میں گئی کوہین)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیخ ملیح بن احمد بن موسیٰ بن ... بن سروانی

« شیخ ملیح »

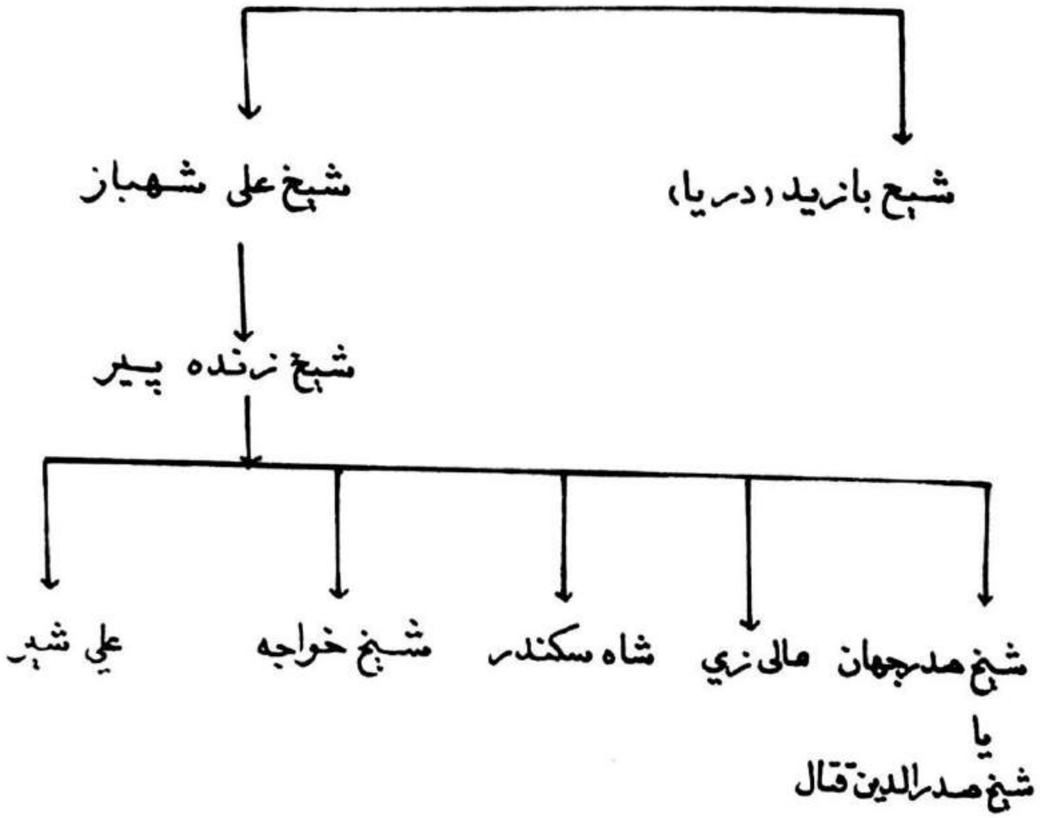

نوټ:

شیخ صدرالدین د بهلول لودي معاصر ؤ او هغه ورته خپله لور په نکاح ورکړې وه او همدا په هندکښې په کوټلې مالیر کښې د نیر ریاست بنیاد کېښود او دا د سروانو ریاست ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزي (غلجي او لودي پښتانه قبائل)

روايات داسې دي چې شاه حسين د غور د شاهي کورنۍ يو زلمی و او له خپلې کورنۍ نه په خفه شو د کورنه ووت او راغی د بېټ نيکه (د قيس عبدالرشيد د دريم زوی) سره ډېره شو. شاه حسين يو اصيل زاده زلمی او د ښو اخلاقو خاوند زلمی و. د شيخ بېټ نيکه د هغه ښه اخلاق خوښ شول او خپله لور «متو» يې په نکاح ورکړه. د بي بي متو نه د شاه حسين دوه زامن وشوچې د يو نوم غلجي او د بل ابراهيم يالودي کېښودی شو او د بلې مېنځې مهی (د کاغ دوه لور) نه يې يو زوی وشوچې نوم يې سرواڼی کېښود شو. غلجي لودي او سرواڼي پسې ډېرا و خواره شول.

غلجي قبائل د کابل سيند په کڼې کښې د ننګرهاره پورې او د هندوکش غره په لړکښې سويل ته او د سپين غره په زنځيري کښې قطب ته هغه ټولې ورې ورې کڅې يا درې د کابل سيند سره يوځای شوې دي، په دغه ټولو کښې د غلجيو قبيلې ځای په ځای پرتې دي د دې علاقه به د قطب نه د سويل په لور اندازاً (۱۸۰) ميله وي او د قبلې نه د لمرخاته په لوري به (۸۰) ميله پلنه وي او زوروړې (نشيب)-

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبله په سویل دی. دا علاقه اکثره غریزه ده او واوره پرې کیږي د دوی پوله قبلې ته د مشرقي ابدالیانو سره لګیدلې ده، قطب ته یې هزاره قبایل دي، په نمرخاته یې غوریا خېل دي او په سویل یې د کسي غر دی.

غلجي د هوتکو او توخو په دوو غټو څانګوکښې ویش دی او د دې دواړو څانګو په منځ کښې ډېر وخت بد دی او د ښمنی وې، او ویلی شي چې نادر افشار څه وخت چې قندهار ونیولو نو هغه وخت هغه د هوتکو یو نیم زر کډې د قندهار نه فرار کړې او ایران او روسي ترکستان ته یې ولیږلې او د هوتکو زوړ یې لږ کړو، نو اکثره هوتک په مرغه او بادین او سور غره په دواړه پلو کښې پاتې شو. د هوتکو علاقه د قندهار نه په قطب نمرخاته خلور پړاوه لرې او د قلات غلزي نه په سویل نمرخاته یو پړاو لرې پرته ده، او توخي د ترنک رود په کڅې کښې د پل سنګي نه تر شیباره پورې پراته دي. د غلجیانو په ټولو ټپو کښې د سلیمان خېلو څانګه په شماره کښې ډېره ده. د سلیمان خېلو څلور ښاخونه یعنې فقیر خېل، اسمعیل زي، احمدزي او سلطان زي یا رستانه زي ډېر مشهور دي.

د دوی علاقه په دوو برخو ویش ده، په سویلي برخه کښې ادین خېل، نسر خېل، قلندر خېل، شنګي خېل، شاتوري، جلال خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممش خېل، ممزت خېل او سيږي، او په قطبي برخه کښې سلطان زي
رستانه زی، او احمد زي استوګن دي. د ستانيزي ځنې تپې خلک
لکه جبار خېل، بابکر خېل، په جګدلي او سره رود، ګندمک او حصارک
پراته دي، او څه جبار خېل د لغمان په کڅونو يعنې: عزيزخان کڅ، -
کالخ، چهار باغ او علي شنګ کښې هم اوسيږي.
احمد زي په مشرقي لوګر، پېګی او سرخ آب کښې هم آباد دي.
خوخېل مالومه د څرونې د پاره آن تر جلال آباد او نور و ځايونو ته
هم بيايي، او د ککوکوړنۍ سر ورخان او نور په مارکو کښې اود
تربرونو کډې په رحمتي د مومندو په علاقه کښې هم اوسيږي.

علي خېل: څه په زرمت او څه په مقر پراته دي، او اکثره
مالدار دي او د لمڅو او غونډو جوړولو کار هم کوي.

داندړ و تپه: په شلګر د غزني پرته ده او څه برخه يې په
جان مراد کښې هم اوسيږي. د دوی ښاخ جلال زي په زرمت کښې
او يو کلی يې په شيبار کښې هم شته او د کاکړ و يوه تپه موسی-
خېل کاکړ په اندړ و کښې هم ګډه شوې ده او د شلګر نه په قبله
د هزاره جات د غرونو سره لګېدلې پرته ده. او ملا نجم الدّين -
اخوندزاده (هډې صاحب) نامتوجا هد هم له دې قبيلې نه ؤ.

ترکی: ترکی په شمار کښې د اندړ ونه ډېر دي او څېنله
ځمکه د ښشين پراته دي او کوچيان هم پکښې لږ دي، د دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

علاوه د مقرحنوار شاده، اسحاق زي چې په سهاك مشهور دي، ځنې په زرمت. ځنې په لغمان او ځنې دکابل په یک توت، تکاواو سرو بې کښې استوګن دي.

خدرزی: خدرزي په مقرکښې دعلي خېلو سره آباد دي، دوی اکثره د کروندې کارکوي په غلجيوکښې ځنی داسې قبيلې شته، لکه ناصرا وخروتي، خدرزي او زمرياڼي چې ځانونه غلجي ګڼي، خو غلجي د وی په غلجيوکښې نه ګڼي، ناصرخان په هوتکو کډ وي،- خو په هوتکوکښې داسې کورنۍ نه ده معلومه چې د وی پرې ور ګډېږي.

د ناصر مشهورې قبيلې دا دي:

۱- داؤد خېل. ۲- اتمان خېل. ۳- ملي زي.

د دوی ګراف په دې ډول دی،

(په بله صفحه کښې يې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ناصر»

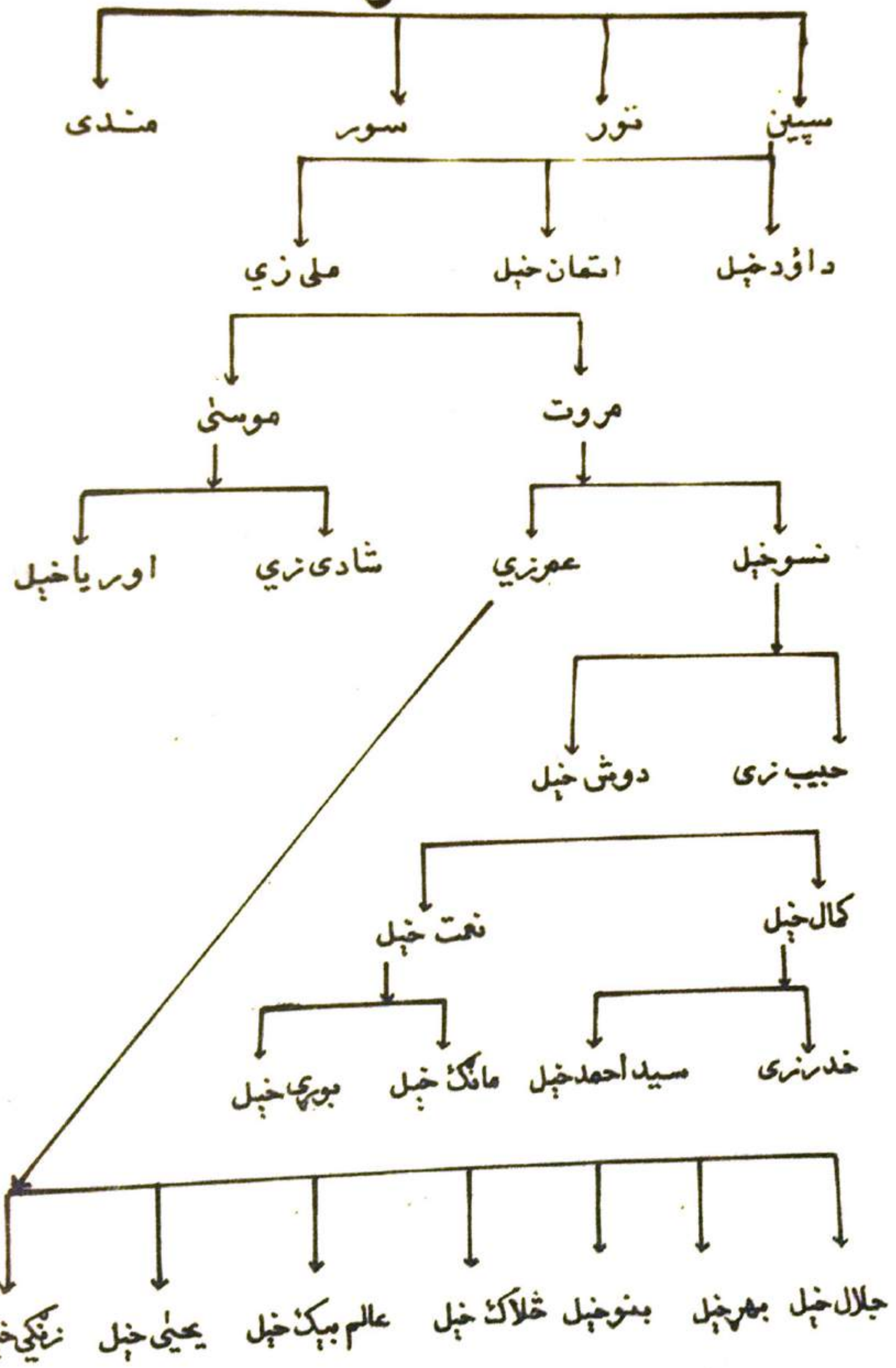

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د ناصر، خان غلجي بولي خو په غلجو کښې لکه پاس چې ویل شوي چې دوی پرې ورګډ شي په غلجو کښې داسې کورنۍ نشته. خو داخبره منلې ده چې دوی ښه سوچه پښتانه دي، د هر «خېل» او «زی» چې دي پښتانه دي، په دوی کښې ښه شخصیتونه او پوره جنرالان تېر شوي.«۱»

ناصر د غلجو سره څه په کابل شکردره او ځینې په پغمان او نورو ځایو کښې اوسیږي.

«۱» لکه جرنیل غلام نبي خان او د هغه زامن، جرنیل اسحق خان-جرنیل مراد علي خان، سور جرنیل محمد عمر خان او رئیس فیض محمد خان دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخروټوګراف:

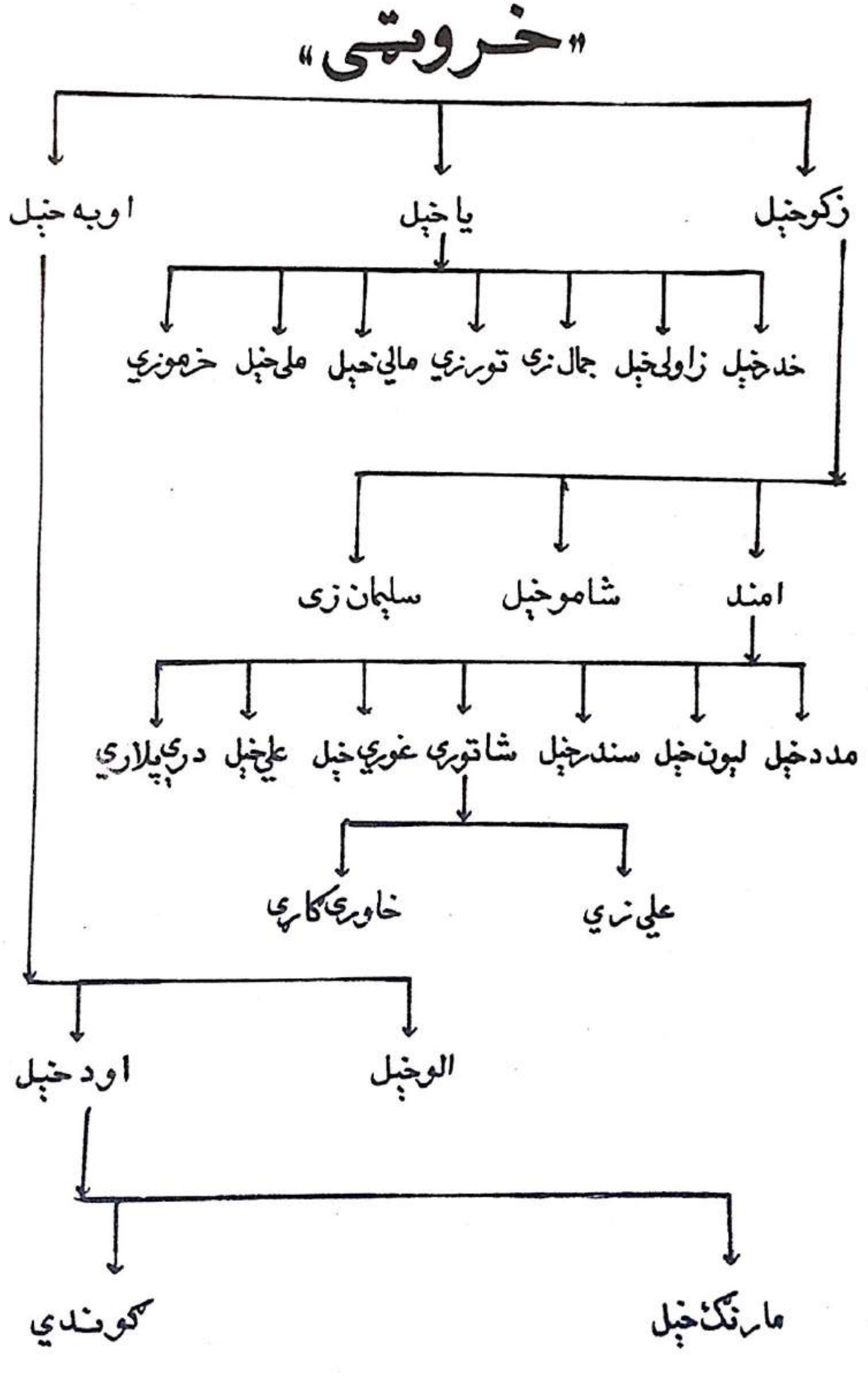

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوندی بن اودخېل بن اوبه خېل بن خروټی

"گوندی"

- بانده زي
- گوندزي
- بهرام خېل
- سلطان خېل
- حیدرزي
- لاجی خېل

مارنګ خېل بن اودخېل بن اوبه خېل بن خروټی

"مارنګ"

- نورالدین
- بدین
- کاکازی
- شهاب الدین
- کرایه دین
- متوخېل
- میرخان خېل
  - خویدادخېل
    - میرک خېل
    - غیبی خېل
  - عباس خېل
  - شهباز خېل

- حریف خېل
- پاچوخېل
- بهرام خېل
- بناسرخېل
- یحیی زي
- سوران خېل
  - نیچوخېل
  - کریم خېل
- بی زی
  - زغرخېل
  - دولت خېل
  - بهادرخېل
  - نورونخېل
  - شالی خېل
  - نادرخېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان خېل بن مارنګ بن اود خېل بن اوبه خېل بن خروتی

«میرخان خېل»

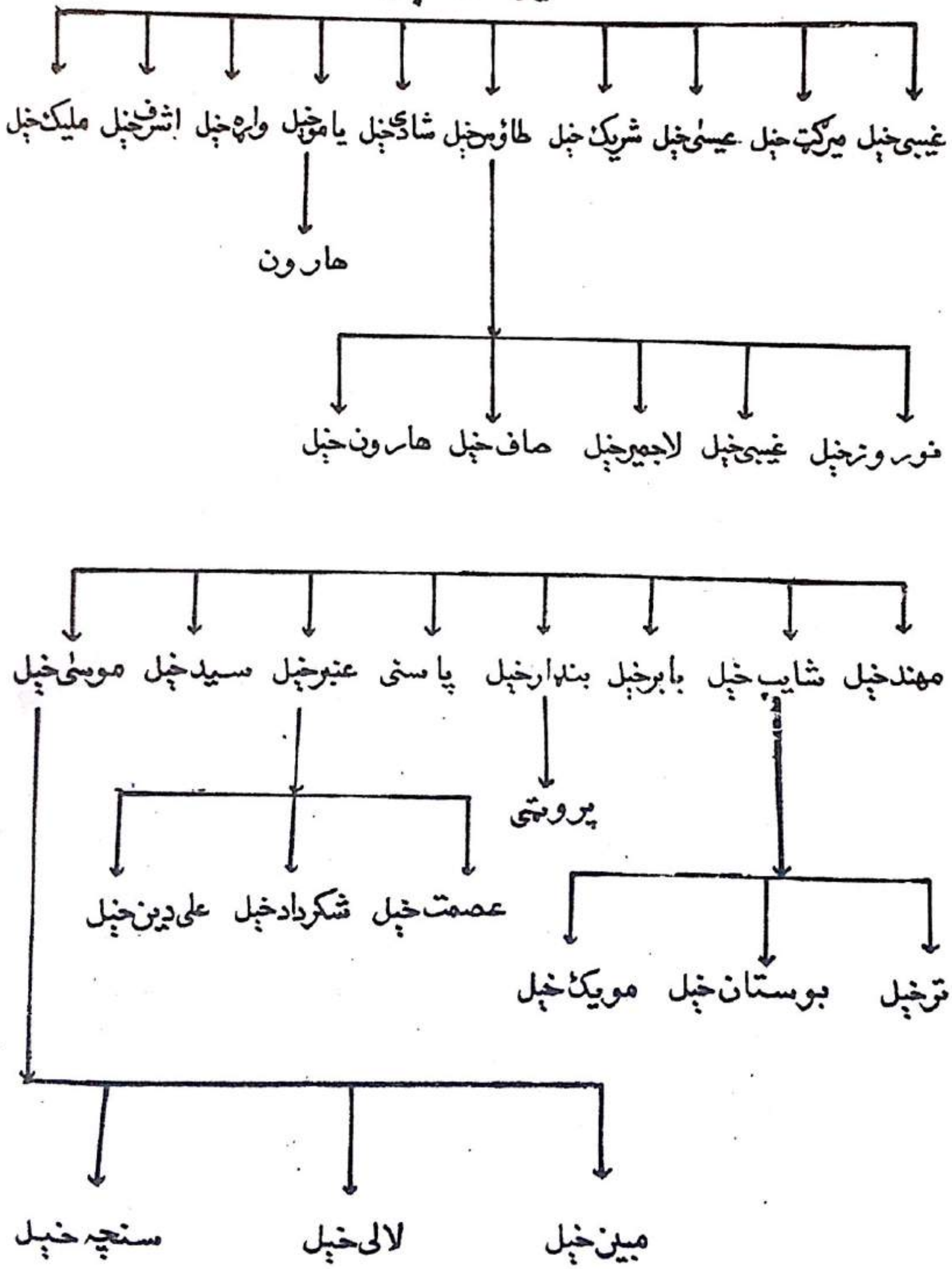

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینې وایي چې: سهاك او جیجب د واړه چېرته تللي ؤ یو خرپي په لاره کښې له باره سره ومومند. جیجب ویل خرز ما سهاك ویل بارېږي زما. بارچې یې ولټاوه یو پلو ورکوټی هلك پکښې ؤ او بل پلو د روږتو اوړه وو، یعنې د اوربشو اوړه وو، او بیا د سهاك په کورنۍ کښې ورته یوه ښځه ورکړې شوه او درې زامن یې وشول: زکو، یاخېل، او به خېل دی او د ځینې نه خروټي ډېر شول، خو دا یوه جوړه شوې افسانه ده، والله علم، خوخروټي سوچه پښتانه دي او په غلجو ورګډ یږي، دا لږ ډېر شپېن- زره کوره کیږي او اوس به لا نور ډېر شوي هم وي. دوی د کټواز په مشرق او د سلیمان غره په لړه کښې او څه په ارکون او سر روضه کښې او څه د پرمل په علاقه کښې استوګن دي او څه د کابل په پغمان کښې څه د ننګرهار په کامه او د کونړ کنړ په اولسوالۍ کښې او نورو ځایونو کښې هم استوګن دي. دوی زمینداري کوي او مالدار هم دي. له وزیرو سره به یې جګړې ربړې کېدلې، خو د وزیرو مشر قنبرنوی او د خروټو مشر شمس الدین دا لانجې غوڅې کړې او څه روغه جوړه یې ترمنځ وشوه.

زیرمانی: له قندهاره ترکابله خواره واره پراته دي او ډېر لږ دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدوزي: د اخلك اكثره په مقر كښې له علي خېلو سره او سيږي او څه په « ده خوجه » د قندهار ښار سره نږدې اوسيږي، د اخلك څوك پرېلزي او څوك يې غلجي گڼي، خو تېيې نه ده معلومه. خو دا منلې خبره ده چې ښه اصل پښتانه دي او د تجارت کارکوي.

دا نه ده معلومه چې د ميرويس خان نه مخکښې د غلجو مشر څوك ؤ، خو روايات داسې دي چې سلطان ملخی (چې د ميرويس نيکه د مور « نازو » انا پلار ؤ)، د شاه جهان او بيا د اورنگ زېب له پلوه د قلات او قرنتو د لار د حفاظت په کار مامور ؤ او د توخو د قبيلې نه ؤ، د خداد سلطان د سد و زو د مشر هم معمر ؤ او دې د واړو مشرانو په جرګه، صلاح ، رضا د غلجيو او ابداليانو په منځ کښې د گرم آب دره د جلدك په خوا کښې د غلجيو او ابداليو پوله او بريد ټاکلی دی

سلطان ملخی د اغزګي او سرخ رود ترمنځه په جنګ در وازه کښې ووژل شو او له هغه نه پس يې زوی حاجي عادل خان د قام مشر شو، د هغه نه پس د هغه زوی ر بائي خان، د قام مشر شو دی هم په يو جنګ کښې ووژل شو، ده پسې شاه عالم خان د علی خان زوی د غلجو مشر شو. دی د بائي خان وراره ؤ ، بيا د هغه زوی خوشحال خان د قام مشر شو، د هغه نه پس د هغه زوی اشرف خان د احمد شاه ابدالي له خوا د قلات نه ترغزني پورې علاقې حاکم ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي اشرف خان له احمدشاه سره په هند باندې په لومړۍ حمله کښې هم ګډون کړی ؤ، او د احمدشاه د زوی تیمورشاه په وخت کښې د اشرف خان زوی اموخان د تمام مشرؤ، د شاه زمان او- شاه محمود د تیمورشاه زامنو د سدوزو باد شاهانو د جګړو په وخت کښې د غلجو باد شاهي ته بیا زړه وشو او د سدوزو سره یې جنګونه پیل کړل، خو ماتې یې وخوړه او غلجیان ډېر تاواني شول او د سرسرې پکښې پاتې نه شو، او له سدوزو نه چې څه وخت حکومت بارکزو ته منتقل شو، نو غلجو بیا سر را پورته کړ او د امیر دوست محمد خان سره یې څو وارې ماتې ګونډې جنګ جګړې پېښې شوې.

سره د دې ټولو ناتارونو د امیر عبدالرحمان خان تر زمانې د توخي په څانګه کښې د سلطان ملخي کورنۍ د مشرۍ کورؤ او با اقتداره وو.

د محمد ظاهر شاه د پادشاهۍ په وخت کښې هم یو تن د عبدالرحمان په نوم یو توخي مشر بغاوت وکړ، خو اخر حکومت ته تسلیم شو او بیا په کابل کښې نظربند ؤ، داؤ، د غلجو لنډ تاریخ او- شجرې.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب : «لودي قبائل»

د روایاتو مطابق د لودیانو مشرنیکه ابراهیم دی چې وروسته ، لودي مشهور شوی دی . د بی بی متو او شاه حسین زوی ، د غلجي وروراو د بېټنیکه دلوړه پلوه تمسی ؤ.

ځکښې د لودیانو د مهمو څانګو لکه : اسمعیل خېل ، پرنګي ، لوهاني یا لواني ، دوتاني ، نیازي ، سوري ، مروت او نورو شجرې لیکلې شوي دي ، دلته د هغوی څه لنډ تاریخ لیکل کیږي.

په اوسني افغانستان کښې دلودیانو د نورو قبیلونه د لواني قبیله ډېره ده ، د دې طایفې خلک په اندړ ، قره باغ ، شیلګر ، قلات او قندهار کښې په اوپره د همسایه ، ډول په غلجو کښې پراته دي ، او ځینې خلک یې په قطغن او بدخشان ته هم تللي دي دا خلک اکثره د ځمکو څښتنان دي ، خود کرکیلې په کار کښې میړني نه دي ، او اکثره د تجارت کار وبار کوي . د دوی پنځه سوه کوره په شلګر او درې سوه کوره په قره باغ کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم پراته دي.

د لوانو نه پس په افغانستان کښې د نيازيو شماره ډېره ده او دا خلک مالداره او پيوونده دي، په ژمي قندهار ته او په اوړي د کوه بابا لمنو د هزاره جات غرونو ته راځي. د اخلک داونباتو ګلې او دګډوا او بزو رمې لري. د دې خلکو نه څه ځای په ځای ستوي هم دي او د ده شين په ترګه په شيلکره، قره باغ، جان مراد، مقر قلات، غوربند او لغمان کښې او سيبۍ او د کرکيلي کارکوي. دا خلک په زميندارۍ معامله کښې ښه کره دي او د ښې ګذارې خلک دي.

دوتاني:

دوتاني هم په افغانستان کښې آباد دي او د کرکيلي کارکوي.

پرنګي قبيله:

په اوله کښې په مغربي افغانستان کښې استوګنه وه، وروسته دغه خلک دخپلې مالدارۍ سره د مالونو د څرولو د پاره د کسۍ غره لمنو ته راغلل. او په دامان کښې د ټانک او روړۍ په څمکه پرېوتل دغلته دوی ډېر وخت تېرکړو. د بابر مغلی بادشاه په وخت کښې دولتخېلو، مياخېلو، مروتو او نورو لوانو په پرنګي قبيله حمله وکړه او په دغه جنګ کښې د دغه قبيلې ډېر خلک و وژل شول او کمزوري شول، نوله دې امله هندوستان ته په کډه-

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوډو مجبوره شول او د دوی ځمکې لواڼو ونیولې .

په دې قام یعنې پرنګي کښې د شیخ حمید لودي نه (چې د غزنوي سبکتګین همعمر ؤ ، د هغه نه څلور سوه کاله وروسته بهلول لودي بل لوی سلطنت قایم کړو چې تقریباً (۷۵) کاله د حکومت دوره یې وه ، او پښتنو ته لوی افتخار دی .

لوهاڼي یا لواڼي :

د نوحاني ، لواڼي یا لوهاڼي اولاده په سپین او تور لواڼي مشهور دي . د تور لواڼي مشهورې ټبرې دا دي :

۱ : **دولت خېل** : د دولت خېل د شجرو نه معلومیږي چې دلواڼي د نوی دمما ، دری زامن وو ، په دوی کښې د دولت خېلو خانګه ډېره وه ، نو نور (مماخېل) یې هم په ځان کښې ګډ کړل او د مما ټوله اولاده په دولت خېلو یادیږي . د دولت خېلو نه په پنځم پشت کښې کټه خان پیدا شو او اولاده یې په کټي خېلو مشهوره ده ، دلواڼو ټولو خېلونو د ټانک په ځمکه واړول - د دې نه به مخکښې هم دوی دلته د مالونو څرولو د پاره راتلل او څه خلکو پکښې دکرکیلې کار هم کولو او د ځمکو خاوندان په کټه وان چې د غزني جنوب مشرق ته واقع دی ، پراته وو ، او څه خلک به یې د مالونو څرولو د پاره د " وانه " غرونو ته هم تلل او هلته به اوسېدل . خو د مروتو د سلیمانخېلو سره د یوې مېنځې د ناموس داړه په باب بدې پېښه شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مروت چې په سليمانخېلو کمزوري وو، نوله دې امله يې د - کډه وازنه کړه وکړه. په دغه وخت کښې به د دوی د هرې تپې ځانله بېل بېل خان ؤ او خپلې ټولې ماتې کوډې به يې په جرګه رغولې.

د لوانو قام خاني په کته خېلو کښې وه چې د دولت خېلو يوه پښه ده، داخان به د لوانو د ټولو قبيلو په خوښه او رضا ټاکل کېده او هغه به د هرې تپې خلکو سره د وروری او عزيز ولی - سلوک کولو.

د نولسمې ميلادي پېړۍ په اوايلو کښې قتال خان د قام مشر شو، دا د سليم خان زوی ؤ، دا سړی ډېر تريخ ؤ او د خلکو سره به يې سپکه ګذاره کوله، او خلک يې ډېر تنګ کړي وو، د دولت - خېلو کمتي خېلو په کډه قتال خان او د هغه زوی اکبر خان و وژل او د هغه مشر زوی سرور خان کابل ته په تېښته لاړ. دغه - وخت د کابل حکومت د امير دوست محمد خان په لاس کښې ؤ يعنې د ۱۸۳۰ع شاو خوا زمانه وه. امير دوست محمد خان د سرورخان ننګه وکړه او د عبدالرحيم خان هوتک په مشرۍ يې څلور زره لښکر ورکړو او د دغه لښکر په زور سرور خان د خپل پلار او ورور قاتلان و وژل او خپل بدل يې واخېستو او د ځان د حفاظت - د پاره يې پنځه سوه نوکران هم وساتل او خپله قلا يې مظبوطه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه. په ۱۸۳۹ع کښې سرور خان په کرمه کښې مړ شو او د هغه په ځای الله داد خان د قام مشر شو. په ۱۸۴۰ع کښې څه وخت چې د نونهال سنګه په مشرۍ کښې سیکان راغلل او ټانک یې ونیولو، نو د الله داد خان ترشاچې د قام څه کومک نه ؤ، نو مجبوراً وتښتېدلو او د مسعودو علاقې ته ورغی، او له هغه ځایه بیا کابل ته ولاړ او پر ټانک د سیکانو قبضه راغله. د کابل امیر دوست محمد خان په دغه وخت کښې پخپلو خولو کښې ډوب ؤ، او د الله داد خان امداد یې ونه کړای شو. الله داد خان بېرته د مسعود و علاقې ته راغی. او هلته د ېره شو. سیکانو د ټانک علاقه ملتاني پښتنو ته په جاګیر ورکړه، الله داد خان به هر وخت له ملتاني پښتنو سره په ډېر زور لګیا ؤ، آخر په همدې اله ګوله کښې الله داد خان مړ شو او ټانک او نوره سرحدي صوبه په ۱۸۴۷ع کښې د انګرېزانو په قبضه کښې راغله او د سیکانو اقتدار ختم شو او د الله داد خان زوی شهنواز خان انګرېزانو د ټانک والي ومنلو.

د میاخېلو څانګه:

میاخېل هم د دولت خېلو سره یو ځای د امان ته راغلي وو او مالداري یې کوله او څه لږ ډېر تجارت به یې هم کولو. دا خلک د راېښ په څمکه استوګن دی په دې ځمکه په اول کښې د سوري

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سرواڼي قبيلو خلک او سپېدل، خوږ مانخان کټي خېل دغه خلک له دغه ځايه وشړل. دغه وخت دولت خېلو د ټانک ځمکې پخپلو منځو کښې سره وو وېشلې. څو کاله پس د بختيارو قبيله چې په بنه بده کښې د مياخېلو سره ګډه وه، د سرواڼو سره په بدۍ اخته شوه، او د مياخېلو په مرسته يې سرواڼو ته ماتې ورکړه او د سرواڼو ځمکه يې ونيوله، او پخپل منځ کښې يې سره ووېشله. ددې نه وروسته د مياخېلو خلک د دې شيان په توګه د غلته استوګنه خوښه کړه او پاتې شول او ځينې لا کوچيان وو. د مياخېلو او بختيارو ځينې خلک لا اوس هم پرونده دي. د مياخېلو خانان لږ اختيار لري او د پرونده پېل خانان وي. د مياخېلو خلک بنه درانه او شتمن خلک دي. د دوی د مشرۍ کور د سيد خېلو په څانګه کښې وي، چې د خلاخېلو ذيله ده.

تتوړ:

تتوړ خلک په شماره کښې لږ دي، د دوی په عادتونو او رواجونو کښې د دولت خېلو په شان دي او د کرکيلې کارکوي.

نيازيان:

نيازيان هم د لودیانو يوه څانګه ده دا خلک په اول کښې په شلګر او د غزني په شا و خوا ځمکو باندې پراته وو. او د دوی دغې علاقې نه داندړ او غلجو د بنسمنۍ په وجه کډه وکړه او په ۱۴۵۱ ع

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې څه وخت چې بهلول لودي په هند کښې يو لوی سلطنت جوړ کړو نو ،، ړوه ، ته يې فرمانونه راوليږل او پښتانه يې هند ته وبلل، نو د نيازيانو هم ډېر خلک هند ته ورغلل او په شاهي فوځ کښې شامل شول، په دغه خلکو کښې هيبت خان نيازی او عيسی خان نيازی د شېرشاه سوري په وخت کښې ډېر د عزت خاوندان وو، خو د شېرشاه د مرګ نه پس د هغه د زوی سليم شاه فوځونو نيازيانو ته ډېر تاوانونه واړول او نيازيان ډېر کمزوري شول - نيازيان د اباسيند په دواړه غاړو د کالا باغ نه تر پنيالې پورې په اوږدو باندې او د ختکو د غرونو د شرقي لمنې نه تر ميانوالې پورې په - ساره کډه وډه پراته دي او دا علاقه د نيازو په علاقه مشهوره ده.

دوتاڼی:

د وتاڼی هم په لوديانو کښې کډه دي، لږه مته ده او اکثره مالداري کوي او د دواړې په علاقه استوګن دي او په اوړې کښې څينې د غزني خواوشا ته هم ورځي.

خيسوري:

دا خلک هم ځان لوديان ګڼي. لږ خلک دي او د اباسيند په - قطبيزه غاړه او د اسمعيل خان د ډېره ضلع کښې آباد دی، او دوی په عمرخېلو هم مشهور دي. د دوی څينې خلک د عيسی خېلو د علاقې په قطب لوړې او د پنيالې د يوه ورکوټي غره په خوا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې د مروتو په علاقه پراته دي. د دوی په علاقه کښې خرما ډېرې کیږي.

بېلچ یا یلچ:

دا خلک هم ځان په نیازو کډوي او ځینې وائي چې موږ د ولت خېل یوو، په هرحال پښتانه دي. لږ خلک دي او اکثره په پنیاله کښې د غونډې شیخ بدین غره په خوا کښې اوسیږي او څه یې د غزني خوا وشا هم شته دي.

مروت:

مروت خلک په سپین لواڼي مشهور دي. په اوله کښې دا خلک په کټواز پراته وو، خو ورو وسته یې له سلیمان خېلو سره بدي راغله او دوی ته را پاڅېدل او اوس په هغه ځمکه سلیمان خېل پراته دي. ویلې شي چې د آزاد خان سلطان خېل د کاله نه یو سړي بنځه وتښتوله او مروتو ته یې پناه ور وړه او دا واقعه د ۱۰۰۴ هـ، څلورم سوم هجري پېړۍ پېښنه بښودلې شي. سلیمان خېلو دا مجرمان غوښتل او مروتو پرې ننګ وکړ او نه یې ورکول او نتیجه یې دا شوه چې له سلیمان خېلو سره نور غلجي هم ودرېدل او سخت جنګ وشو، چې مروتو ماتې پکښې وخوړه او د هغه

نوټ: د دې خلکو یاد ماته سید شمس الدین مجروح کړی ؤ چې ویلچ په نوم یوه قبیله شته دی.

رسیاله

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکې نه په کډه کولو مجبوره شول او د تانک په علاقه کښې په ځه ځمکه پرې وتل، خوځه موده پس د ولت خېلو د وی له دغه ځمکې پاڅول او وروسته بیا مروتو، دغه ځمکې ونیولې، خو کښتي خېلو چې د د ولت خېلو یوه څانګه ده د ګنډاپور په کومک د وی بیا له دغې ځمکې نه وشړل او مروت لاهل د ټل په قطب برخه مېشته شول.

ویلی شي چې د اسلام نه وړاندې په دې ځمکو یونیان او- هندوان او سپدل چې د هغوی د استوګنې اثار لا اوس هم شته دی، خو سلطان محمود غزنوی او سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې دغه خلک د دغه علاقو نه وشړل شول او بیا په دغه ځای پوتهی قام اوسېدلو، د دې خلکو اصلي حال معلوم نه دی چې څوک وو؟ خو د وی سارنګ خېلو، عیسی خېلو او نازیانو له دغه ځایه وشړل، او د وی لاعلل پرې په خپله پرېوتل.

نیازو په هغه برخه کښې چې اوس پرې پهارخېل آباد دي. د ګمبیلې نه په قطب لور ودانې شروع کړه او د رود نه یې درې ویالې را بیلې کړې او هغه ځمکه یې ځانله غوره کړه چې د ګمبیلې او کُرمې ترمنځ پرته ده د دغه برخې د جنوب پوړې د دوی مال څرځ، په دغه وخت کښې د نیازو مشر، مدی سارنګ، ؤچې مالدار ؤ او تر اوسه یې په هغه علاقه لا شهرت شته دی. د نیازو څه لږ وخت

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه علاقه قبضه وه او د دوی یوه څانګه «مهیان» د سارنګ-
خېلو او عیسی خېلو نه په دې مرور شوچې دوی له یې سمه برخه
نه ورکوله او د مروتو نه یې د مرستې خواست وکړ، او مروتو
ور سره ومنله او د دوی په مرسته یې په نیازو حمله وکړه، خو
آخر سوله وشوه، خو مروتو د نیازو یوه برخه ځمکه لاندې کړه.

د نیازو په قبیله کښې میچن خېل ستانه خلک دي، مروتو هم په
دوی څه غرض ونه کړو او تراوسه دوی په ټتې میچن خېل پراته
دي.

ویلی شي چې دا واقعه او په دې علاقه د مروتو قبضه د اکبر مغلی
بادشاه (چې د همایون زوی او د بابر نمسی ؤ) په وخت کښې شوې
ده او د واقعاتو نه داسې څرګ لګېدی شي چې لږ و ډېر مروت به
په دې علاقه له (۳۶۰) کلونو نه راپدې خوا په دې ځمکه آباد وي.
ځکه چې د اکبر باچا د حکومت په ابتدا کښې لا نیازي دلته آباد ؤ.
د مروتو دا علاقه په څلورو برخو وېشلې شوې ده: د سلاري یوه برخه
د نوناخېلو یوه برخه، د موسی خېلو یوه برخه او د درې پلارو
یوه برخه.

او اوس د دې خلکو په دغه علاقه استوګنه داسې ده چې د لمرلوېدې
خواته تپې موسی خېل او نوناخېل، په منځنۍ برخه یې بهرام خېل او په
نمر خاته خوا یې درې پلاري او سیږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خواره واره پښتانه چې له مروتو سره اوسيږي دا دي:

۱: ملاخيل (۱)

دا خلک د ملا عثمان اولاده ده او ستانه خلک او پښتانه دي، او د لود يا نود لوانړو د کورنۍ نه دي، د وی له مروتو سره په کليو کښې ګډ وډ اوسيږي. دا متل اوس هم هلته مشهور دی چې: «الحمدالله خو هر څوک وايئ خو خوله د ملا عثمان غواړي»، دا خلک له مروتو سره داسې خلط شوي دي چې بېلول يې اسان کار نه دی.

۲- ممريزخيل:

دا ټپه د مروتو په قام ورګډ يږي او د بهرام خېلو نه يې برخه اخيستې ده او په اوس کښې هم په مروتو حساب دي.

۳- ملک زي:

دا خلک په اصل کښې نيازي دي خو په موسی خېلو مروتو کښې ورګډ شوي دي (۲)

۴- داني وال:

ځيني خلک د وی خټک کښي خو دا خبره معلومه نه ده، خو د دغه خلکو د مشرنيکه نامه خټک وه او دا خبره په غلطۍ سره مشهوره شوې

---

(۱) ويلی شي چې ملاخېل بيټني دي، خو نه د شجرونه د وی لواني لوديان دي.

(۲) ځيني ملک زي د ننګرهار ولايت د کوزکنړ دا ولسوالۍ په قلعتک کښې هم آباد دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دوی ختټک دي ، نه داخلك د مروتو د وتمام خېلو په ذیله پورې
منبلي او مروت دي .

۵- منګوخېل :

ځینې خلک دوی نیازي کښي ، خو نه دوی د مروتو د موسی خېلو په
څانګه کښې د بایزی سره ورګډ شوي دي .

۶- خان خېل :

په دولت خوازي کښې ورګډ شوي او د بهرام خېلو یوه پښه ده .

د مروتو په علاقه کښې نورقامونه

۱- د شیخ شاه روحانی اولاد :

ویلی شي چې دوی سیدان دي او په اولس کښې پیرخانه-
ګڼلی شي ، او اکثر کرکیله کوي .

د شیخ محمد شاه روحاني قبر د نر ملي د ممو زو په لمرخاته د
غره په سیمائې کښې دی .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- میچن خېل :

په افغانستان کښې کډ ووه پراته دي ، خو ډېر یې د زابل په ولایت کښې اوسیږي .

د بنو په علاقه کښې هم ، ځینې میچن خېل د کرمې د سیند په قطب په یو ځای کښې چې په ټټي میچن خېل یادیږي اوسیږی .

۳- عیسئ خېل :

د عیسئ خېل اته څانګې دي : ابو خېل ، خواجه خېل ، ماما خېل ، محمد زي زکو خېل ، میرا خېل ، داور شاه خېل ، احمد خېل دي .

په دغو کښې د درې وړونو اولاد پاتې دی او داسې معلومیږي چې د نورو وړونو زامن یې د سلیم شاه په جنګونو کښې مړه دي .

۴- مشوانی :

دا ټپه پښتانه او نیازي دي او په غلطۍ ځینې خلک دوی سیدان بولي . د دوی د مشرنیکه نامه شجره لیکوونکو مرحشیاني لیکلې ده ، چې اصلاً مشوانې دي . په اوله کښې دوی د سارنګ له اولاد سره دا باسیند په لمرخاته پراته وو او د دوی یو ښاخ د داؤد خېل د داؤد خېلو سره پراته کډ او سېدل . او بل ښاخ موندي خېل یې په میانوالی (ټټي) کښې استوګن وو .

مشوانې : د مروتو او عیسئ خېلو په د ښمنۍ کښې د مروتو ملګری وو ، دا طائفه اوس په ستادي خېل او دادي خېل سره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وېش کښې راغلي ده، او څه مشواني دکُنړ په اسمار او نور افغانستان کښې هم شته دي چې د بر برول ملک سید خان پکښې مشهور سړی و.

سلطان خېل، دا هم د نیازو د سارنګ خېلو یوه څانګه ده په اوله کښې میانواله کښې آباد وو، او وروسته یې د کورنیو جنګونو له امله دغه ځمکې پرېښودې، د عیسیٰ خېلو په صلاح د ختکو د غرهٔ په خواکښې استوګن شول.

د لودیانو د اولادې څه لنډ شان حال ولیکلی شو. په اوسني افغانستان کښې داخلک خال خال چېرته پراته دي او ملته په ډېر شمار کښې نشته دی، دوی او سوریان د لودي سلطنت په وخت کښې اکثره هند ته تللي او هم هلته آباد شوي دي.

په هند کښې یو نوی ښار «لودیانه» هُم دې خلکو ودان کړی دی. دوی له ډېر پخوانه اولسي او اجتماعي تشکیلات لري او د قومیو مشر به د ستر ملک په نوم تاکل کېدهٔ او د دغه احکام به تام منل او د دغه دلاس لاندې نور وړو ملکانو به د دغه حکمونه په تام کښې تطبیقول.

دې خلکو پخوانو حکومتونو ته مالیه نه ورکوله خو د اورنګ زیب د زوی بهادرشاه په زمانه کښې د دغه حکومت څه پیسې ترې د مال-شمارېه په نامه اخیستې وې او احمدشاه ابدالي هم ترې یو څو اوښان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مال شمارې په نوم اخیستل .

۵ - سروانړي :

دا منلې خبره ده چې سروانړي د شاه حُسین غوري د بلې ښځې (مهي) نه چې د بی بی متوبن وه ، زوی دی ویلی شي چې د سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې دا خلک د سلیمان غره په لمنو کښې درابڼ او هیود هوان په حُمکو پراته وو .

د سروانړي اولس خاني او مشري د سرې پیپال په څانګه کښې د شیخ ملیح قتال په کورنۍ کښې وه ، دا هم ویلی شي چې دا اوسنی رابڼ هم شیخ قتال ودان کړې دی . دا خلک د همایون په وخت کښې د خپلې بې اتفاقۍ په وجه پر کمزوري شول او د دغې علاقې نه په وتلو مجبور شول او د یو ناموس دارۍ په مسئله د دوی او سور یانو ترمنځ د ښمني راغله او په دغه وجه د واړه طائفې ډیرې کمزوري شوې او څه موده پس بختیار و پرې حمله وکړه او دوی یې در په دیکه کړل ، ځینې پېښور ته لاړل او ځوک پنجاب ته ووتل او بختیار و او میاخیلو د دوی علاقه لاندې کړه .

د مالیراوکوټلې نوابان د سروانړي په قبیله د سرپیال په څانګه کښې وه ، د دغه ریاست باني شیخ صدرالدین صدرجهان و چې د شیخ ملیح قتال[1] په څانګه کښې راځي .

---

(۱) د شیخ ملیح قتال حوړ دوی د انا د مومند بابا ښځه وه .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهلول لودي چې د ډيلي فتح کولو د پاره ورتللو ، نو
له ده سره يې ملاقات کړی ؤ او دُعا يې ورنه اخېستې وه.
نو کامياب شو ، او بيا وروسته يې ورته څپله لورهم
ورکړه ، او د دوی د رياست بُنياد کېښودی شو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه طبقه:

«کرلاڼي قبائل»

دله زاک، اورکزي، منګل او نور

«کرلاڼي»

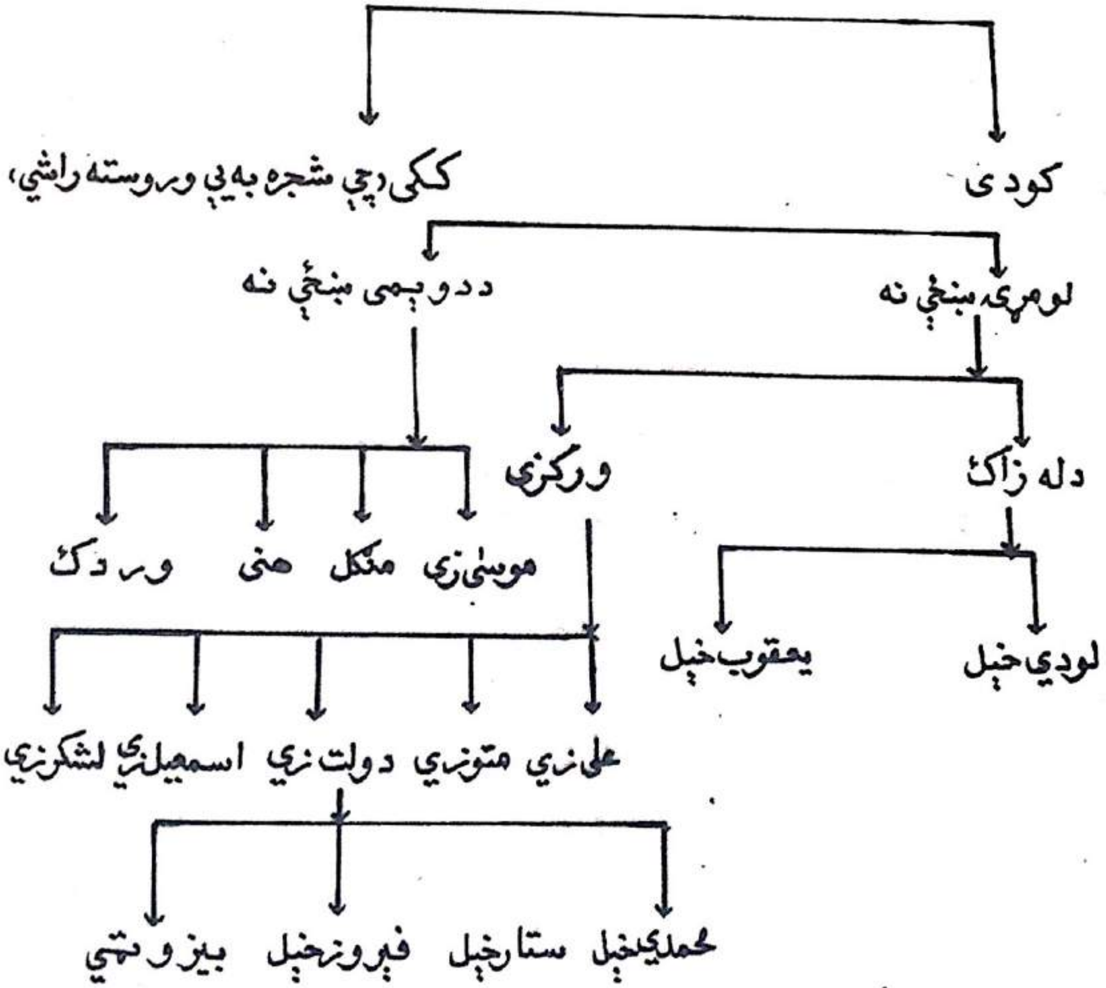

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدی خیل بن دولت زی بن ورکزی بن کودی بن کرلاڼي

«محمدی خیل»

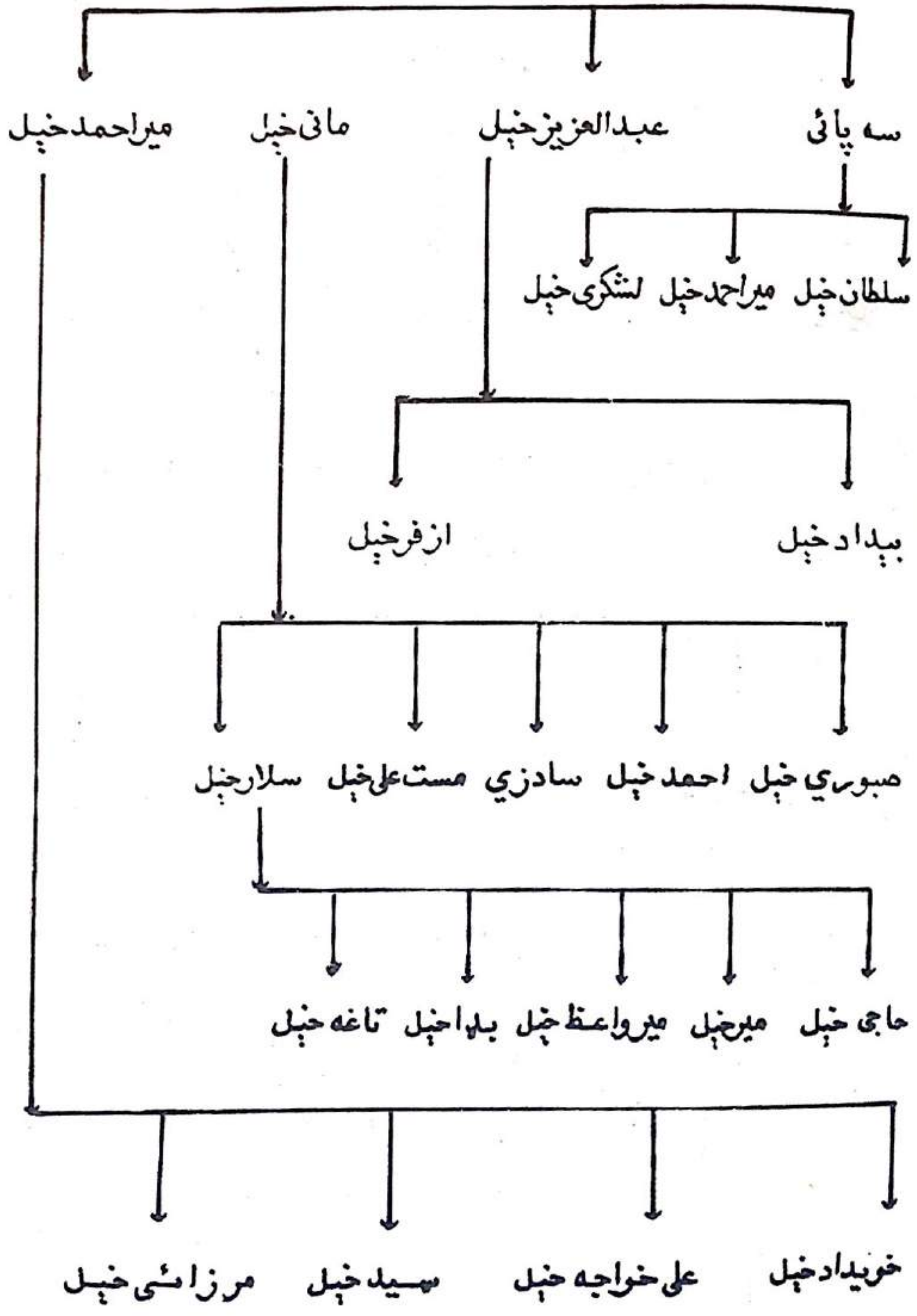

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لودي خېل بن دله زاک بن کودی بن کرلاني

«لودي خېل»

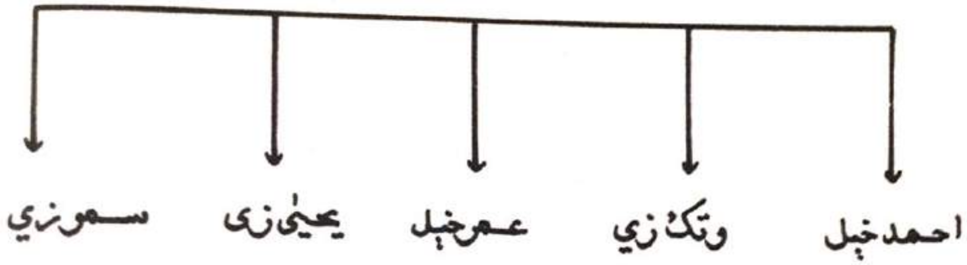

یعقوب خېل بن دله زاک بن کودی بن کرلاني

« یعقوب خېل»

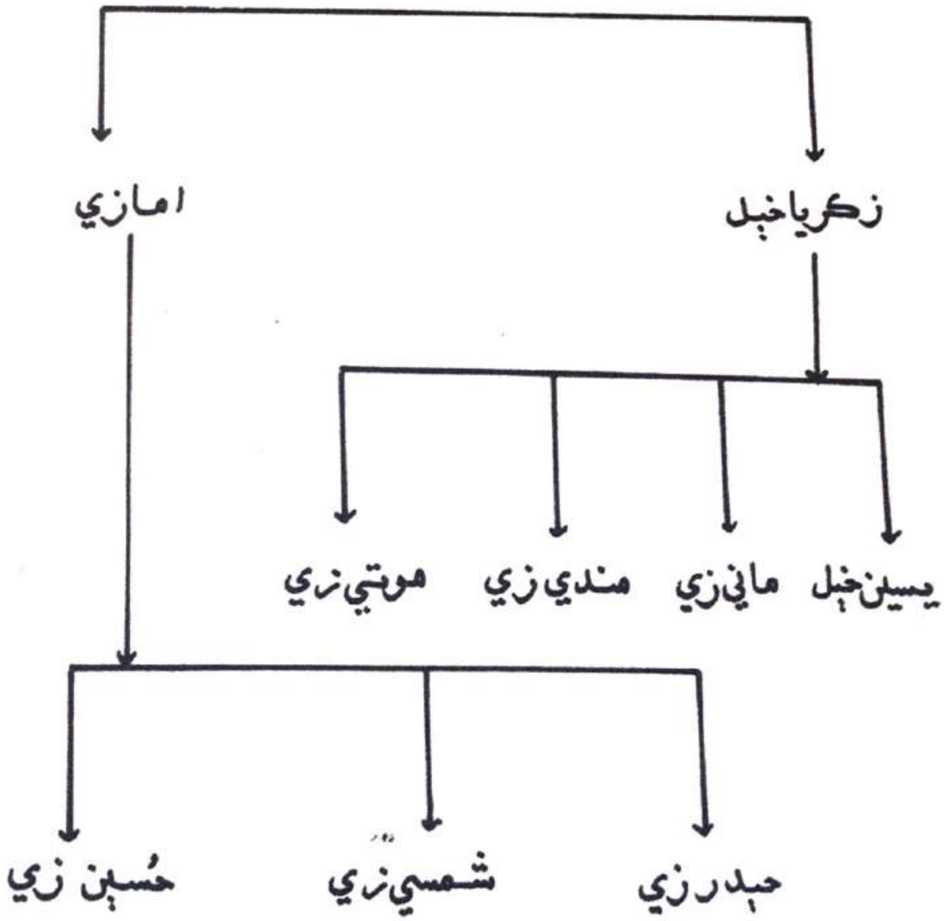

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«اسمٰعیل بن ورکزي»

- رابیاخېل
- ممازي
- اباخېل

«لشکرزي بن ورکزي»

- علي‌شېرزي
- ماموزي
- پاړي

او دمنګل بن کودی د دویمې ښځې نه

«منګل»

- موسی‌خېل
  - حسن‌خېل
  - خرخوړي
  - هیبی
  - مرکی
  - کمال خېل
- جاني خېل

کرلاني قبیله؛ وردک بن کودی

«وردک»

- مهیار
- میرخېل
- نوري

نوټ: په ځینو کتابونو کښې د وردک نورخېلونه هم شته دی. «سیال»

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاني قبائل؛

ب: „ اپریدي "

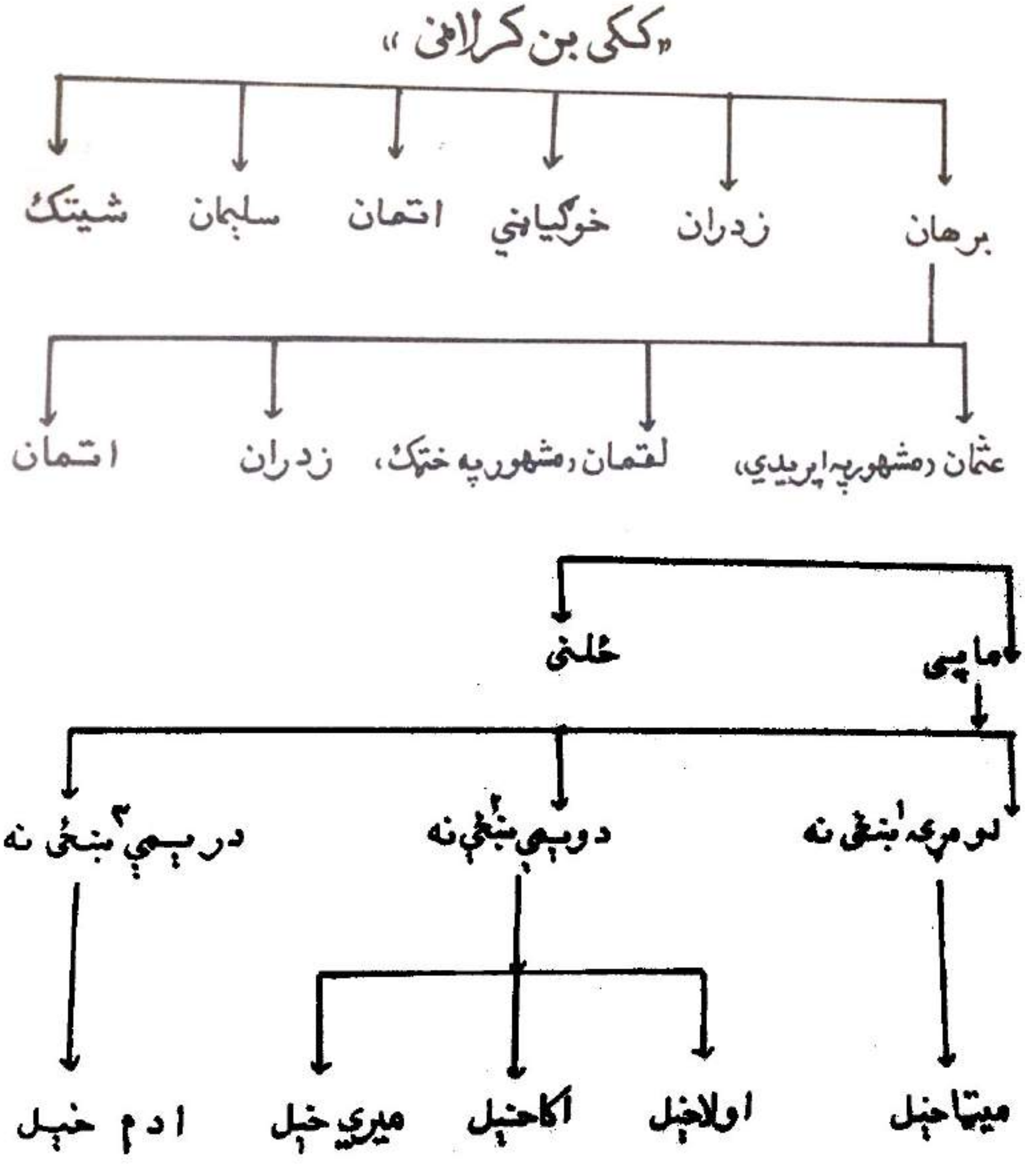

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولاخېل بن ماپي بن عثمان یا اپریدی

«اولاخېل»

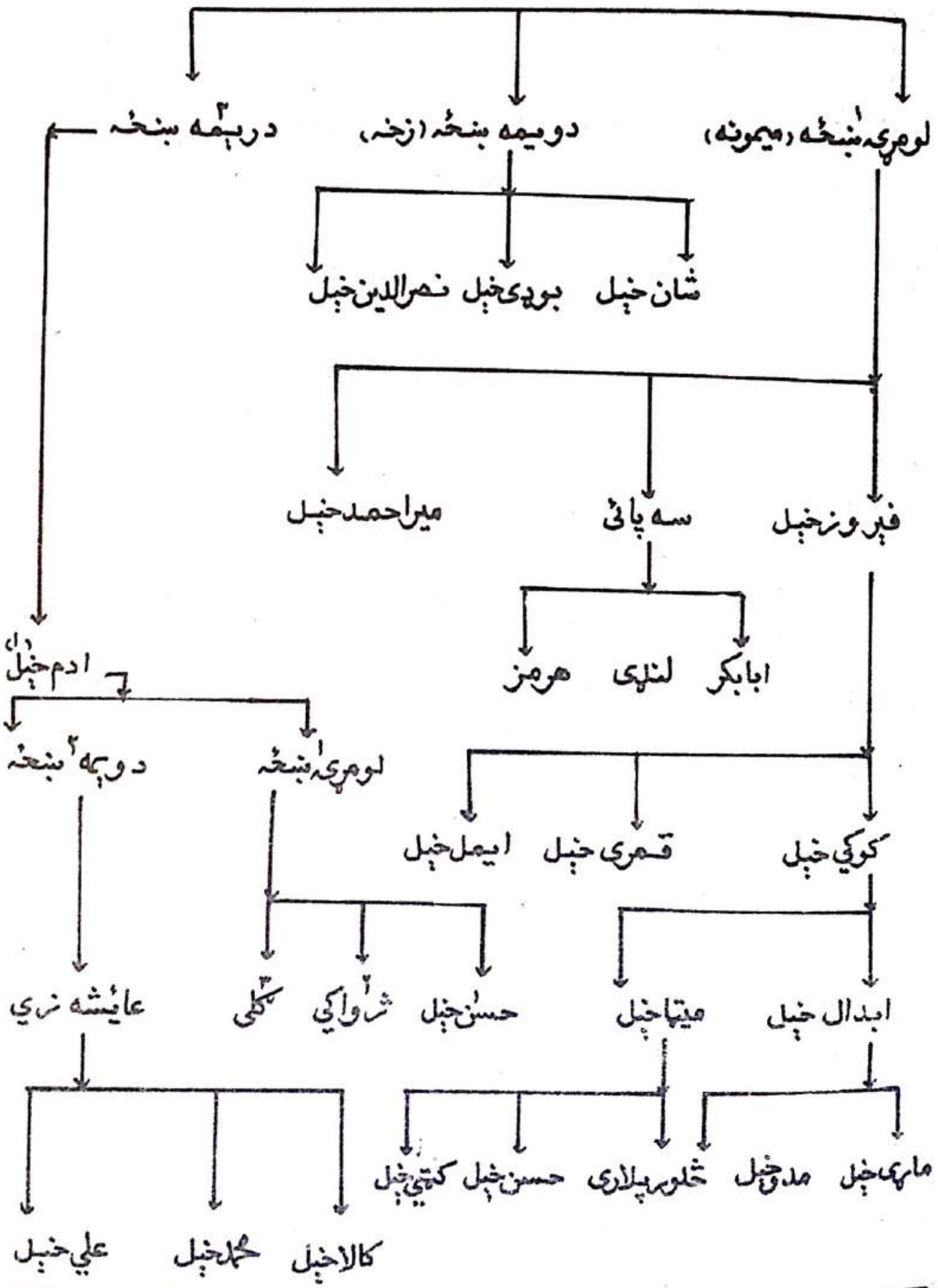

(۱) ځيني وائي چي ادم خېل د اولادوي نه د ماپي زوی دا فریدی نه سی کيږي. (سيال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

میراحمد خېل بن اولاخېل بن عثمان یا اپریدی

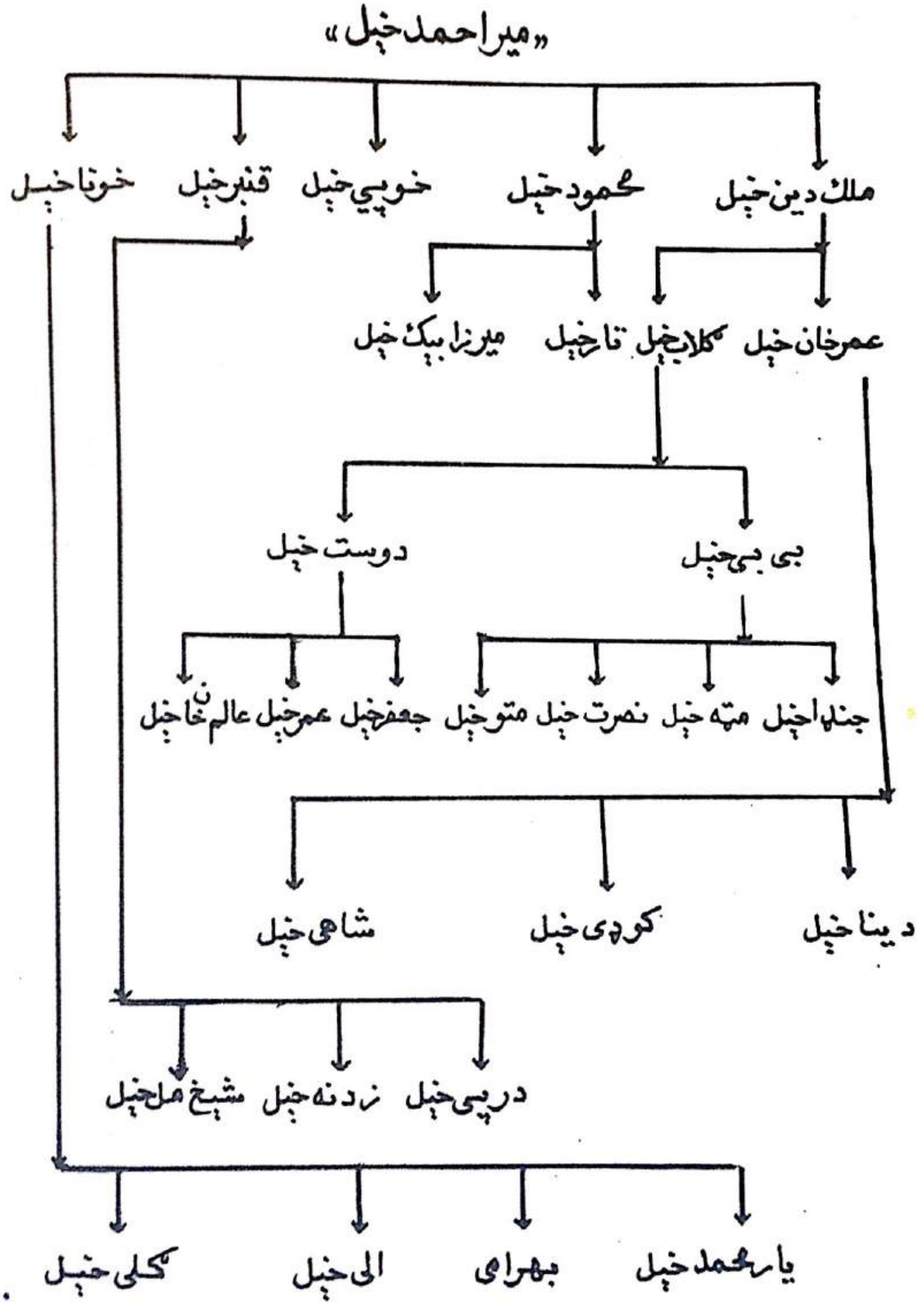

نوټ: د پاڼي اولادی ذکر وشو، د هغه دوړوړ ځلنی اولاد لړ دی او په بنګښو کی استوګن دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلانی قبایل:

ج ـ «ځدران» زدران،

«ځدران»

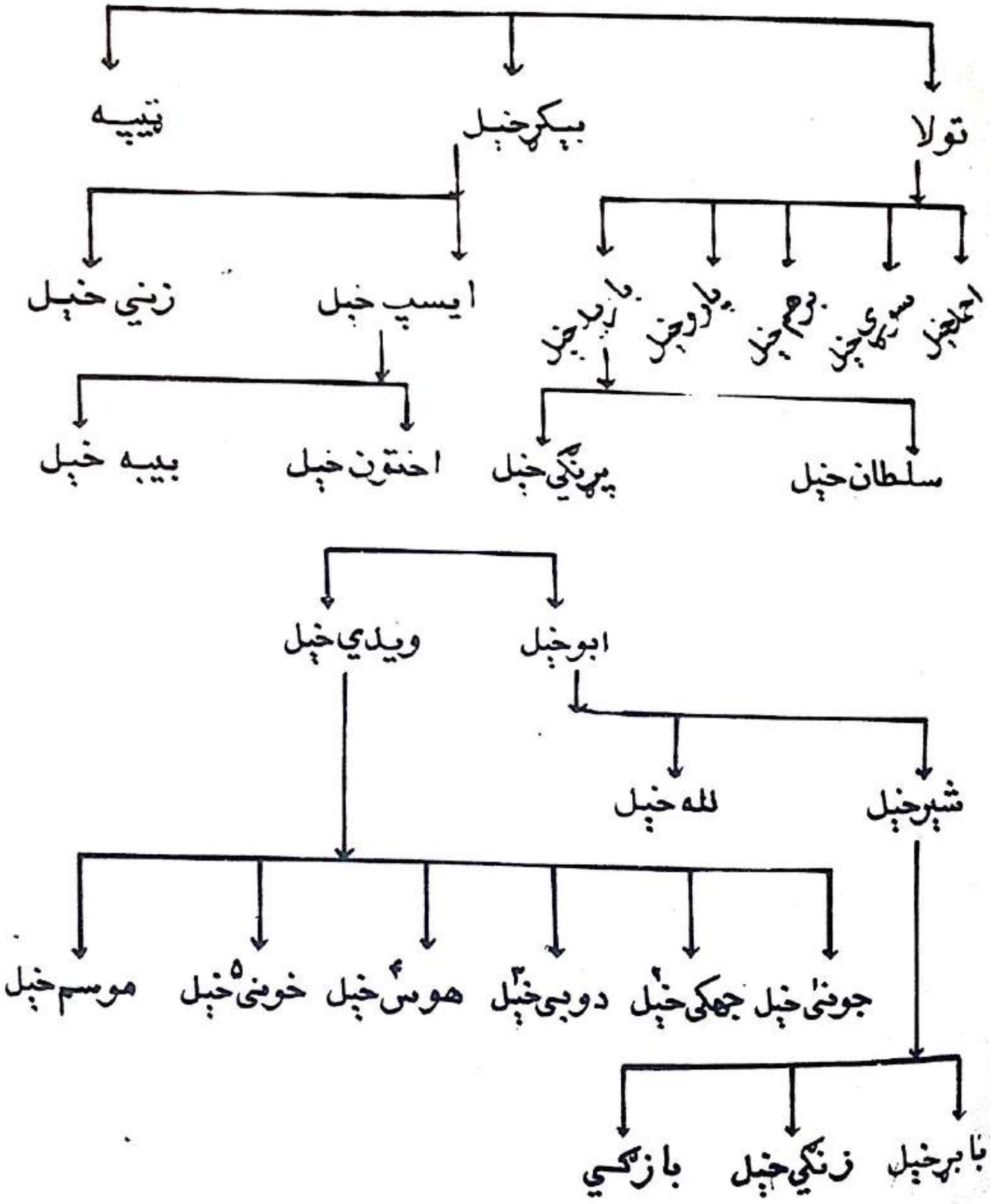

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زني خيل بن بيه خيل بن حُدران

«زني خيل»

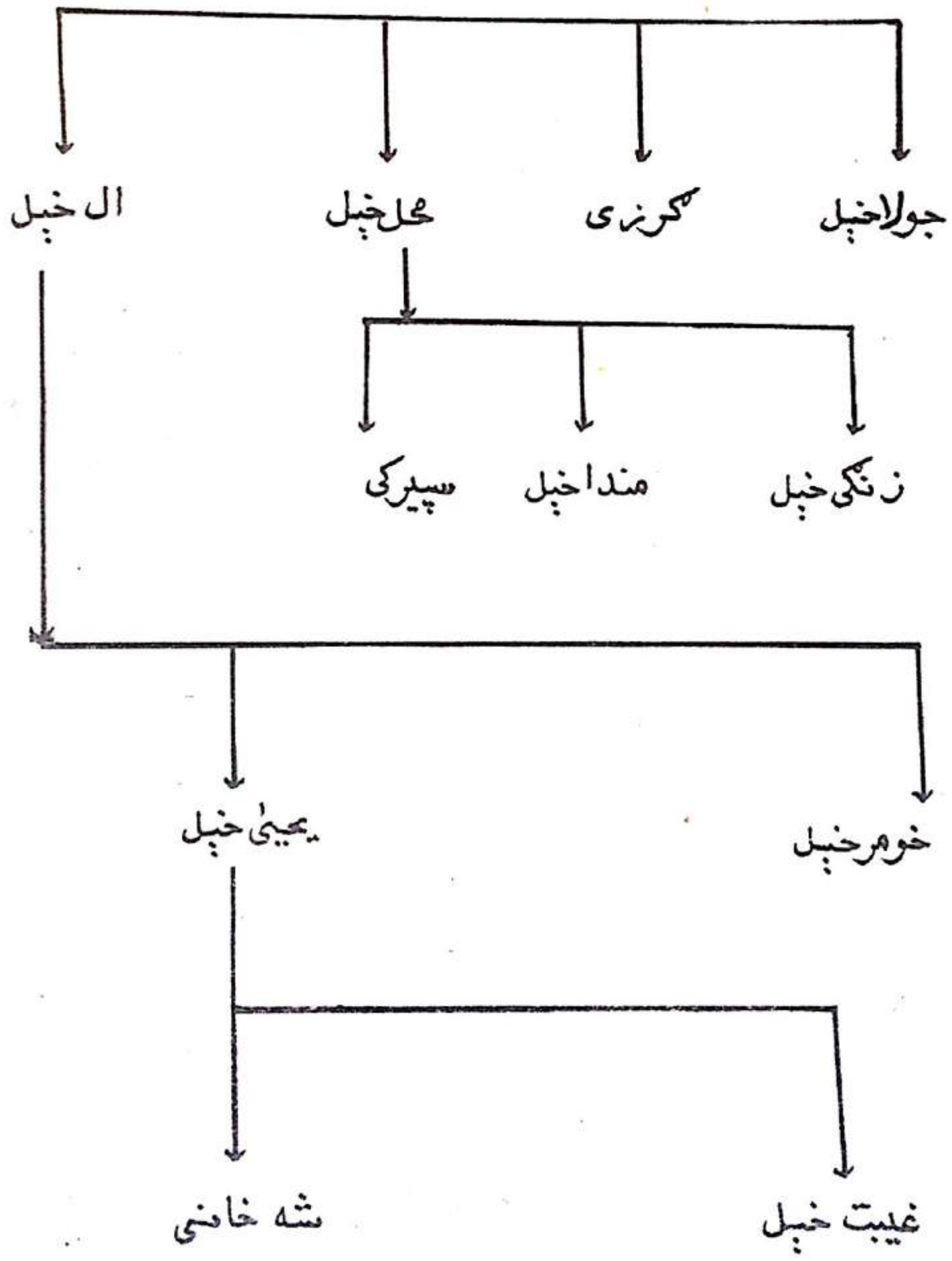

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائیل

د «خټک»

لقمان یعنی خټک بن برهان نه

«خټک»

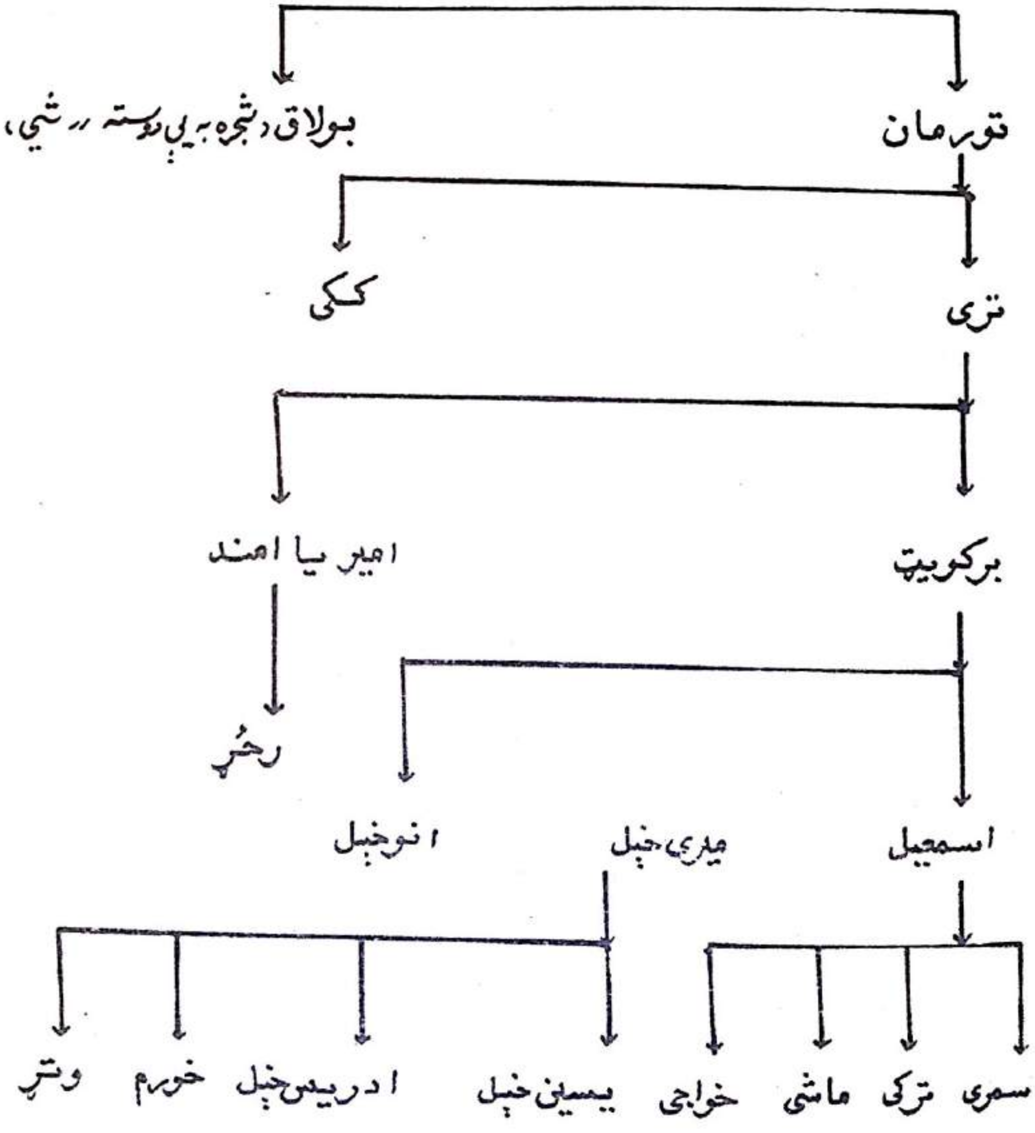

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یسین خېل بن میری خېل بن برکویټ بن تری بن ... بن لقمان خټک

"یسین خېل"

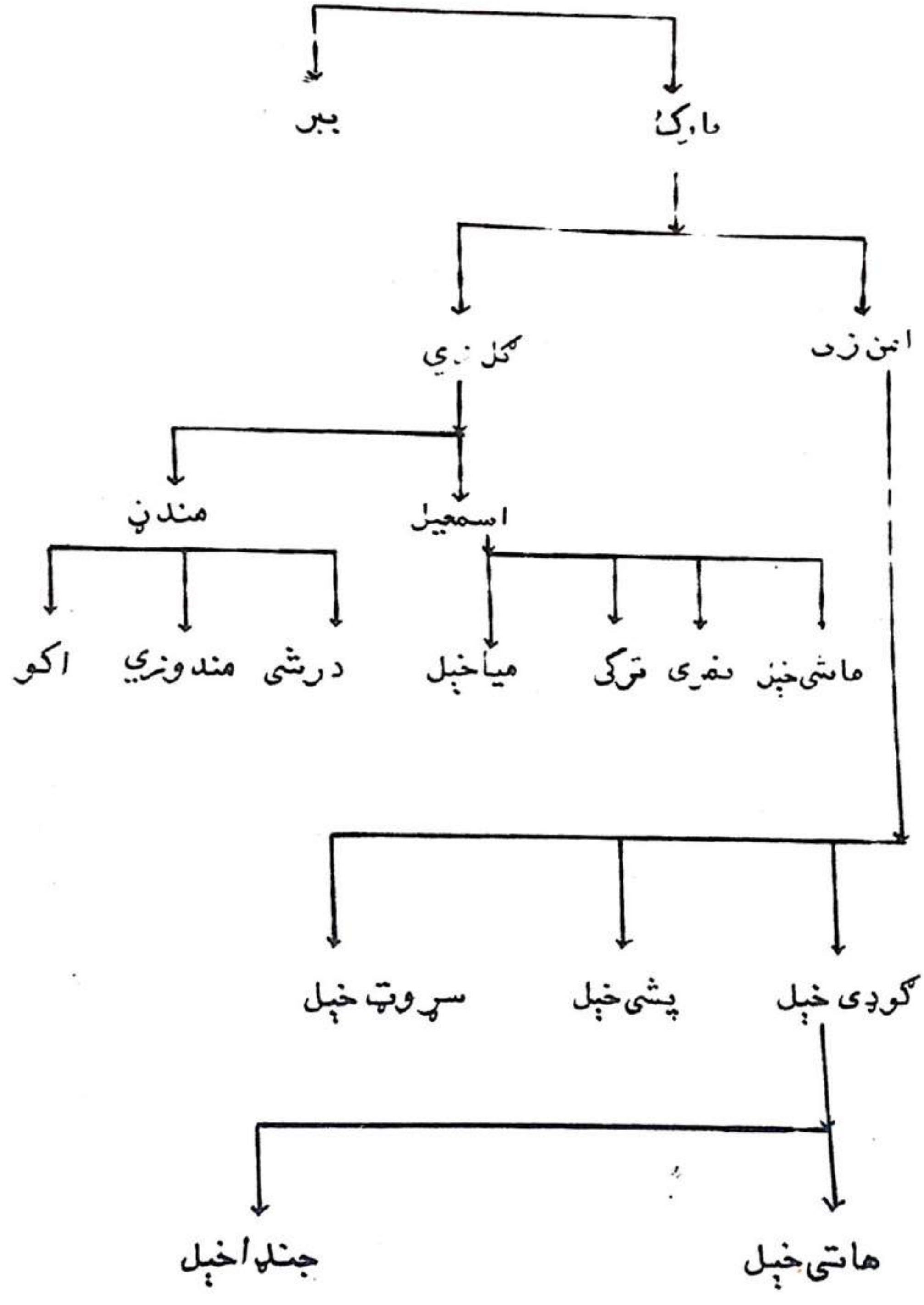

Kitaboona.BlogSpot.Com

اتوخېل بن برکویټ بن تری بن تورمان بن لقمان خټک

"اتوخېل"

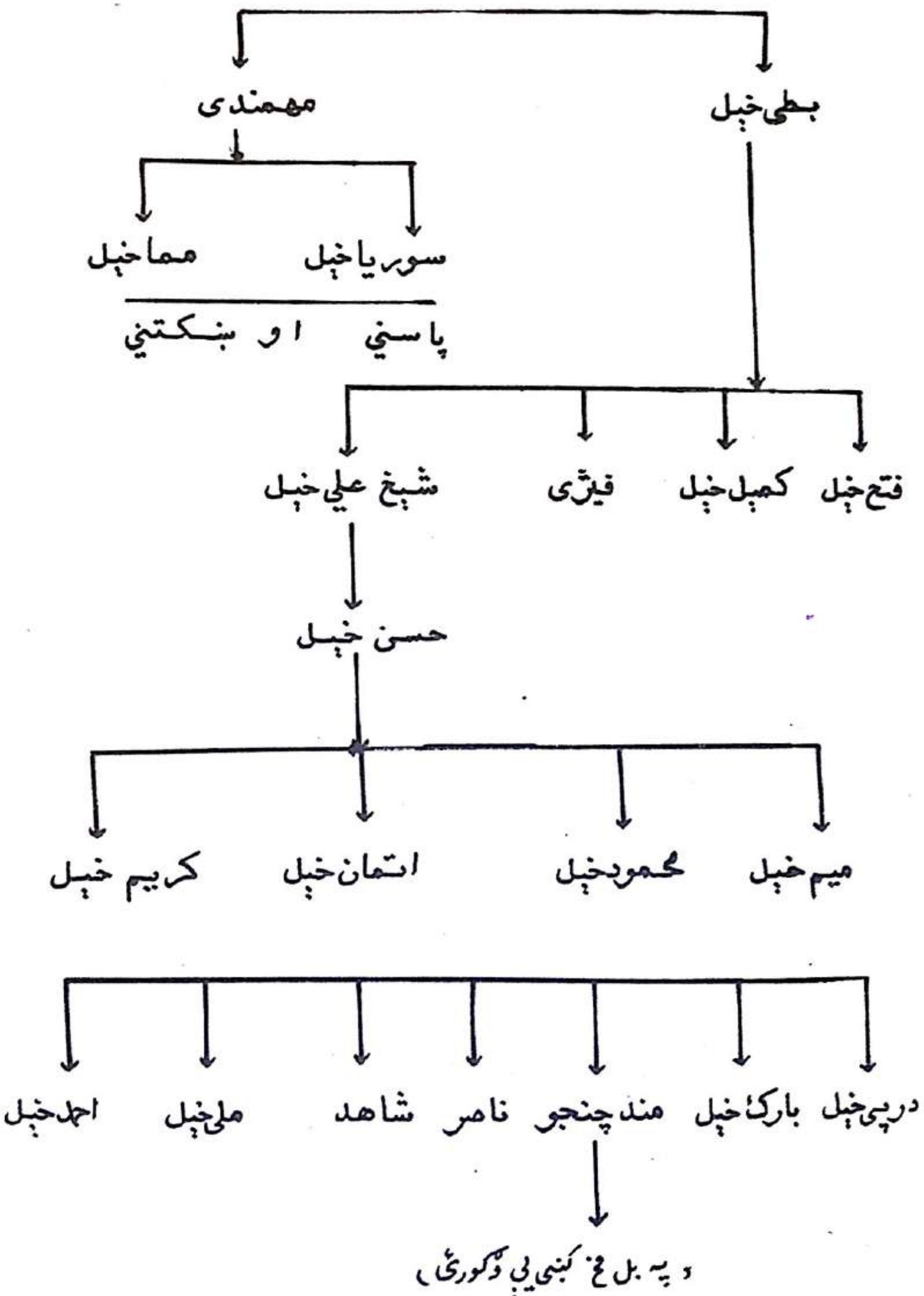

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چنجو"

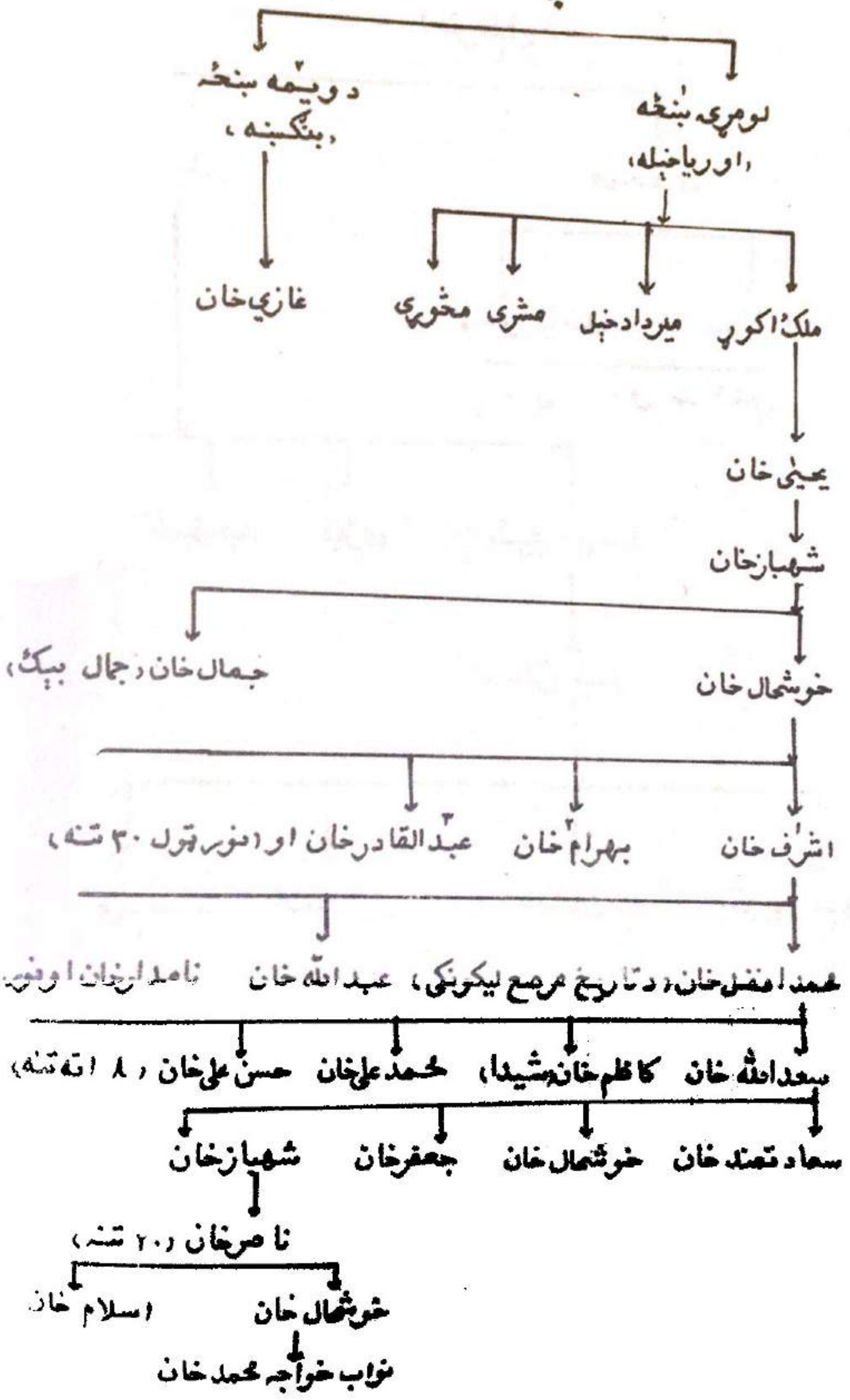

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاني قبائل:

«خټک-بولاق»

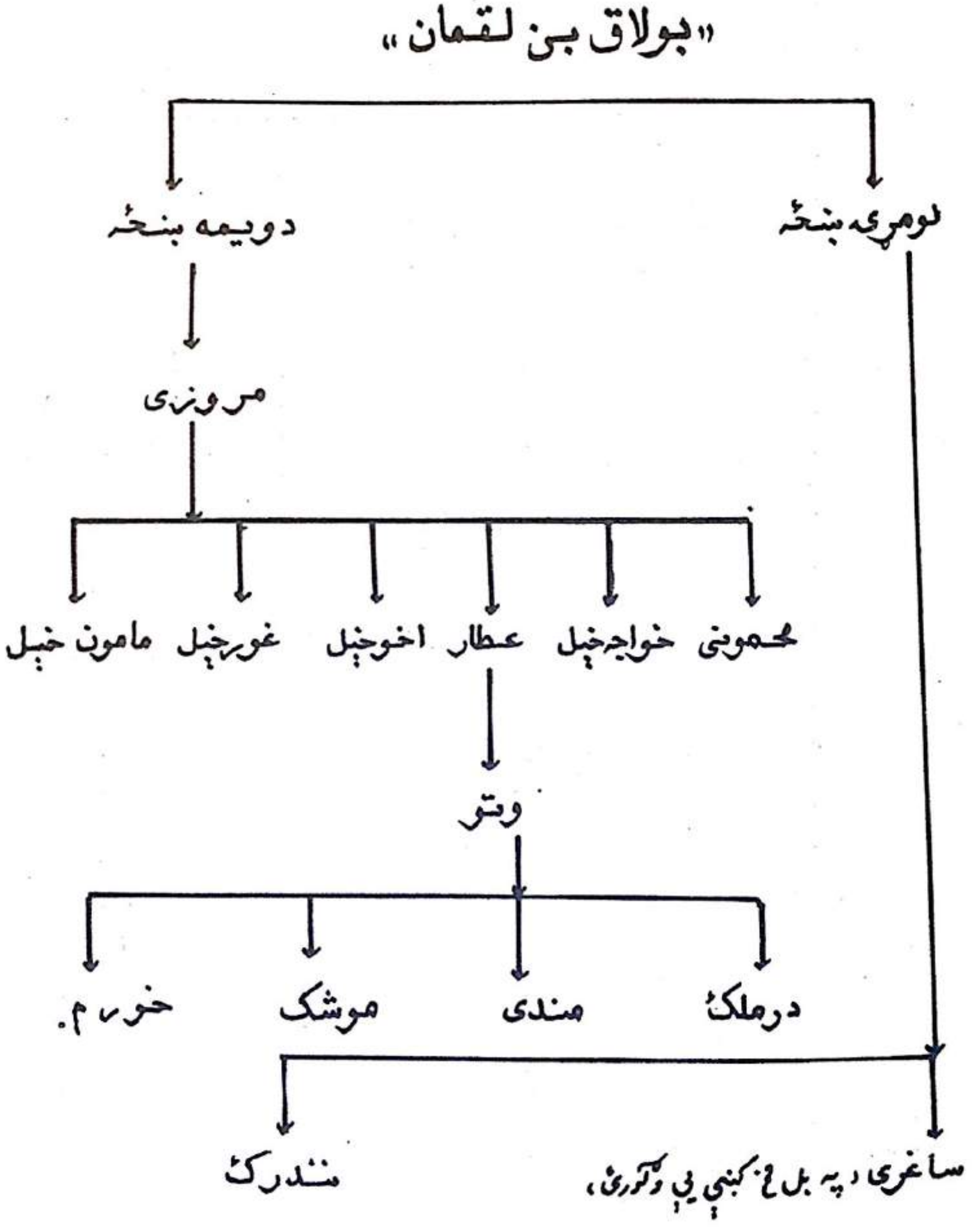

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساغری بن بولاق بن لقمان (ختک)

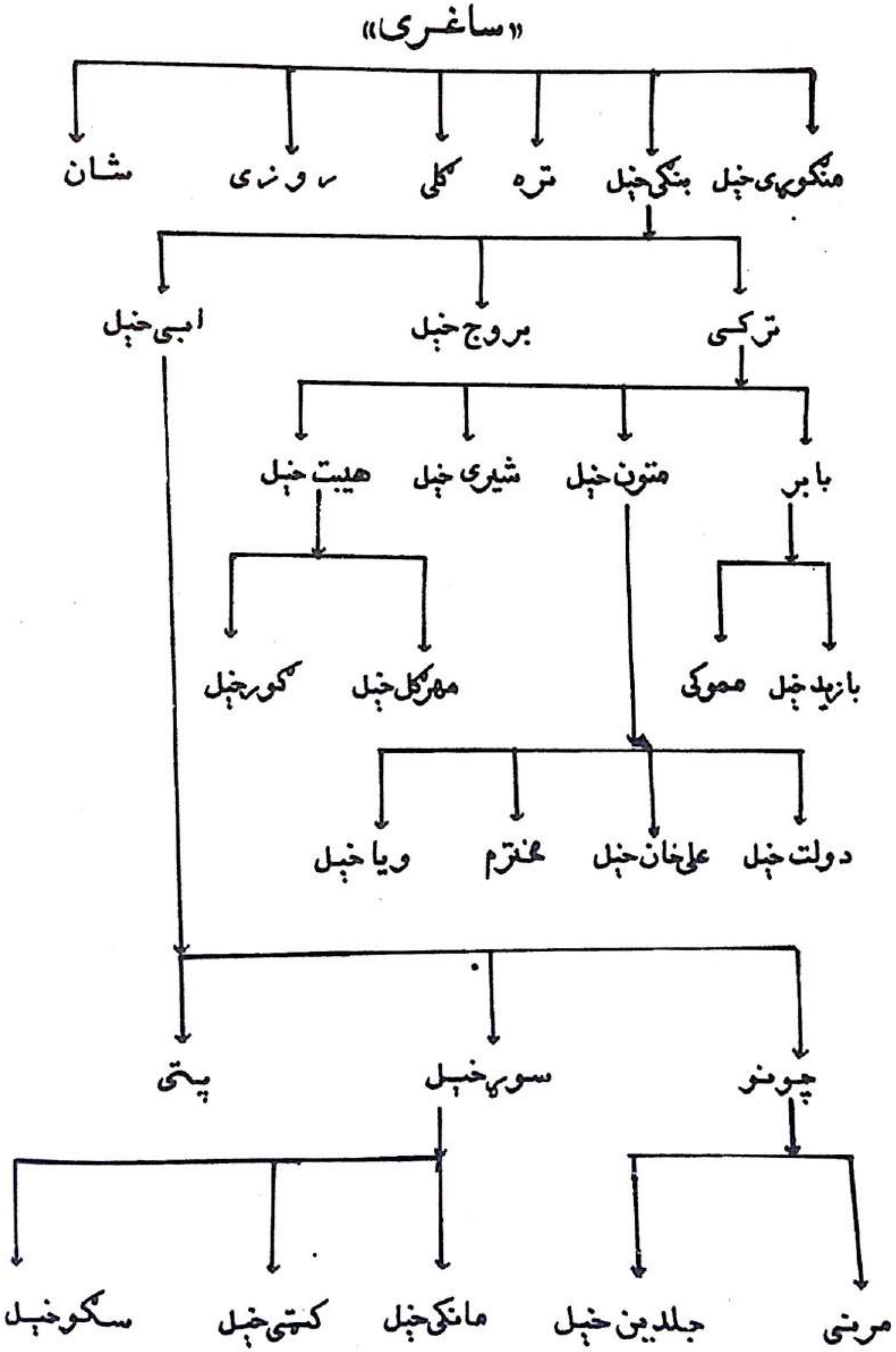

Kitaboona.BlogSpot.Com

تپی بن ابی خیل بن بنگی خیل بن ساغری بن بولاق

"تپی"

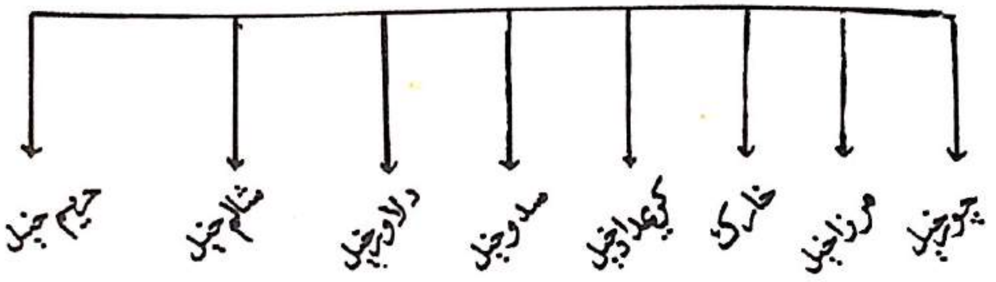

ککی بن تورمان بن لقمان بن برهان

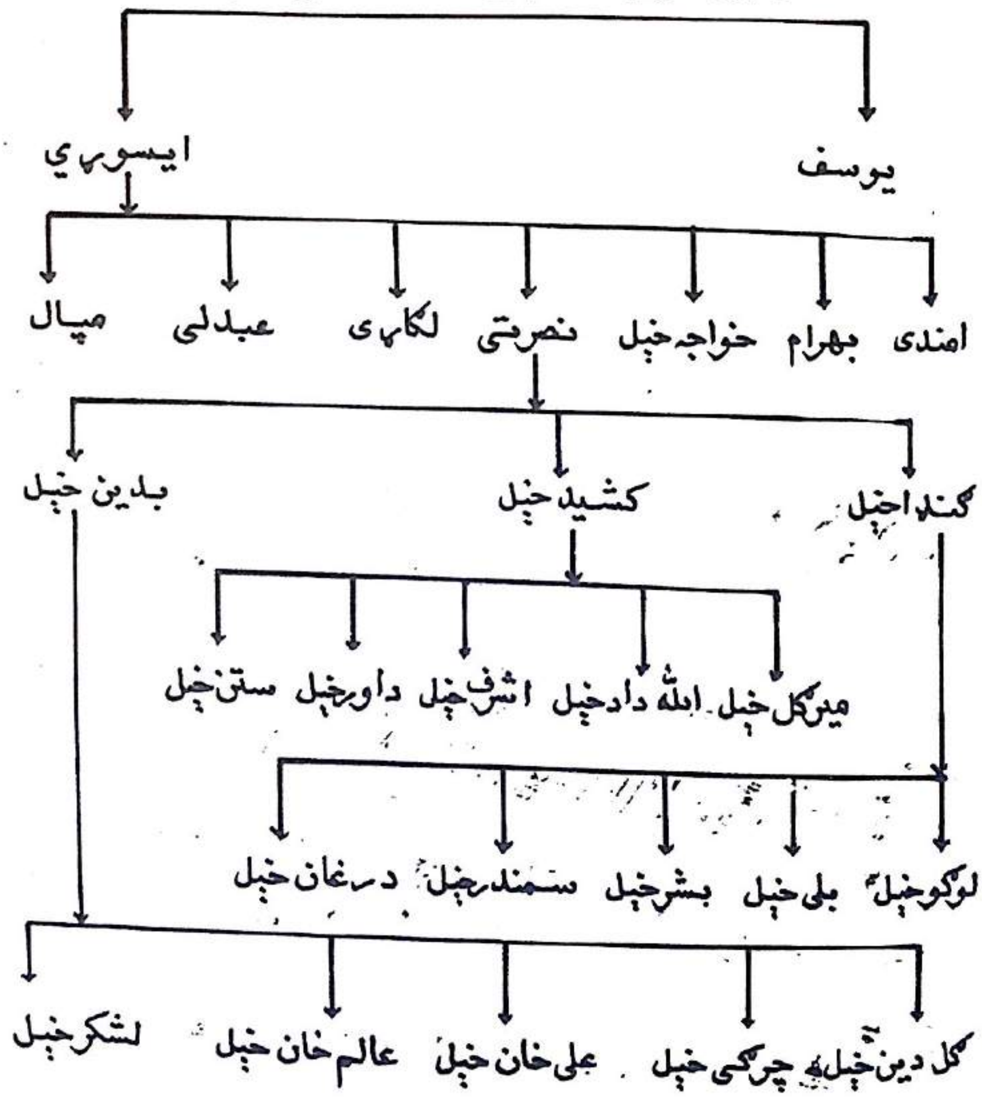

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلانی قبایل:

«اتمان خیل»

، اتمان بن برهان، اتمانخیل بن ککی -

بن کرلان

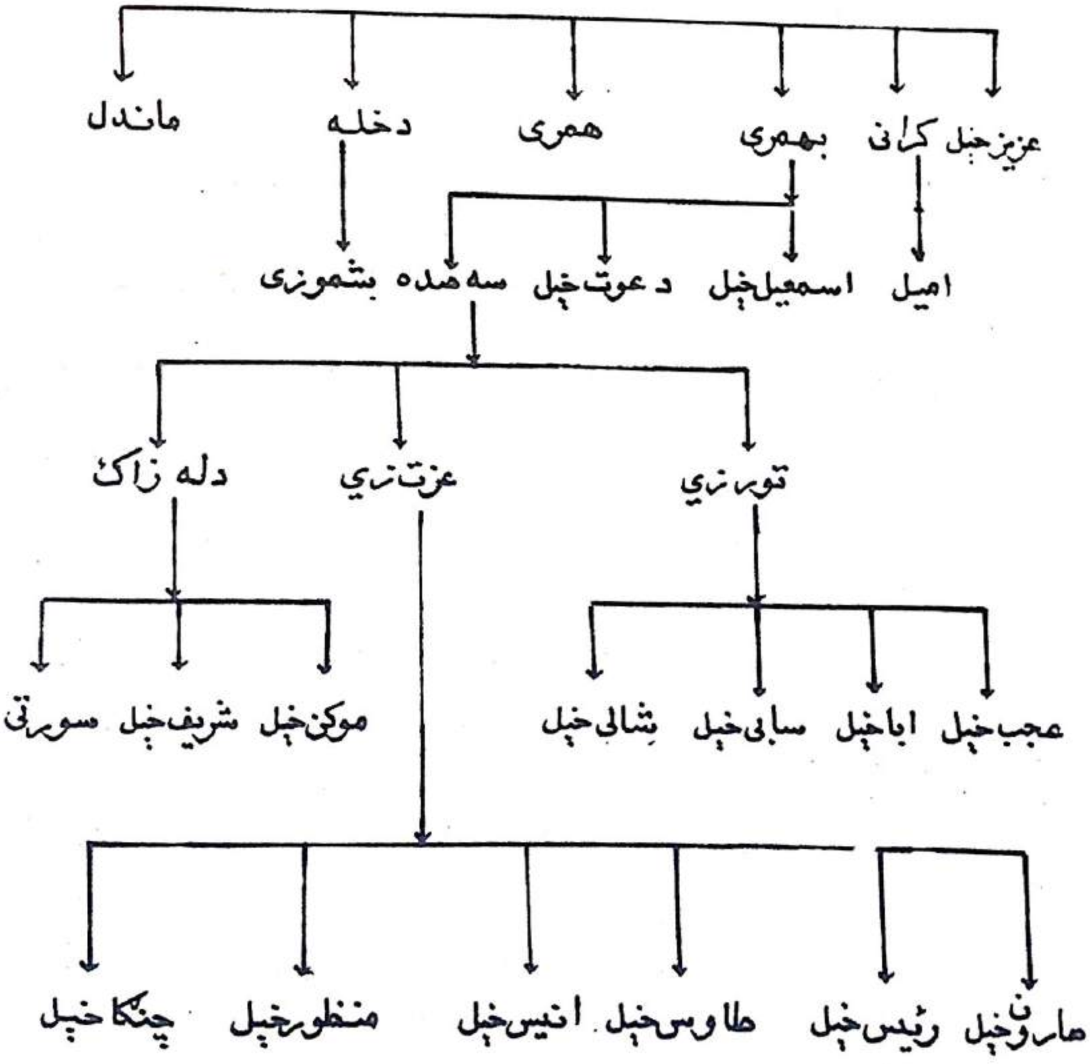

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسمعیل خېل بن بهمری بن اتمان خېل

«اسمعیل خېل»

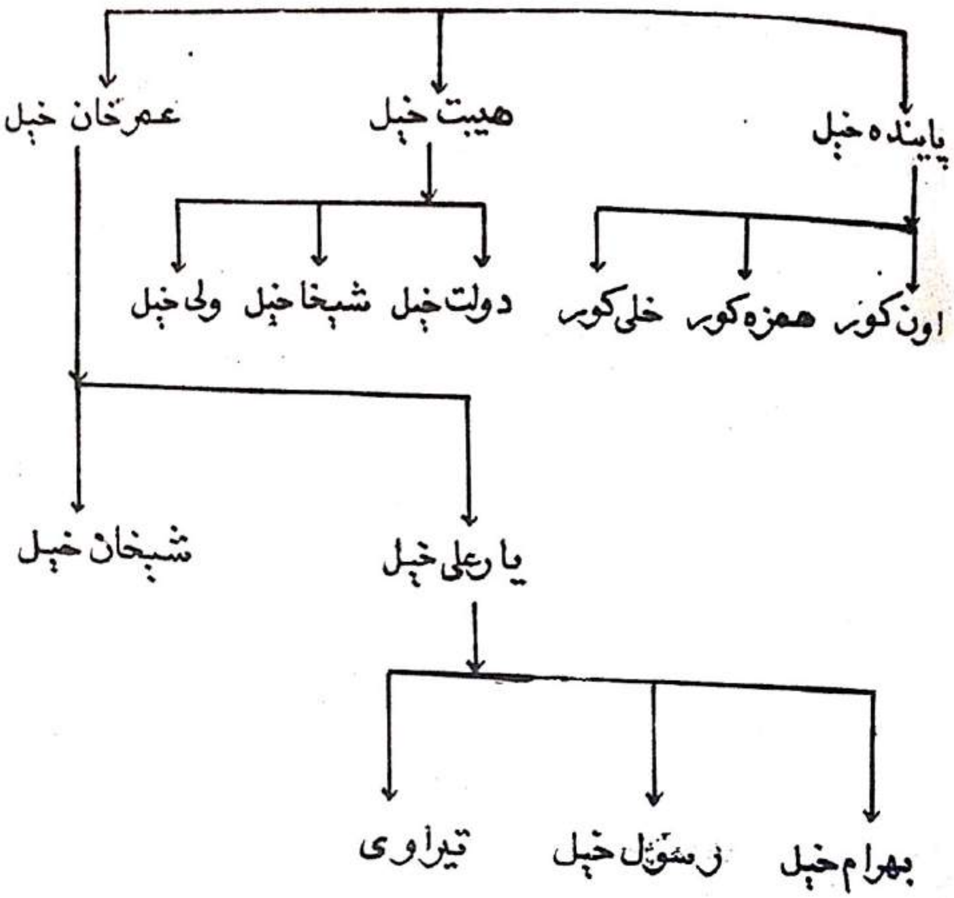

دعوت خېل بن بهمری بن اتمان خېل

«دعوت خېل»

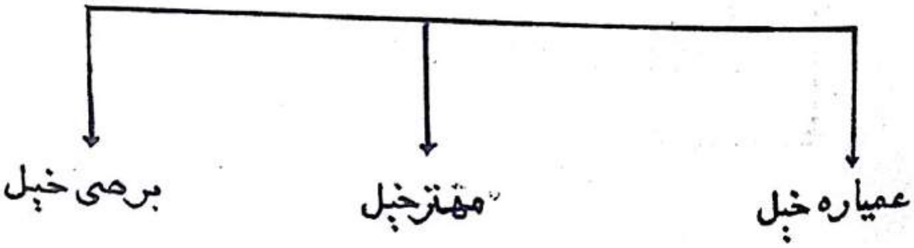

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمیاره خیل بن د عوت خیل بن بهمري بن اتمانخیل

«عمیاره خیل»

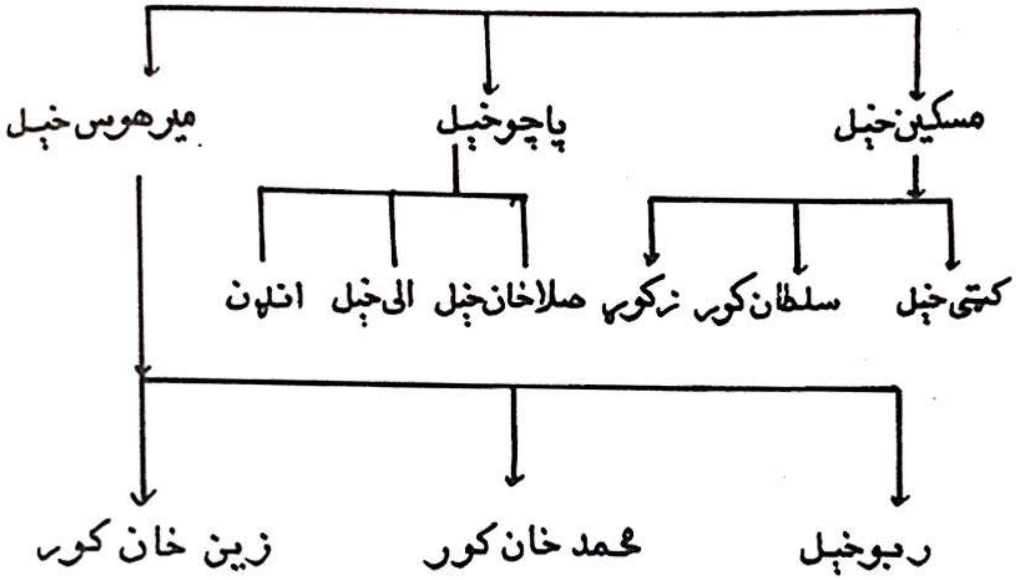

مهترخیل بن د عوت خیل بن . . . بن اتمانخیل

« مهترخیل »

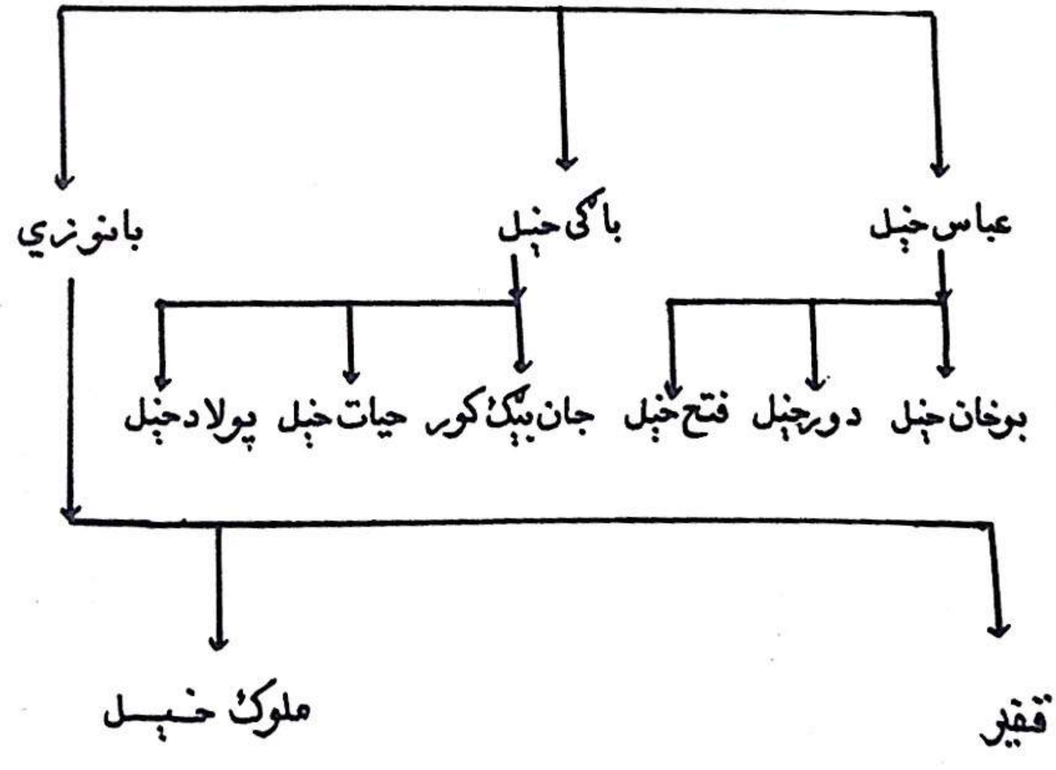

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمی خېل بن د عوت خېل بن ... بن اتمانخېل

«برمی خېل»

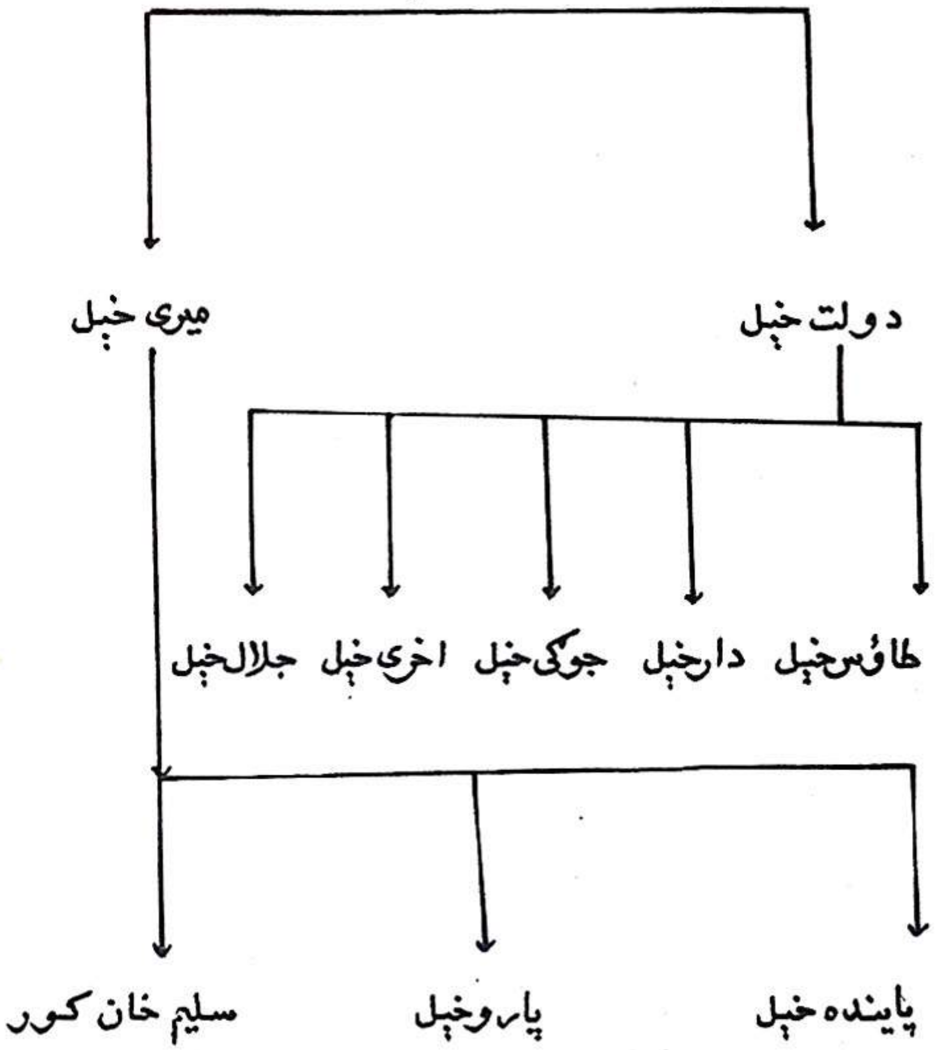

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل:

د "خوګياڼي"

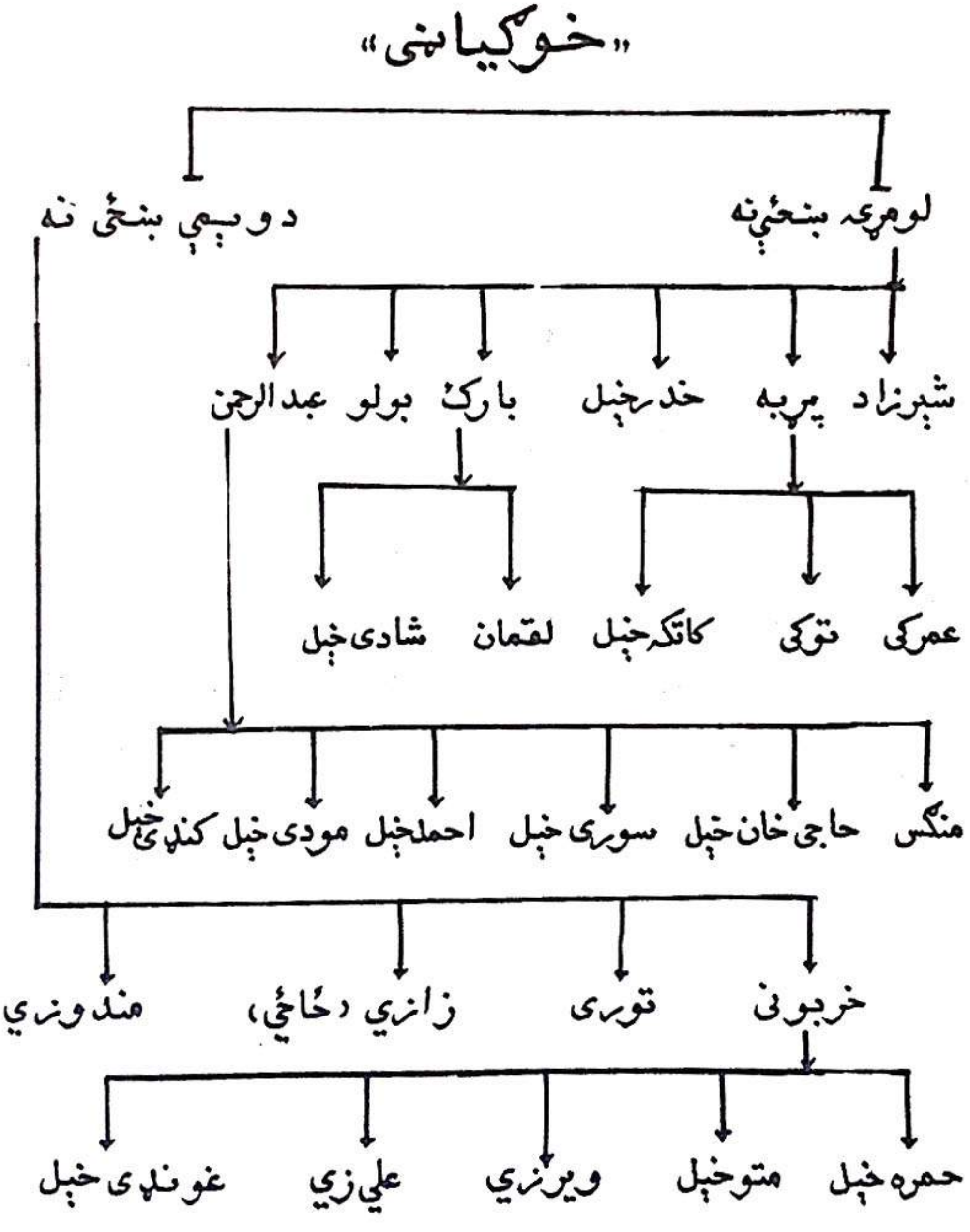

نوټ: وزير خوګياڼي نه دي دلالي وزير اولاده زرغلي له خوګياڼو سره اړولي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلانړي قبائل

د وزیر، مسعود

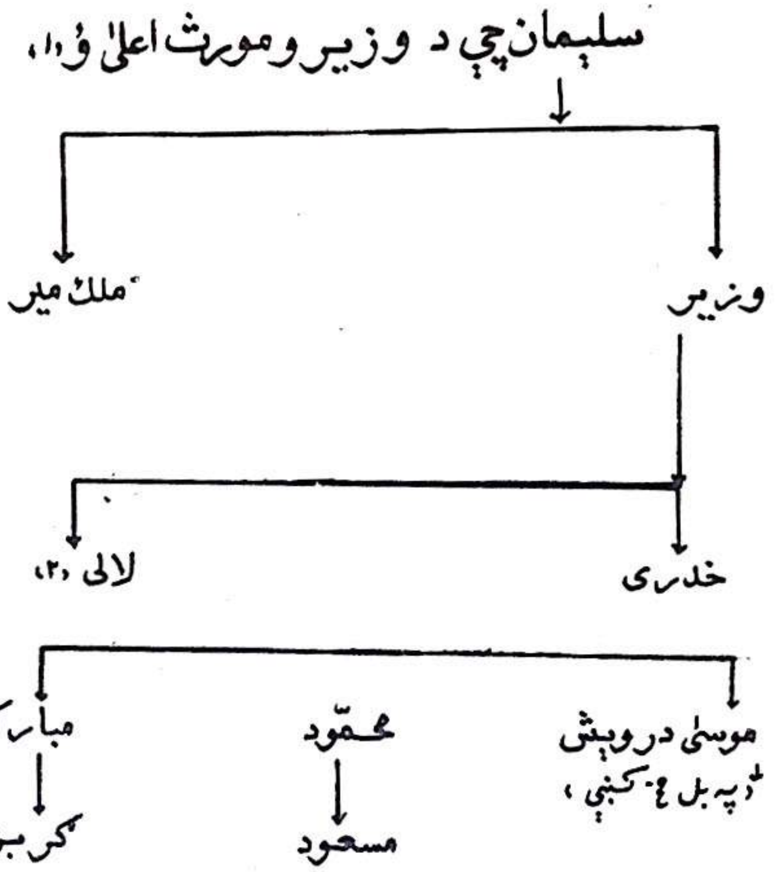

---

(۱) ځنې خلک وائي چې د سلیمان نه وزیر او ملک میر دی، او د وزیر نه خدری او لالی دی او د ملک میر نه بنګښ دی ص۱۲۷۴ د کیرو کتاب پټان (محبوب علي شاه ترجمه).

(۲) لالی د خدری ورور د وزیر زوی د خپله ورور خفه شوی او تللی د سپین غره په شمال کښې یې د خوګیانو سره اېرولی او خوګیانې ګڼلی شي. «سیال»

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسیٰ درویش بن خدری بن وزیر

«موسیٰ درویش»

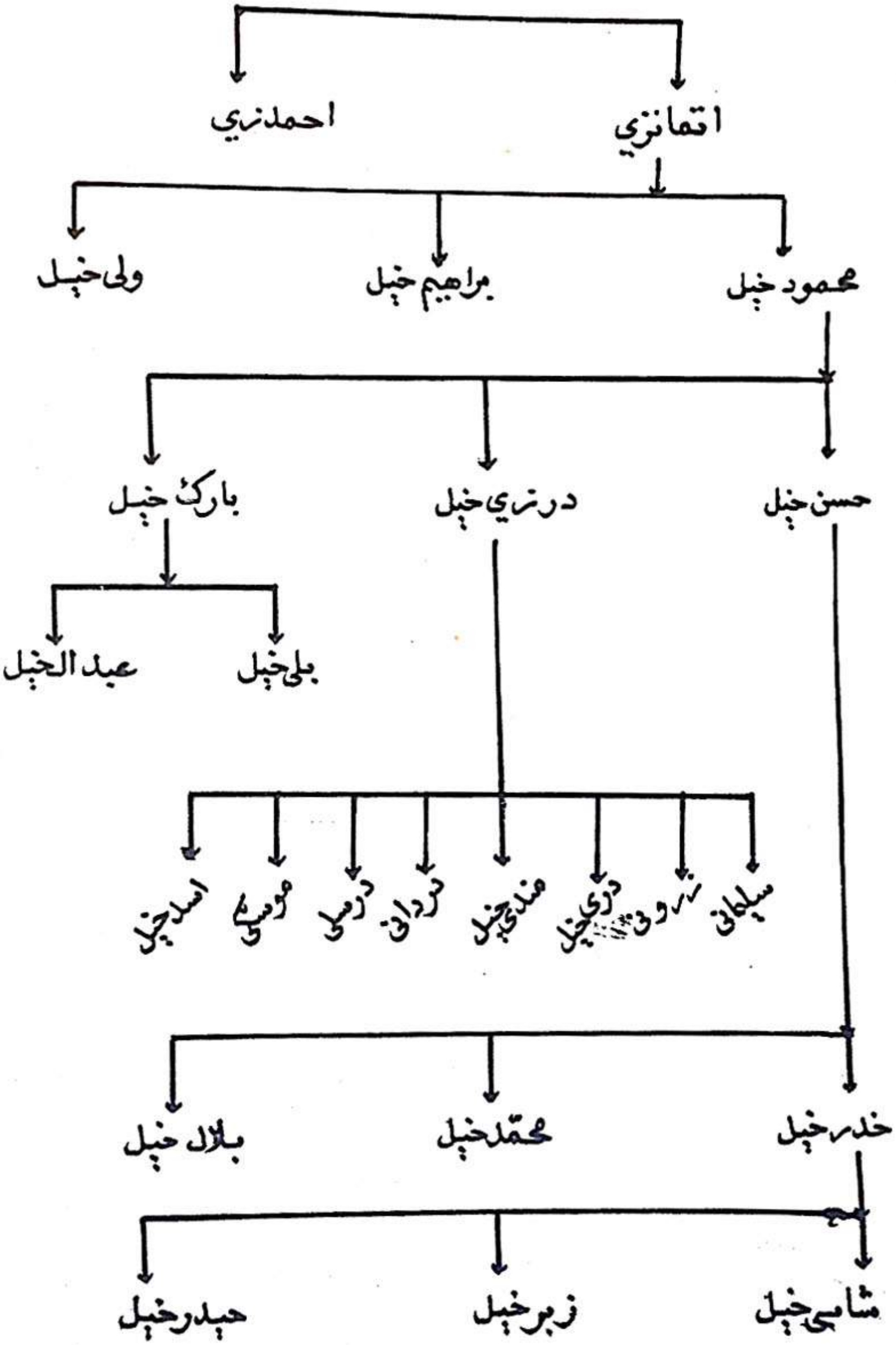

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخېل بن حسن خېل بن محمودخېل بن ... بن وزیر

«محمدخېل»

- مهترخېل
- ترکلي خېل
- دري پلاري

بلال خېل بن حسن خېل بن محمودخېل بن . . . وزیر

«بلال خېل»

- نورخېل
- درنامی
  - پهاړخېل
  - چلاک خېل
  - شېرخېل
  - شمل خېل
- شادی خېل
  - اسمعیل
  - درمل خېل

د مندی خېل بن د رزی خېل بن محمودخېل نه

- کوکی
- بخشي خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دردابنی بن د رزي نه

- پیرسری
- هیبت خېل
- مداخېل
  - مجرخېل
  - زرګرخېل
  - شیده خېل
  - بره خاني
  - سرمست خېل
  - جمال خېل
  - همریزخېل
- توری

د «درسلی» بن د رزي نه

- خلپ خېل
- موچي خېل
- دلګئ خېل
- قربان خېل
- عیسی خېل
- اوزي خېل

د «موسکی» بن د رزي نه

- تترخېل
- باری خېل
- اول خېل
- سنجرخېل
- درپی خېل

او د «اسدخېل بن د رزي نه

- پیرخان خېل
- مرزاخېل
  - ناناخېل
  - اوساخېل
  - تولاخېل
  - دور خېل
- دري پلاری

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بارک خېل بن محمود خېل بن اتمانزي نه

«بارک خېل»

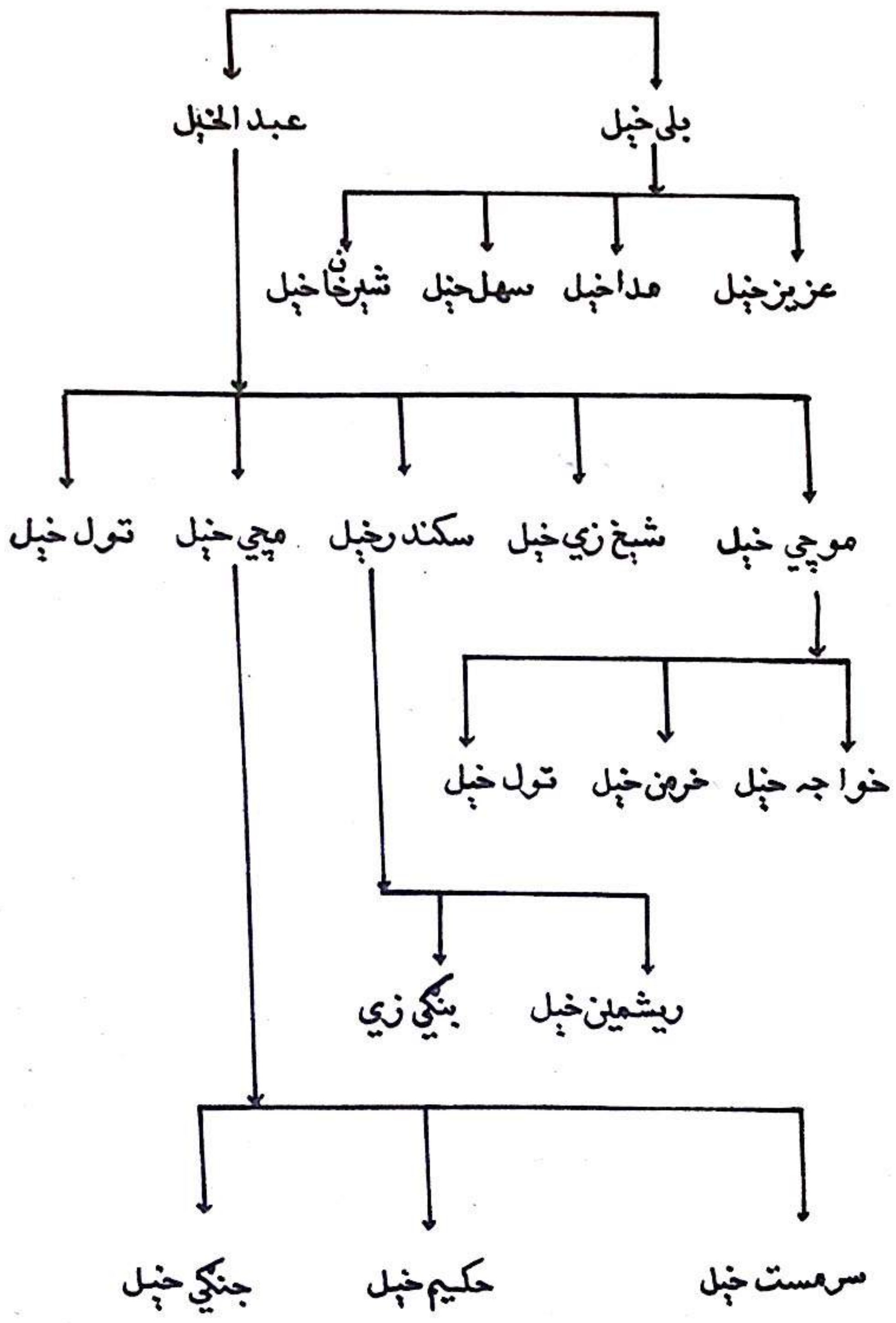

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

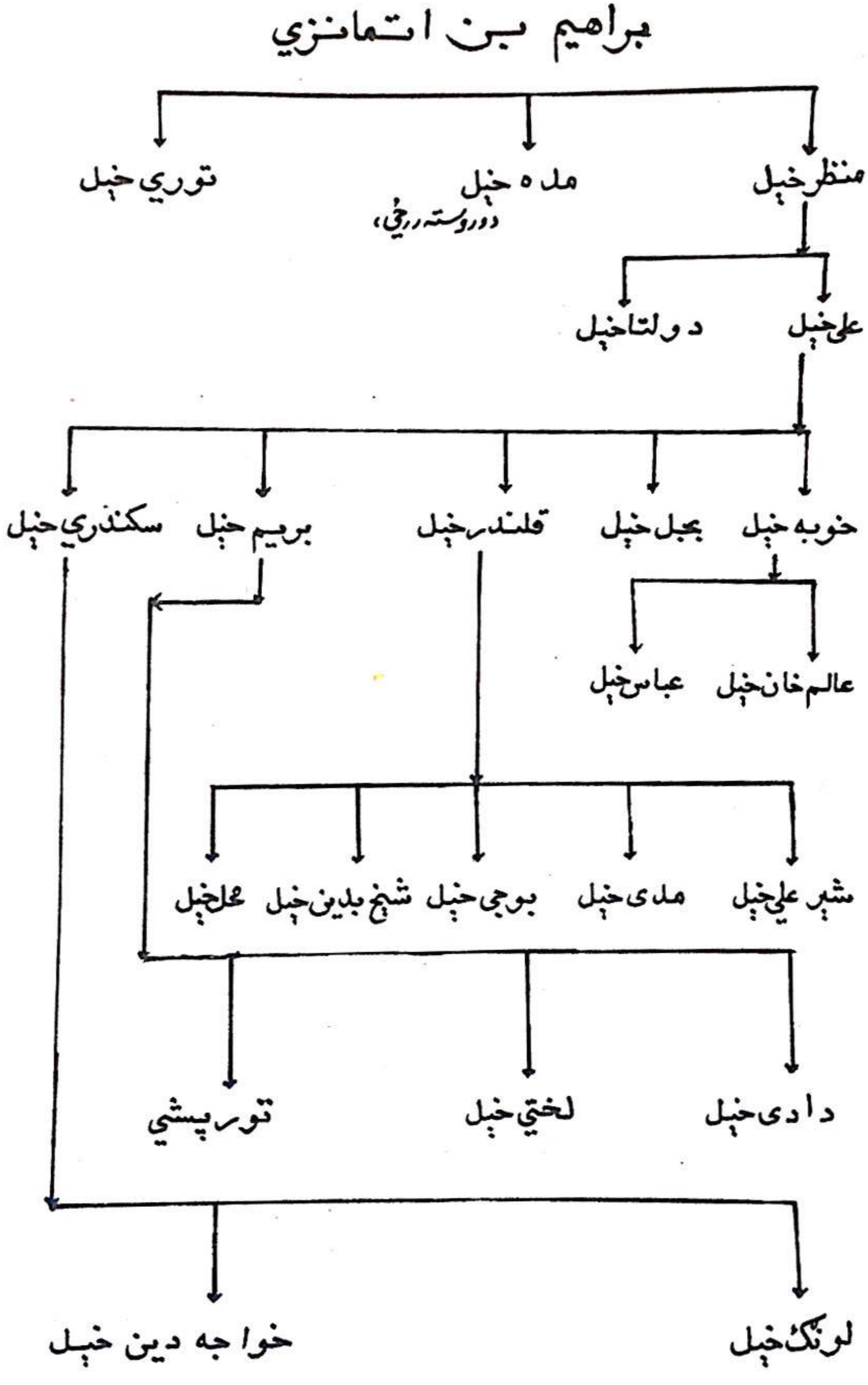

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «مده خېل» بن اتمانزي نه

- بو زي خېل یا بازی خېل
  - سعید خېل
  - خواص خېل
    - یحیی خېل
    - بهرام خېل
- سرکی خېل
  - علی خان خېل
    - خدر خېل
    - نظر خېل
    - خواجه خېل
    - جان بېګ خېل
    - نعمت خېل
    - ریي خېل
  - بادر خېل
    - متی خېل
    - ببو خېل
    - اندس خېل
    - شارت خېل
- چمکان خېل

د توری خېل بن براهیم خېل بن وتمانزی نه

«توری خېل»

- خوشحال
- دتاخېل
- مل خېل
- بوبلی خېل
- میرعلی
- شامیری

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخوشحال بن توري خېل نه

- شېخا خېل
- علي خاني

د تاخېل بن توري نه

- جمالي
- عثمان خېل

د مل خېل بن توري نه

- هبشي خېل
  - رحُر خېل
  - رسول خېل
  - مدی خېل
- سوکی
  - پېله خېل
  - سار خېل
  - علي خېل
  - اودی خېل

د بوبلي خېل بن توري نه

- سخي خېل
- سليمي خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شامیری بن توری نه

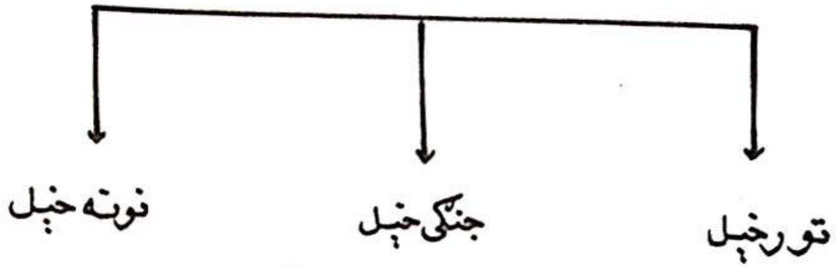

د ولی خېل بن وتمانزي نه

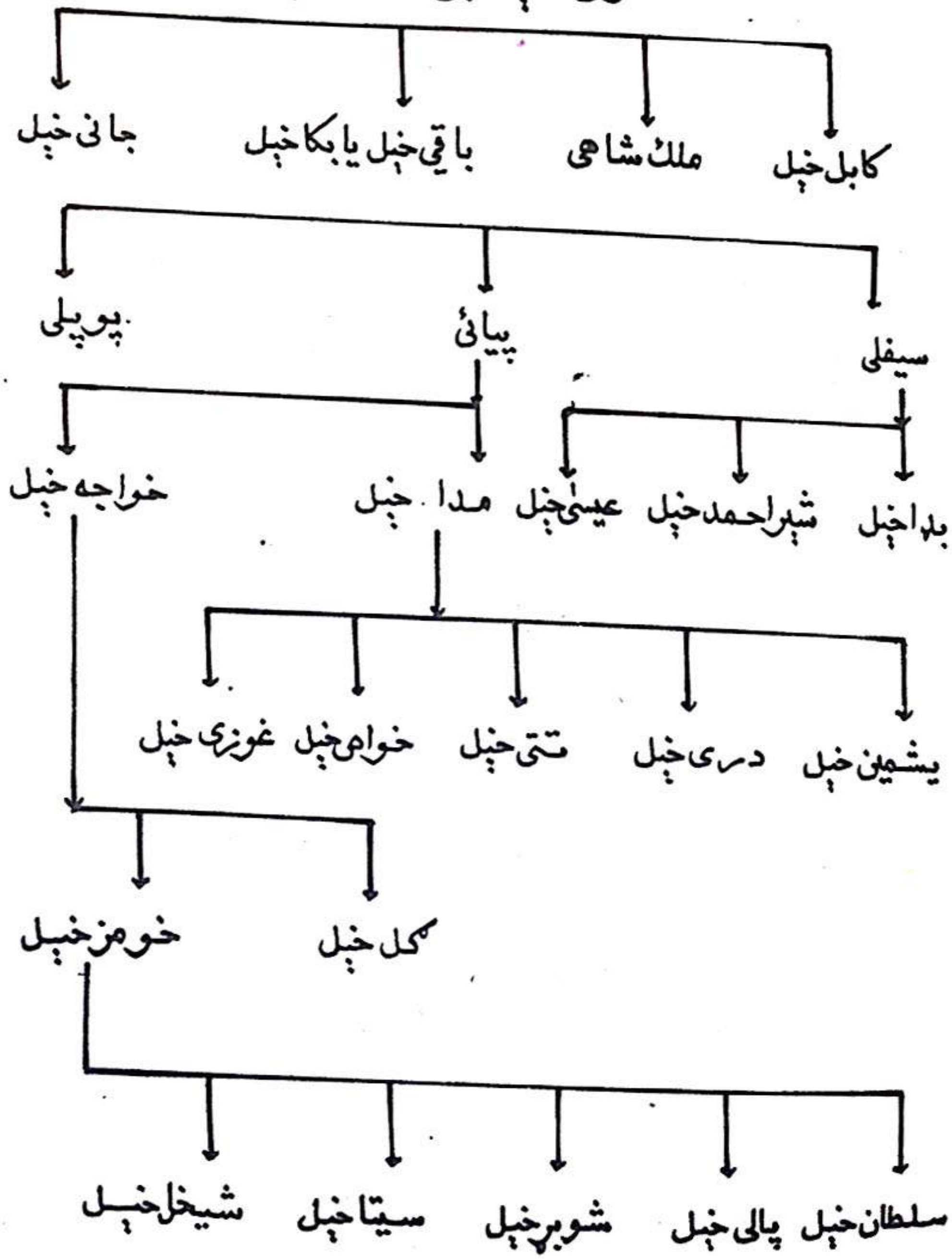

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «باقي خېل» يا بكاخېل بن ولي خېل بن وتمانزي ونه

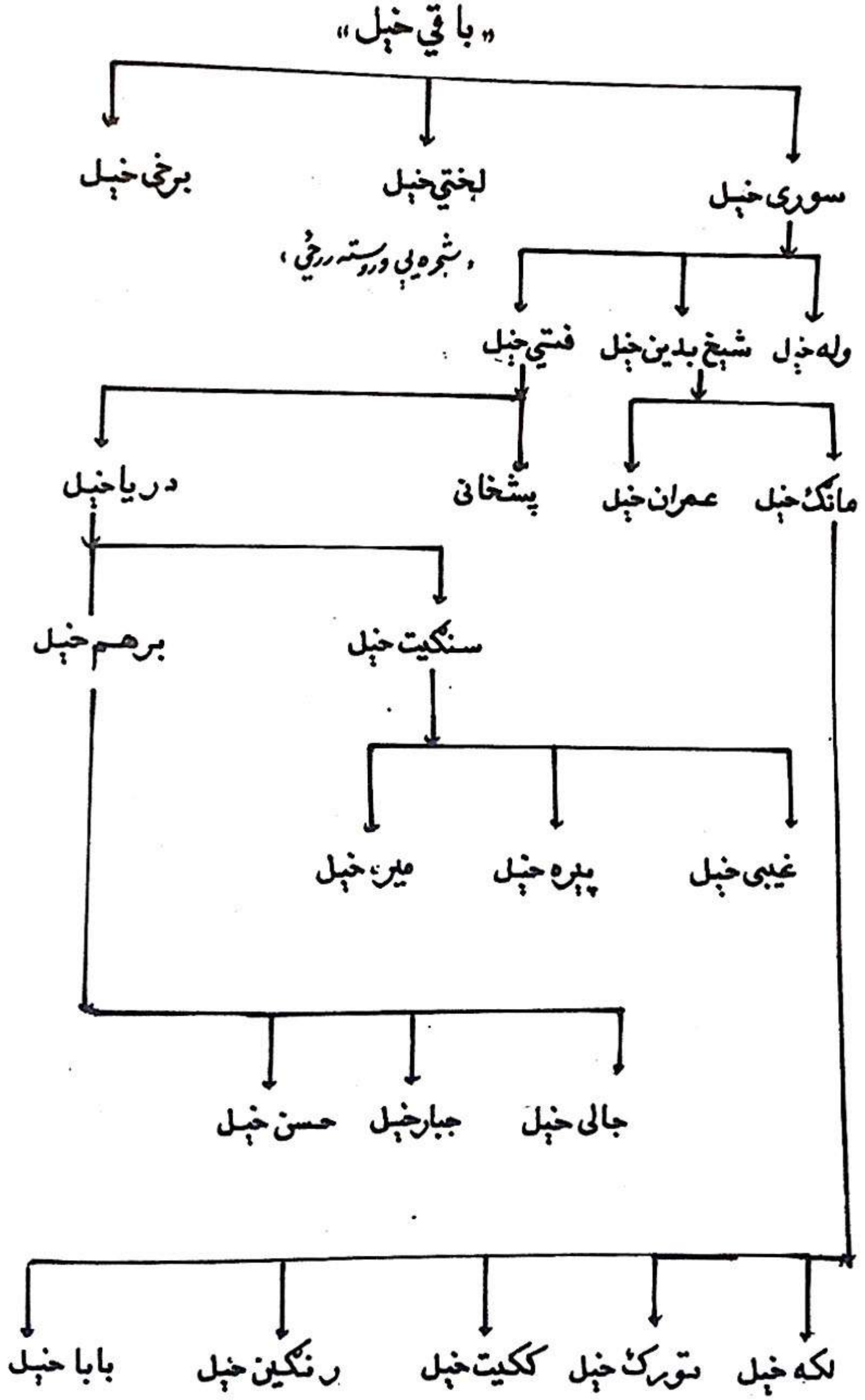

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لختي خېل بن باقي خېل بن ولي خېل بن وتمانزي

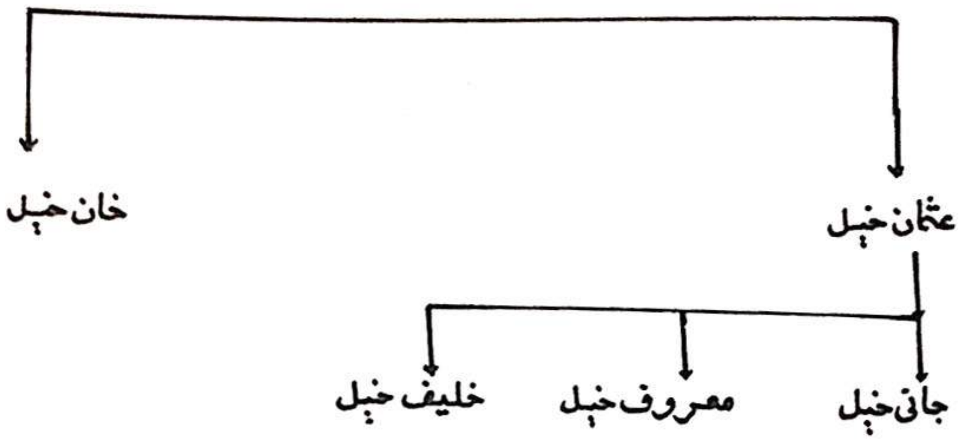

بري خېل بن باقي خېل بن ولي خېل بن وتمانزي

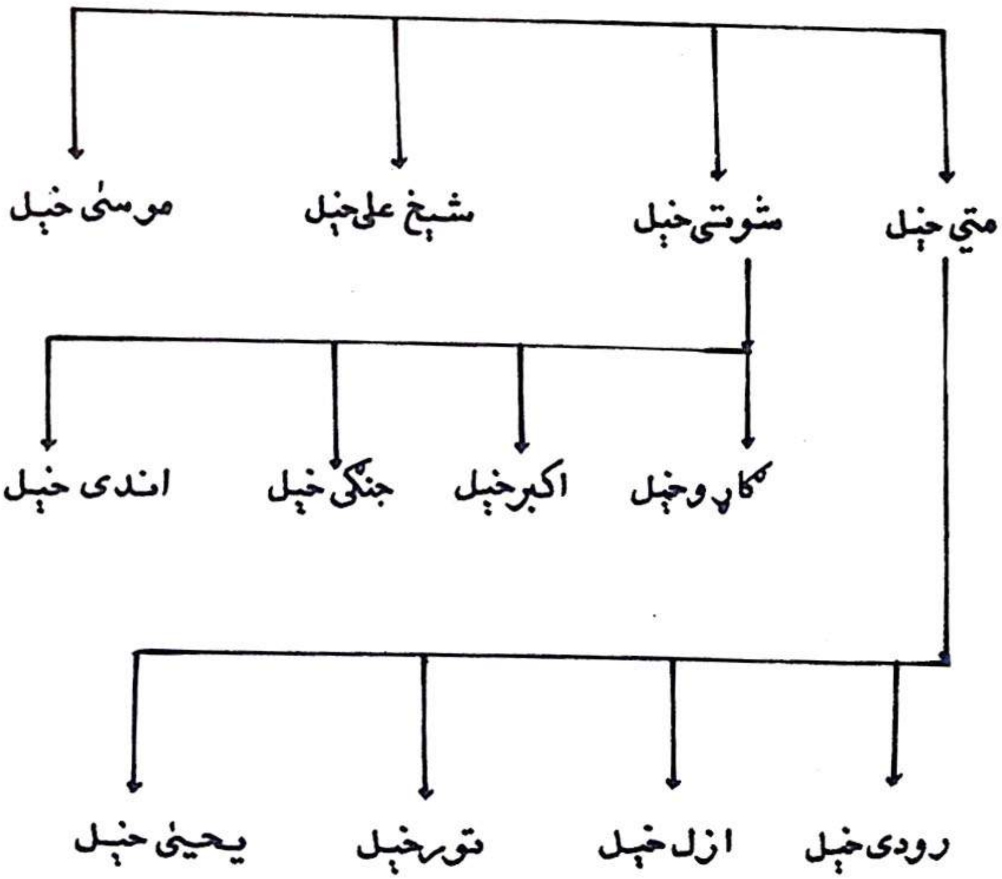

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جانی خیل بن ولی خیل بن وتمانزي نه

«جانی خیل»

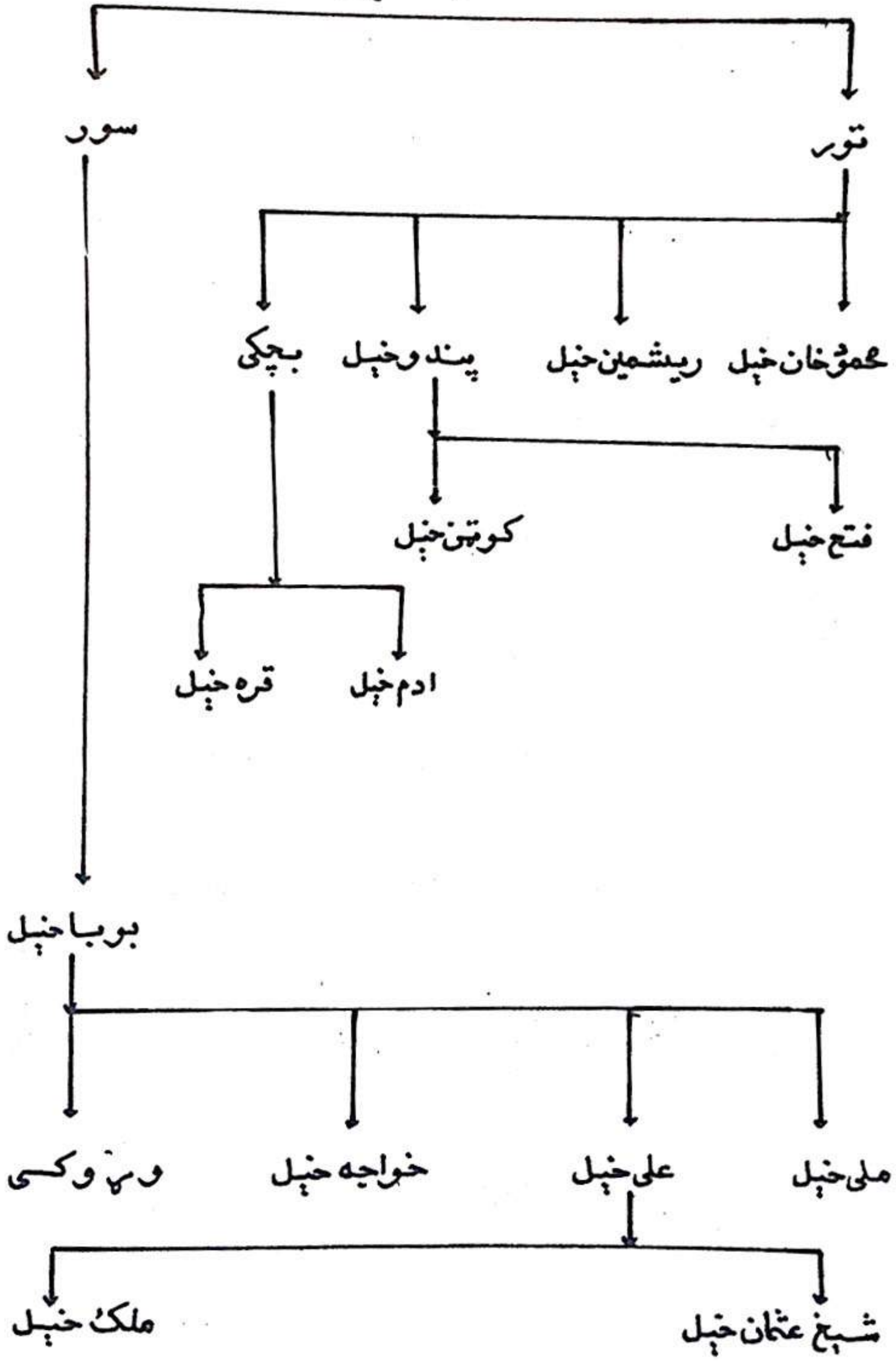

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر، احمدزی

«احمدزی»

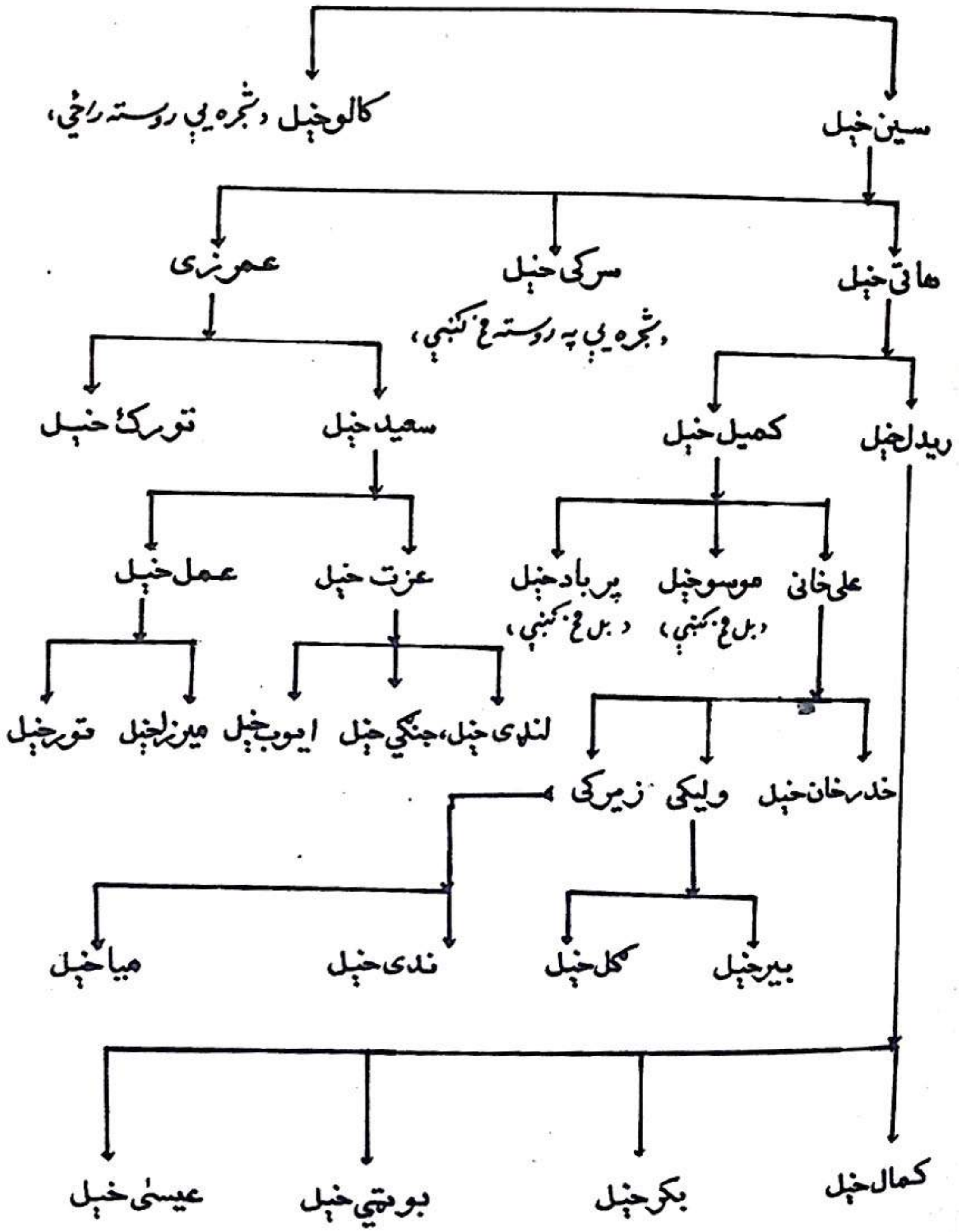

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرکي خېل بن سین خېل بن احمدزي.

"سرکي خېل"

- توله خېل
- بوله خېل
  - ناناخېل
  - الله دادخېل
  - مرید
  - ولید

موسوخېل بن کمیل خېل بن هاتي خېل بن سین خېل بن احمدزي

"موسوخېل"

- توري خېل
- براهیم خېل
- جان بېګ خېل
- علي خېل

پربا دخېل بن کمیل خېل بن هاتي خېل بن سین خېل بن احمدزي

"پرباد خېل"

- ګنداوی
  - میاګل خېل
  - غلپ خېل
  - وطن خېل
  - سنجر خېل
- طاؤس خېل
  - معروف خېل
  - الله خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کالوخېل بن احمدزي

"کالوخېل"

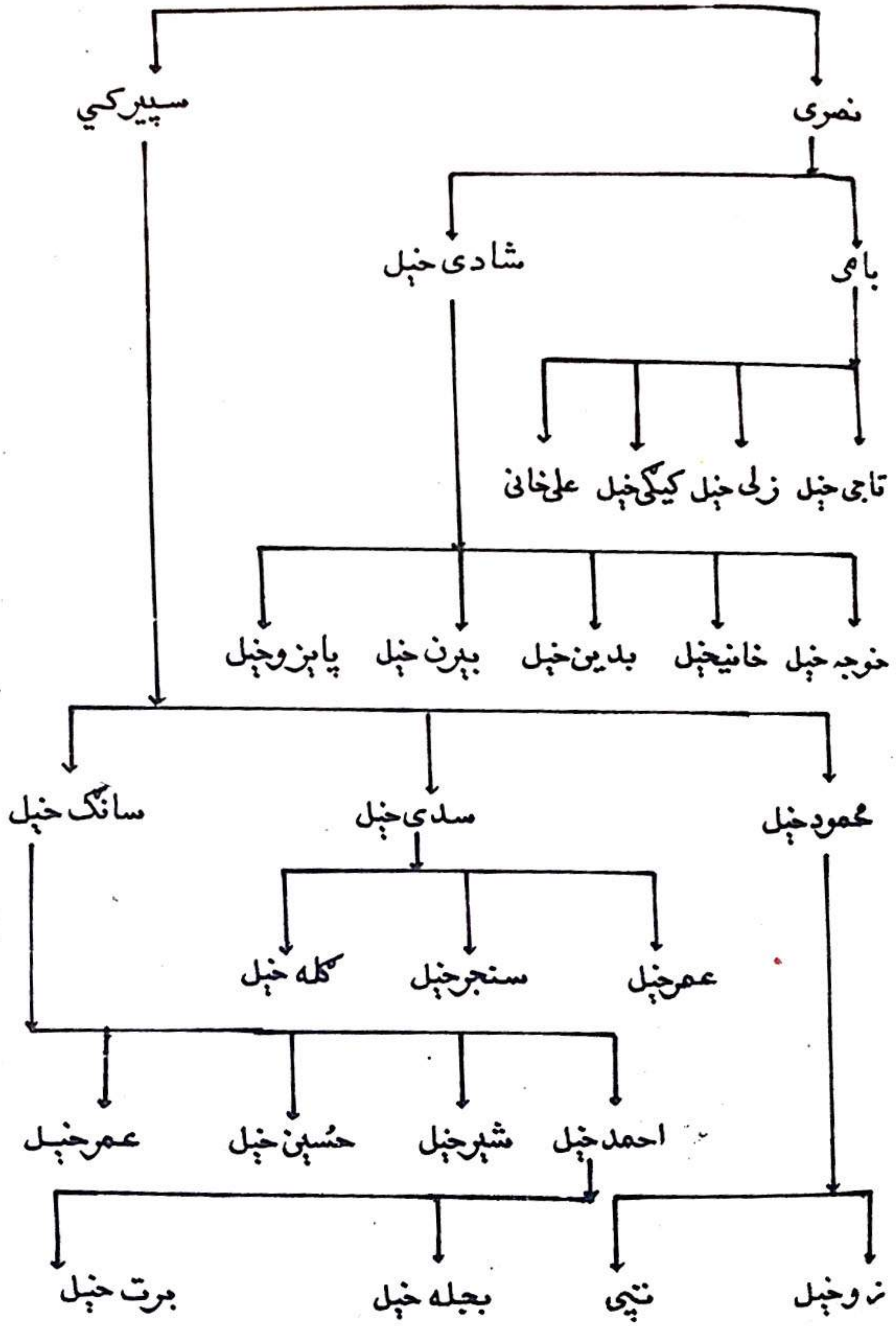

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلاڼي؛ مسعود بن محمود بن خدري بن وزیر- بن سلیمان بن کرلان

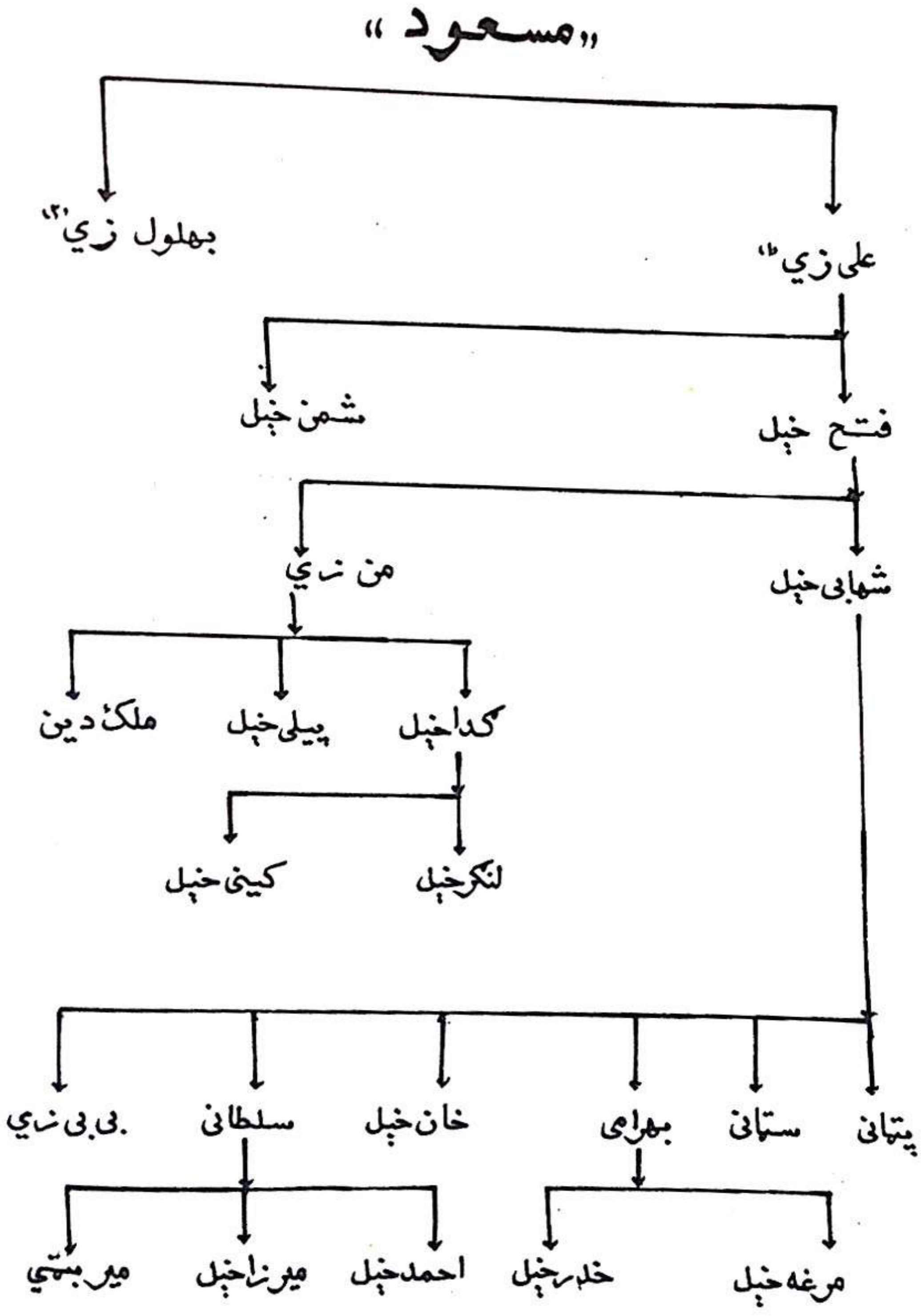

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمن خېل بن علی زي بن مسعود

«شمن خېل»

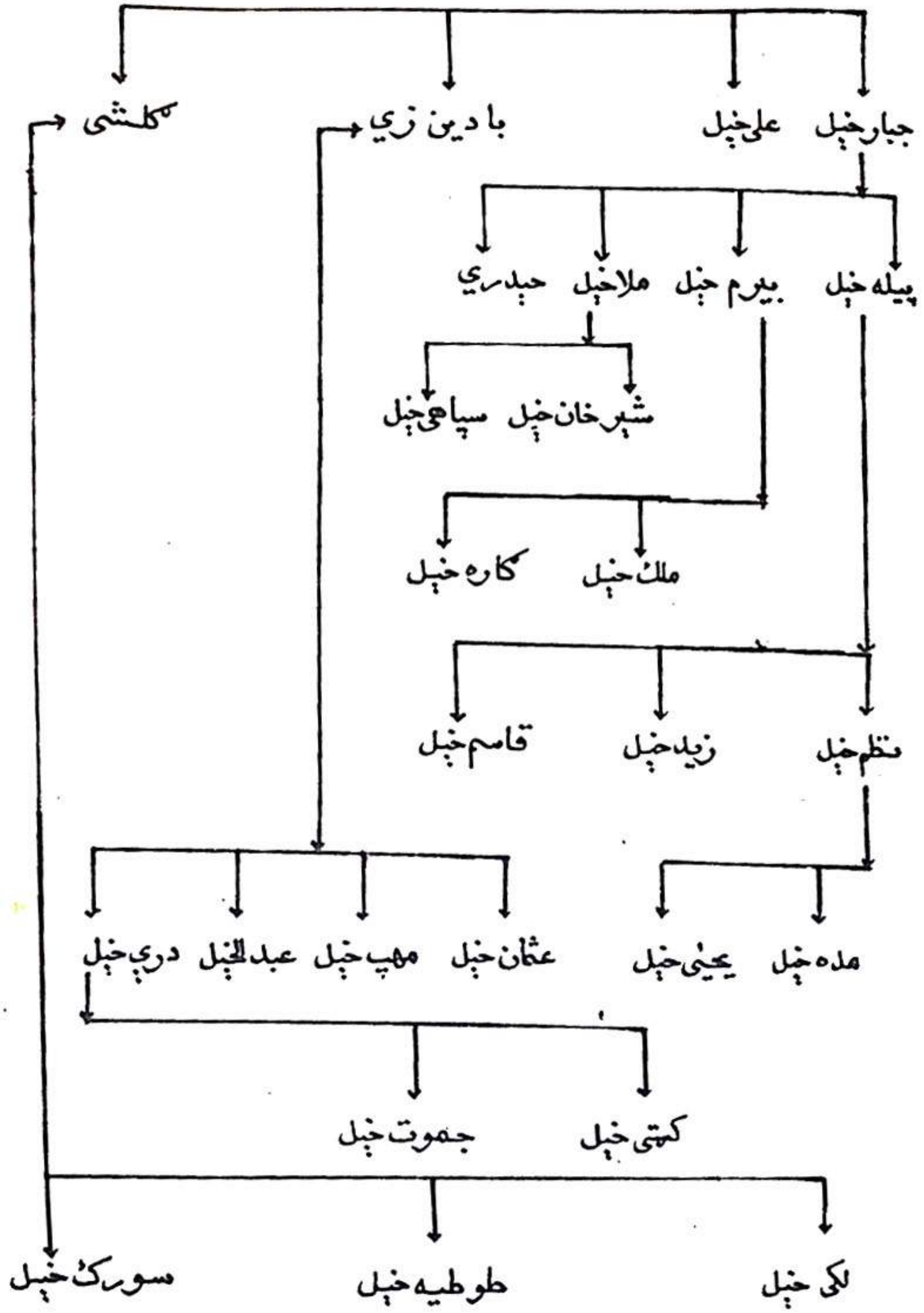

Kitaboona.BlogSpot.Com

علي خېل بن شمن خېل بن علي زی بن مسعود

"علي خېل"

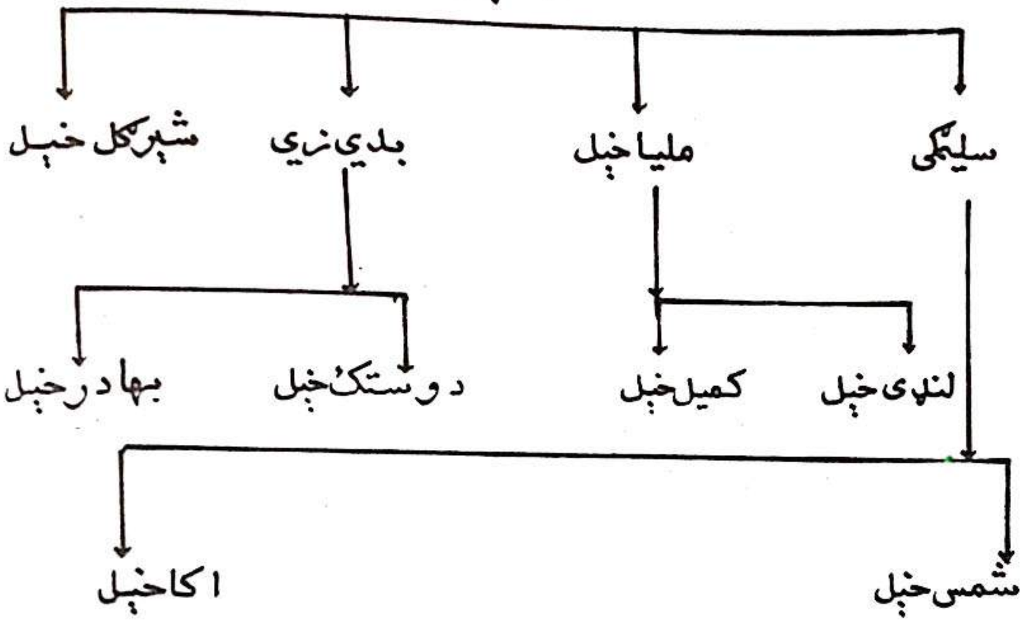

بهلول زي بن مسعود بن محمود بن خدرزي بن وزير

"بهلول زي"

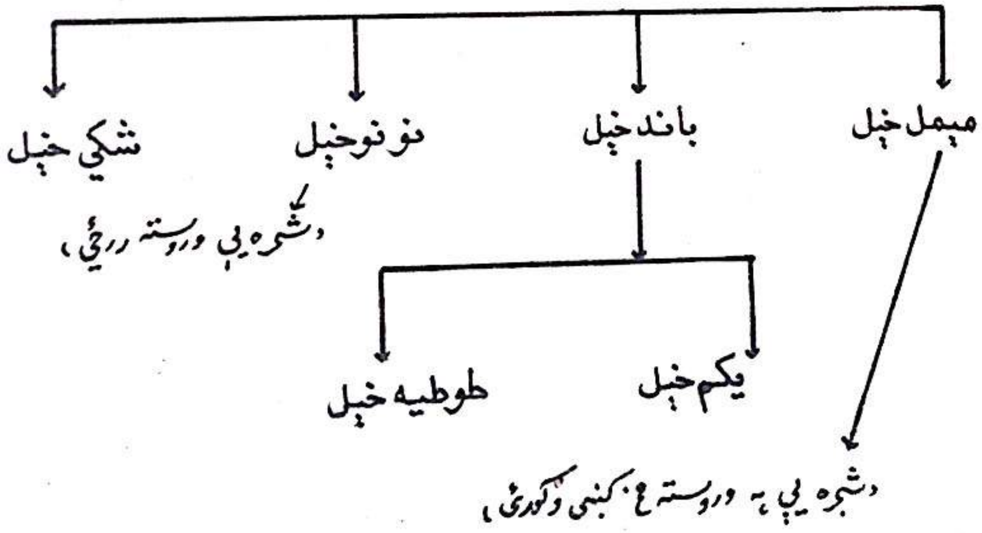

(c) ketabton.com: The Digital Library

مميلخېل بن بهلول زي

«میمل خېل»

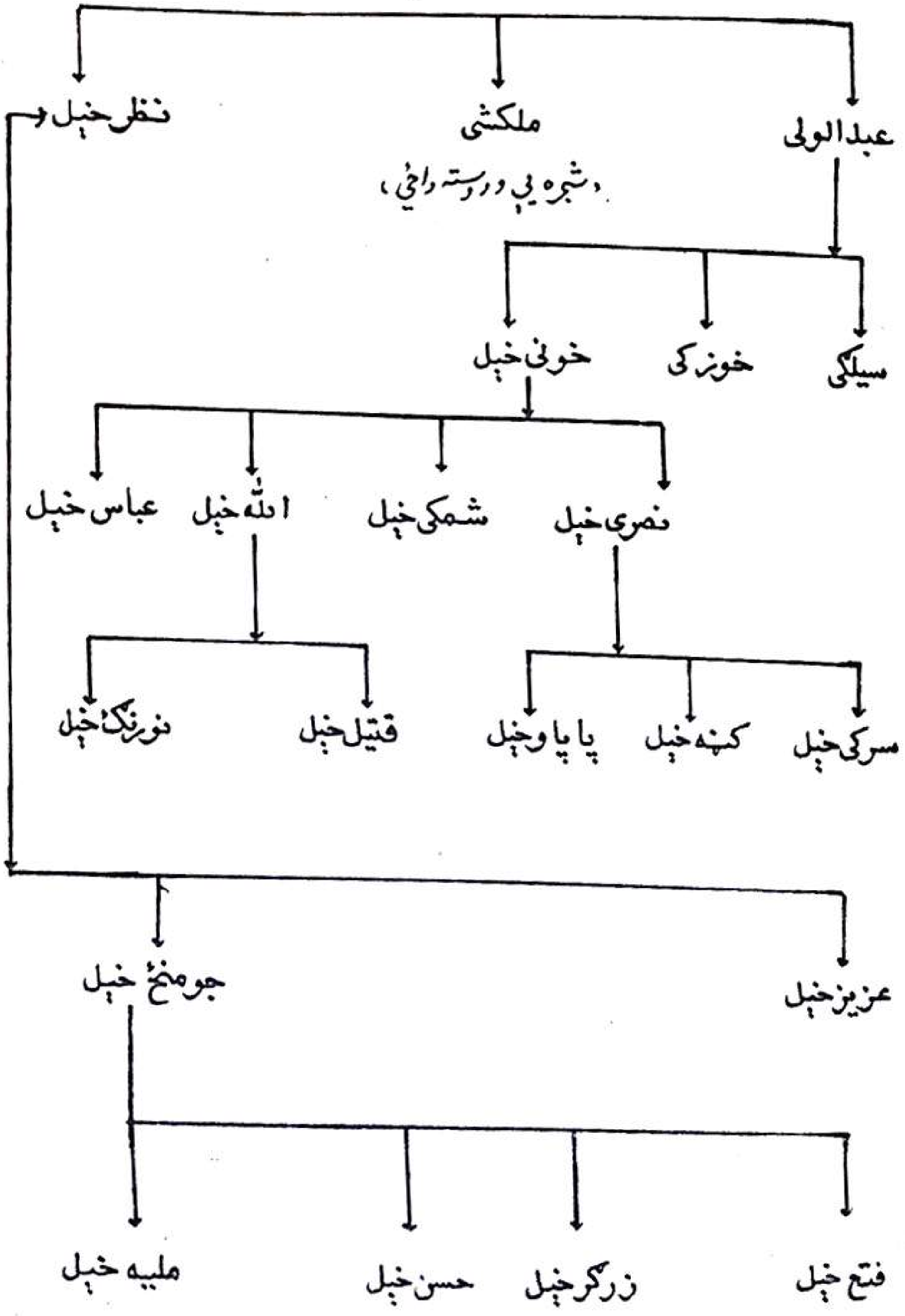

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملکشي خېل بن میمل خېل بن بهلول زي

«ملکشي خېل»

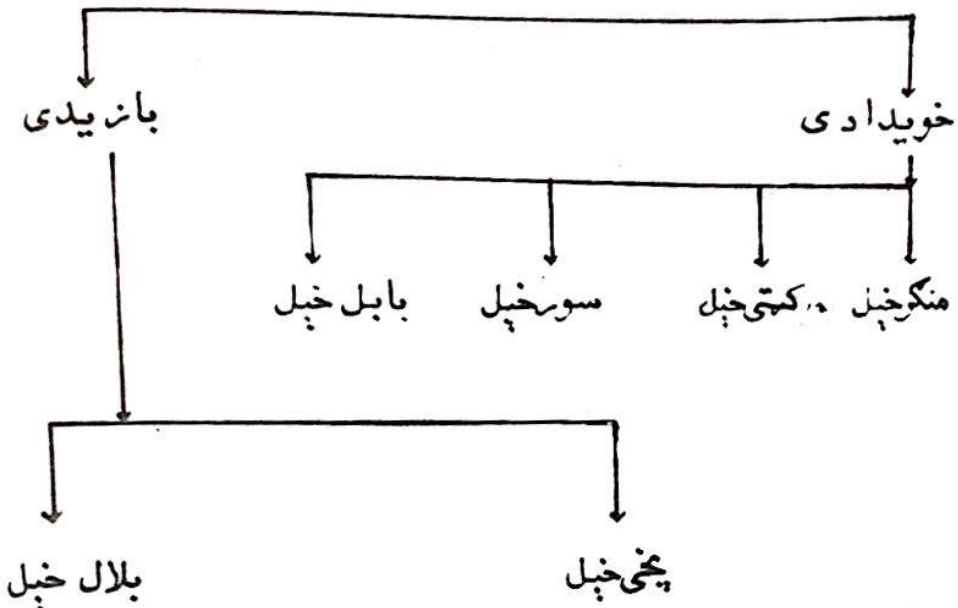

نونوخېل بن بهلول زي

«نونوخېل»

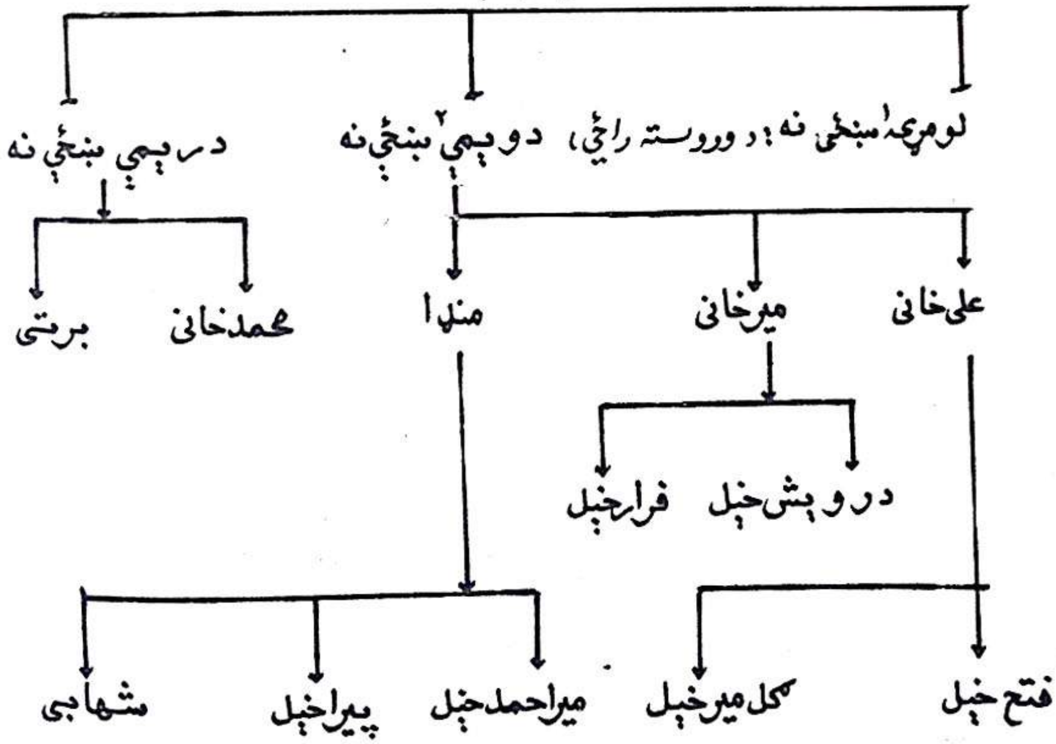

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نونو بن بهلول زي له لومړۍ ښځې نه

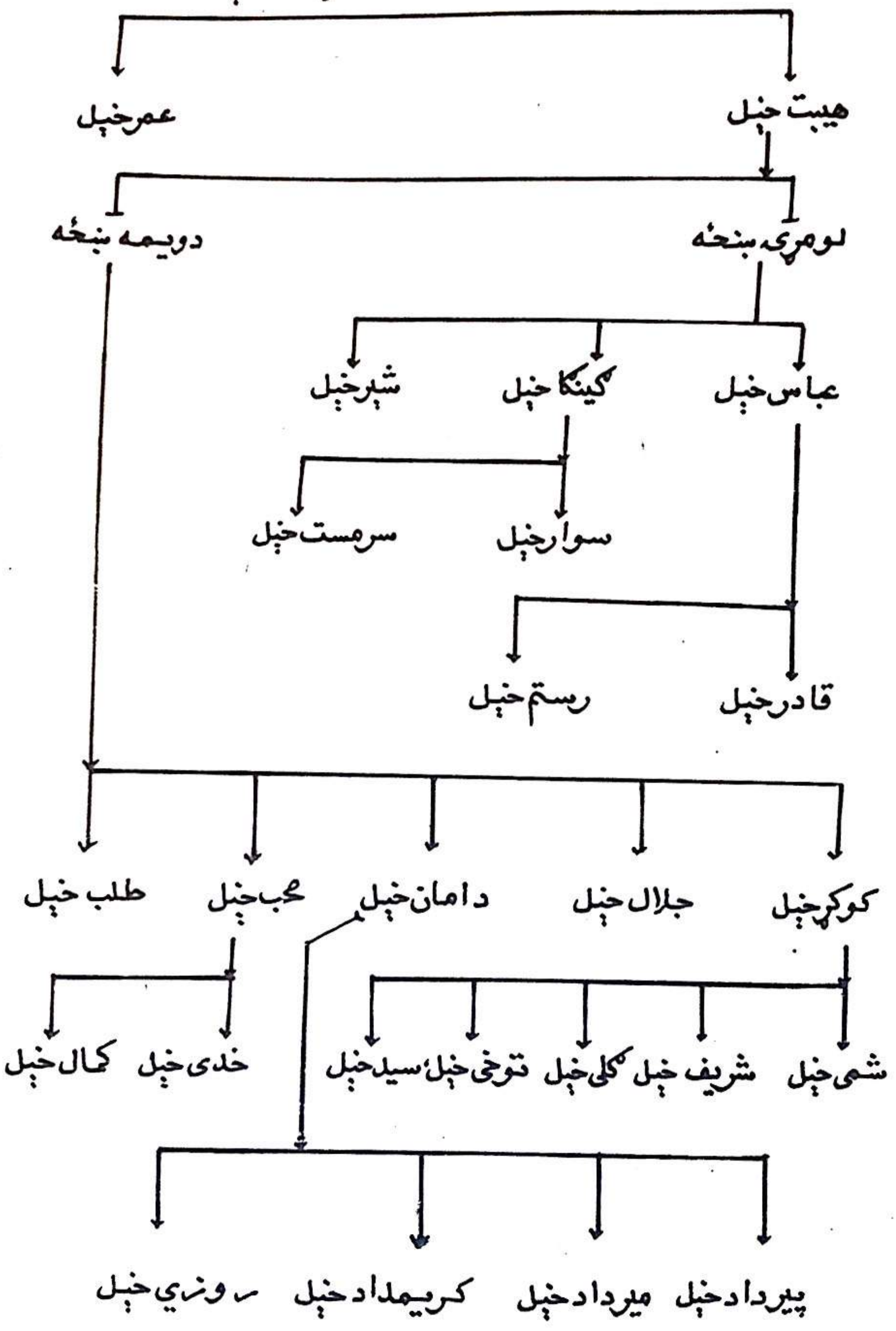

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شنکی بن بهلول زی بن مسعود

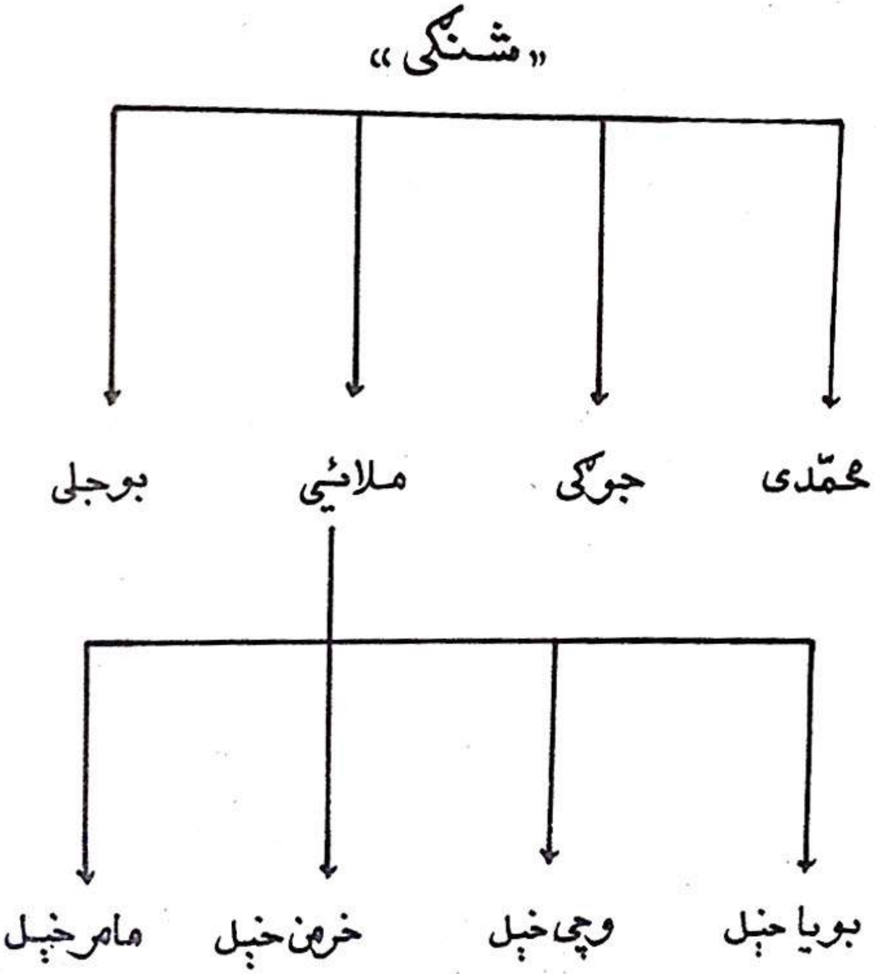

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل:

ح- شیتک (دوړ)

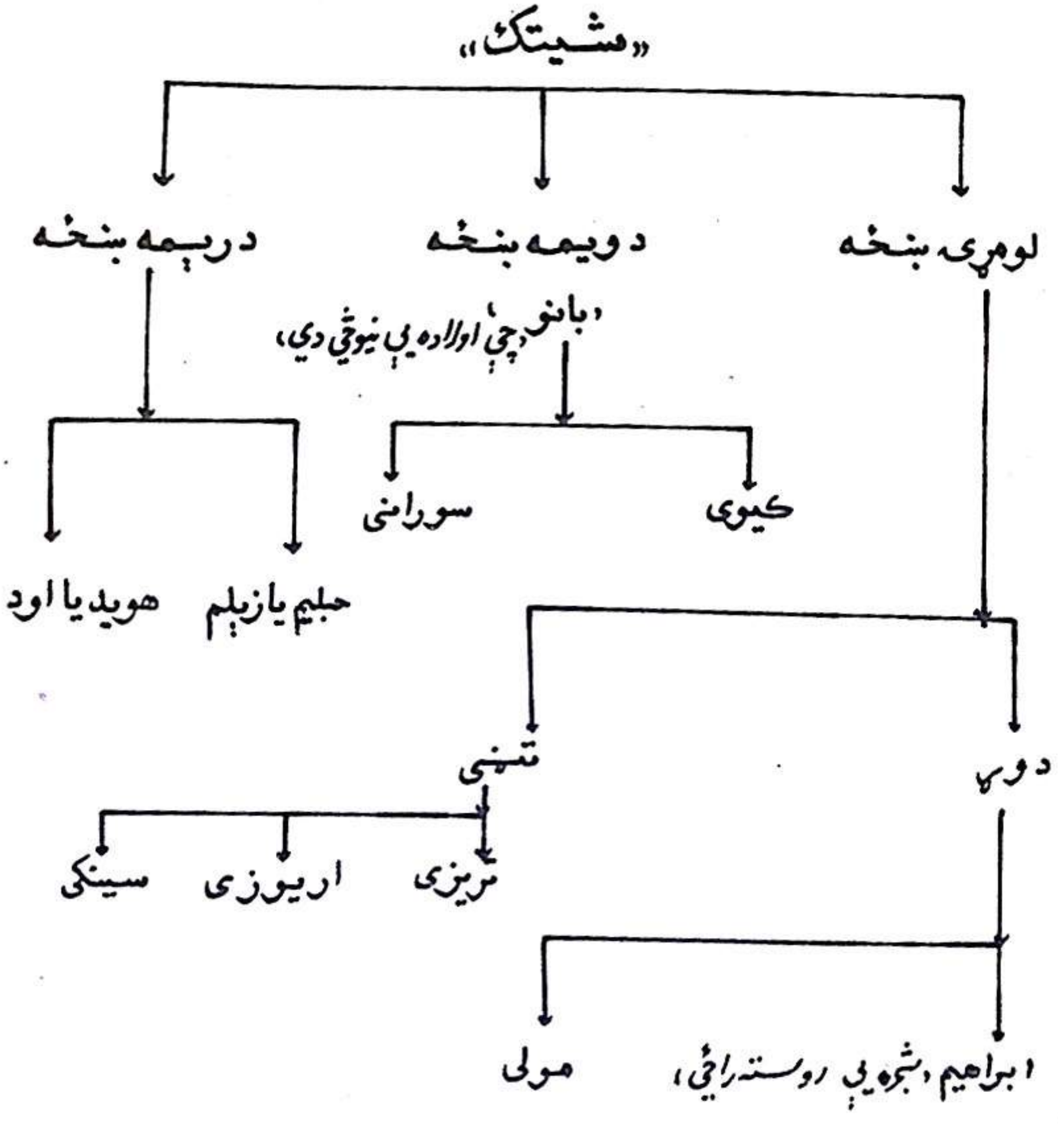

نوټ: تریزي تمني دي، خورشید جهان ۲۶۲ مخ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مولي بن دوړبن شيتک نه

« مولی »

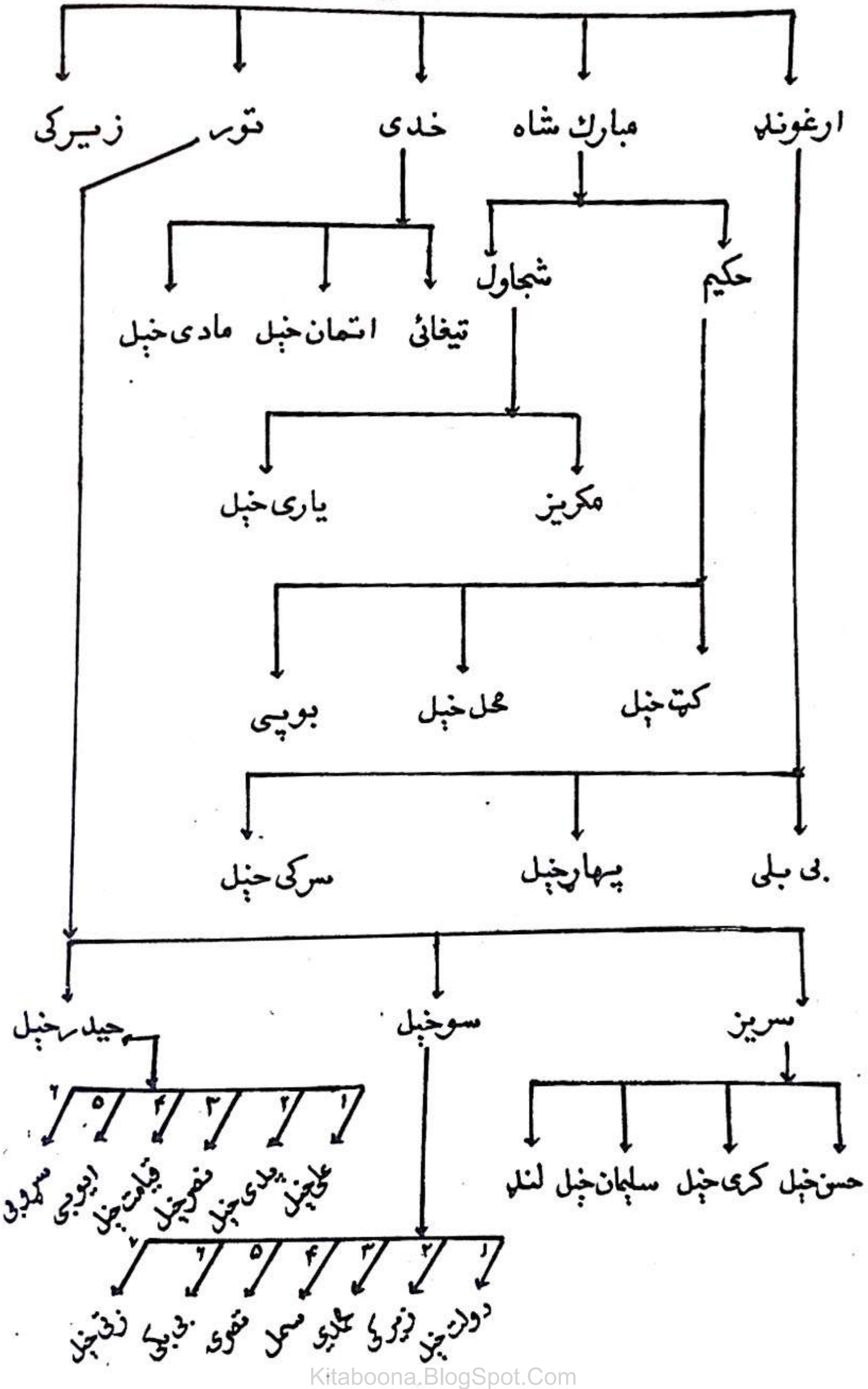

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابراهیم بن د وړبن شیتک نه

«ابراهیم»

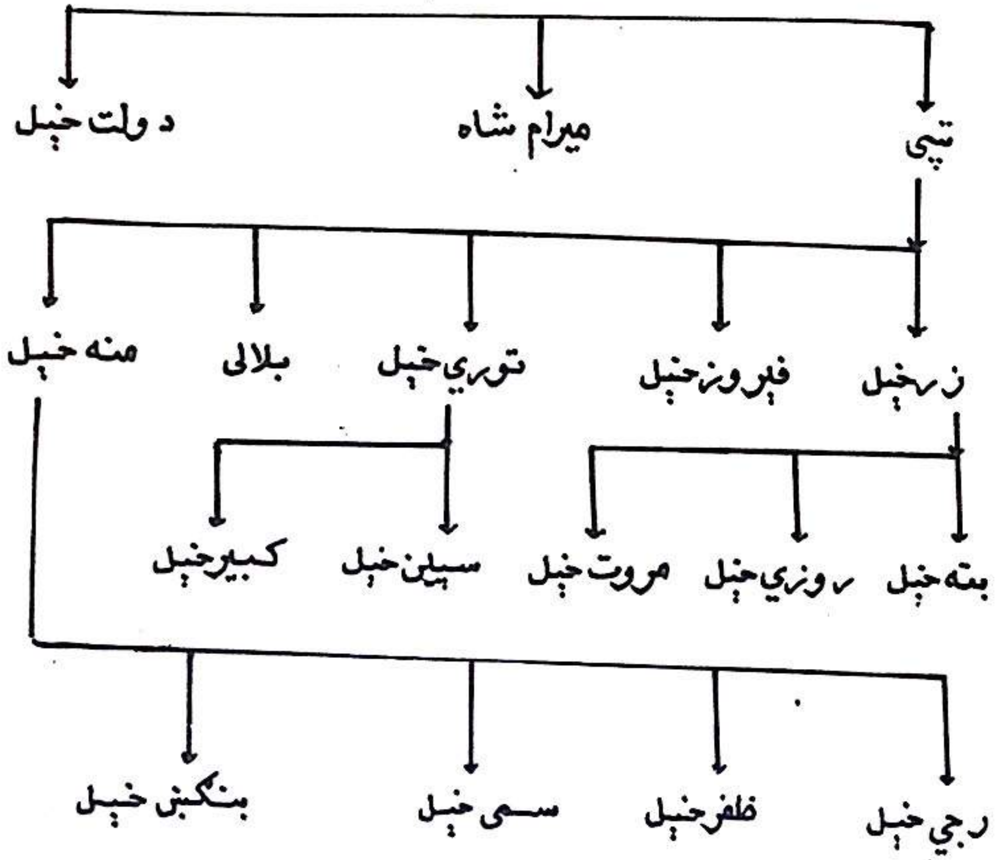

«شیتک» کرلاني

«کیوي بن شیتک»

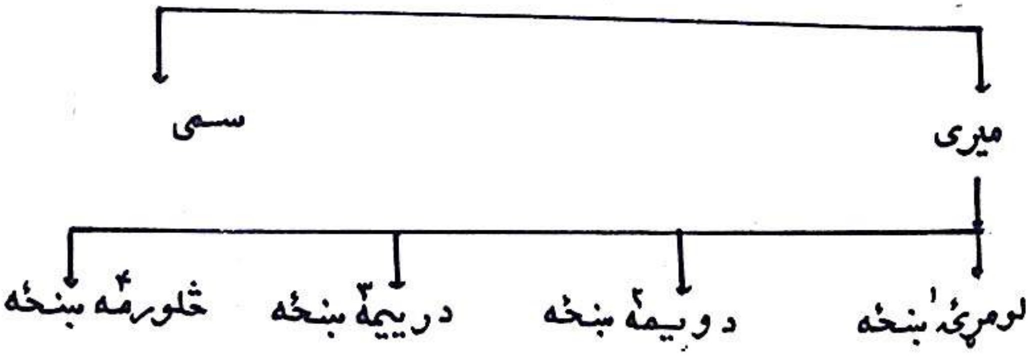

نوټ: اولاده یې په وروسته مخ کښې وګورئ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱) د میری بن شیتک د لومړۍ ښځې اولاده

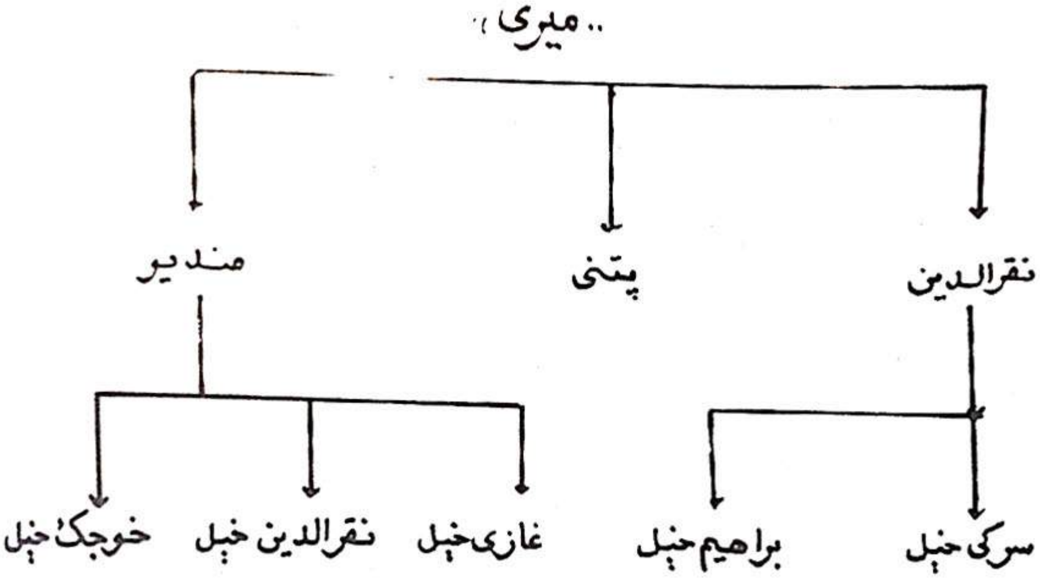

(۲) د میری بن کیوی بن شیتک د دویمې ښځې اولاده

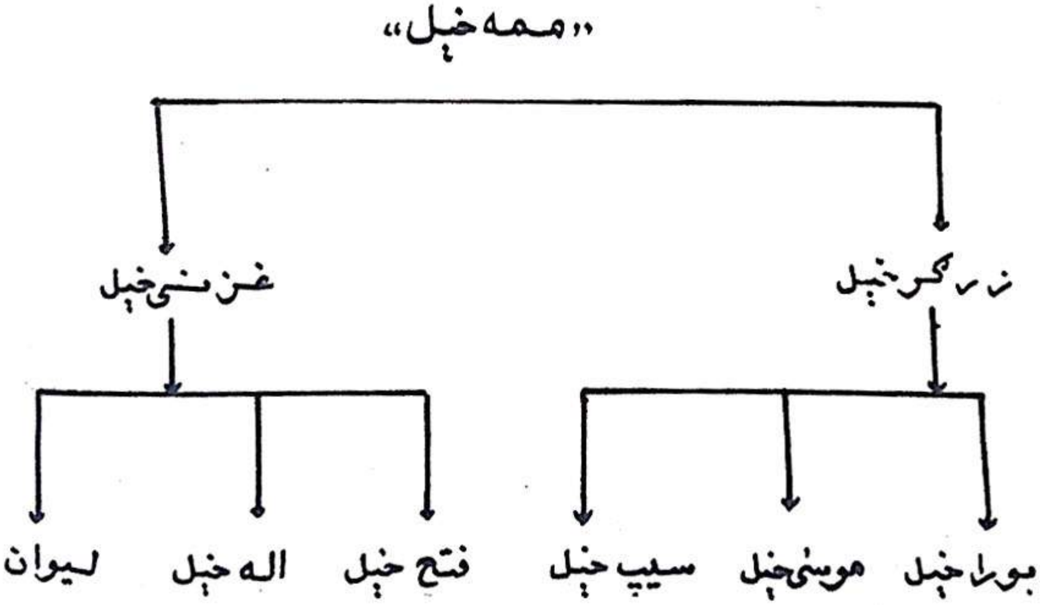

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) د میری بن کیوی بن شیتک د دریمی ښځی اولاده

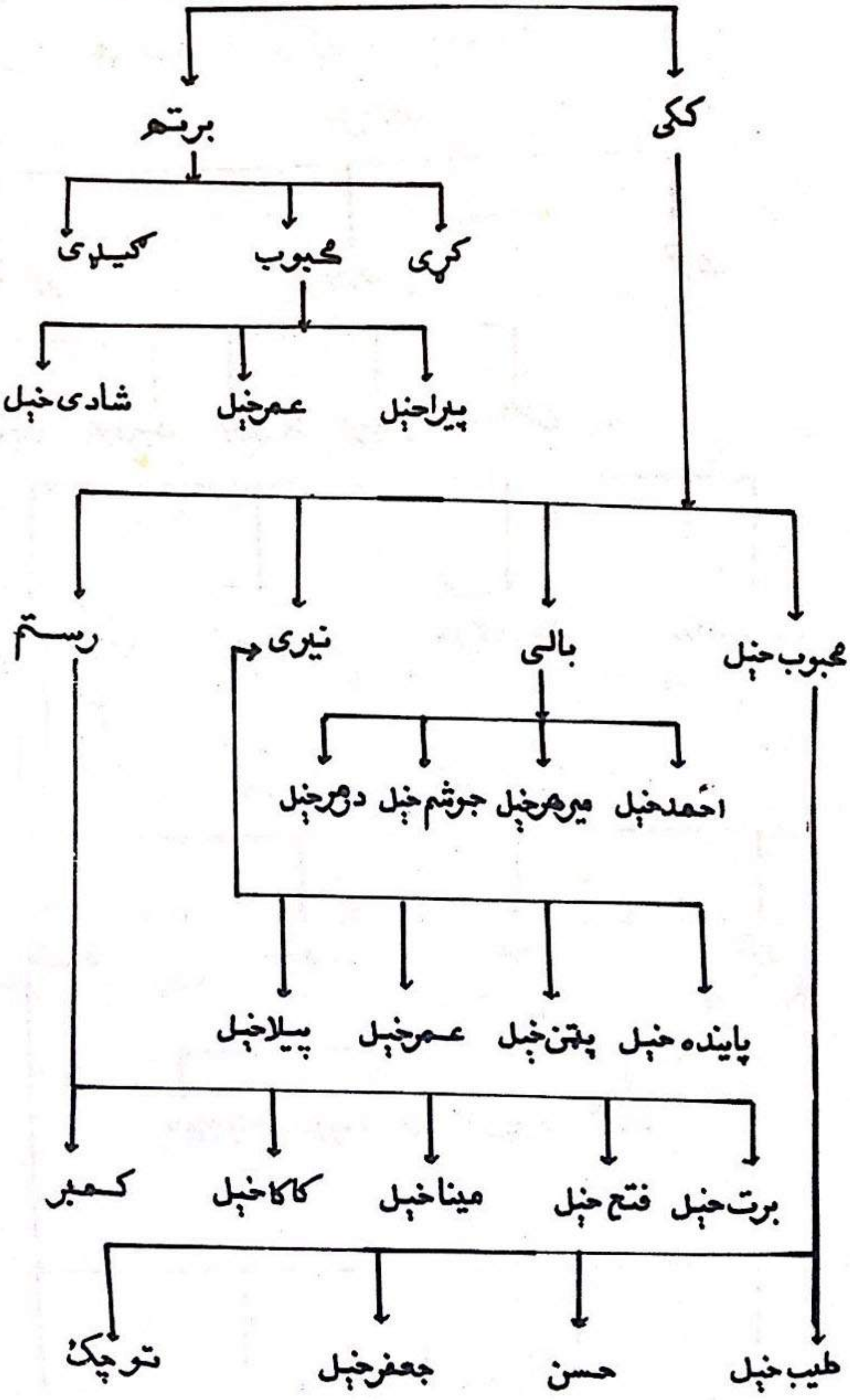

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۴) د میری بن کیوی د خلوړې نه

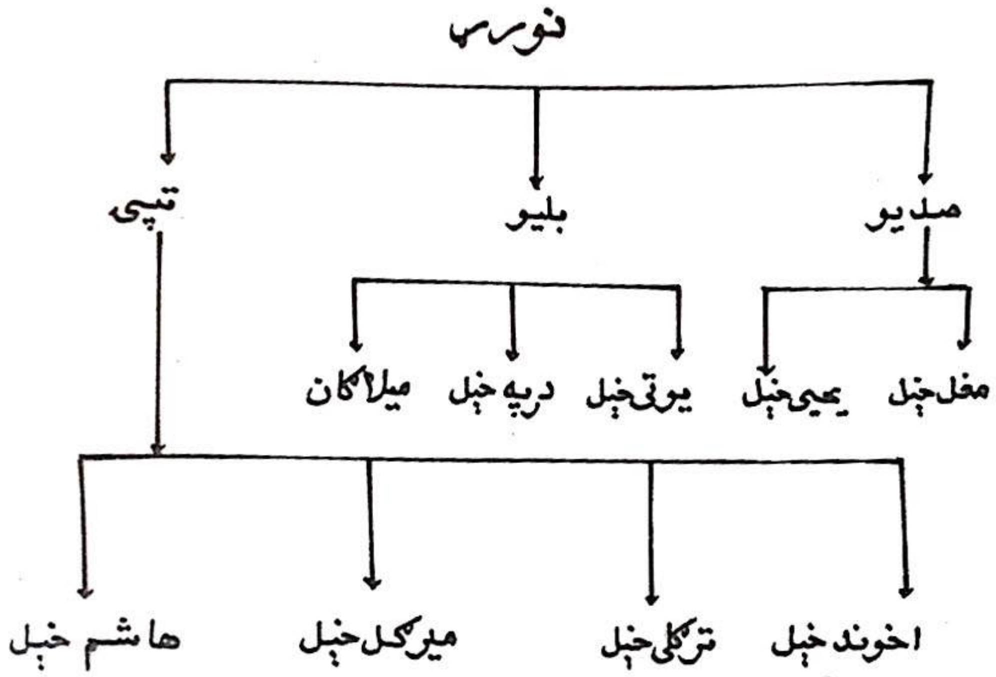

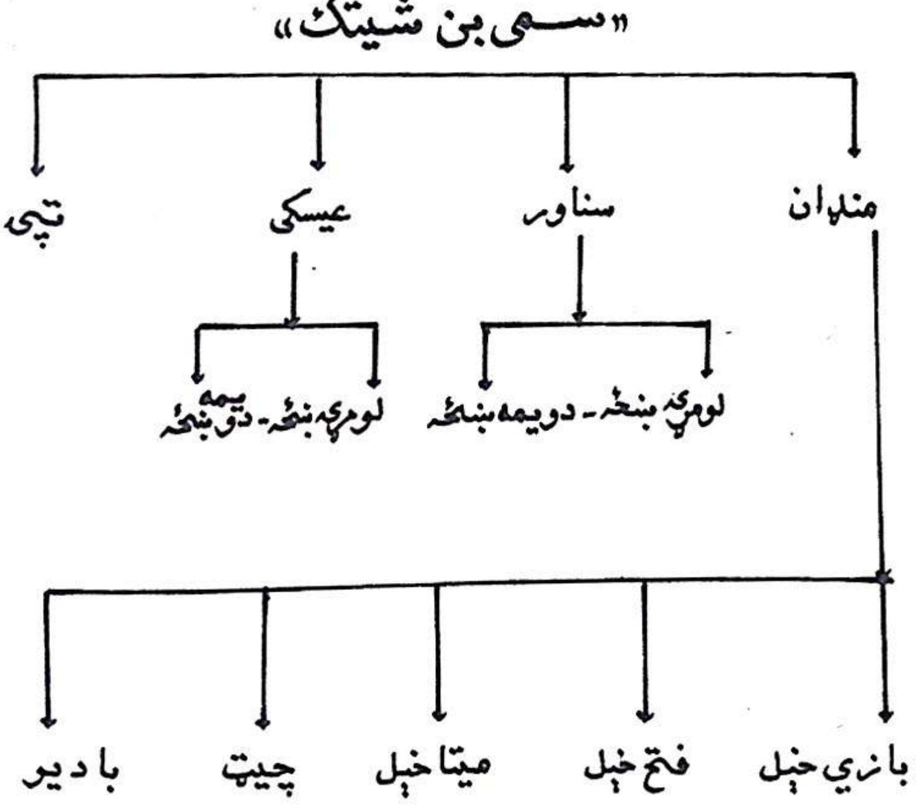

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بازی خیل بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«بازی خیل»

بامست خیل

فتح بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«فتح»

عنایت خیل — خوبی خیل — افضل خیل

میتاخیل بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«میتاخیل»

شمداد خیل — میاداد خیل — قاسم خیل — ملک دین خیل — کینگر — حیدر خیل

چیټ بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«چیټ»

سکندر خیل — کنشی خیل — لیدی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادیو بن منداڼ بن سمي بن شیتک

«بادیو»

- بنګښ خېل
- ختک
- خالي خېل
- همن خېل

د سناور بن سمي له لومړۍ ښځې اینخل نه

- د شتي خېل
- مستي خېل
- هیبت خېل
- همري خېل

د سناور بن سمي له دویمې ښځې نه

- سوکړي
  - سعد خېل
  - شامو خېل
  - زیبا خېل
  - سرخوي
- خوکړي
  - ولي خېل
  - شوزي خېل
    - بادر خېل
    - وزیر خېل
    - یعقوب خېل
  - حسن خېل
  - کمال خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عیسکی د لومړی ښځې نه

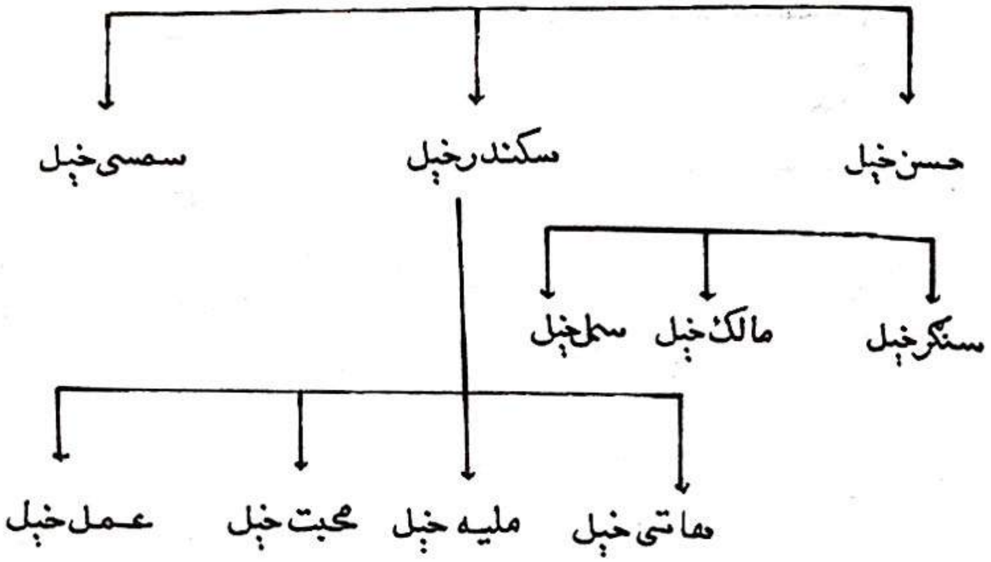

د عیسکی د دویمې ښځې نه

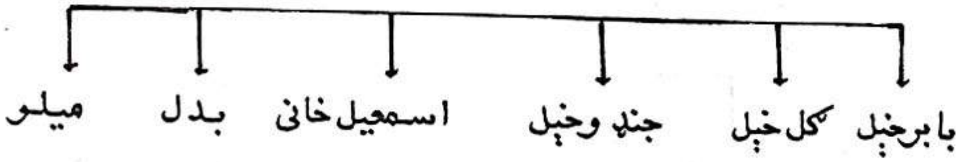

د تپی سمی نه

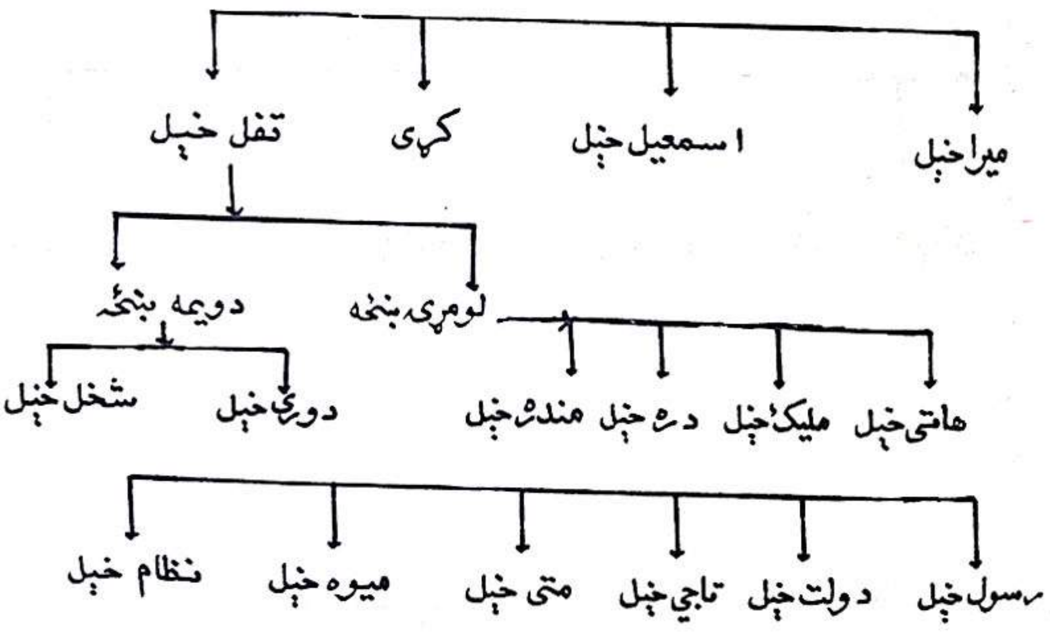

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«سوریانی بن شیتک»

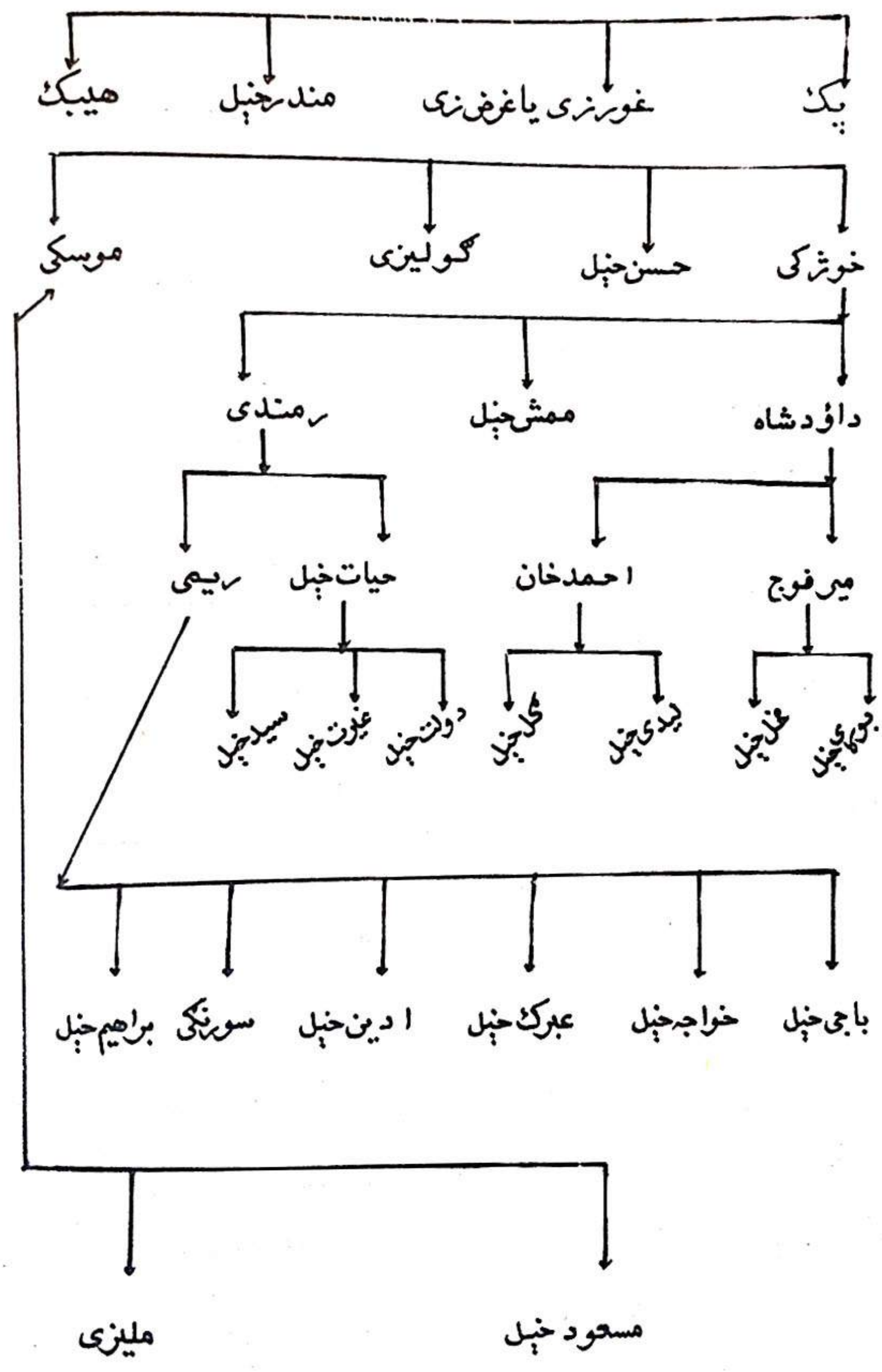

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسعودخیل بن موسکی بن پک بن سوریانی

«مسعودخیل»

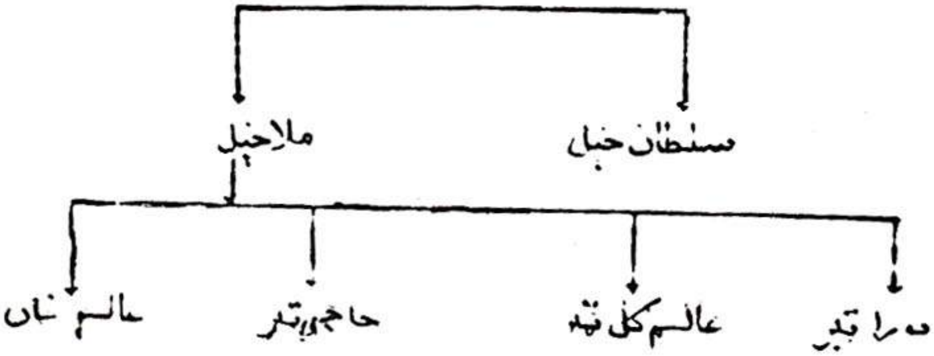

ملیری بن موسکی بن پک بن سوریانی

«ملیزی»

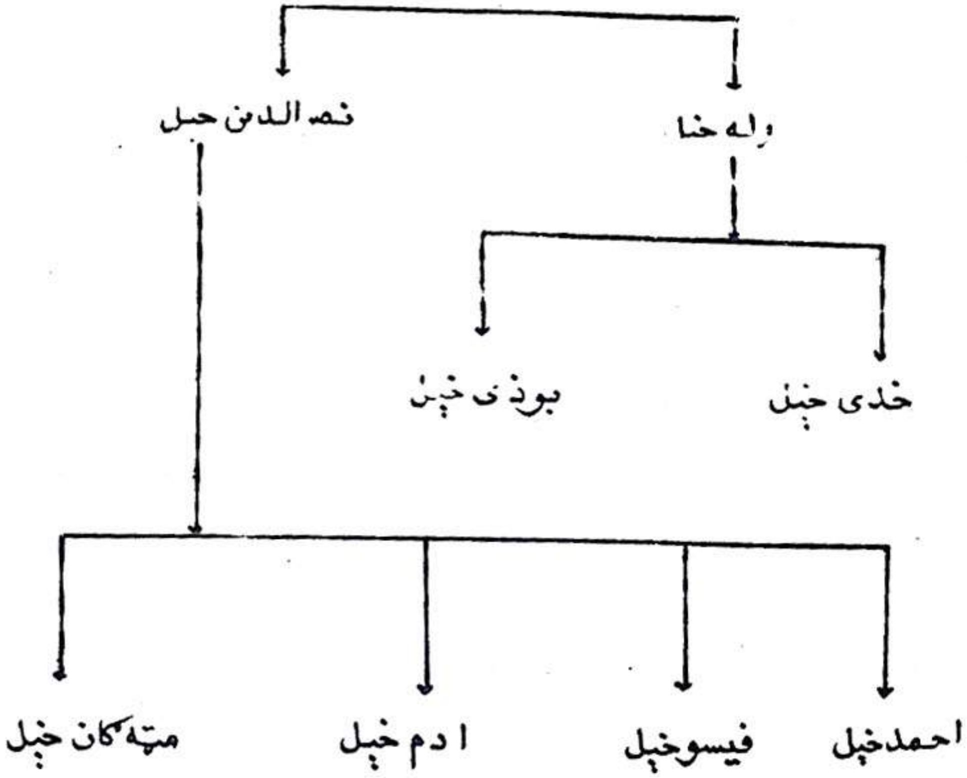

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غورزي بن سوریانی نه

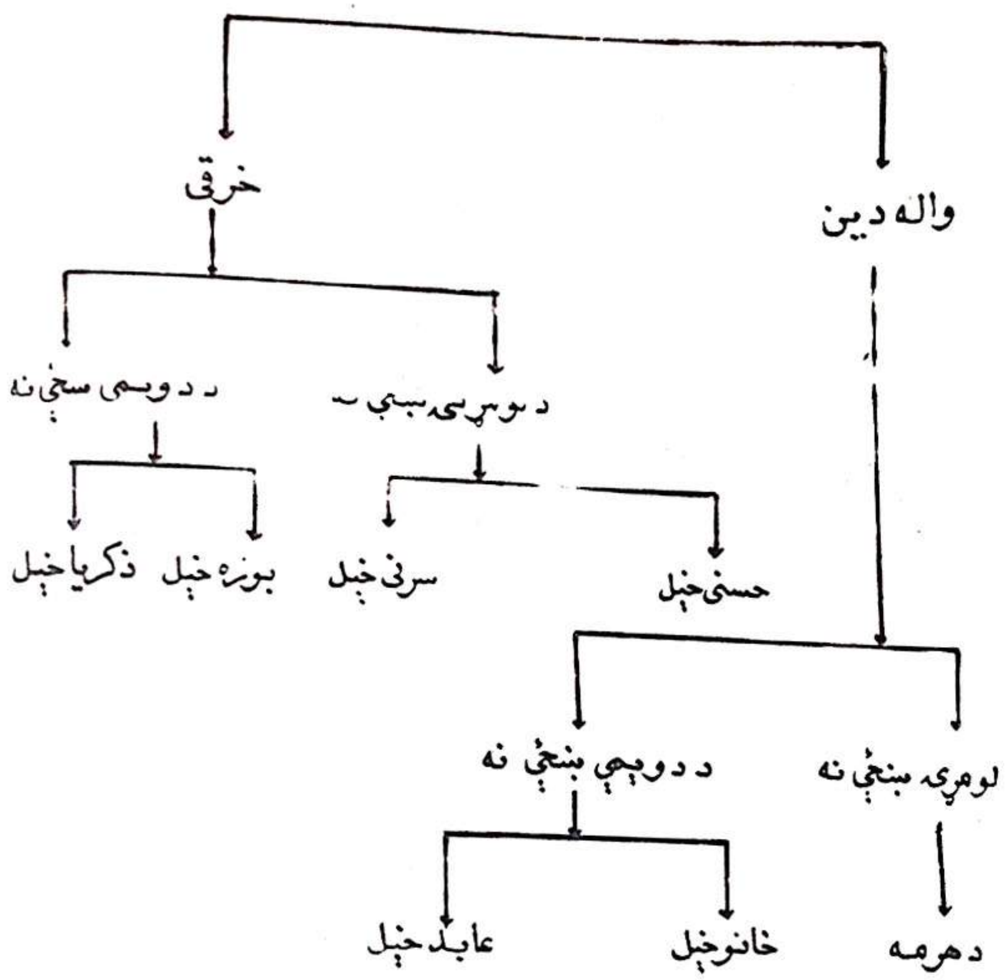

د هیبک بن سوریانی نه

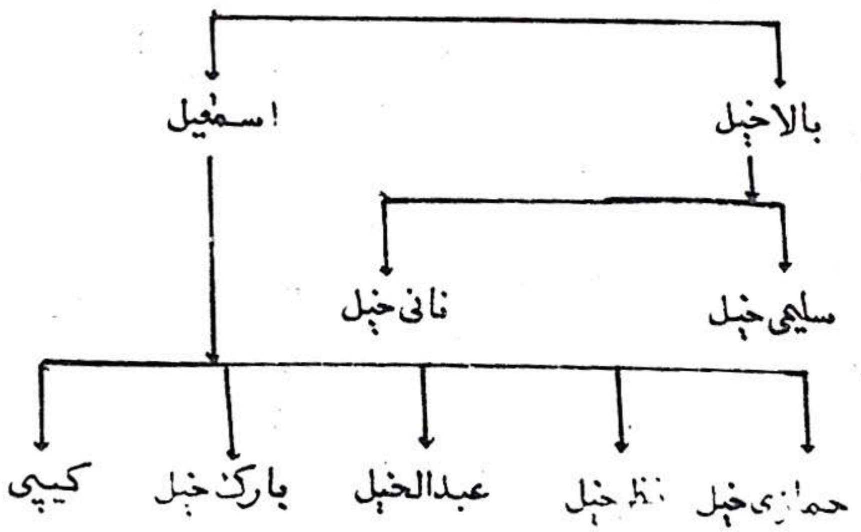

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل:

ط- اسمعیل معروف په بنګش

«بنګښ»

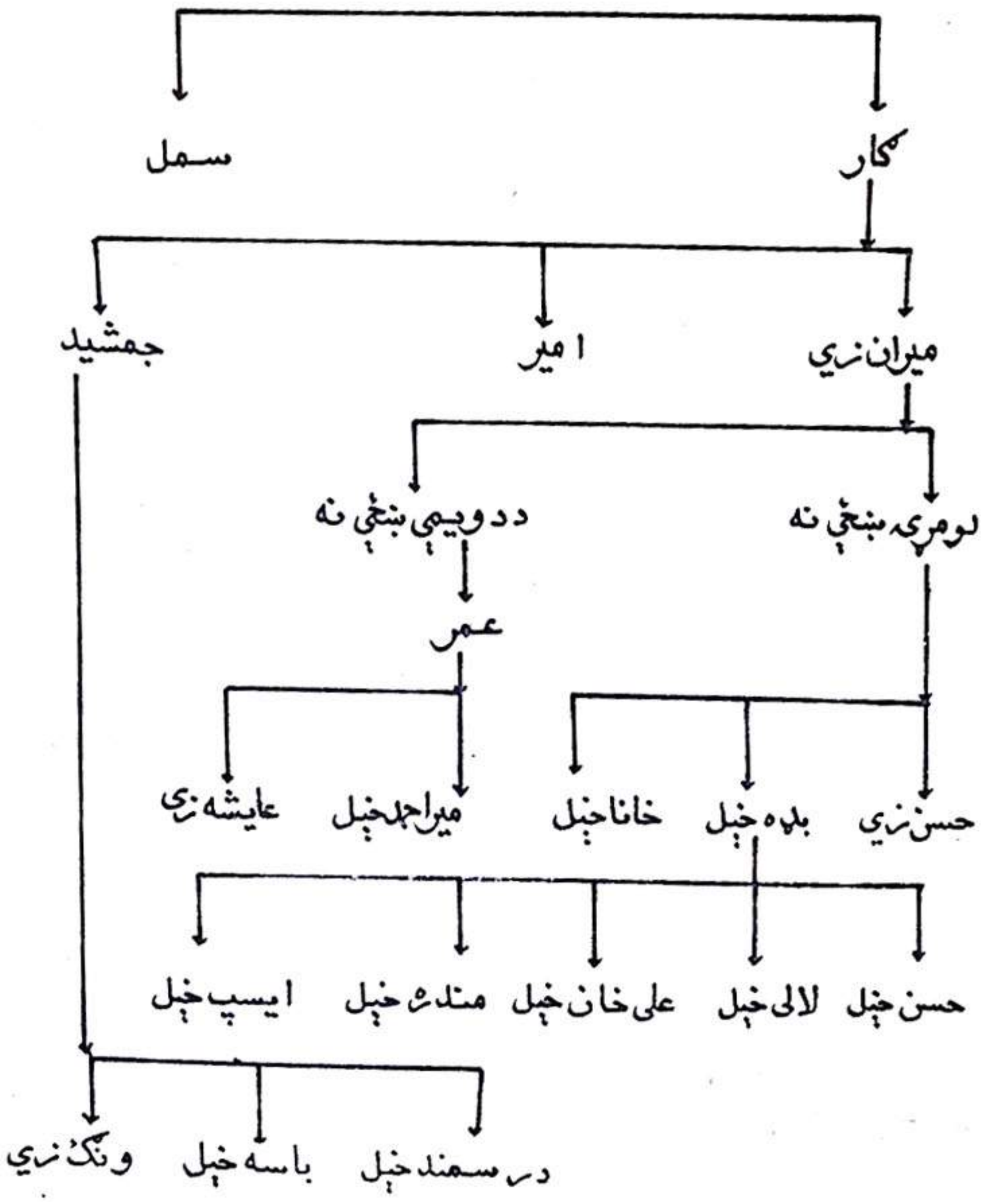

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امیر بن کار بن بنګښ نه

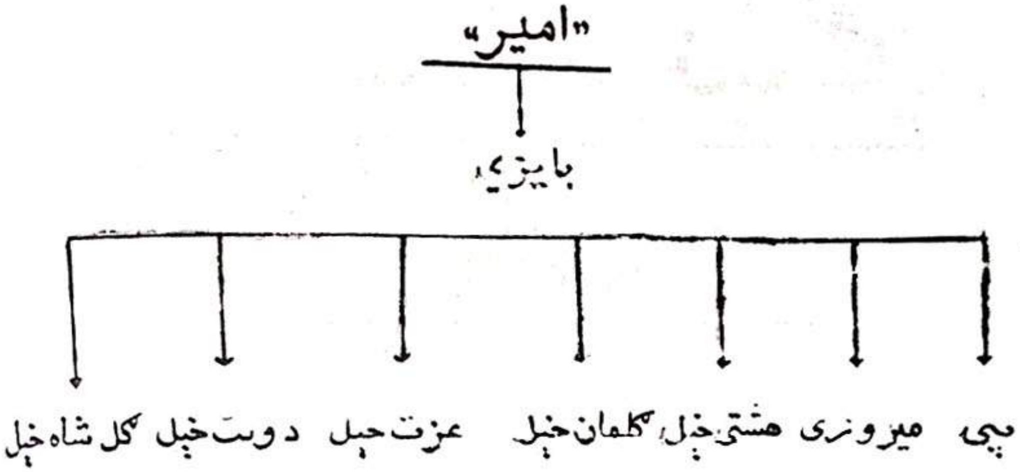

او د «سمل» بن بنګښ نه

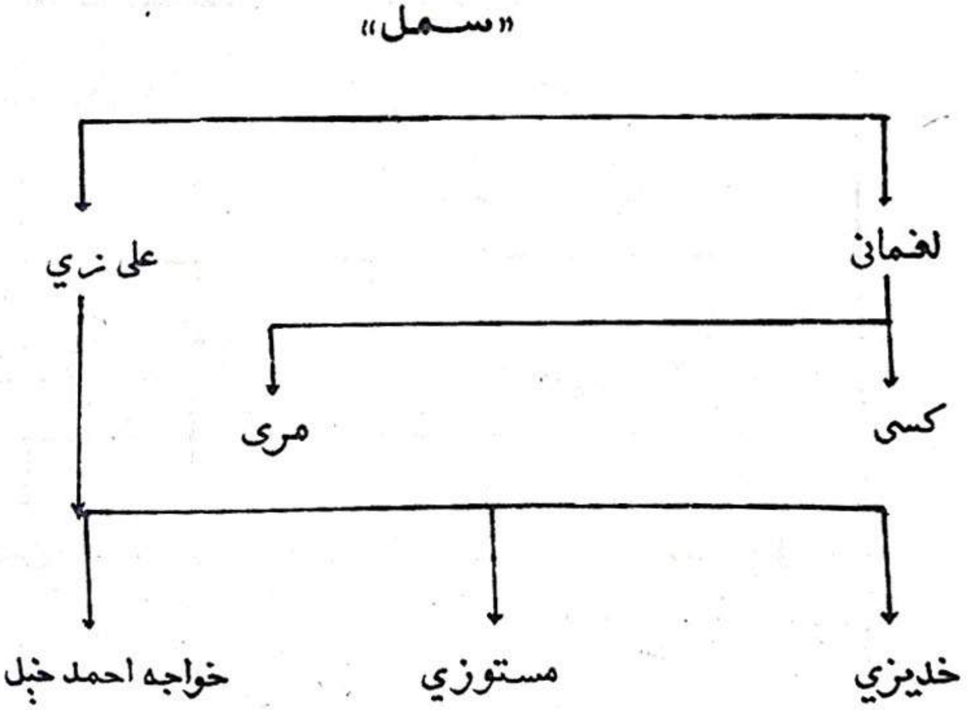

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکرلاڼي قبائلو شجرې وليکلې شوې، په کرلاڼي طبقه کښې مشهورې دي قبيلې دا دي:

۱: دله زاک ۲: اورکزی ۳: خوګياڼي ۴: اپريدي ۵: خټک ۶: وزير ۷: مسعود ۸: شيټک ۹: بنوڅي ۹: دوړ ۱۰ حمدران، ۱۱: توری ۱۲: بنګښ ۱۳: ځاځي ۱۴: استمان خېل.

موږ دلته د هرې قبيلې لنډ شان حال ليکو:

۱: دله زاک:

دله زاک د وه طائفې دي: لودي خېل او يعقوب خېل دا دواړه ځانګې هم په خپلو منځو کښې په وېړو، وېړو ذيلو وېشل شوي دي، لکه چې مخکښې د شجرو په جدول کښې راغلي دي.

ويل کېږي چې دله زاک لومړني پښتانه دي چې د وی پېښور ته راغلي دي او د پېښور په علاقه د اباسيند ترغاړې استوګن وو. ويلې شي چې د وی دې علاقې ته د هندوشاهانو[۱] په زمانه کښې راغلي او قبضه يې کړې وه. د سلطان محمود غزنوي سره په هند د حملو په وخت کښې د هغه په فوځ او لښکر کښې هم د وی ګډون کړی دی. د ميرزا الغ بيګ د کابل مغلی حاکم په وخت کښې غالباً د ۱۵۰۰ع کال خوا وشا دله زاک په پېښور کښې ښه د اقتدار -

---

۱، هندوشاهان د کوشانيانو بقايا دي. (سيال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوندان وو، خو هر کله چې الغ بېګ د لاسه خاښي خېل راپه کډه شواو په مهاجرت پېښور ته راغلل نو د خاښي خېلو او دله زاکو - جنګ جګړې سره پېښې شوې او دله زاک پکښې زیانمن شول . د بابر مُغلي بادشاه په وخت کښې هم یعنې د ۱۵۱۹ع شاوخوا لاهم داخلک (دله زاک) بنه زورور وو او د بابر بادشاه سره د هند په حملو کښې مرستیال وُ او داسې معلومېږي چې له بابر سره يې تعلقات - ښه وو.

دله زاک ښه سوچه پښتانه دی ، د دوی متعلق ځینې نورې خبرې بېخي غلطې دي ، نورو خلکو د هر کار کړی چې د پښتنونه خېل هدونه بېل کړي ، خو «اوبه په ډانګ نه بېلېږي». د دله زاکو د پښتونوالۍ ثبوت د بابر مُغلي بادشاه له خپلو لیکنو، نه لا ښه - کېږي او اکثریت او اهمیت يې هم منلی شوی دی.

بابر داخلک هم د نورو پښتنو غوندې د «افاغنه» په نوم یاد کړي دي.

داخلک اوس دومره ډېر نه دي ، د پېښور په علاقه کښې يې هم یو کلی شته دی او څه خلک يې د هزارې په ضلع کښې هم اوسیږي ، خود نورو کرلانیو نه بېل دي او په ژبه ، جامه ، لباس ، او خوی بوی کښې هم ترې بېل ښکاري .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: اورکزي:

دا قبیله د سپین غره په نمرخاته لوري د تیرا په سویلي کڅیو-کښې مېشته ده. د کواټ په ضلعه او پېښور کښې هم د اورکزو ځینې خلک استوګن شته دي. ویلې شي چې د بنګښو نه ځکښې اورکزي په ... مه فه پراته وو او د بنګښو سره یې بدې تېرې شوي دي، او هرچې د واړه خوا په جنګونو ستړي شول، نو درسمند په مقام یې یوه د روغې جرګه جوړه کړه او «دائي» نومې یو دم د نامې د دوی تر منځه روغه وکړه. د «دائي» نائي دا فیصله ډېره ساده او لنډه وه، خو بنه جامع وه.

دائي وویل: غر د ورکزو او سمه د بنګښو شوه، په همدغه فیصله عمل وشو او تر او سه دغه وېش شته دی. د اورکزو په ټولو څانګو کښې دولت زی او مسوزي په شماره کښې ډېر دي او بیا په دولت خېلو کښې مموخېل ډېر دي، په دوی کښې د محمد خېلو نه پرته نور اورکزي سُنی مذهبي دي. محمدخېل شعیه مذهبي شوي دي. دا خلک هم په کار او سمل ګونډ ونو په ګنډو سره وېشل شوي دي. په رسو، رواج او عادتونو کښې دا پریدو په شان دي او څه توپیر یې نشته دی.

۳: منګل:

ویلې شي چې دا خلک د نن نه شپږ سوه کاله پخوا د بنړ په علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته ورخو د شینکو د غلبې له کبله د وی د دې علاقې نه په کډه، شول او د خوست خواوشا ته ورغلل او هلته استوګن شول. خدران د دوی په سویل پراته دي. د منګلو او خدرانو تاریخ یو دی.

۴: هني:

د پښتنو د ځینو مؤرخینو لکه د حیات افغانی په حیال هني د منګل ورور بولي او د کرلاڼي قبایل یوه څانګه ده، خو د خورشید جهان مؤلف شیر محمد ګنداپور وائي چې هغه (هني) چې د منګل ورور ؤ د هغه اولاده اوس نشته او وائي چې د منګلو او شینکو چې څه وخت بدي وه، نو هني خلک په بدۍ کښې د برمږه دي او لږ څه چې پاتې وو، هغوی هند ته په کډه تللي دي او ځینې هني چې مشهوره یې د زوځت یا زویشت - څانګه د بنګښو او ورکزو سره په ګرمه کښې د سپین غره په نمرخاته لوري په غره غره کښې آباد دي. دا خلک پخپل منځ کښې په دوو څانګو سره مسل دي. یو نحړ او کلک خلک دي او ځینې هني د منګلو سره هم شته دی . . . . د کرلیږ کار . . .

د قبایلي مروجنبر په لړ کښنې . . . د "سمل" په ګروند کښې دي.

۵: وردک:

دا خلک هم کرلاڼي دي. په غلطي ځینې خلک د وی سیدان ګڼي، خو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره په زړونو سيدان په پښتونو کښې چيرته هم نشته ، د سيدانو يوه نيمه کډه چې چېرته په يو کلي کښې وي ، نو بنه معلومداره وي، په وردکو کښې چې په کوم کلي کښې سيدان دي هغه هم معلوم دي، او خلک يې احترام کوي. ټول وردک نه سيدان دي او نه وو. (خورشيد جهان چې څه ليکلي دي ، هغه محض افسانه ده).

د دې خلکو قبليزه پوله د هزاره جات سره لګېدلې او د نوړودرې واړه خوا وته يې غلجي پراته دي. د دوی علاقه يوه اوږده کڅه ده او په قبله نمرخاته يې غرونه دي. دا علاقه د غزني روده اوبه کېږي. تنګي ، شيخ آباد ، سيدآباد ، خوات ، سه آب ، جغتو ، تکيه او چک[۱] يې مشهور کلي دي. د دوی علاقه بنه او آباده ده. د مني فصل يې لړ وي ، وريجې هم پکښې کېږي چې غنمې وريجې يې ډېرې مشهورې دي. بنه کلک او ډېر زړور خلک يې دي ، ډېر نوميالي خلک پکښې تېر شوي لکه : محمدجان خان غازي د افغانانو او انګرېزانو د دوهم جنګ نوميالی فاتح غازي چې بيا وروسته امير عبدالرحمن شهيد کړو.

په وردکو کښې "ميرخېل" په شماره کښې ډېر دي او بيا وروسته د "مهيارو" قبيله ده او بيا "نوړزي" يا "نوري" څانګه ده. -

---

(۱) په چک کښې د برېښنا يوه فابريکه هم شته دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وردك ځيني خلك په چڇ (چڇ هزاره) هم پراته دي او څه دګنړ په اسمار کښې هم شته دی.

«مهيار»، «ميرخېل» او «نوري» پکښې مشهور خيلونه دي.

٦: اپریدی:

ويلی شي اولکه څنګه چې شجرو کښې راغلي د اپريدو د مشرنيکه نوم عثمان و چې د څه واقعې په وجه په اپريدي مشهور شو، د هغه د وه زامن وو، «ماپي» او «زلني». د زلني اولاد لږ ؤ او په بنګښو کښې استوګن دی. د «ماپي» درې ښځې وې، يوه یې «ترينه»، بله «زرينه» او دريمه یې فاطمه نوميدله، چې د اولادې تفصيل یې د مخه په شجره کښې ليکلی شوی دی.

په اوسنی وخت کښې د اپريدو اته (۸) څانګې مشهورې دي:

۱: ملك دين خېل	۲: قمبرخېل
۳: کوکی خېل	۴: زخه خېل
۵: اکاخېل	٦: سپاټي
۷: کمرخېل	۸: آدم خېل

دا خلك په خيبر دره، اخوردره، کراټ او تيرا کښې پراته دي. نمرخاته پوله یې د خټکو سره لګيدلې ده. سويل ته یې اورکزي او بنګښ پراته دي او د سپين غره څمکني هم دي په قبله قطب ميې.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شینواري دي او په قطب يې مومند دي او د هغوی علاقه پېښور دی، د کچه ګړي نه واخله تر ننګرهاره قبله په سویل غرونو باندې د دوی قبضه ده. د تیرا اکثره علاقه هم د دوی په قبضه کښې ده خو د باغ برخه يې د غرونو په مینځ کښې واقع ده، دا علاقه د میدان په نامه یادیږي او د بنې آب وهواله کبله ډیر شهرت لري او د اپریدو مرکزی د ټولنې ځای دی. ځینې دا وايي چې داخلک دې علاقې ته په څوارلسمه عیسوی پېړۍ کښې راغلي دي، خو یوناني مؤرخ «هیرو-ډوټس د پښتیخا (پښتونخوا) د کوموڅلور قامونو یادچې کوي، په هغوی کښې یوه قبیله د «اپې ریتي» هم یادوي او دالفظ دفقه اللغه په اساس د اپریدي سره سمون خوري، نو دا سې ښکاري چې دا خلک له ډیر پخوانه دلته پراته وو، سکندر اعظم چې د هند د حملې له پاره څه فوځ د خیبر په لاره رالیږلی ؤ، د هغه فوځ سره هم داخلک جنګیدلي وو.

د خیبر درې په اوسېدونکو قومونو کښې اپریدي ښه زړه ور او توریالي خلک دي. د خیبر دره د پخوانه دافغانستان اوپاکستان ترمنځه یوه مشهوره لار ده. دخیبر دره د جمرود نه د لنډي خانې پورې (۳۳) میله اوږده غځیدلې ده، په دې دره کښې د ریلوی لین په (۱۹۲۵) ع کښې تیر شوی دی او پوره شوی دی، چې د انجنیری یوه لویه کارنامه ګڼلی شي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمرود نه تر طورخم پورې د لارو موټرو یو ښه پوخ سړک هم شته دی او ځای په ځای په دې دره کښې حفاظتي څوکۍ هم جوړې دي او ځنې پوځي قلاګانې هم شته دی. دا تاو راتاو سړک د جمرود نه شاګۍ قلا او بیا علي مسجد ته رسي. دا ځای د سمندر نه درې زره (۳۰۰۰) فټه اوچتوالی لري، د علي مسجد نه مخکښې سړک په یوه کڅې کښې تېرشوی دی او هلته د زخه خېلو کلي او قلاګانې پرتې دي دا سړک د لنډی خانې سره یو ځای ته ورپرېوځي.

د خیبر دره د تاریخ په هر دور کښې اهمه وه او ده نو ځکه یې او سپدونکي هوا اهمیت لري. په دې دره کښې اپریدي، شینواري شلماني رچي مومند دي، پراته دي. خو په ټولو کښې اپریدي زور ور دي.

د تیرا د باغ جومات د اپریدو د سیاسي او مذهبي غونډو مرکز دی. د اپریدو په خیال دغه ځای ډېر مهم دی. د خیبر درې څوار شا ډېر پخواني اثار موندلی شوي دي او له دې نه دا معلومېږي چې پخوا دا دره ښه ودانه وه او تاریخي اثار یې زیات د بده د عهد کښلي شي. د خیبر درې او سېدونکي خلك له پخوانه زور ور وواودي.

د انګرېزانو او اپریدو ترمنځه جنګ جګړې هم پېښې شوي دي، خو اپریدو خلکو د انګرېزانو اقتدار نه دی منلی. د اپریدو خلك په خپلو خپلو علاقو کښې په دې ډول پراته دي:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱: کوکي خېل:

د راج ګل په دره او څه برخه يې په بازار کښې هم شته او نور د جمرود او بالاچينې نه ان تر علي مسجده پورې استوګن دي .

۲: ملک دين خېل:

په ميدان چوره او په کجوري پراته دي او زياته آبادي يې په ميدان کښې استوګن دي .

قمبرخېل ، په کاسو دره او شنلونالي په غاړه ډېر او سېږي. قمبرخېل هم په شړي کښې کجوري ته راکوزيږي .

زخه خېل ، د خېل جغرافيائي موقعيت له کبله ډېر اهميت خاوندان دي. کابل ته د پېښور نه بله تللې لار د زخه خېلو په علاقه ورغلې ده .

داخلک بنه جنګيالي هم دي ، قمري د باړې نه په قبله پراته دي . ـ همدغسې سه پائي هم په بازار کښې استوګن دي او په شړي کښې کجوري ته هم راکوزيږي په کجوري او د عالم ګودر په مقام د وسلو جوړولو وړې کارخانې هم لري او هر ډول وسلې جوړوي .

اکاخېل:

د نارې په سويل نمرخاته علاقه آباد دي . او د آدم خېلو ډېره ودانۍ د کواټ نه په قطب دره کښې پرته ده ، د خيبر درې سره د آدم خېلو څه تعلق نشته خو يو د وه قبيلې يې کالاخېل او ژواکي د خيبر ايجنسی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سیاسي چارو کښې ګډون کوي.

د آدم خېلو برید په نمرخاته له خټکو سره لګېدلی دی، د اپریدو څه خلک په دکن کښې هم شته دی او څه په پاڼي پټ او څه په کشمیر کښې هم آباد دي. او د وزیرستان په کاڼی ګرام کښې یې هم څه خلک شته دی.

۲: کرلاڼی قبایل، خټک:

ویلی شي چې د خټکو د مشر نیکه نوم لقمان و، چې د عثمان او اتمان ورور او د برهان زوی، د ککی نمسی او د کرلاڼ کړوسی و، لقمان هم په څه واقعه په خټک مشهور شوی دی.

د لقمان یا خټک دوه زامن وو: ۱: تورمان ۲: بولاق. د تورمان هم دوه زامن: ۱: تری ۲: لکی و او د پلار په اولاده کښې تري نومیالی وو او د تورمان تول اولاده د ده په نامه نوموړې شوې ده. د تري هم دوه زامن وو، ۱: برکویت ۲: امیر یا امند. د دوی د اولادې تفصیل د مخه په شجره کښې لیکلی شوی دی.

ویلی شي چې پخوا خټک په کوه شوال چې د سلیمان غره د قبلیزې سلسلې په لړ کښې واقع دی، پراته وو، چې اوس په دغه ځای کښې وزیر خلک پراته دي.

لږ و ډېر او وه سوه (۷۰۰) کاله پخوا د منګلو په ملګرتیا د خپلې پخوانۍ مېنې نه راپاڅېدلي او د «بنو» علاقې ته راغلي وو او په

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکه يې واړول چې تر ورځ پورې احمد زي وزير پراته دي، څه موده پس د شينکو او منګلو په منځ کښې بدي پيښه شوه او منګل په کډه کولو مجبور شول، خو خټک لاهلته پراته وو، آخر د خټکو او شينکو هم خره راغله او خټک ترې په ګله شو. او په کربوغه، تېری، لاچي او شکردره يې ان دا باسيند تر غاړې پورې په ځمکه يې واړول. په دغه وخت کښې دغه علاقه شاړه او ورانه وه. په همدغه وخت کښې د ويسي نه تر- کوهاټه پورې علاقه باندې اورکزي پراته وو، او کړې له پلوه به بنګښ هم د کوچيانو په ډول دغې علاقې ته تلل راتلل، خو څه موده پس د اورکزو او بنګښو بدي پيښه شوه، د خټکو او ورکزو په منځ کښې چې هم خره وه، نو خټک او بنګښ سره يو شول او اورکزي يې ووهل او په نتيجه کښې ريسي، پنياله، د زيرې نه تر تورخېر پورې ټوله علاقه يې رالاندې کړه او د خټکو او بنګښو ترمنځ د لاچي او ګداخېلو غر بريد شو.

د خټکو علاقې قطب ته يوسفزي، قبلې ته خليل، اپريدي او بنګښ او سويل ته يې د بنون علاقه ده. د دوی علاقه به په اوږد والی تقريباً سل (۱۰۰) ميله او په پلن والي به اندازاً پنځوس (۵۰) ميله وي. د دوی په نمرخاته اباسيند بهيږي. د اباسيند نه پورې غاړه هم خټک شته دی ان تر باړې رسېدلي دي. „مکهډ" د خټکو مشهور ځای دی. خټک پخپلو منځو کښې پر دوو برخو وېشل شوي دي. يوه د قطبي خټکو ترخ

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بله یې د سوېلي خټکو برخه ده . د سوېلي خټکو په علاقه کښې د مالګې کانونه دي د دې علاقې ځمکه شګلنه او میداني ده . غرونه یې هم غیرآباده دي. تېرې ، لاچي ، کرک ، شکردره او نور د دې علاقې مشهور کلي دي .

د قطبي خټکو علاقه هم غرنیزه او کانیزه ده او غرونه یې هم بې بنې بې توبنې دي . اکوړې ، شیدو ، نظام پور امیر او امیر کلان د دې د علاقې مشهور کلي دي .

د خټکو ریاست :

د خټکو د ریاست او خانه باني ملک اکوړ ؤ ، چې د درویش محمد (مشهور په چنجو) زوی ؤ ، د مهاجرت نه پس د خټکو په قبیله کښې د بطي خېلو خانګه په کربوغه پرته وه ، ملک اکو په څه خبره د خپلو عزیزانو سره خفه شو او خوړې ته راغی په دغه وخت کښې په خوړه کښې مندوړي لواښي استوګن وو ، نو ملک اکو په «کواز دره» کښې استوګنه وکړه . ملک اکو د خان سره د ځوانانو یوه ډله جوړه کړه او په شاهي سرک به یې داړې کولې . په هغه زمانه کښې د کابل صوبه د میرزا حکیم مُغلی په لاس کښې وه . میرزا حکیم د بابر میرنی ورور ؤ . اکبر باد شاه د همایون زوی او د بابر نمسی د میرزا حکیم په تعاقب نیلاو ته راغی او د اټک د قلاد تعمیر او ودانۍ اراده یې وکړه ، نو د شاهي سرک د ساتنې تابیا یې هم وکړه ، د علاقې سپین بږیري یې را وبلل او د دې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرګ د ساتلو یې ورته وویل، خو دوی په اتفاق د دې کار د پاره ملک اکو په ګوته کړ او بادشاه ته یې د ده نوم ورکړ، اکبر بادشاه هم ملک اکو ته دا کار وسپارلو او د دې خدمت په بدل کښې یې د خیرآباد نه نیولې تر نوښاره پورې او د پېښور نه نیولې تر موسٰی درې پورې علاقه په جاګیر کښې ملک اکو ته ورکړه. خلوزي او سپین خاک هم د ده په جاګیر کښې راغلل، او د شاهي سرګ د محصول د حصولي حق هم ورکړی شو.

ملک اکو هم ښه هوښیار او مدبر سړی ؤ، هغه د شاهي سرګ د ساتنې په غرض خپل سړي مقرر کړل او د لنډي سیند په سویلي غاړه یې مصري باندې ته څامخ یو کلی هم ودان کړو چې تر اوسه پورې هم د ده په نوم « سرای اکوړه » مشهور دی، او هغه وخت به ورته خلکو ملک پور هم ویلو.

ملک اکو آمد د بولاقو سره په جنګ کښې د پیر سباق په مقام وژلی شو.

د ملک اکو اته (۸) زامن وو:

(۱) یحیٰی خان (مور یې میري خېله وه او نوم یې تارو که ؤ)

(۲) نظام خان (مور یې بولاقه وه، نوم یې نندرکه ؤ). (۳) یوسف خان (مور یې غوریه خېله وه او دردانه نوم یې ؤ). (۴) تاتار خان، (۵) خضر خان (٦) عبد الغفور ـ ـ ی واره له یوې مورنه وو.) (۷). طاؤس خان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(موريې ښينه وه ، او بابې نوم ؤ.) (۸) مصري خان (موريې خلوزۍ وه.)

د پلار نه پس يحيئ خان د خټکو د رياست واکدار شو. د يحيئ خان په وخت کښې د خټکو او يوسفزو بدۍ پېښه شوه او د جنګونو لړۍ ونښته.

د يحيئ خان يو ولس (۱۱) زامن وو. شهباز خان ، بهادر خان ، عثمان خان ، شريف خان ، جلال خان ، محمد خان ، شادي خان ، حکيم خان عبدالله خان ، آدم خان او فېروز خان .

د پلار له مرګه پس شهباز خان د خټکو رئيس شو، شهباز خان په ۱۰۰۰ هجري کال زېږېدلی ؤ ، د زېږېدو کال او تاريخ يې د پښتو ژبې نوميالي شاعر او ليکوال خوشحال خان خټک داسې ليکلی دی:

شهباز خان د يحيئ ښکلی فرزند
وه په جنګ کښې د رستم هسې ځرګند
چې تاريخ د زېږېدو يې د ده وغوښت
عقل وې چې شهباز خان اجل بلند (۱۰۰۰ ه کال)

* * *

د شهباز خان په وخت کښې د خټکو او يوسفزو بدي نوره هم ډېره شوه ، نوموړی له يوسفزو سره په يو جنګ کښې سخت ژوبل شو او په کال $\frac{۱۰۵۰ ه}{۱۶۴۰ ع}$ کښې وفات شو او په ځای يې د هغه مشر زوی خوشحال خان کښېناست . خوشحال خان خټک په $\frac{۱۰۲۲ ه}{۱۶۱۳ ع}$

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال زیږیدلی او په ۱۶۸۹ع/۱۱۰۰هـ کال مړ دی.(۱)

خوشحال خان د (۲۸) کالو په عمر د خټکو د سردارۍ په کار وټاکلی شو او د شاه‌جهان له پلوه ورته پلرنی منصب او جاګیر د بو فرمان په ذریعه منظور شو، خود شاه‌جهان د زوی اورنګ‌زیب مغلی بادشاه په وخت د خوشحال خان د مغلو سره و... ن علاو تعلقات یې خراب شول. ... د دې ... تر ... تفصیل ... مرصع» او ... پښتانه د تاریخ په ... لیکښې ... شته دی.

خوشحال خان یخپل زوی د تم مشري خپل مشر زوی اشرف‌خان(۲) ته وسپارله، خو هغه هم د مغلو اعتماد او مرسته حاصله نه کړی شوه او په ۱۰۹۲ هجری کال سید بهولاشاه د پېښور مغلی‌حاکم ونیولو او بندي یې هند ته واستولو او بیجاپور کښې قید شو چې هلته وفات شو.

د اشرف خان د نیولو نه پس په خټکو کښې کورنۍ بې اتفاقي را پیدا شوه او د خوشحال خان بل زوی بهرام خان د مغلو په لمسون راپورته شو، ځینې خټک په هغه پسې شول او څوک د اشرف خان

---

(۱) خوشحال خان په ۱۶۸۹ع یا ۱۱۰۰هـ کال د اپریل و په ... نمبره نوی خای کښې د مغروریت په حال کښې د ۷۸ کالو په عمر وفات او مړی یې د اکوړې د غره په لمنوکښې ښخ شو.

(۲) اشرف خان هم ښه شاعر ؤ، د دیوان خاوند، تخلص یې «هجري» دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري د زوی افضل خان رچې خوشحال خان پخپله د اشرف خان تر
بندي کېدلو وروسته مشري افضل خان ته سپارلې وه، پسې ولاړو.
له همدې امله په ختکو کښې جنګ جګړې ونښتې. په دې لړ کښې بهرام د
خپل پلار رخوشحال خان، مخالف و دریدا و د مغلو مرسته یې کوله رچې
د همدې مخالفتونو په نتیجه کښې خوشحال خان د خپل کور پرېښودو
ته هم مجبوره شو) اخر د تمام مشري د افضل خان شوه.

افضل خان ختک د مغولي باد شاه محمد شاه په وخت کښې وفات
شوی دی. د افضل خان پر نور و اثار و برسېره د هغه لیکلی
تاریخ «تاریخ مرصع» لوی او د قدر وړ یادګار دی.

د افضل خان اته (۸) زامن ووچې د وه تنه پکښې تر نورو
زیات د یاد ونې وړ دي ، ۱ ; محمد علي خان . ۲ ; سعدالله خان چې
په شهید خان هم مشهور دی. محمّدعلي خان به په اکوړي کښې اوسېدلو
او سعدالله خان په تېری کښې د پلار له مرګه پس د وا ړه ورونه
هم بې اتفاقه شول او محمد علي خان په تېری حمله وکړه ، خو سعدالله
خان ورته ماتې ورکړه او د اکوړې نه یې هم ووېستلو. د سعدالله
جان هم اته (۸) زامن ووچې سعادتمند خان او خوشحال خان
پکښې مشهور دی. سعادتمند به د پلار سره په اکوړي کښې
اوسېدلو او خوشحال د پلار له خوا په تېری کښې حاکم ، خو د نادر
افشار ایراني باد شاه نه پس چې د افغانستان حکومت پښتنو ته په

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس ورغی او احمدشاه ابدالی د پښتنو باد شاه شو، نو د ټولو خټکو لوی خان سعدالله خان ؤ چې مرکز یې اکوړې ؤ، څه وخت چې احمدشاه ابدالي په پنجاب د حملي کولو پرنیت راغی، نو د سعدالله خان مشر زوی سعادتمندخان د خټکو د یو لوی لښکر سره د هغه په خدمت کښې حاضر شو او د هغه په فوځ کښې یې ګډون وکړ، په دې وخت کښې محمد علي خان زوی لښکرخان چې په نوښار کښې اوسېدلو، میدان خالي ولید، نو په اکوړې یې حمله وکړه، په دې کورنۍ جنګ کښې سعدالله خان ووژلی شو، څه وخت چې خوشحال خان په تیری کښی د دې واقعې نه خبر شو، د تیری نه اکوړې ته را روان شو، په لښکرخان کښې د هغه د مقابلې طاقت نه ؤ، نو د خپل آل عیال سره سره بونیر ته وتښتید او کډې کوډې یې په بونیر کښې پرېښودې او پخپله پنجاب ته لاړ او د نواب معین الملک « میرمنوخان » سره نوکر شو. خوشحال خان چې له دې نه خبر شو، نو د احمدشاه ابدالي حضور ته یې ټول احوال ولیکلو او د لښکرخان د نیولو خواست یې ترې وکړو، د هغه د خواست په اساس احمدشاه ابدالي لښکرخان بندي کړ او خوشحال خان ته یې را ولیږلو او هغه د خپل پلار په قصاص کښې - لښکرخان مړ کړو. څه موده پس مرهټیانو په پنجاب حمله وکړه او احمدشاه ابدالي له کابله د هغوی د سمون د پاره را روان شو او پېښور ته راغی، نو د مرهټیانو د مقابلې د پاره یې د تیری حاکم

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال خان یې هم د خټک لومړني فوځ سره ولېږلو. خوشحال خان د حسن ابدال په مقام له مرهټيانو سره جګړه وکړه او په همدې جنګ کښې شهید شو. احمد شاه ابدالي چې خبر شو د امداد د پاره یې نور فوځونه ور ولېږل چې سعادتمند خان هم پکښې ؤ او په میدان کښې یې ډېره مېړانه وښودله، نو احمدشاه ابدالي د دغه خدمت په بدل کښې د جهلمه پورې د ټولې علاقې حاکم سعادتمند خان مقرر کړو. احمد شاه ابدالي چې بل وار د مرهټيانو سره د يو فيصله کن جنګ د پاره راغی، نو سعادتمند خان هم د خټکو قبیلې د يو لوی لښکر سره د احمد شاه په لښکر کښې ګډون وکړاو د "پاني پت" په میدان کښې یې ښه توره او مېړانه وښودله، نو احمد شاه ابدالي ورته د سردارۍ خطاب ورکړو.

د احمد شاه نه پس د هغه زوی تيمورشاه په زمانه کښې هم سعادتمند خان ښه سعادتمند ؤ او بادشاه ورته د سرفرازخان خطاب ورکړی ؤ، او همدی د خټکو په خانانو کښې آخري خان ؤ چې پر ټولو خټکو حاکم ؤ او د خټکو په ټوله علاقه یې حکومت کړی دی، د هغه د وفات نه پس د خټکو خانيي دوه ځايه شوه، د سويلي خټکو-خانان به په تېرۍ کښې اوسېدل او د قطبي خټکو خانان به په اکوړي کښې وو.

د سويلي خټکو خانانو د سعادتمند خان نه پس شهباز خان په

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټيري کښې حاکم شو، د شهباز خان شل (۲۰) زامن وو، په هغوی کښې منصور خان د پلار په ځای کښېناست او د هغه نه پس د هغه وراره ناصر خان، خان شو. د ناصر خان د وه زامن وو، ارسلاح خان او خوشحال خان، چې په ناصر خان پسې ارسلاح خان د قام مشر شو، په دغه وخت کښې په افغانستان کښې د تيمور شاه سدوزی زوی شاه محمود باد شاه ؤ، څه وخت پس شاه محمود لرې شو، هرات ته لاړ او د کابل حکومت بارکزو ونيولو او امير دوست محمد خان د کابل باد شاه شو، په پېښور د هغه ورونه او د پاينده محمد خان زامن يار محمد خان سلطان محمد خان، سيد محمد او پير محمد حاکمان وو، په دې موده کښې د خټکو خانان هم ډېر بدل رابدل شول او په صوبه سرحد د سيکانو حملې هم شروع شوې، نو د خټکو خانان به هم کله د سيکانو ملګري شول او کله به د پېښور د بارکزو سردارانو سره وو، خو په ۱۸۴۹ع کال کښې د سيکانو اقتدار ختم شو او انګرېزانو د پښتنو علاقه (او سنی صوبه سرحد) لاندې کړه. د ۱۸۵۷ع کال د ډيلي د آزادۍ د جنګ په وخت کښې خواجه محمد خان د ټيري نواب ؤ او د پيرنګيانو مرسته يې وکړه[1] د دې خدمت په بدل کښې د تېرې

---

(۱): دې د ۱۸۵۷ع کال واقعې ته چې فوځ بغاوت وکړو وطني خلک د آزادۍ جنګ وايي او پيرنګيانو به ورته د ډيلي غوبن ويلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریاست د دهٔ په کورنۍ کښې په زاړه د ستورنسل په نسل انګریزانو ومنلو او دا علاقه د جاګیر په ډول د دغه کورنۍ په ولقه کښې وه خو کله چې بیا وروسته پاکستان جوړ شوا و د جاګیردارانو سلسله ختم شوه ، دا جاګیر هم له منځه لاړ.

د قطبی ختکو خانان:

د سردار سرفرازخان (سعادتمندخان) نه پس د هغه زوی - آصف خان په اکوړې کښې حاکم ؤ ، د هغه نه پس یې وراره فیروزخان او د هغه نه پس یې زوی عباس خان د قطبی علاقې د ختکو نواب ؤ او دا د رنجیت سنګھ زمانه وه او هغه له عباس خان سره ښه تعلقات لرل ، تر دې چې رنجیت سنګھ ورسره خپل پټکی هم بدل کړی ؤ او هغه دالوبه له نورو با اقتداره پښتنو سره هم کړې وه .

د پېښور د سردارانو د عباس خان نه ویره پیدا شوه ، نورو اورکزی ملک او خوتنه سپین ږیري یې په عباس پسې ور ولېږل او هغه یې پېښور ته را وبللو او مېلمه یې کړو او همدلته یې - بندي کړو او څو ورځې پس یې بیا په زهر ومړ کړو . له دې نه مخکښې د عباس خان ورور خواص خان هم سیکانو نیولی ؤ او په لاهور کښې ؤ ، خو د رنجیت سنګھ د نا روغۍ په اله ګوله کښې هغه د قید نه وتښتېد و او خپلې علاقې ته راغی ، په دغو ورځو کښې د قطبی ختکو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی خان نجف خان ؤ، خواص خان چې راغی نو خوړې ته لاړ، خو هلته د نجف خان زوی محمد افضل خان دی مړ کړو.

د نجف خان او د پېښور سردارانو د بنځوخپلوي هم وه، نو نجف خان څه موده په دغه علاقه حکمران پاتې شوا و سردار سلطان محمد خان ته به یې د کال د خراج په ډول د ولس زره (۱۲۰۰۰) روپۍ هم ورکولې، خو څه وخت چې د سیکانو سلطه راغله او جرنیل هري- سنګه[۱] پېښور ونیولو غالباً چې د ۱۸۴۷ع کال ؤ، نو نجف خان نیلاو ته وتښتېدو.

سیکانو په جهانګیري کښې یوه قلا جوړه کړه او د خټکو میداني علاقه یې پخپلې ولقه کښې وساتله او غرنیزه علاقه یې د خټکو خانانو ته په دې شرط پرېښوده چې د اټک او پېښور په مینځ کښې لار به د سیکانو د ټګ او رانګ د پاره آزاده پرېږدي او ساتي به یې.

نجف خان څه موده حکمران ؤ، خو هغه هم د عباس خان زوی و وژلو او د پلار په ځای محمد افضل خان د خټکو خان شو. د سیکانو د ګورنر ابوطبیله (چې یو فرانسوي ؤ) په وخت کښې د خټکو په خانۍ کښې څو ځله تغیر او تبدیل پېښ شو. د ۱۸۵۷ع کال د ډیلي په واقعه کښې دې خانانو هم د انګرېزانو مرسته وکړه، نو د دې خدمت په

---

(۱): جرنیل هري سنګه بیا سردار اکبرخان د جمرود په جنګ کښې و وژلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدل کښې د دوی جاگیر په خپل حال پاتې شه

۸: کرلاڼي قبايل: خدران:

خدران هم د کرلاڼو یوه څانگه ده، دا ډېر کلک، توريالي او زحمتکښ خلک دي. د دوی علاقه د خوست نه په قبله او د زرمت نه په نمرخاته په سويل پرته ده. د دوی د کرکيلې ځمکه هم لږ او په دې علاقه کښې ...ر او بادام هم ډېر کيږي. د دوی نه په نمرخاته خوسيستان او په قبله يې گرديزيان، سويل ته يې غلجي قبايل او قطب نمرخاته ته يې منگل او څه توري پراته دي.

د دوی د غلجو او منگلو سره اکثره بدي وي. په دې خلکو کښې لوی اشخاص هم تېر شوي دي، لکه د المري ببرک خان چې جما هد او غازی شخص وو.

۹: اُتمان خيل:

دا قبيله هم کرلاڼي دي، خو د خاښي خېلو يوسفزو سره يې له پخوانه گډون کړی دی او له هغوی سره دې علاقې ته راغلي دي. د دله زاکو او يوسفزو په جنگونو کښې اتمانخېل د يوسفزو ملگري وو. ويلې شي چې دوی په اول کښې د کومړلې په دره او تانک کښې اوسېدل او بيا له هغه ځايه را په کډه شول او له يوسفزو سره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوخای د پېښور علاقې ته راغلل او بیا تیراه ته لاړل ، خو هلته هم تیکاو نه شوا وله هغه ځایه بیا په کډه شول او ارنګ برنګ ته راغلل او همدلته یې واړول او تر اوسه پورې همدغلته استوګن دي .

د دوی قطب ته پنجکوړه قبلې او قطب ته یې باجوړ او څه د مومندو علاقه او غرونه دي ، نمرخاته ته یې سوات او سویل ته یې هشتنغر دی . د کروندې ځمکه یې لږه ده ، د غرونو په لمنوکښې یې څه د کرکیلې ځمکې هم شته ، چې د دوی ګذاره پرې کیږي . د دوی په غرونوکښې میږۍ هم کیږي .

د دې خلکو ځینې قبیلې لکه بایزی ، اسمعیل خېل ، دعوت خېل او سه مده د مردان په علاقه کښې پراته دي . خرکي ، میاخان او کوه برمول د دوی مشهور کلي دي .

۱۰: خوګیاڼي :

دا خلک هم کرلاڼي دي ، د شجرې نه د دوی مشهور خېلونه دا دي :

شېرزاد ، پرېه ، خدرخېل ، بارک ، درمان (عبدالرحمن) بوبوخېل لقمان خېل ، شادی خېل . دا خلک د ننګرهار د علاقې نه قبلې ته او د سپین غره په قطب قبله استوګن لري . ځاځي او توري هم د دوی له

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کهوله دي .

ویل کیږي چي د شاه‌جهان (مُغلي بادشاه) د جلوس داول کال په وخت کښې د لقمان خېلو او شادي خېلو تر منځه د ښمني پیدا شوه، لقمان خېلو د خدرخېلو په مرسته شادي خېل وو‌هل، شادي خېلو بیا له غلجونه مرسته وغوښتله او غلجو‌یې مرسته وکړه او د کابل صوبه دار هم د دوی مرسته وکړه په دغه جنګونو کښې د بارک اولاده ډېره زیانمنه شوه او نتیجه یې دا شوه چي شېرزاد او خدرخېل دواړ‌ه تېي باد شاهي اطاعت ته مجبورې شوې .

د خوګیانو په علاقه کښې انګور، انار، توتان، انځر ډېر پیدا کیږي . دا خلک اکثر زمینداري کوي او ځیني پکښې تجارت هم کوي او څه مالداري هم لري، په غرونو کښې یې لرګي هم شته، سپین زر، ور، تکړه او توریالي خلک دي . د دوی ځیني خلک په خوست کښې هم شته دي . لکه پرپه او دُرمان .

پرپه :

د خوګیانو یوه څانګه ده، خوله ډېرې موډې را هیسې له خوګیانو څخه بېله شوې او خانله پخپل نامه مشهوره ده، د دوی مشهور خیلونه دا دي :

میاخېل، بسي‌خېل، سردارخېل، محمودخېل، ترینزي، ملیزي رشي‌زي، ډوډه‌خېل او پوچي‌خېل دي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی شي چې په اوله کښې ټول خوګیاڼي په حوست پراته وو خود جهانګیر باد شاه په زمانه کښې د زرمت غلجو په د وی یرغل وکړ او د وی یې له دغه ځایه وشړل او د شاه جهان په زمانه کښې د د وی په مینځ کښې کورنۍ جګړې هم پیښې شوې ، چې دوی یې د پرکمزوري کړل .

د د وی اکثره خلک زمینداري کوي او خال خال سوداګر هم پکښې شته دی .

درمان:

درمان هم دخوګیاڼو ذیله ده او د وی په شپږو ځانګو وېش دي، چې هغه دا دی :

حاجي خان خېل ، سوري خېل ، احمدخېل ، خودي خېل ، کُندي - او منګس . دا شپږ واړه څانګې په مخوري هم مشهور دي ، اوپه خوست کښې استوګن دي او د کرکیلي کار کوي .

۱۱: حاجي:

دوی هم د کرلاڼو طبقې سره کډ یږي او د شجرونه د خوګیاڼو یوه څانګه ده . دا خلک د « توریانو» نه په قطب قبله د پیوار کوتل نه پورته د « اریوب » په ځمکه پراته دي . د وی په خوراک څښاک ، دود او دستور او لباس کښې د توریانو په څېر دي ، خو په عقید د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې د هغوی نه بېل دي او ټول سُنّي مذهب دي، له همدې کبله د دوی په مینځ کښې تل د ښمنۍ هوه وي.

۱۲: توریان:

دوی ته توري زي هم ویل کېږي، دا د کُرمې وادۍ یوه مهمه قبیله ده او شجره کښې د خوګیانو یوه څانګه ګڼلی شي او آخر په کرلانو ګډیږي.

توري په پنځو څانګو کښې وېش دي: حمزه خېل، مستوخېل، ویرزي، علیخېل او غوندۍ خېل دي. او دوی په څلورو ډلو وېش دي، یوه ډله یې په میامرید مشهوره ده او نورو دریو ډلوته یې دربوندي وايي. د دوی علاقه ښه ودانه ده، دا خلک د عقیدې په لحاظ شعیه دي او د هغه مذهب د احکامو پابند دي او ډېر کلک پرې ولاړ دي. د مانځه او روژې هم ښه پابند دي، او د سیدانو ډېر قدر کوي او هریو یې د سیدانو مرید دي. دوی د مېلمه هم ډېر قدر کوي. زړور او ښه توریالي خلک دي. د دوی په علاقه کښې بې بدرګې تګ راتګ مشکل دي، خو چې له چا سره بدرګه وي، نو هغه ته هیڅ خطره نه وي. دا خلک ځینې مخصوص رسمونه هم لري. د دوی په خیال ټول خلک دوه ډلې دي، یوه یې رښتینې ده او په سمه لار روان دي، او بله یې د روغجن او په کږه لاره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملونکی دی. د وی خپل هم عقیده او هم مسلک خلک ر ښنونې کښي او نور ورته په غلطه لار روان ښکاري . له د وی کره چي کله هلک پیدا شي . نو د سرد پاسه یې ډزې کوي او داهم د دې له پاره چي هلک له ر ږوکوالی نه د ټوپک له ډز وسره بلد شي چي په زلمیتوب کښې سیاله ډ زوځه و نه ویرېږي.

۱۳: کرلاڼي قبایل، وزیره

ویل کیږي چي د دې قبیلې د مشرنیکه وزیرنوم ؤ چي د سلېمان زوی د ککی نمسی او د کرلاڼي کړوسی ؤ، د وزیر دوه زامن وو ۱: خدری ۲: لالی.

ویلی شي چي په اوله کښې داخلک د خوست خوا وشا پراته وو او په غرونوکښې استوګن وو. د څوارلسمې عیسوی پیړۍ په آخر کښې د قبیلې په لور وغځېدل او د توچي په قطب د بنوا وکوا ټ په سرحدي غرونو کښې استوګن شول، او ورو، ورو یې د کرمې د رونه تر ګوملې پورې ډېره علاقه رالاندې کړه او پرې استوګن شول. د د وی د استوګنې په وجه د غه علاقه په وزیرستان مشهوره شوه.

د وزیرستان علاقه په تخمیناً اووه زره (۷۰۰۰) میله مربع رقبه وي. په دغه علاقه د وزیرو دوه قبیلې احمد زي او اوتمان زي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته دی دا دواړه قبیلې هم په نورو ډېرو وړو ذیلو کښې سره وېش دي، چې تفصیل یې مخکښې تېر شوی دی.

ویلی شي چې د خدري درې زامن وو:

۱: موسیٰ چې په درویش مشهور ؤ، ځکه چې ډېر پرهېزګار او متقي سړی ؤ. د موسی یا درویش قبر په «برمل» علاقه د ډېورنډ لین سره نږدې په پاکستانی علاقه کښې پروت دی، او دغه قبر د وزیرو په نظر کښې ډېر مهم دی او په ډېره سخته موقع کښې وزیر دغه قبر ته ورځي او دُعا کوي. ویلی شي چې د موسیٰ درویش دوه زامن وو:

۱: اتمان زي، ۲: احمدزي. ویل کېږي چې دا دواړه په درویش خېلو هم شهرت لري او د خدري د دویم زوی نوم محمود ؤ او د محمود یو زوی مسعود نومېده چې اولاده یې په مسعود و مشهوره ده. د خدري د دویم زوی نوم مبارک ؤ دی ډېر یو بنه سړی ؤ او د قبر یې وزیر خلک ډېر قدر کوي او د مبارک یو زوی ګربز ؤ چې اولادې نه یې «ګربز» ویل کېږي.

وتمان زي وزیر پخپل منځ کښې درې څانګې دي: محمودخېل براهیم خېل، او ولي خېل. دا درې واړه څانګې بیا ځانته نورې ډېرې ذیلې هم لري، چې په شجره کښې یې تفصیل تېر شوی دی.

همدغسې احمدزي وزیر هم په دوو څانګو سره وېشل شوي دي: سین خېل او کالوخېل دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سین خېل هم درې ښاخه دی: هاتي خېل، سرکي خېل او عمرزي دي. او له دوی نه هم د ډېرې ذیلي ښاخې شوې دي، دغه شان کالوخېل د وه څانګې دي: نصري او سپېرکي. نصري هم دوه ښاخه دي: باې خېل او شادي خېل دي. او د سپېرکي هم درې ښاخه دي. محمدخېل، سدي خېل او سندن خېل دي، او دغه هر یو ښاخ بیا خانته نورې ډېرې ذیلي هم لري چې تفصیل یې د مخه تېر شوی دی.

د مسعود بن محمود هم دوه زامن وو، یو علي چې اولاده یې په علي زي یادېږي او بل زوی یې بهلول نومېده چې اولاده یې په بهلول زي یادېږي. د علي هم دوه زامن وو د یو نوم فتح او د بل زوی نوم یې «شمن» و. د فتح اولادې ته فتح خېل، چې عوام خلک ورته پوتیه خېل وایي او د شمن اولادې ته شمن خېل یا شمن زي ویلی شي. دوی هم بیا نورې ډېرې ذیلي لري لکه بهلول زي چې په څلورو څانګو بېلېږي: همل خېل، باند خېل، نونوخېل او شنکي دي. د همل خېل هم درې څانګې دي: عبدلی، ملکشي او نظرخېل. په همدې ډول باندخېل هم دوه څانګې دي: ایکم خېل او طوطیه خېل. د نونوخېل درې ښځې وې د اولې ښځې نه یې: هیبت خېل او عمرخېل دی. د دویمې نه یې: علي خاني، میرخاني او منډا دي او له دریمې ښځې نه یې میرخاني او برمتی دي. د دې ټولو نه نورې ډېرې ذیلي هم

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورې شوې دي.

د وزيرو مشهورې علاقې دا دي:

۱: د شوال علاقه: په دې علاقه جلال خېل، کابل خېل او ملکشي پراته دي چې دا وتمانخېلو ذيلې دي.

۲: د شاکۍ علاقه: دغه علاقه د غرونو په مينځ کښې واقع ده، اواره کځۍ ده، په دې علاقه کښې ملکشي، ميامی، شاديکي او خوناخېل استوګن دي. د دوی نه وربنکته هاتي خېل دي او سندېن خېل او سپېرکي - اوسيږي او د پټولو نه بنکته د مسعود و په ټانګو کښې علي زي او - بهلول زي اوسيږي.

۳: د برمل علاقه: د وزيرو د غرونو د ننه علاقې ته برمل وائي. دا د يوې درې په شکل ده. ځمکه يې اواره او د کرکيلې له پاره غوره ده. دا علاقه په څلورو ورو - ورو کځيو وېش ده. په دې کځۍ کښې د مرغۍ په ځمکه د کابل خېلو ذيلې او ځانګي سپيلي او پوپلي اوسيږي وزير خلک په اوړي کښې خپل مالونه همدلته پيايي او د موسۍ درويش قبر هم په دې علاقه کښې دی.

۴: رزمک علاقه: دا علاقه هم يوه وړه کځۍ ده آب وهوايې ډېره سنه ده. په دې علاقه کښې توري خېل او محبت خېل، چې دا وتمان- زو ځانګي دي، اوسيږي.

۵: د خيسور علاقه يا دره: دا يوه وړه کځۍ ده چې د دوړو د علاقې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سویل پرته ده. په دې کڅۍ کښې په بره ممیت خېل په منځ کښې یې توري خېل او سنه په بشکته وړوکي پراته دي.

۶: شرنه : د د وړو په قبله واقع ده، دلته مداخېل، خدرخېل او په منځ کښې یې مسعود پراته دي.

۷ : شکتو: دا یوه دره ده چې بر پکښې توري خېل او منځ کښې یې مسعود دي.

۸ : وانا: دجنوبي وزیرستان مرکز دی. «وانا» د وزیرو دعلاقې دجنوبي برخې نه دګومل د درې په قطب ده او لوړغرونه ترې تاو دي، چې سویلي څوړې یې دګومل تر درې پورې رسیږي. دا علاقه په اصل کښې یوه کڅۍ ده چې د قطب نه به د سویل په لوري تقریباً پنځلس (۱۵) کروه اوږده وي. په دې کڅۍ کښې یو خوړ بهیږي چې په آخر کښې دګومل له سیند سره ګډیږي. د دې خوړ په دواړو غاړو ځمکه دکرنې وړ ده، خواکثره یې للمي او باراني ده او آبي ځمکه پکښې لږه ده. د «وانا» علاقه توده او په اوړي کښې د ماشوخاله ده، او ګذران پکښې ګران دی د وانا په منځ کښې د وتانی، چې د لودیانو یو ښاخ دی، اوسیږي. او په نوره علاقه د احمدزو وزیرو څانګې او ذیلي پرتې دي. د وزیرو اکثره تپې په اوړي کښې خېل مالونه دلته څروي.

۹ : د بدر علاقه : دا هم یوه وړه کڅۍ ده چې اوږد والی به یې د کانيګرام پورې ایله (۵) کروه وي، او پلن والی به یې تقریباً یو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میل وي. په دې دره کښې سپېرکي او شینکي پراته دي.

مسعود په خوړه دره او میدان کښې استوګن دي. د مکین او وخو نور وکلو نه پرته د مسعود و نورکلي واړه - واړه او د لښ شل کور ونو نه ډېر نه دي. وزیر او مسعود په اصل کښې یو خلک دي خو مسعود پخپل نامه خانله خوښ دي. مسعود ډېر په کاني ګرام او مکین پراته دي. دوی د وزیرو نه په شماره کښې لږ دي، خو په زړه ورتیا او شجاعت کښې زیات دي.

نن ورځ ټول مسعود په درېو لویو څانګو وېش دي، یعنې علي زي، بهلول زي او شمن خېل.

د وزیرو مسعودو ژبه د نورو پښتنو په نسبت ګرانه ده او نور خلک یې په خبرو په ګرانه پوهیږي. دا خلک اکثره په فوځ کښې نوکري کوي او اوس خو پکښې تعلیمیافته هم شته او ملکي لوی لوی ماموریتونه (عهدې) یې نیولي دي. دا خلک په خپل منځ کښې سره بنه متحد دي او له دې کبله دا قبیله ا همه ګڼلی شي.

په دوی کښې ځنې مخصوص رواجونه هم شته دی او د ځنو خلکو انفرادي رایې هم اهمیت لري. د تاریخ په اوږدو کښې په دې خلکو چا حکومت نه دی کړی. انګرېزانو پخپل دور کښې له دوی سره جګړې ډېرې کړې دي، خو دا خلک یې نه دي ایل کړي.

د پاکستان له جوړېدو نه پس ورته ډېره توجه شوې ده،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی په علاقه کښې د ېر سکولونه جوړ شول او په دوی کښې د علم خپرولو او رواجولو کوښښ لا روان دی، او امید دی چې دا خلک به زر مترقي شي.

کُربز:

ویلی شي چې کُربز هم د وزیرو یو ښاخ دی او په اوله کښې دوی هم د وزیرو سره یوځای او سېدل خو د دوی او ښېتنو جنګ جګړې ونښتلې، نو دوی له دی کبله د خپلې علاقې نه په وتلو مجبوره شول. د دوی علاقه د وزیرو د علاقې قطب قبلې ته او د خوست نه په سویل نمرخاته پرته ده او په افغانستان پورې تړلې دي. د دوی غرونه ډېر میاشتې په واوره پټ وي او د کرکیلې او مالدارۍ کارکوي.

لالي وزیر:

د شجرې نه یې ښکاره ده چې «لالي» د «خدري» ور وراو د «وزیر» زوی دی. دوی پخوا د شوال په غرونو کښې د شیتکو یو سرې مرکړو، نو دوی او شیتکو د ښمني شوه. د دوی پرې کمزوري شول او د خپلې علاقې نه یې کډه وکړه او د خوګیانو علاقې ته ورغلل، او اوس هم دا خلک د سپین غره په خواوشا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې پراته دي، او پخپل نامه يادېږي. د خوګيانو وزير هم داخلك دي او دلالي تېر دی.

کرلاني قبایل: شیتک؛

د «دوړ، بنوڅي، تنې، څخه مطلب شيتك کېدی شي.

دوړ: څه وخت چې بنوڅي (د شيتك د ښځې «بانو» اولاده) يعنې (کیوی او سوراني) چې د شوال غره نه راغلل او د بنو علاقه يې ونيوله نو دوړه هم د توچي د رود په دواړو غاړو پراته وو، دا نه ده معلومه چې له دوی نه مخکښې به دلته څوك اوسېدل او که دا علاقه به شاړه وه، خو د اورنګ زېب عالمګير په زمانه کښې (۱۶۹۶ ع) کال د اورنګ زېب زوی شهزاده بهادرشاه چې د بنو علاقه لاندې کړه، نو په دوړو يې هم د ولس زر (۱۲۰۰۰) روپيه کلنۍ ماليه - کېښوده او سيد حسن نومی سړی يې په دوی حاکم کړ، خو داورنګ زېب نه پس بيا داخلك بېرته آزاد او خپلواك شول او د احمدشا ابدالي په وخت کښې هم هسې په نوم رعيت وو او لږ څه به يې بادشاه ته د خراج په ډول ورکول، خو د باد شاه له خوا کوم حاکم په دوی نه ؤ. خو د سدوزو او بارکزو جنګونو، جګړو په وخت کښې بيا داخلك بېخي آزاد شول.

دوړونه په درې پلوه وزير پراته دي او د وزيرو او د دوی

Kitaboona.BlogSpot.Com

ورانه هم ده او کله ناکله جنګ جګړې هم کوي، خو که بل څوک په دوی تېری کوي، نو دوی بیا ټول یو شي او په ګډه د ځان دفاع کوي او خپل منځي دښمني پرېږدي. عیدک، درپه خېل او امزوبتي هم په دوړو کښې شامل خلک دي.

۱۴- تنې:

داخلک هم کرلاڼي دي او د کرلاڼو یوه تپه ده او د دوړو دي. تنې په درېو برخو سره بېل شوي دي: ۱: اریوزي ۲: میرخېل ۳: سینکي.

داخلک د خوست نه په قبلیزه او سویلي برخه پراته دي. د دوی قبلیز غر بنه ودان دی او د ښکار د پاره مشهور دی.

دا بنه جنګیالي او توریالي خلک دي او په خپل منځ کښې هم دوه ګونده دي، اریوزي او سینکي یو ګوند او میرخېل بل ګوند دی په شمېر کښې میرخېل ډېر دي. د دوړو په نسبت داخلک د پښتونوالي په دود ونو بنه ټینګ ولاړ دي.

درګی، حصارک، کرخه، اتمان او پرخې د دوی د علاقې لوی کلي دي، ځمکه یې باراني ده او خلک یې کرکیله کوي. د خوست په لوی حکومت (لویه اولسوالي) پورې تړلي دي، خو اکثره سرکشي کوي.

۱۵: بنوڅي:

د دوی د مشرنیکه نوم شیتک ؤ او د شیتک مور ککې نومیدله*

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوله کښې داخلک هم د شوال په غره پراته وو، او اوس هم هلته یوځای د «ککې میله» په نامه شته. د شیتک د ښځې نوم «بانو» ؤ نو په دې وجه یې اولاده بنوڅي شول. ویلې شي چې د شیتک درې ښځې وې دیوې ښځې نه یې دوه اوتني دي. د بلې نه یې اکیوی او سوراني) دي او د بلې ښځې نه یې جهلم یا زیلم او هویدیا او د دوی اولادلن دی او په کیوي او سوراني کښې ورګډ شوی دی. دا خلک د توچي د رود په سویل د غره په لمن کښې او سپدل، خود سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې شیتکو د بنو په علاقه حملې پیل کړې. په دغه وخت کښې په دغه علاقه کښې (انګل او منګل) پراته وو او ورو-ورو شیتکو کیوي او سوراني دا علاقه ونیوله. «انګل» تمام هندوستان ته ولاړ او «منګل» د سپین غره په سویل کښې پرېوتل.

د دې نه پس شیتکو دغه علاقه د څنل پیر په صلاح او مشوره په څنل میخ کښې سره وېش کړه او داسې وېش یې وکړو: د کیوی مشرزوی د میری اولاد ته یې سویلي برخه ورکړه او د دغه بل ورو «ککی» ته یې مشرقي برخه ورکړه. دا علاقه په دغه وخت کښې ښه ودانه وه او د «سمي» اولاد ته یې چې د ککی دریم[۳] زوی ؤ

---

[۱] او په شجروکښې د شیتک د پلار نوم هم ککی ؤ او برهان خوګیاڼي او سلیمان مش ورونه دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په منځ کښې برخه ورکړه او د سوراني برخه د قطب پلو تر تل پورې ورسپدله . دا علاقه هغه وخت ځنګلي ځای او س بنه ودانه ده.

۱۶: ګنداپور:

ویلی شي چې د ګنداپور مشر نیکه نوم ستوری یا ستوراني یا توراني^(۱) و چې د ستوریاني پنځه زامن وو: ۱: شیخی ۲: میرېړی، ۳: تری یا «ګنداپور» ۴: اسرار ۵: دهمړ. په دوی کښې د د همراولاد د پلار په نامه ستوریاني یادېږي او د نورو اولادې ګنداپور کښې ګډې دی ، د ګنداپور مشهورې ټپې دا دي: یعقوب زي، براهیم زي، حسین زي عمران زي، خوبی زي او درې پلاري.

ګنداپور په اوله کښې پوونده او کوچیان وو، په ژمي کښې به دامان ته راتلل او په اوړي کښې به افغانستان ته ورتلل. د مغلي بادشاه شاه‌جهان په زمانه کښې د مروتو او دولت خېلو په مینځ کښې جنګ وشو چې مروت پکښې بریالی شول او دولت خېل د «ټانک» ، نه په وتلو مجبور شول ، د دولت خېلو لوی خان زمانخان د ګنداپورنه مرسته وغوښتله، او ګنداپور ورسره کومک وکړو، او په مروتو یې په ګډه یرغل وکړو او مروت یې د خپلې علاقې نه وویستل. د کښتې نه پس

---

(۱): ځینې وایي چې محمد ګیسو دراز اولاد دی، خو دا غلطه خبره ده، دا خلک پښتانه دي خو ګنداپور شیراني دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

د زمانخان په خوا هش ګنداپور هم د روړی په علاقه استوګی شو.
د ګنداپور د علاقې قطب ته د زرک خیل، سرین، مه‌یی مداخیل، قبلې ته
کوه سلیمان او شمرخ ته یی د ده اسمعیل خان دی.
د دوی مشهور کلي: لاچی، ټکواړه، دومی، مدی، او جمونه،
کورت ظفر او ... دي.

۱۷: بنګښ؛

بنګښ هم په کرلانوکښې شامله طبقه ده. دا خلک په خالده افغانه
هم مشهور دي.

وېل کېږي چې د دوی د مشر بیکه اسمعیل نوم وُ، د هغه د وه
زامن وو زکار او سمل، لومړی داخلک د زرمت په علاقه کښې
په کرد پز پراته ووا و د خپلو کورنیو جنګونو له امله کمزوري شول.
دوی په خپلو کښې په دوو کوندونو وېش دي: (زکار او سمل)
د زرمت د علاقې نه داخلک غلجو په شړلو مجبوره کړل او دوی کېږې
راوکړې او د سپین غره په سویل دکرُمې، پېوار او شلوزان په -
علاقه یې قبضه وکړه، خود ورکزو او د دوی ترمنځ بدي پیدا
شوه. بنګښو د ختګو په مرسته ورکزي د کوات نه و شړل، خوّ د
دوی ترمنځ د جنګونو دالړه لاروانه وه، آخر یې سوله وکړه د
قطب په لورغر یېژه علاقه د ورکزو ورسپده د بنګښو دره قبله
په نمرخاته او رزده او دغرونو په منځ کښې ده، د دوی مشرقي

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

جنوبي او غربي پولې له خټکو سره لګېدلې دي او قطب ته يې اورکزي دي، د دوی ځه مغربي او جنوبي برخه له وزيرو سره هم لګېدلې ده.

بنګښ ډېر زړور او توريالي خلک دي، هنګو، درسمند، ستړزي، توغ، توره وړي او نور د دوی د علاقې مشهور کلي دي.

د دې قام ځنې خلک د ايران د مازندران په صوبه کښې هم شته دی او ځنې په هند کښې هم مېشته دي، خصوصاً په فرخ آباد کښې. د فرخ آباد نوابان په خټه بنګښ دي.

بنګښ په پښتنو کښې ډېره اهمه قبيله ده او په دوی کښې د هنګو خانان د ښو اخلاقو له کبله ډېر ښه يادېږي.

۱۸- بابړ

بابړ په اصل کښې په شېرانو ګډېږي، شجره يې داسې ده:

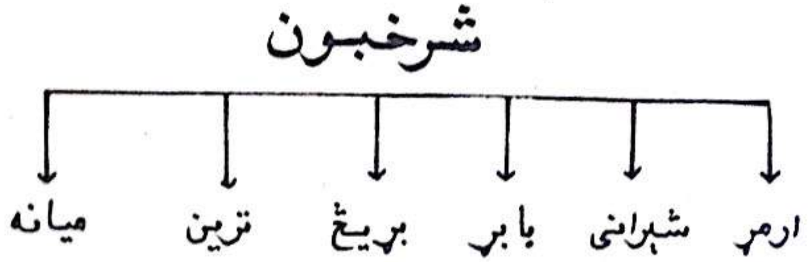

لکه چې د مخه مو وويل دوی په شېرانو ګډېږي خو خانله پخپل نامه هم مشهور شوي دي. دوی د مياخېلو په سويل پراته دي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی د علاقې سویلي برخه سخته او غرنیزه ده. دوی له ټولو پښتنونه وروسته میداني علاقې ته راغلي دي او په چورد هوان کښې یې اړولي دي.

داخلک اکثره تجارت کوي او ښه دولتمند دي. د بابړو ډیره برخه د سلیمان غره نه هاغه خوا په صحرا کښې اوسیږي او پوله یې له شیرانو سره لګیدلې ده. دوی په دوداو د ستورکښې د شیرانو په څیر دي په مغربي افغانستان کښې او د مشرقي افغانستان په جلال آباد (ننګرهار) کښې هم بابړ شته دی او ښه د عزت خلک دي او ښه مشران پکښې تېر شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتونخوانه د باندې پښتانه (۱)

هغه پښتانه چې په پاکستان او هند کښې له پښتونخوا نه وتلی او سیږي په دې ډول دي :

لومړی وار پښتانه د محمود غزنوي او شهاب الدین غوري سره په لښکروکښې برصغیرته ورغلي وو او هلته مېشته شوي دي، بیا وروسته د نورو حکومتونو په وخت کښې هم پنجاب او مغربي هند ته نور پښتانه ورغلي دي، خو د لودي او سوري حکومتونو په دوره کښې ډېر پښتانه هند ته ورغلي دی. په تېره د بهلول لودي او شېرشاه سوري په وخت کښې ډېر پښتانه هند ته تللي دي. په دې پښتنو کښې ډېر غلجي پښتانه وو او د هند په څو صوبو کښې مېشته

---

(۱) : دلفتننټ کرنل احسان الله خان د « پښتون قبائل » نومي کتاب نه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو. (سوري او لودي ، او غلځي (غلجي) ټول يو ځنېل متوري دي، ټولو ورغلو پښتنو ته به په هند کښې روهېله ويل کېدل ، او دوی به فوځي نوکرۍ خوښولې او د وی زړه ور او زحمتکښ پېژندل شوی وو.

څه وخت چې په ۱۵۲۶ ع کال کښې بابر په هند حمله کوله د ده په لښکر کښې پښتانه ، چې ډېر يې يوسفزي وو ، شامل وو . د مُغلو په وخت کښې ډېر پښتانه د پنجاب نه نيولی تر يوپې پورې رسيدلي او آباد شوي وو . د مُغلي حکومت په زمانه کښې پښتنو په هند کښې غټې عهدې هم لرلې او ځينې نوابان هم پکښې وو ، خو د مُغلو د حکومت په وروستي وخت کښې چې څه وخت افراتفرى راغله او مرکزي حکومت کمزورى شوی ؤ ، نو پښتنو نوابانو هم پخپله علاقه کښې د خپل اقتدار نغارې وهلې .

د اتلسمې [18] پېړۍ په اوايلو کښې پښتانه د هماليه د لمنونه نيولی تر اوده پورې خواره واره آباد شوي وو په ۱۷۷۴ ع کال کښې چې څه وخت انګرېزان په هند کښې له پښتنو سره مخامخ شول ، نو پښتنو يې سخته مقابله وکړه حو په شاه جهانپور کښې يې ماتې وخوړه خو وروسته انګرېزانو د دوی يو مشر فيض الله خان د " رامپور " پنځه زره (۵۰۰۰) پښتنو کورونو د اوسېدانې اجازه وه او نور اتلس زره (۱۸۰۰۰) کورنۍ د وابه ، راجپوتانې او دکن ته په تللو مجبوره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی شوې . لږ څه وخت وروسته امیرخان د ټونک نواب مقرر شو، هغه هم په دغه پښتنو کښې ؤ.

د پښتنو هند ته د تللو مُهم عوامل د دوی کورنۍ دښمنۍ، خوارۍ او د حکومتونو بې نظمۍ وې . هند ته راغلو پښتنو هلته څو ریاستونه هم جوړ کړي وو، چې دوی به هغه ریاستونه اداره کول ،لکه: ملیرکوټله ممدوټ ، پالن پور، جوناګړ، سوانړ، بلاس نړ، محمدګړه، پاټودي، رامپور، ټونک، بهوپال ، بلاس پور، ګدی ، د وجانه، پاوڼي، کرپدي، منا داوړ، پتهاری ، بنتوا ، کورداني او نور.

د ۱۹۴۰ع کال د احصائې له مخې په برصغیر کښې په مختلفو ځايونو کښې لکه: پنجاب ، راجپوتانه ،کشمیر، بمبئي ،برودہ ، مدراس ، میسور یوپي ، سي پي ، بهار او بنګال ، تهای لینډ ، چین او انګلستان کښې – تقریباً پنځه لس (۱۵) لکه پښتانه آباد وو ،لاندې د ۱۹۲۷ع کال نه هکښې د یادونې وړ دې ځايونو کښې پښتانه ودان وو:

په پنجاب کښې هغه درې نیم لکه پښتانه وو چې د مختلفو قومونو نه وو، چې ښکاره پکښې یوسفزي، لودي، ترین او کاکړ وو او مهمې ودانۍ يې په ملتان ،لاهور ، میانوالي، سیالکوټ ،لودیانه ،جالندهر ګورداس پور، هوشیار پور او په اټک کښې وې ، او په نورو – ځایونو کښې هم څه پښتانه وو لکه: ضلع هزاره او نورو علاقوکښې؛ د پنجاب په پښتنوکښې خوېشکي پښتانه چې د څمند د ذیلي نه دي،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره حیثیت لري.

خوېشکي لومړی د افغانستان په غوربند دره کښې او سپېدل او د بابر په لښکر کښې هند ته راغلل، د پاني پت په جنګ کښې (۱۵۲۶ ع کال) چې بابر په ابراهیم لودي بری ومونډ، خوېشکي د بابر په لښکر کښې د سردار سلیم خان په کمان کښې وو، او قصور یې ورته په جاګیر کښې ورکړی ؤ او خوېشکو ته به ځلکو قصوري پټهان ویل. وروسته یې بیا مغلو ته خراج هم نه ورکولو، او څو جګړې یې هم ورسره وشوې، د سیکانو سره یې هم په ۱۷۷۴ ع کال کښې جنګ وشو، او خوېشکو یې په مقابله کښې ښه مقاومت وکړو، خو چې په (۱۸۰۰ ع کال) کښې سیکانو لاهور ونیولو نو په (۱۸۰۱ ع کال) یې په قصور هم حمله وکړه او کامیاب شول او سوله وشوه، خو وروسته بد مرغه پښتانه په خپل منځ کښې د بې اتفاقۍ له امله فتح الدین خان رنجیت سنګهـ د حملې د پاره ولمساوه او سیکانو په ۱۸۰۷ ع کښې قصور لاندې کړ او خوېشکي لاهل د ستلج په نمرخاته علاقه کښې پرېوتل او وروسته ورته بیا د ممدوټ جاګیر ورکړی شو، او د ۱۹۴۷ ع کال پورې د دغه علاقې خوېشکي نوابان په اقتدار کښې وو.

په رهتک او سپېدونکي پښتانه یوسفزي وو او ګوریانه او ګوهانه چې د غلجو ذیلي سره تعلق لري هم په رهتک کښې او سپېدل او ځنې کاکړان هم د غلته وو او څو کلي یې لرل. د پاټوډي حکمرانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورنۍ هم د پښتنو وه. د سرهند او سپېد ونکي پښتانه هم د پرنګي قبيلې لودي پښتانه وو، چې سلطان بهلول لودي هم له دغې کورنۍ نه و، چې په هند کښې يې پيرلوی سلطنت جوړ کړو.

او څېنې نور پښتانه په لودیانه او پړاو په شمالي انباله کښې هم شته دی. د مالیرکوټلې د رياست باني هم د شېراني قبيلې يو پښتون بزرګ صدرالدين خان و چې د دغه رياست بنسټ يې اېښې و، دی په ۱۴۴۲ع کال کښې په سرهند کښې په يو ځای استوګن شو او د هغه ځای نوم يې ماليرکښېنود. په ۱۴۵۱ع کال ورته سلطان بهلول لودی خپله لور تاج مرصع بېګم په نکاح ورکړه او غټ منصب او جاګير يې هم ورکړه او د خپلې قبيلې سردار مقرر کړی شو.

د اورنګ زېب په زمانه کښې د ماليرسره د کوټلې په څمکه د بايزيد خان په نوم يوه آبادي جوړه شوه چې وروسته د ماليرکوټلې په رياست مشهور شو.

په جلندهر کښې او سيدونکي پښتانه لوديان، سوړيان او اورمړدي. او د کرنال او سيدونکي پښتانه د قندهار نه راغلې خلك دي چې په ۱۷۲۹ع کال کښې هلته ورغلي دي. په پاني پت او ارهيانه کښې او سيدونکي پښتانه اکثر شېراني دي، دا د محمود غزنوي سره راغلي خلك دی او بيا چې شاه شجاع ماتې وکړه. نو په ۱۸۴۴ع کال کښې نور هم پښتانه هم دغه علاقې ته راغلل او په ارهيانه

Kitaboona.BlogSpot.Com

او پاني پت کښې ډېره شول.

د جهانګير (مغلي بادشاه) په وخت کښې، ځينې اپريدي د روښاني تحريک په تړو فرار شوي، هغوی هم د دغې علاقې ته راوستل شوي دي.

په ملتان کښې او سيند ونګو پښتانه (کړ، ابدالي، ترين) پښتانه دي، چې د اورنګ زيب په وخت کښې د قندهار نه د غلته را غلي دي چې په دغه وخت څمند پښتانه د غلته بنه په زور کښې وو.

په ۱۷۹۴ع کال دُرانيانو نواب محمد خان سدوزی په ډېره کښې ګورنر مقرر کړ و، نو د هغه سره نورې پښتني کورنۍ هم ملتان ته ورغلې، د اخلک علي زي، اسمعيل زي، خاکوراني او خوجکزي وو.

په پنجاب کښې و پر د کاکي زي، ماموند، ترکاڼي قبيلې خلک دي. چې په جلندهر، ګوجرانواله، بټاله او سيالکوټ کښې اوسيږي، چې په باجوړ کښې د کاکي زي قبيلې نه پاتې مسعود خېل، ايسپ خېل عمر خېل، سليمان خېل او بادين خېل دي.

په يوپي کښې: دُ ۱۹۳۱ع کال د سرشمېرنې (مردم شمارې) مطابق په يوپي او د هغه متعلق رياستونو کښې پنځه لکه او اتيا زره (۵۸۰۰۰۰) پښتانه يوازې په مرادآباد کښې وو، چې اکثر کښې يوسفزي، اپريدي، بنګښ، غوريا خېل، کاکړ او لودي وو، او په رامپور کښې پنځه زره اورکزي هم وو چې کرلاڼي پښتانه دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په میرټهر د وېژن کښې څلوېښت زره پښتانه وو، چې زیات د سهارنپور په مشرق او د مظفرنګر په مغرب کښې استوګن وو او د سردهنه غازي آباد او هاپوړ د دوی مهم مرکزونه وو. او د اکبر او شاه جهان په وخت کښې بیا ځنې شداني پښتانه په علیګړ او بلندشهر کښې استوګن کړې شول.

په یوولسمه عیسوي پېړۍ کښې د اوده هم په څو ضلعو کښې پښتانه اوسېدل او په هر دوی کښې هم د غوریانو ده کلي شته چې وائي موږ د علاؤالدین غوري په وخت کښې (۱۳۰۰ ع) کال کښې دلته راغلي یو.

په (۱۶۵۰ ع) کال کښې د اپریدو د یو بري کورنۍ په لکهو کښې مېشته شوي دي او څه وخت وروسته بیا قندهاري هم هلته تللي دي او آباد شوي دي او په اتلسمه پېړۍ کښې د یر پښتانه بهمرایچ او ګونډه ته تللي دي او کلي یې پکښې آباد کړي دي او په زړین دوابه کښې فرخ آباد چې د بنګښو نوابانو پایتخت و، د یرو پښتنو قبیلو پکښې کورونه جوړ کړي او هلته استوګن وو، چې د بنګښو نه ور تېر یوسفزي، غوریاخېل او اپریدي قبیلې پکښې هم وې.

بنګښ لومړي د اورنګ زیب په وخت کښې په ۱۷۱۳ ع کال د خپل مشر ملک حسین خان په مشرۍ هغلته ورغلي وو، تر ۱۷۵۰ ع کال پورې د دوی بنسه په زور کښې وو چې د هغوی مشرته د نواب خطاب

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورکړی شوی ؤ. د ۱۸۵۷ع کال د آزادۍ په جنګ کښې د وی له انګریزانو سره سخت جنګ وکړو، خو مات شول او نواب تفضل حسین خان معزول شو او مکې معظمې ته لاړ. په ۱۹۳۱ع کال په فرخ آباد کښې پښتنې آبادي شل زره (۲۰۰۰۰)، تنه وه او په همدغه کال ۱۹۳۱ء په اوده کښې یو لک اتیا زره (۱۸۰۰۰۰) پښتانه وو. په دغه ورځو کښې په یوپي کښې تقریباً (۲۷۰۰۰۰)، او وه ویشت زره لودي پښتانه پل ته⁽¹⁾ وو. د وی په پنځلسمه (۱۵) عیسوی پېړۍ کښې ډیلي او یوپي ته ورغلي وو او هلته مېشته شوي وو. وروسته یې بیا د ډېر طاقت ومومندچې په نتیجه کښې یې لوی حکومتونه تشکیل کړل. د لودیانو او سوریانو په وخت کښې نور پښتانه هم هند ته ورغلل او په سرهند، اګره، سیهسرام، بنارس، میرزاپور، غازي پور، بکسر چنار او نورو ځایونو کښې مېشته شول. په یوپي کښې کاکړ ډېر دي، په بلند شهر کښې په (۹۶) ځایونو کښې د ولس ځایونه د وی نیولي دي، او په خورجه کښې یې اکثریت مثل شوی دی. په فتح پور کښې د پښني "قبیلې خلور ځانګې د ریاخان، یوسف خان، مظفرخان او موسیٰ خان آباد دي.

---

(۱) پښني په اصل کښې د غورغشت زوی دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بهار او بنګال کښې :

په ۱۹۴۰ع کال کښې دغلته له درېڅو لکو (۳۰۰۰۰۰) نه ډېر پښتانه اوسېدل، چې د ځینوی اهم مرکزونه پټنه او بردوان او ډهاکه وو.
او په کلکته کښې پنځلس زره (۱۵۰۰۰) پښتانه استوګن وو.
په کلکته کښې اکثر پښتانه یوسفزی، اتمان خېل او پنی وو.

په راجپوتانه کښې :

په ۱۹۴۰ع کال کښې په راجپوتانه کښې یو نیم لک پښتانه اوسېدل چې دغلته یې ریاست په ټونک کښې هم وو، چې نواب امیرخان یې باني ؤ، داخلک یوسفزی، سالارزی او الیاس زي وو، او دجهانګیر په امر څه اپریدی هم دغلته راغلي وو.

منځنۍ (وسط) هند :

د غلته پښتانه هرچیرته آباد وو، خو اکثریت په ګوالیار، بهوپال او مالوه کښې وو. د بهوپال نواب حکمران فیروزخېل، د ولت زي او ورکزي وو.
د دغه سلطنت باني دوست محمد خان ؤ، چې څه وخت د اورنګ زیب سره هم نوکر ؤ. په ۱۹۳۰ع کال کښې په ګوالیار کښې اته پنځوس زره (۵۸۰۰۰) او په بهوپال کښې څلور دېرش زره (۳۴۰۰۰) او په مالوه کښې لس زره (۱۰۰۰۰) پښتانه اوسېدل.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیدرآباد ریاست:

د ۱۹۴۷ع کال نه مخکښې دغلته دوه لکه (۲۰۰۰۰۰) پښتانه پراته وو. دکن ته لومړی وار په ۱۲۹۵ع کال کښې پښتانه د علاؤالدّین خلجي سره ورغلي وو، خو مېشته شوي نه وو، په ۱۳۱۱ع کال کښې خو وخت چې د دیوګړهه راجه ووهلي شو او دغه علاقه مسلمانانو ونیوه نو پښتانه هلته ورغلل او آباد شول او چې په ۱۳۴۷ع کال کښې د حسن ګنګو په قیادت کښې په دکن کښې انقلاب راغی او د بهمني[1] سلطنت بُنیاد کېښودی شو، نو د فوځ د پاره د پښتنو ضرورت ؤ. نور پښتانه هم ورغلل. دغه وخت په دکن کښې عرب، ایراني، حبشي او مُغل هم وو، خو پښتنو خپل انفرادیت پکښې ساتلی وو او د خپلو پښتنو نه پرته یې د بل چا سره رشته او خپلوي نه کوله. او په دکني فوځ کښې د پښتنو خاصې دستې وې او دامن او امان ساتل د دوی په غاړه وو، دا پښتانه قبائیل، مسعود، یوسفزي، کاکړ او اپریدی وو. او نور هم لږ و ډېر پښتانه پکښې ورغلي وو.

په بمبیئي او برووده کښې:

ګجرات او مهاراشتهمرته پښتانه په فوځ کښې او په سوداګرۍ ورغلي وو، وروسته په بمبیئي، احمد آباد او برووده کښې د دوی خو محلې ودانې شوې. دغلته د دوی ریاستونه جوناګړ، منادادو

---

(۱) بهمني هم پښتانه دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او جاوره وو.

د جوناګړ حکمرانه کورنۍ بابي خېل یوسفزي وو.

په ۱۹۳۱ع کال کښې په بمبئي کښې یولک شپږویشت زره (۱۲٦۰۰۰) پښتانه استوګن وو او په بړوده کښې شپاړس زره (۱٦۰۰۰) پښتانه استوګن وو.

په مدراس کښې:

په مدراس کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې پنځوس زره (۵۰۰۰۰) پښتانه ووچې د تجارت او د قرضه کاروبار به یې کولو.

د جیسور په ریاست کښې:

په جیسور کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې یوولس زره (۱۱۰۰۰) پښتانه وو او د تجارت او کرکیلې کار یې کولو او په اسام کښې اووه زره (۷۰۰۰) پښتانه او سپېدل چې اکثر په سهلټ کښې استوګن وو.

د کشمیر په ریاست کښې:

په ۱۹۳۱ع کال کښې د غلته د نهه ویشت زره (۲۹۰۰۰) نه ډېر پښتانه استوګن وو. په دې کښې هغه اپریدي هم ووچې جهانګیر باچا هند ته فرار کړي وو.

په ځینو روایاتو کښې راغلي دي چې بجری، تراړخېل، پلندري پوپڅه، اجره، او نوړو کښې سدن قوم په اصل کښې سدوزي دي چې د احمدشاه بابا په وخت کښې د غلته راغلي او آباد شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په برما کښې:

په برما کښې پښتانه دکابلي په نوم یادیږي په ۱۹۳۱ع کال کښې دغلته د پښتنو آبادي څلورنیم زره (۴۵۰۰) تنه وه.

د پورتنۍ اندازې نه معلومیږي چې د پاکستان له جوړېدونه مخکښې پښتانه له کشمیر نه نیولې تر راس کماري پورې خواره شوي وو او د دُنیا نورو ځایونو ته هم ورغلي وو.

د جنوب شرقي آسیا ځینو ملکونو، استرلیا او د امریکې کالفورنیا ته هم پښتانه تللي دي، او هلته ودان شوي دي.

په ایټالیا او نورو یورپي ملکونو کښې هم پښتانه استوګن شته دي، چې څوک ورته پټهان، څوک ورته افغان او څوک ورته کابلي وائي.

د پاکستان له جوړېدو نه وروسته ډېر پښتانه د شرقي پنجاب او یوپي نه پاکستاني پنجاب او سندهـ ته د مهاجرو په توګه راغلي دي او ودان شوي دي، نورو ملکونو ته هم د خوارۍ، مزدورۍ د پاره د نورو پاکستانیانو په څېر پښتانه هم ورغلي دي او هلته آباد شوي هم دي. خلیجي ملکونو او منځني ختیځ (مشرق وسطی) ته پښتانه د مزدورۍ د پاره تللي او داچې هلته د اوسېدانې امکان لږ دی نو آباد شوي نه دي.

دا هغه معلومات وو چې ماته په لاس راغلي وو نو دلته مې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولیکل ، همدلته دا کتاب ختمیږي ، او په ډېر ادب او احترام يې ګرانو لوستونکو ته وړاندې کوم .

م ، ج سیال مومند
نومبر ، ۱۹۸۵ع کال
عقرب ، ۱۳۶۴ هـ . ش کال
« کوډاخېل ، مومند »

@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

This Book is Scan & PDF By:

KITABOONA
BLOGSPOT.COM

Kitaboona.BlogSpot.Com

Visit Us For Books

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دے مصنف چھاپ شوی آثار

م ـ ج سیّال تصنیفات

① مومند بابا

② د مومندو غزاګانې

③ د پښتنو قبیلو شجرې

④ افغانستان کښې مهمې تاریخي پېښې

⑤ په نولسمه پیړۍ کښې د افغاني تاریخ څهٔ برخه

1, 2, 3, & 4 Books are available on:
Kitaboona.blogspot.com

Kitaboona.BlogSpot.Com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library